

עיר וקדיש מז שמיא נחית

זיא תשבת מפי זרעו

ספר תורת הזוהר

והוא ספר הזוהר שחבר התנא האלוקי
רבן שמעון בר יוחאי זיע"א
בלשון הקודש למען ירוץ הקורא בו
מנוקד ומחולק ללמוד יומי

חלק ה'

בזוהר דא יפקון מן גלותא

והמשכילים יזהרו כזוהר הרקיע

עֲזָרִי מֵעַם ה' עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר תּוֹרַת הַזֹּהָר חֵלֶק ה'

וְהוּא סֵפֶר הַזֹּהָר שֶׁחִבֵּר הַתַּנָּא הָאֱלּוֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א
בְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ לְמַעַן יְרוּץ הַקּוֹרֵא בּוֹ
מִנְקֵד וּמַחֲוֹלֵק לְלִמּוּד יוֹמֵי
לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה

מְזוּהָר פ' לך לך דף פ עד פ' וירא דף קח

וּמִצּוּרָף: 1. תִּיקוֹן הַכִּלְלִי, 2. תִּפִּילַת הַדֶּרֶךְ 3. תִּפְלַת הַיּוֹדִיָּה
לְבוֹרֵא עוֹלָם, 4. תִּפְלָה לִפְנֵי וְאַחֲרֵי הַלִּימוּד, 5. תִּיקוֹן מַג, 6.
תִּיקוֹן מַח, 7. פְּתִיחַת אֱלִיהוּ הַנְּבִיא

מוֹפָץ לְלֹא מִטְרַת רוּחַ כָּלָל – לְקִירוּב הַגָּאוּלָּה בְּרַחֲמִים
וְכָךְ נִסִּים יַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל אֶת סֵפֶר הַזֹּהָר הַקְּדוֹשׁ שָׁנָה בְּשָׁנָה
בְּהִילּוּלַת הַרְשָׁב"י

יוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מִפְעֵל הַזֹּהָר הָעוֹלָמִי"
בְּעִיה"ק בֵּית שְׁמֶשׁ תּוֹבֵב"א
שֶׁבֶט תִּשְׁע"ד לִפ"ק

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין-בית שמש
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

נא לפרסם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובשמחות
ולכל החברים וידידים לזיכוי הרבים ולזכות ללמוד
תורה לשמה, וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים
צדיקים, ועליו נאמר "אם תוציא היקר מזולל כפי
תהיה", הוא מברך והקב"ה מסכים אתו אכ"ר.

הרשב"י קובע:

"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"

**מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם
מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם
ל-15 מליון יהודים בחנם**

האם יש מחשב שיוכל לחשב את הזכות הגדולה שיכולים
לזכות בכסף קטן?

**גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות
לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר
היומי, ספרים ועלונים בחינם: 0527-651911**

הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסֵּבֵב אֶת כָּל אֶרֶץ הַחַוִּילָה
 אֲשֶׁר שֵׁם הַזֶּהָב. וְאַבְרָהָם כִּיּוֹן שְׂדֵעַ וְנִכְנָס
 בְּאֻמּוֹנָה הַשְּׁלָמָה, רָצָה לְדַעַת כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת
 שֶׁנֶּאֱחָזוּ לַמָּטָה. וּמִצָּרִים הָיָה נוֹסֵעַ מִיָּמִין [ד"א
 לְיָמִין], וּמִשּׁוֹם כֶּךָ יֵרֵד לְמִצָּרִים. וּבֹא וּרְאֵה,
 הָרָעֵב לֹא נִמְצָא בְּאֶרֶץ אֱלֹא כֹאֲשֶׁר מִסְתַּלְקִים
 רַחֲמִים מִן הַדִּין.

וַיְהִי כֹאֲשֶׁר הִקְרִיב לָבֹא מִצְרִימָה. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, כֹּאֲשֶׁר הִקְרִיב? כֹּאֲשֶׁר קָרַב הָיָה
 צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶּה כֹּאֲשֶׁר הִקְרִיב? אֱלֹא
 כְּכַתוּב (שְׁמוֹת יד) וּפָרַעַה הִקְרִיב, שֶׁהוּא קָרַב אֶת
 יִשְׂרָאֵל לְתִשּׁוּבָה. אֵף כֵּאֵן הִקְרִיב, שֶׁהִקְרִיב אֶת
 עַצְמוֹ לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּרֹאֲוִי. לָבֹא מִצְרִימָה,
 לְהִתְבּוֹנֵן בְּאוֹתָן הַדְּרָגוֹת וּלְהִתְרַחֵק מֵהֶן
 וּלְהִתְרַחֵק מִמַּעֲשֵׂי מִצְרִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֹּא רְאֵה, כִּיּוֹן [ס"א מִשּׁוֹם]
 שְׂיָרֵד אַבְרָהָם לְמִצְרַיִם בְּלִי רְשׁוֹת,
 הִשְׁתַּעֲבָדוּ בָנָיו בְּמִצְרַיִם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה, שֶׁהָרִי
 כְּתוּב וַיֵּרֵד אַבְרָהָם מִצְרִימָה, וְלֹא כְּתוּב יָרַד
 מִצְרַיִם, וְהִצְטַעַר כָּל הַלַּיְלָה הַהוּא בְּשִׁבְלֵי שָׂרָה.
 וַיֹּאמֶר אֶל שָׂרִי אֲשֶׁתִּי הִנֵּה נָא יִדְעָתִי כִּי
 אֲשֶׁה יִפֹּת מְרֹאֶה אֹתָהּ. וְכִי עַד הִשְׁעָה

הִיָּא לֹא הָיָה יוֹדֵעַ אַבְרָהָם שֶׁהָיְתָה אִשָּׁה יִפְתַּ
מְרֹאָה? אֵלָּא זֶה פְּרִשּׁוּהָ, שְׁעַד הַשָּׁעָה הִיָּא
לֹא הִסְתַּכֵּל בְּדַמוֹת שָׂרָה מְרֹב הַצְנִיעוּת
שֶׁהָיְתָה בִּינֶיהֶם. וּכְשֶׁקָּרַב לְמִצְרַיִם, הִיָּא
הַתַּגְלִיתָה וְרֹאָה אוֹתָהּ.

דְּבַר אַחֵר, בַּמָּה יָדַע? אֵלָּא עַל יְדֵי טֶרַח הַדֶּרֶךְ
אָדָם מִתְבַּזֶּה, וְהִיָּא עֲמֻדָה בִּיפְיָה וְלֹא
הַשְׁתַּנֵּתָה. דְּבַר אַחֵר הֵנָּה נָא יִדְעָתִי, שְׂרָאָה עָמָה
אֶת הַשְׂכִּינָה, וּמִשּׁוּם כֵּךְ בָּטַח אַבְרָהָם וְאָמַר
אֶחָתִי אֵת. וְזֶה הַדְּבַר עוֹלָה לְשָׁנֵי גּוֹנִים – אֶחָד
כְּמִשְׁמָעוֹ, וְאֶחָד כְּכַתוּב (משלי ז) אָמַר לְחִכְמָה
אֶחָתִי אֵת, וְכַתוּב (דברים ה) וְאֵת תְּדַבֵּר אֵלֵינוּ.
לְמַעַן יִיטֵב לִי בַּעֲבוּרֶךָ – כִּלְפֵי שְׂכִינָה אָמַר,
בַּעֲבוּרֶךָ יִיטֵיב לִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְחִיתָה
נַפְשִׁי בַּגִּלְגָּל, מִשּׁוּם שֶׁבָּזָה יִתְעַלָּה אָדָם וַיִּזְכָּה
לְהִתְעַלּוֹת לְדֶרֶךְ הַחַיִּים.

אָמַרְי נָא אֶחָתִי וְגו'. רַבִּי יִיסָא אָמַר, יוֹדֵעַ הָיָה
אַבְרָהָם שְׁכָל הַמִּצְרַיִם שְׁטוּפִים הֵם
בְּזָמָה, וְכִיוֵּן שְׁכָל זֶה יָדַע, לָמָּה לֹא פָחַד עַל
אֲשָׁתוֹ שֶׁלֹּא חָזַר מִן הַדֶּרֶךְ וְלֹא יִכְנֹס לְשָׁם? אֵלָּא
מִשּׁוּם שְׂרָאָה עָמָה שְׂכִינָהּ.

השלמה מההשמטות (סימן יד)

וַיְהִי כְּבּוֹא אַבְרָם מִצְרִימָה (שם יב). כְּבּוֹאָם הָיָה
צָרִיךְ (לכתב)! וְשָׂרָה הֵיכֵן הָיְתָה? אֵלָּא
אַבְרָהָם הִכְנִיסָה לְתִבְּהָ וְסָגַר עָלֶיהָ. כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ
לְמִצְרַיִם, אָמְרוּ לוֹ: שְׁלֵם מָכֶס. אָמַר: אֲנִי אֶתֵּן
מָכֶס. אָמְרוּ לוֹ: כָּלִים אֶתָּה טוֹעֵן. אָמַר לָהֶם:
אֶתֵּן מָכֶס שֶׁל כָּלִים. אָמְרוּ לוֹ: בְּגֵדֵי מִשִּׁי
מְשׁוּבָּח אֶתָּה טוֹעֵן. אָמַר לָהֶם: אֶתֵּן מָכֶס שֶׁל
בְּגֵדֵי מִשִּׁי מְשׁוּבָּח. אָמְרוּ לוֹ: מְרַגְלִיּוֹת אֶתָּה
טוֹעֵן. אָמַר לָהֶם: אֶתֵּן מָכֶס שֶׁל מְרַגְלִיּוֹת. אָמְרוּ
לוֹ: אִי אֶפְשָׁר אֵלָּא לִפְתּוֹחַ אֶת הַתִּבְּהָ וְנִרְאָה מֶה
בְּתוֹכָהּ. כִּיּוֹן שֶׁפְּתַחוּ אֶת הַתִּבְּהָ, הָאִירָה אֶרֶץ
מִצְרַיִם מִהָאֹר שְׁלָהּ, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם) וַיֵּרְאוּ
הַמִּצְרַיִם אֶת הָאִשָּׁה וְגוֹמֵר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַיְהִי
כְּבּוֹאָם מִצְרִימָה הָיָה לוֹ לוֹמַר! אֵלָּא בַּתִּבְּהָ וְכוּ':

(ע"כ מההשמטות).

וַיְהִי כְּבּוֹא אַבְרָם מִצְרִימָה וַיֵּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת
הָאִשָּׁה כִּי יָפָה הוּא מְאֹד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
הַכְּנִיס אוֹתָהּ בַּתִּבְּהָ, וּפְתַחוּ אוֹתָהּ לְקַחַת מִמֶּנָּה
מָכֶס. כִּיּוֹן שֶׁנִּפְתַּח, הָיָה אוֹר כָּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב כִּי יָפָה הוּא מְאֹד. מֶה זֶה מְאֹד? אֵלָּא
שֶׁרְאוּ בַּתִּבְּהָ דְּמוּת [נ"א אוֹר] אַחֲרֵת. הוֹצִיאוּ

אוֹתָהּ וַיֵּרְאוּ אוֹתָהּ כְּבִתְחֻלָּהּ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיֵּרְאוּ
 אֹתָהּ שְׂרֵי פְרָעָה. כִּיּוֹן שְׁכָתוֹב וַיֵּרְאוּ הַמִּצְרִים אֶת
 הָאִשָּׁה, מָה זֶה וַיֵּרְאוּ אֹתָהּ שְׂרֵי פְרָעָה? אֵלָּא
 שֶׁהוֹצִיאוּ אוֹתָהּ וַיֵּרְאוּ אוֹתָהּ כְּבִתְחֻלָּהּ, וְאִזּוּ וַיִּהְיֶה לָּהּ
 אֹתָהּ אֶל פְּרָעָה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹי לְאוֹתָם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא
 יוֹדְעִים וְלֹא מַשְׁגִּיחִים בְּמַעֲשֵׂי הַקִּדּוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם לֹא מְסַתְּכָלִים [בְּכָל] שְׁכָל מָה
 שֵׁיִשׁ בְּעוֹלָם הוּא מֵעַם הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא
 יוֹדֵעַ בְּתַחֲלָה מָה שִׁיְהִיָּה בְּסוּף, שְׁכָתוֹב (ישעיה מו)
 מִגִּיד מִרְאשִׁית אַחֲרִית. וְהוּא צוֹפֶה וְעוֹשֶׂה
 מַעֲשִׂים בְּרָאשׁוֹנָה כְּדִי לְהַעֲלוֹתָם לְאַחַר יָמִים.

בֵּא רָאֵה, אֲלֵמָּלֵא שֶׁנִּשְׁטְלָה שְׂרֵי לְפְרָעָה, הוּא לֹא
 הָיָה מְלָקָה. וְהֵהֱלַקְתָּהּ הַזֶּה גְּרָמָה הִלְקָתָהּ
 לְאַחַר מִכָּן שִׁילְקוּ מִצְרִים בְּנִגְעִים גְּדוֹלִים. כְּתוּב
 כָּאֵן נִגְעִים גְּדוֹלִים, וְכְתוּב שָׁם (דברים ו) וַיִּתֵּן ה'
 אוֹתוֹת וּמִפְתִּים גְּדוֹלִים וְרַעִים בְּמִצְרַיִם. מָה לְהֵלֵךְ
 עֶשֶׂר מִכּוֹת – אֵף כָּאֵן עֶשֶׂר מִכּוֹת. כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה
 הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נְסִים וּגְבוּרוֹת לְיִשְׂרָאֵל בְּלִילָה
 – אֵף כָּאֵן עָשָׂה הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשָׁרָה נְסִים
 וּגְבוּרוֹת בְּלִילָה.

רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים ג) **וְאַתָּה ה' מִגֵּן בְּעַדִּי**
כְּבוֹדִי וּמִרִים רֹאשִׁי. **אָמַר דָּוִד**, אֵף עַל גִּב
שָׁכַל בְּנֵי הָעוֹלָם יָבוֹאוּ לַעְרוֹךְ עָמִי קָרֵב – **וְאַתָּה**
ה' מִגֵּן בְּעַדִּי. **בֹּא רֹאֵה**, **כְּתוּב מִגֵּן בְּעַדִּי**. **אָמַר דָּוִד**
לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: **רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם**, **מִפְּנֵי מָה לֹא**
עוֹשִׂים בִּי חֲתִימָה שֶׁל בְּרָכָה כְּמוֹ שְׁחוֹתָמִים
בְּרָכָה בְּאַבְרָהָם, **שְׁפָתוֹב אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ**, **וְאוֹמְרִים**
מִגֵּן אַבְרָהָם?

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדָוִד: **אַבְרָהָם כָּבֹד**
בְּחֻנָּתוֹ וּצְרָפְתִּיו, **וְעוֹמֵד לְפָנַי בְּקִיּוֹם**
שָׁלֵם. **אָמַר לוֹ דָּוִד**: **אִם כֵּן**, (שם כו) **בְּחֻנָּי ה' וְנִסְנִי**
צָרְפָה כְּלִיּוֹתַי וְלִבִּי. **כִּיּוֹן שָׁעָשָׂה אוֹתוֹ הַדָּבָר שֶׁל**
בֵּת שֶׁבַע, **נִזְכָּר דָּוִד לְפָנָיו עַל מָה שָּׁאֹמֵר**. **אָמַר (שם)**
י' בְּחֻנָּת לִבִּי פָקַדְתָּ לִּילָה צְרָפְתִּי בַּל תִּמָּצָא זִמְתִּי
בַּל יַעֲבֹר פִּי.

אָמַר, **אֲנִי אֹמְרִי בְּחֻנָּי ה' וְנִסְנִי**, **וְאַתָּה בְּחֻנָּת**
לִבִּי. **אֲנִי אֹמְרִי צָרְפָה כְּלִיּוֹתַי**, **וְאַתָּה**
צְרָפְתִּי בַּל תִּמָּצָא, **לֹא מָצָאת אוֹתִי כְּרֹאוֹי**. **זִמְתִּי**
בַּל יַעֲבֹר פִּי – **מִי יִתֵּן וְהַדָּבָר הַזֶּה שֶׁחֲשַׁבְתִּי**, **שֶׁלֹּא**
יַעֲבֹר אֶת פִּי. **וְעַם כָּל זֶה חוֹתָמִים בּוֹ הַבְּרָכָה**,
שָׁאֲנוּ אוֹמְרִים מִגֵּן דָּוִד. **וּמִשּׁוּם כֵּן אָמַר דָּוִד**,

וְאַתָּה ה' מִגֵּן בְּעַדִּי כְבוֹדִי וּמְרִים רֹאשִׁי. [וְזֶה]
וְדַאי דְרָגָה זֶה הַכְּבוֹד שְׁלִי שְׁאֲנִי מִתַּעֲטֵר בּוֹ.

וַיֵּצֵאוּ עָלָיו פְּרָעָה אֲנָשִׁים וַיִּשְׁלַחוּ אֹתוֹ. בֹּא רֵאָה,
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִגֵּן לְצַדִּיקִים שֶׁלֹּא
יִשְׁלְטוּ בָהֶם בְּנֵי אָדָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִגֵּן עַל
אֲבָרָהָם שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ בּוֹ וּבְאִשְׁתּוֹ.

בֹּא רֵאָה, הַשְׁכִּינָה לֹא זֶזָה מִשְׁרָה כָּל הַלֵּילָה
הַהוּא. בֹּא פְרָעָה לְקָרֵב אֵלֶיהָ – בֹּא הַמִּלְאָךְ
וְהַלָּקָה אוֹתוֹ. כָּל פַּעַם שֶׁאִמְרָה שָׂרָה הִלָּקָה – הִיָּה
מִלָּקָה. וְאֲבָרָהָם הִיָּה מִחֲזִיק בְּרַבּוֹנוֹ, שֶׁהָרִי עַל
שָׂרָה לֹא יָכְלוּ לְשַׁלֵּט עָלֶיהָ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (מִשְׁלִי כח)
וְצַדִּיקִים כְּכַפִּיר יִבְטָח. וְכֵאֵן הַנְּסִיּוֹן שֶׁלֹּא הִרְהֵר
אַחֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא רֵאָה שְׁמִשּׁוּם כֶּן לֹא צָוָה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָרֶדֶת לְמִצְרַיִם, אֲלֵא
הוּא עֲצָמוֹ מִעֲצָמוֹ יָרַד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה פִתְחוֹן
פֶּה לְבְנֵי הָעוֹלָם שֶׁאָמַר לוֹ כֵּן, וְאַחֵר כֶּן הִצְטַעַר
עַל אִשְׁתּוֹ.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (תהלים צב) צַדִּיק כְּתָמַר
יִפְרַח כְּאֶרֶז בְּלִבָּנוֹן יִשְׁגָּה. צַדִּיק כְּתָמַר
יִפְרַח, מִפְּנֵי מָה הִקִּישׁ צַדִּיק לְתָמַר? מָה תָּמַר

כִּיּוֹן שְׁגוּזִים אוֹתוֹ לֹא עוֹלָה עַד זְמַן רַב – אִף
כֶּךָ צַדִּיק, כִּיּוֹן שְׁאֲבַד מִן הָעוֹלָם, לֹא עוֹלָה אַחֵר
תַּחֲתָיו עַד זְמַן רַב. כְּאֶרֶז בִּלְבָנוֹן יִשְׁגָּה – אִף
כֶּךָ גַּם.

בַּתְּמָר יִפְרַח – מֵה תְּמָר לֹא עוֹלָה אֶלָּא זָכָר
וְנִקְבָּה, אִף כֶּךָ הַצַּדִּיק לֹא עוֹלָה אֶלָּא
זָכָר וְנִקְבָּה. הַזָּכָר צַדִּיק וְהַנִּקְבָּה צַדִּיקָתָא, כְּמוֹ
שְׁאֲבָרָהּ וְשָׂרָה. כְּאֶרֶז בִּלְבָנוֹן יִשְׁגָּה – מֵה הָאֶרֶז
בִּלְבָנוֹן עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל וְהַכֹּל יוֹשְׁבִים תַּחֲתָיו – אִף
כֶּךָ הַצַּדִּיק הוּא עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל וְהַכֹּל יוֹשְׁבִים
תַּחֲתָיו. וְהָעוֹלָם אֵינוֹ עוֹמֵד אֶלָּא עַל צַדִּיק אֶחָד,
שְׁכָתוֹב (מְשַׁלֵּי י) וְצַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם. וְעָלִיו הָעוֹלָם
עוֹמֵד, וּבִגְלָלוֹ נִסְמָךְ, וְעָלִיו נִשְׁתָּל.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְהָרִי שְׁנִינוּ שְׁעַל שְׂבָעָה
עֲמוּדִים הָעוֹלָם עוֹמֵד, כְּכָתוּב (שם ט)
חֲצָבָה עֲמוּדֶיהָ שְׂבָעָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, כֶּךָ
הוּא וְדָאִי, אֲבָל [כָּאֵן] כָּל הָאַחֲרִים בְּשִׁבְעֵי הֵם
עוֹמְדִים, שֶׁהוּא סִמְךָ שֶׁל הָעוֹלָם, וְהוּא צַדִּיק,
זֶה מִשְׁקָה [אֶת הָעוֹלָם] וּמְרוֹה אֶת הָעוֹלָם [מִן
הַכֹּל] וְזֶן לְכָל, וְעָלִיו כָּתוּב (ישעיה ג) אָמְרוּ צַדִּיק
כִּי טוֹב כִּי פָרִי מַעֲלִילֵיהֶם יֹאכְלוּ, וְכָתוּב (תהלים
קמה) טוֹב ה' לְכָל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו.

אמר רבי יצחק, הרי כתוב (בראשית ב) וְנָהָר יֵצֵא
מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הָגֶן. זֶה הוּא הָעֲמוּד
 שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו וְהוּא מַשְׁקָה לָגֶן [הָעֵדֶן],
 וְהָגֶן נִשְׁקָה מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ עוֹשֶׂה פְרוֹת. וְכָל
 הַפְּרוֹת פּוֹרְחִים בָּעוֹלָם וְהֵם הַקִּיּוֹם שֶׁל הָעוֹלָם,
 הַקִּיּוֹם שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִי הֵם? נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים
 שֶׁהֵם פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוֹם
 כֵּךְ בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים עוֹלוֹת.

וּכְשֶׁנֶּחָלַק הַלַּיְלָה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לָגֶן
הָעֵדֶן לְהַשְׁתַּעֲשֹׁעַ בָּהֶם. בְּמִי? אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, בְּכֻלָּם. בֵּין אוֹתָם שְׁמִדוֹרָם בָּעוֹלָם
הַזֶּה, וּבֵין אוֹתָם שִׁיּוּשֵׁי בִּמְדוֹרָם בָּעוֹלָם
הַזֶּה, בְּכֻלָּם מִשְׁתַּעֲשֹׁעַ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה.

בֵּא רְאֵה, הָעוֹלָם שֶׁלְמַעְלָה צָרִיךְ אֶת הַתְּעוֹרְרוֹתוֹ
שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וּכְשֶׁנִּשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים
יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלוֹת לְמַעְלָה, כֵּלֶן
מִתְלַבְּשׁוֹת בְּאוֹר שֶׁלְמַעְלָה בְּדַמּוֹת נִכְבְּדָה, וּבָהֶם
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֹׁעַ וְתֹאב לָהֶם, שֶׁהֵם
פְּרִי מַעֲשָׂיו, וְעַל זֶה נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל שִׁישׁ לָהֶם
נִשְׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת בָּנִים לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ

שְׁנֵאמַר (דברים יד) **בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. בָּנִים וְדַאי, פָּרִי מַעֲשִׂיו.**

אָמַר רַבִּי יִיסָא, אֲפֹלוֹ אוֹתָם שְׁבַע עוֹלָם הָזֶה [שֶׁל הָאָרֶץ]. אֵיךְ? אָמַר לוֹ, מִשּׁוּם שְׁבַח צוֹת הַלֵּילָה כָּל אוֹתָם צַדִּיקֵי אֲמַת, כָּלֵם מִתְעוֹרְרִים לְקֹרֵא בַּתּוֹרָה וְלִשְׁמַע אֶת תְּשׁוּבָחוֹת הַתּוֹרָה. וְהָרִי נִתְבָּאֵר שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שְׁבַתוֹךְ גֵּן הָעֵדֶן כָּלֵם מְקַשִּׁיבִים לְקוֹלָם, וְחוּט שֶׁל חֶסֶד נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם בַּיּוֹם, שְׁכָתוֹב (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסְדּוֹ וּבִלְיָלָה שִׁירָה עִמִּי.

וַעֲלֵ כֵן הַתְּשׁוּבָחוֹת שְׁעוֹלוֹת בִּלְיָלָה לְפָנָיו, זֶה תְּשׁוּבָת שְׁלָמָה. בֹּא רֵאֶה, בְּשַׁעַה שִׁישְׁרָאֵל הָיוּ סְגוּרִים בְּבִתְיָהֶם כְּשֶׁהָרֵג הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכֹכְוֵי מִצְרַיִם, הָיוּ אוֹמְרִים הֲלֵל וְתְשׁוּבָחוֹת לְפָנָיו.

בֹּא רֵאֶה שְׁדוּד הַמֶּלֶךְ הָיָה קָם בַּחֲצוֹת הַלֵּילָה, שָׁאֵם תֵּאמַר שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב אוֹ שׁוֹכֵב בְּמִטָּתוֹ וְהָיָה אוֹמֵר שִׁירוֹת וְתְשׁוּבָחוֹת – לֹא, אֲלֹא כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (שם קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. אָקוּם וְדַאי בְּעִמִּידָה לְהִתְעַסֵּק בְּשִׁירוֹת וְתְשׁוּבָחוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִשּׁוּם כֵּךְ דָּוִד הַמֶּלֶךְ חֵי לְעוֹלָמִים,

וּאֶפְלוּ בִימֵי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ הוּא מֶלֶךְ. שְׁהֲרִי שְׁנִינוּ,
מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ, אִם מִן הַחַיִּים הוּא – דָּוִד שְׁמוֹ, וְאִם
מִן הַמֵּתִים הוּא – דָּוִד שְׁמוֹ. וְהוּא הָיָה מִתְעוֹרֵר
בְּבִקְרָ בְּטָרָם יָבֵא, שְׁכָתוֹב (שם נד) עוֹרָה כְּבוֹדִי
עוֹרָה הַנִּבֵּל וְכִנּוֹר אֶעֱרָה שָׁחַר.

בא רֵאָה, כָּל אוֹתוֹ הַלֵּילָה שְׁשָׂרָה הֵיְתָה אֶצֶל
פְּרָעָה, בָּאוּ הַמְּלָאכִים הָעֲלִיּוֹנִים לְזִמֹּר
לְקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. אָמַר לָהֶם
הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: כָּלְכֶם לָכוּ וַעֲשׂוּ מִכּוֹת
גְּדוֹלוֹת בְּמִצְרַיִם, סִימֵן לִמִּי שְׁאֲנִי עֲתִיד לַעֲשׂוֹת
אֲחֵר כֵּךְ. זֶה מָה שְׁכָתוֹב וַיִּנְגַע ה' אֶת פְּרָעָה
נִגְעִים גְּדֻלִּים וְגו'.

בא רֵאָה מָה כָּתוּב, וַיִּקְרָא פְּרָעָה לְאַבְרָם וְגו'.
מִנֵּיין הָיָה יוֹדֵעַ, שְׁהֲרִי לֹא כָתוּב כָּאֵן כָּמוֹ
שְׁנֵאמַר בְּאַבְרָמָלֶךְ, שְׁכָתוֹב וְעֵתָה הָשֵׁב אִשְׁתִּי
הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְגו', וְכָאֵן לֹא אָמַר לוֹ דְּבַר?
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָרִי כָתוּב עַל דְּבַר שְׂרִי אִשְׁתִּי
אַבְרָם. שְׁכָךְ הָיוּ אוֹמְרִים לוֹ: עַל דְּבַר שְׂרִי
אִשְׁתִּי אַבְרָם. שְׁהֲרִי לֹא הָיָה מְדַבֵּר עִמּוֹ כָּמוֹ
שְׁמְדַבֵּר עִם אַבְרָמָלֶךְ, אֲלֹא בְדָבָר זֶה נִתְבָּאֵר וְלֹא
יוֹתֵר: הַמִּכָּה הַזֶּה הִיא עַל דְּבַר שְׂרִי אִשְׁתִּי אַבְרָם.

וְלֹא הָיָה מְדַבֵּר [זֶה] עִמּוֹ. אִזּוּ [הוּא] יָדַע שֶׁזֶּו
אֲשֶׁתּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם הִיא. מִיָּד – וַיִּקְרָא פְּרָעָה
לְאַבְרָם וַיֹּאמֶר וְגו'.

וַיֵּצֵאוּ עָלָיו פְּרָעָה אֲנָשִׁים, לָמָּה? כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרַב
אָדָם לָהֶם לְהִרְעֵ לָהֶם. וַיִּשְׁלַחוּ אוֹתוֹ, לְוָיָה
עָשׂוּ לוֹ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם. אָמַר לוֹ הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא: כֵּן אֶתָּה עֲתִיד לַעֲשׂוֹת לְבָנָיו, אֶתָּה תְּלַוָּה
אוֹתָם מֵאֶרֶץ, שְׁכָתוֹב (שְׁמוֹת יג) וַיְהִי בִשְׁלַח פְּרָעָה
אֶת הָעָם, שְׁלַוָּה אוֹתָם מִכָּל אֶרֶצוֹ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל כֵּן לָמָּה הִזְדַּמֵּן לְאַבְרָהָם
וּלְמָה הֶצְטַרֵּף? אֵלֹא כְּדֵי לְגַדֵּל אֶת שְׁמֵם
שֶׁל אַבְרָהָם וְשָׂרָה בְּעוֹלָם, שְׁאַפְלוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁהֵם
מְכַשְׁפֵּי הָעוֹלָם, וְלֹא יָכוֹל הָיָה אָדָם לְהִנָּצֵל מֵהֶם,
הִתְגַּדֵּל אַבְרָהָם וְהִתְעַלָּה לְמַעַלָּה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב
וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. לְאִיזָה מָקוֹם? הִנָּגְבָה [וּמָה
זֶה הוּא וְאֲשֶׁתּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ? אֵלֹא לְהוֹדִיעַ שֶׁלֹּא
גָּזְלוּ מִמֶּנּוּ דָּבָר מֵאוֹתָן מִתְּנֻנּוֹת שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ בְּשָׁבִיל
שָׂרָה שֶׁתְּהִיָּה לְמֶלֶךְ].

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֹּא רְאֵה, הֵכֵל הוּא סוּד שֶׁל
חֻכְמָה, וְרִמּוֹז כָּאֵן בְּחֻכְמָה וְהִדְרָגוֹת
שְׁלֵמֻטָּה שְׁאַבְרָהָם יָרַד לְעִמְקָם וַיֵּדַע אוֹתָם, וְלֹא

נִדְבֵּק בָּהֶם, וְשָׁב לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, וְלֹא הִתְפַּתָּה בָּהֶם
 כְּאָדָם שֶׁכָּאֲשֶׁר הִגִּיעַ לַדְרָגָה הַהִיא הִתְפַּתָּה בִּנְחָשׁ
 וְגֵרָם מוֹת לְעוֹלָם. וְלֹא הִתְפַּתָּה כְּמוֹ נָח, שֶׁכָּאֲשֶׁר
 יָרַד וְהִגִּיעַ לַדְרָגָה הַהִיא מָה כָּתוּב? (בראשית ט)
 וַיִּשֶׁת מִן הַיֵּין וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אֲהֵלָה. אֲהֵלָה
 כָּתוּב בָּה"א.

אב"ל בְּאַבְרָהָם מָה כָּתוּב? וַיַּעַל אַבְרָם
 מִמִּצְרַיִם. שְׁעָלָה וְלֹא יָרַד, וְשָׁב לְמָקוֹמוֹ
 לַדְרָגָה עֲלִיוֹנָה שֶׁנִּדְבֵּק בָּהּ כְּבָרָאשׁוֹנָה.
 וְהַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיָה כְּדִי לְהִרְאוֹת הַחֲכָמָה
 שֶׁהַתְקִיָּם בְּקִיּוֹם שָׁלֵם כְּרָאוּי לוֹ וְלֹא הִתְפַּתָּה,
 וְעַמֵּד בְּקִיּוֹם וְשָׁב לְמָקוֹמוֹ. הַנִּגְבָּה – זֶה הַדְּרוֹם,
 הַדְּרָגָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁנֶּאֱחָז בָּהּ כְּבָרָאשׁוֹנָה, שֶׁכָּתוּב
 הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה. אֵף כָּאֵן הַנִּגְבָּה – מָקוֹם
 שֶׁנִּדְבֵּק בּוֹ בְּרָאשׁוֹנָה.

בא רֹאה סוּד הַדְּבָר, אִם אַבְרָם לֹא יָרַד לְמִצְרַיִם
 וְלֹא יִצְטָרֵף שֵׁם בְּרָאשׁוֹנָה, לֹא יִהְיֶה חֵלֶק
 גּוֹרְלוֹ בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. כְּמוֹ זֶה לְבָנָיו, כְּשֶׁרָצָה
 הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לוֹ [ד"א לָהֶם] עִם
 אֶחָד, עִם שָׁלֵם, וּלְקַרְבָּם אֵלָיו, אִם לֹא יָרְדוּ
 בְּרָאשׁוֹנָה לְמִצְרַיִם וְלֹא יִזְדַּכְּכוּ שֵׁם, לֹא הָיוּ הָעַם
 הַיְחִידִי שְׁלוֹ. כְּמוֹ כֵּן אִם לֹא נִתְּנָה הָאָרֶץ

הַקְדוּשָׁה לְכַנְעַן בְּרֵאשׁוֹנָה וַיִּשְׁלַט בָּהּ, לֹא הָיְתָה
הָאָרֶץ חֶלְקוֹ וְגוֹרְלוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַכֹּל
סוּד אֶחָד.

רַבִּי שִׁמְעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּנוֹ, וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יְהוּדָה. בְּעוֹדָם
הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, תִּמְהַנֵּי אִיךָ בְּנֵי
הָעוֹלָם לֹא מִשְׁגִּיחִים לַדַּעַת דְּבָרֵי תוֹרָה וְעַל מָה
עוֹמְדִים. פֶּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) נִפְשֵׁי אֱוִיתָךְ בְּלִילָה
אִף רוּחִי בְּקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךְ. הַפְסוּק הַזֶּה בְּאֲרוּהוּ
וּבְאֲרָנוּ אוֹתוֹ.

אַבְרָם בֶּא רְאָה, נִפְשׁ הָאָדָם, כְּשֶׁהוּא עוֹלָה
לְמִטָּתוֹ, יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ וְעוֹלָה לְמַעְלָה.
וְאִם תֹּאמַר שֶׁכֵּלֶן עוֹלוֹת – אֵין כָּל אֶחָד וְאֶחָד
רוֹאֶה אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ, אֲלֹא הַנֶּפֶשׁ עוֹלָה וְלֹא
נִשְׁאַר בָּהּ עִם הַגּוֹף, רַק רֶשֶׁם [נְשִׁימָה] שֶׁל
הַמַּדָּה שֶׁל חַיִּית הַלֵּב.

וְהַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת וְרוֹצָה לְעֵלוֹת. וְכַמָּה דְּרָגוֹת
לְדְרָגוֹת לְעֵלוֹת, הִיא מְשׁוֹטֶטֶת
וּפּוֹגֶשֶׁת בְּקִלְפוֹת שֶׁל אוֹרוֹת הַטְּמָאָה. אִם הִיא
טְהוֹרָה, שְׁלֹא נִטְמָאָה בַּיּוֹם, עוֹלָה לְמַעְלָה. וְאִם
לֹא טְהוֹרָה, נִטְמָאת בֵּינֵיהֶם וְנִדְבַקְתָּ בָּהֶם וְלֹא

עולה יותר. ושם מודיעים לה דברים, ונדבקות מאותם דברים של זמן קרוב. ולפעמים שצוחקים עליה ומודיעים לה דברים כוזבים. ואז הולכת כמו זה כל הלילה עד שיתעורר האיש, ושבה למקומה. אשרי הצדיקים שהקדוש ברוך הוא מגלה להם סודותיו בחלום כדי שישמרו מן הדין. אוי לאותם רשעי העולם שמתמאים עצמם ונפשם.

בא ראה, אותם שלא נטמאו, כשעולים למטתם, הנפש עולה ונכנסת בין כל אותן הדרגות בראשונה, ועולה ולא נדבקת בהן. אחר כך הולכת ומשוטטת ועולה כפי דרכה.

אותה הנפש שזוכה לעלות, נראית לפני סבר פני הימים, ונדבקת ברצון להראות בתשוקה עליונה לראות בנעם המלך ולבקר בהיכלו. וזה הוא האיש שיש לו חלק תמיד בעולם הבא.

וזו היא הנפש שהכסוף שלה כשעולה בקדוש ברוך הוא [תמיד] ולא נדבקת במינים הללו אורות האחרים, והיא הולכת אחר מין קדוש במקום [אחר מקום] שיוצאת משם. ומשום כך

כתוב נפשי אויתך בלילה, כדי לרדף אחריך ולא להתפתות אחר מין אחר נכרי.

בא ראה, נפשי – זו הנפש ששולטת בלילה לרדף אחר הדרגה שלה. הרוח ביום, שכתוב נפשי אויתך בלילה, זו הנפש ששולטת בלילה. אף רוחי בקרבי אשחרך – זו הרוח ששולטת ביום.

ואם תאמר ששתי דרגות הן בפרוד – לא כך, שהרי הן דרגה אחת, והן שתיים בחבור אחד, ואחת עליונה ששולטת עליהן ונדבקות בהן והן בה [ונקראים] ונקראת נשמה. וכל הדרגות עולות בסוד החכמה. שפשםסתכלים על אלו הדרגות, יסתכל האדם בחכמה העליונה, והנשמה הזו נכנסת בהם ונדבקים בה. וכשזה שולט, אז אותו האיש נקרא קדוש, שלם מן הכל. רצון אחד לקדוש ברוך הוא.

הנפ"ש היא התעוררות תחתונה, וזו סמוכה בגוף וזנה אותו, והגוף אויז בה והיא אחוזה בגוף. אחר כך נתקנת ונעשית כסא להשרות עליה רוח בהתעוררות הנפש הזאת שנאחזת בגוף, ככתוב (ישעיה לב) עד יערה עלינו רוח ממרום.

לְאַחַר שְׁמֵתִקְנִים אֶת שְׁנֵיהֶם, עֲתִידִים לְקַבֵּל
נִשְׁמָה, שֶׁהָרִי הָרוּחַ נַעֲשִׂית כִּסָּא לְנִשְׁמָה
לְהַשְׁרוֹת עָלֶיהָ, וְהַנִּשְׁמָה הַזֹּאת הִיא נִסְתָּרֶת עָלֵינוּ
עַל הַכֹּל טְמוּנָת כָּל הַטְּמוּנִים. נִמְצָא שֵׁישׁ [לָהּ]
כִּסֵּא לְכִסֵּא, וְכִסֵּא לְעֵלְיוֹן עָלֵיהֶם. וְכִשְׁתַּסְתַּפֵּל
בַּדְּרָגוֹת, תִּמְצָא סוּד הַחֲכָמָה בַּדְּבָר הַזֶּה, וְהַכֹּל
הִיא חֲכָמָה לְהַדְבִּיק בְּגוֹן הַזֶּה דְּבָרִים נִסְתָּרִים.

בֵּא רֵאָה, הַנֶּפֶשׁ הִיא הַתְּעוֹרְרוֹת תַּחְתּוֹנָה
שֶׁנִּדְבַקְתָּ בְּגוֹף, כְּמוֹ הָאוֹר שֶׁל הַמָּאוֹר,
שֶׁהָאוֹר הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא שָׁחַר, נִדְבַק בַּפְּתִילָה וְלֹא
נִפְרָד מִמֶּנָּה וְלֹא נִתְקַן אֲלֵא בָּהּ. וְכִשְׁנִתְקַן
בַּפְּתִילָה, נַעֲשֶׂה כִּסֵּא לָאוֹר הָעֵלְיוֹן הַלְבֵן שֶׁשׁוֹרָה
עַל אוֹתוֹ הָאוֹר הַשָּׁחַר.

אַחַר כֵּךְ כְּשֶׁשְׁנֵיהֶם נִתְקְנִים, נַעֲשֶׂה אוֹתוֹ אוֹר
לְבָן כִּסֵּא לָאוֹר הַנִּסְתָּר שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה וְאֵינוֹ
נוֹדֵעַ מֶה שֶׁשָּׂרָה עַל אוֹתוֹ הָאוֹר הַלְבֵן, וְאִזּוֹ הָאוֹר
שָׁלֵם. וְכֵךְ הָאָדָם שֶׁהוּא שָׁלֵם בְּכֹל, וְאִזּוֹ נִקְרָא
קָדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים טז) לְקָדוֹשִׁים אֲשֶׁר
בְּאֶרֶץ הַמָּה וְגו'. כְּמוֹ כֵן בְּסוּד עֵלְיוֹן.

בֵּא רֵאָה, בְּשַׁעַת שֶׁאֲבָרְהֶם נִכְנָס לְאֶרֶץ, נִרְאֶה לוֹ
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֵה' הַנִּרְאֶה

אֱלִיו, וְקָבַל שֵׁם נֶפֶשׁ וּבָנָה מִזִּבְחַ לְדִרְגָּה הַהִיא.
אֲחֵר כֵּן הָלוּךְ וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה, שֶׁקָּבַל רוּחַ. אַחֵר כֵּן
[עַד] שֶׁעָלָה לְהִתְדַבֵּק תוֹךְ הַנִּשְׁמָה, אֲזִי וַיִּבֶן שֵׁם
מִזְבֵּחַ לַה', סֵתָם. זֶה הָיָא הַנִּשְׁמָה שֶׁהָיָא נִסְתָּרַת
כָּל הַנִּסְתָּרִים.

אַחֵר כֵּן יָדַע שֶׁצָּרִיךְ לְהַצָּרֵף וּלְהִתְעַטֵּר בְּדִרְגוֹת,
מִיד - וַיֵּרֶד אֲבָרָם מִצָּרִימָה, וְנִצַּל מִשָּׁם,
וְלֹא הִתְפַּתָּה תוֹךְ אוֹתָם הָאוֹרוֹת, וְנִצָּרֵף וְשָׁב
לְמָקוֹמוֹ. כִּיּוֹן שֶׁיֵּרֶד וְנִצָּרֵף, מִיד - וַיַּעַל אֲבָרָם
מִמִּצְרַיִם. עָלָה וְדָאִי וְשָׁב לְמָקוֹמוֹ וְנִדְבַק בְּאַמוֹנָה
הָעֲלִיוֹנָה, שֶׁכָּתוּב הַנִּגְבָּה.

מִכָּאן וְהִלָּאָה יָדַע אֲבָרָהָם הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה
וְנִדְבַק בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנַעֲשֶׂה הַיָּמִין
שֶׁל הָעוֹלָם. אֲזִי, וְאֲבָרָם כָּבֵד מְאֹד בְּמִקְנֶה בִּכְסֵּף
וּבְזָהָב. כָּבֵד מְאֹד - בְּצֵד הַמְזָרָח. בְּמִקְנֶה -
בְּצֵד הַמַּעֲרָב. בִּכְסֵּף - מִצֵּד הַדְּרוֹם. בְּזָהָב -
מִצֵּד הַצָּפוֹן.

בָּאנוּ רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אֲבָא וְכָל הַחֲבֵרִים וְנִשְׁקוּ
אֶת יָדוֹ. בָּכָה רַבִּי אֲבָא וְאָמַר, וַיֵּי,
כְּשֶׁתִּסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם, מִי יֵאִיר אֶת אוֹר הַתּוֹרָה?
אֲשֶׁרִי חִלַּקְתִּי שֶׁל הַחֲבֵרִים שֶׁשׁוֹמְעִים דְּבָרֵי תּוֹרָה
הִלָּלוּ מִפִּיָּךְ.

אמר רבי שמעון, בא ראה מה כתוב. וילך למסעיו, לפקד את מקומו ודרגתו. למסעיו – למסעו כתוב, מי המסעו? זו הדרגה הראשונה שראויה לו בראשונה. כתוב כאן מסעו, וכתוב שם (מלכים-א ו) אבן שלמה מסע נבנה. והרי בארנו אבן שלמה ודאי. מסע, כמו שנתבאר.

וילך למסעיו, כל אותן הדרגות, דרגה אחר דרגה, כמו שנאמר. מנגב ועד בית אל, לתקן את מקומו ולחברם ביחוד שלם, שהרי מנגב ועד בית אל נמצא סוד החכמה כראוי.

אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה, אהלה בה"א. מי אהלה? זה בית אל. אבן שלמה, כמו שאמרנו. עוד רשם ואמר, אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשנה, שכתוב לה' הנראה אליו. ואז ויקרא שם אברם בשם ה', אז נדבק באמונה השלמה.

בא ראה, בראשונה עלה ממטה למעלה, שכתוב וירא ה' אל אברם, וכתוב לה' הנראה אליו, וזו הדרגה הראשונה כמו שאמרנו אבן שלמה [מסע נבנה, וכתוב למסעו], ואחר כך הלך

וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה, דְּרָגָה אַחֵר דְּרָגָה, עַד שֶׁהִתְעַטֵּר
בְּדָרוֹם, חָלְקוּ וּגּוֹרְלוֹ. אַחֵר כֶּן סֵתָם הַדָּבָר
כְּשֶׁעָלָה וְאָמַר לֵה' סֵתָם, זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן,
וּמִשָּׁם נִסֵּעַ בְּדָרְגוֹת וַיֵּרֶד מִמַּעַלָּה לְמַטָּה, וְהִכַּל
נִדְבָק בְּמִקְוָמוֹ כָּרְאוּי.

וְכֵאן כְּשֶׁתִּסְתַּכֵּל בְּדָרְגוֹת, תִּמָּצֵא אֶת סוּד
הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה. מַה כָּתוּב? וַיֵּלֶךְ
לְמִסְעָיו מִנִּגְב. מֵצֵד הַיָּמִין, רֵאשִׁית הָעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן הַנִּסְתָּר הָעֵמֶק לְמַעַלָּה עַד אֵין סוּף. וַיֵּרֶד
דְּרָגָה אַחֵר דְּרָגָה [עַד] מִנִּגְב וְעַד בֵּית אֵל,
מִמַּעַלָּה לְמַטָּה.

וְכָתוּב וַיִּקְרָא שֵׁם אֲבָרָם בְּשֵׁם ה'. נִדְבָק הַיַּחֲוֹד
בְּמִקְוָמוֹ כָּרְאוּי, שְׁכָתוּב אֶל מְקוֹם
הַמְזִיבֵחַ אֲשֶׁר עָשָׂה שֵׁם בְּרֵאשִׁיטָה. מַה זֶה אֲשֶׁר
עָשָׂה שֵׁם? שֶׁהֵעֵלָה אוֹתָהּ מִמַּטָּה לְמַעַלָּה, וְעִכְשָׁו
יֵרֶד בְּדָרְגוֹת מִמַּעַלָּה לְמַטָּה כְּדִי שְׁלֹא תִזְוֶז מֵאוֹתָן
הַדָּרְגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת וְהֵם לֹא יִזְוֶזוּ מִמֶּנָּה, וַיִּתְיַחַד
הַכֹּל בַּיַּחֲוֹד אֶחָד כָּרְאוּי.

אִז הִתְעַטֵּר אֲבָרָהָם וְהָיָה לַחֲלָק גּוֹרְלוֹ שֶׁל
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְדָאִי. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְדִּיקִים
שְׁמִתְעַטְרִים בְּקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהוּא מִתְעַטֵּר

בָּהֶם. אֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם
הַבָּא. עָלֵיהֶם כָּתוּב (ישעיה ס) וְעַמָּךְ כָּלָם צְדִיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, וְכָתוּב (משלי ד) וְאַרְחַ צְדִיקִים
כְּאוֹר נֶגֶה הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נֶכוֹן הַיּוֹם.

הַלְכוּ. כְּשֶׁהֲגִיעוּ לְשָׂדֶה אֶחָד יֵשְׁבוּ. פֶּתַח רַבִּי
שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (תהלים כה) פָּנָה אֵלַי וְחַנּוּנִי.
בַּפְּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וְהָרִי בְּאֲרָנוּ אוֹתוֹ
בַּכֹּמֶה מְקוֹמוֹת. אֲבָל בַּפְּסוּק הַזֶּה דְּבָרִים נִסְתָּרִים
יֵשׁ בּוֹ. פָּנָה אֵלַי – וְכִי דוֹד אָמַר פָּנָה אֵלַי וְחַנּוּנִי?
אֵלָּא בְּעִבּוּר דְּרַגְתּוֹ שֶׁהוּא מִתְעַטֵּר בָּהּ הוּא אָמַר.
(שם פו) תָּנָה עֲזָף לְעַבְדְּךָ – תָּנָה עֲזָף זֶה הָעֵז
הָעֲלִיּוֹן, כְּכָתוּב (שמואל-א ב) וַיִּתֵּן עֵז לְמֶלֶכְךָ. מִי
מֶלֶכוֹ? זֶה מֶלֶךְ סֶתֶם, מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. אַף כָּאֵן
לְעַבְדְּךָ זֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, כִּמּוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ מֶלֶךְ סֶתֶם.
וְהוֹשִׁיעָה לְבֵן אִמָּתְךָ – וְכִי לֹא הָיָה בֶּן יִשְׁי הוּא,
עַד שֶׁאָמַר בִּשְׁם שֶׁל אִמּוֹ וְלֹא בִּשְׁם
שֶׁל אָבִיו? אֵלָּא הֵנָּה הַקִּמְנוּ, שֶׁכָּאֲשֶׁר יָבֵא אָדָם
לְקַבֵּל דִּבְרַת עֲלִיּוֹן לְהַזְכִּיר, צָרִיךְ לְלַכֵּת בְּדִבְרֵי
שֶׁהוּא וְדָאִי, וְעַל כֵּן הַזְכִּיר אֶת אִמּוֹ וְלֹא אֶת אָבִיו.
וְעוֹד, הֵנָּה שְׁנִינוּ [שְׁהָרִי] שְׁזֵה מֶלֶךְ כִּפִּי שֶׁאֲמַרְנוּ.
אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא רֵאֵה מָה כָּתוּב. וַיְהִי רִיב
בֵּין רַעֲי מִקְנֵה אֲבָרִם, רַב כָּתוּב חֶסֶד

יו"ד. שְׂרָצָה לוֹט לַחֲזֹר לַעֲבוּדָה הַזֶּה שְׁעוּבָדִים
 יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ, וְסוּף הַכְּתוּב מוֹכִיחַ, שְׁכַתּוּב
 וְהַכִּנְעָנִי וְהַפְּרָזִי אֲזִי יֵשֵׁב בְּאָרֶץ. וּמִנִּין לָנוּ שְׁלוֹט
 חֲזֹר לְסוּרוֹ הָרַע לַעֲבוּדָה זֶה? שְׁכַתּוּב וַיִּסַּע
 לוֹט מִקֶּדֶם. מֵהוּ מִקֶּדֶם? מִקְדָּמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם.
 כְּתוּב כָּאֵן וַיִּסַּע לוֹט מִקֶּדֶם, וְכַתּוּב וַיְהִי בְּנִסְעָם
 מִקֶּדֶם. מֵה לְהֵלֵךְ נִסְיָעָה מִקְדָּמוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם –
 אֵף כָּאֵן כֵּן.

כִּיּוֹן שְׂיַדַּע אֲבָרָהָם שְׁלֹכָךְ נָטָה לְבוֹ שֶׁל לוֹט,
 מִיד – וַיֹּאמֶר אֲבָרָם אֶל לוֹט וְגו', הַפָּרֶד
 נָא מֵעָלַי. אֵינֶךָ כְּדָאִי לְהִתְחַבֵּר עָמִי. אֲזִי נִפְרֵד
 מִמֶּנּוּ אֲבָרָהָם וְלֹא רָצָה לְלַכֵּת וּלְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ,
 שְׁכָל מִי שֶׁמִּתְחַבֵּר לָרָשָׁע, סוּפוֹ לְלַכֵּת אַחֲרָיו
 וּלְהַעֲנִשׁ בְּגִלְלוֹ.

מִנִּין לָנוּ? מִיְהוֹשֻׁפֵּט שֶׁהִתְחַבֵּר עִם אַחָאב,
 וְאַלְמָלָא זְכוּת אָבוֹת נַעֲנֵשׁ שָׁם, שְׁכַתּוּב
 (דְּבָרֵי הַיָּמִים – ב' יח) וַיִּזְעַק יְהוֹשֻׁפֵּט. וְאֲזִי נִצַּל, שְׁכַתּוּב
 וַיִּסִּיתֵם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן לֹא רָצָה אֲבָרָם
 לְלַכֵּת עִם לוֹט. וְעַם כָּל זֶה לֹא רָצָה לוֹט
 לַחֲזֹר מִסּוּרוֹ הָרַע, אֲלֹא וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת
 כָּל כֹּפֶר הַיִּרְדֵּן וַיִּסַּע לוֹט מִקֶּדֶם. נִסַּע מִקְדָּמוֹנוֹ

שֶׁל הָעוֹלָם, וְלֹא רָצָה לְדַבֵּק בְּאַמוּנָה הַשְּׁלֵמָה
כְּמוֹ אַבְרָהָם.

אַבְרָם יָשַׁב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, לְהַדְבִּיק בְּמָקוֹם
הָאֱמוּנָה וּלְדַעַת הַחֻכְמָה לְהַדְבִּיק
בְּרַבּוֹנוֹ. וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַכֶּכֶר וַיֹּאחֶל עַד סָדָם,
עִם אוֹתָם הָרָשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם שִׁיזְאוּ מִתּוֹךְ
הָאֱמוּנָה, שֶׁכְּתוּב וְאִנְשֵׁי סָדָם רָעִים וְחֹטְאִים לַה'
מְאֹד. כָּל אֶחָד נִפְרָד לְדַרְכּוֹ כְּרֹאוֹי. מְשׁוּם כִּי
אֲשִׁרְיָהֶם הַחֲבֵרִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יוֹמָם
וְלַיְלָה, וְהַחֲבֵרוֹת שֶׁלָּהֶם עִם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וְעַלֵּיהֶם כְּתוּב (דְּבָרִים ד') וְאַתֶּם הַדְּבִקִּים בַּה'
אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

וְה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפָּרֹד לוֹט מֵעֵמוֹ וְגו'.
רַבִּי אַבָּא פָּתַח, (יוֹנָה א') וַיִּקָּם יוֹנָה לְבִרְחָה
תַּרְשִׁישָׁה מִלִּפְנֵי ה' וְגו'. אוֹי לְמִי שֶׁמִּסְתַּתֵּר
מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב בּוֹ (יִרְמְיָה כג')
הֲלוֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֲנִי מְלֹא נָאֵם ה',
וְהוּא בָּא לְבִרְחָה מִלִּפְנֵינוּ?!

אַתָּא כְּתוּב (שִׁיר ג') יוֹנָתִי בַּחֲגוֹי הַסֵּלַע בְּסִתְרָה
הַמְּדֻרָּגָה. יוֹנָתִי – זֶה כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל. בַּחֲגוֹי
הַסֵּלַע – זֶה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִיא עוֹלָה עַל כָּל הָעוֹלָם.

מָה הַסֵּלַע הוּא עֲלִיּוֹן וְחִזְקָה עַל הַכָּל, אֶף יְרוּשָׁלַיִם
הִיא עֲלִיּוֹנָה וְחִזְקָה עַל הַכָּל. בְּסֵתֶר הַמְּדֻרָּגָה – זֶה
[בֵּית הַמִּקְדָּשׁ] הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא בֵּית קִדְשֵׁי
הַקִּדְשִׁים, הֵלֵב שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

וּמִשּׁוֹם כֵּךְ כָּתוּב בְּסֵתֶר הַמְּדֻרָּגָה, מִשּׁוֹם שֶׁשָּׁם
הָיְתָה הַשְׂכִּינָה נִסְתָּרֶת, כָּמוֹ אִשָּׁה שֶׁהִיא
צְנוּעָה לְבַעֲלָהּ וְאֵין יוֹצֵאת מִבֵּיתָה הַחוּצָה, כָּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמָר (תהלים קכח) אֲשַׁתְּךָ כְּגִפֶּן פֹּרִיָּה בִּירְכָתִי
בֵּיתְךָ וְגו'. כֵּךְ כְּנִסֶּת יִשְׂרָאֵל אֵינָה שׂוֹרָה מִחוּץ
לְמִקְוָמָה בְּסֵתֶר הַמְּדֻרָּגָה אֲלָא בְּזִמָּן שֶׁל הַגָּלוּת
שֶׁהִיא בְּתוֹךְ הַגָּלוּת. וּמִשּׁוֹם שֶׁהִיא בְּגָלוּת, לְשֹׂאֵר
הָעַמִּים יֵשׁ טוֹבָה וְשְׁלֹוָה יוֹתֵר.

סדר הלימוד ליום ל תשרי [יום 30 בשנה]

בֹּא רֵאֵה, בְּזִמָּן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שׂוֹרִים בָּאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה,
הַכָּל הָיָה מְתָקֵן כְּרֵאוֹי, וְהַכֶּסֶף שָׁלֵם עֲלֵיהֶם,
וְעוֹשִׂים אֶת הָעֲבוּדָה, וּבֹקֵעַ הָאוֹרִים שֶׁל
הָעוֹלָם. וְאוֹתָהּ הָעֲבוּדָה עוֹלָה לְמַעְלָה בְּמִקְוָמָה,
מִשּׁוֹם שֶׁהָאָרֶץ לֹא הִתְתַּקְּנָה לְעֲבוּדָה אֲלָא
לְיִשְׂרָאֵל לְבָדֶם. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ שֹׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי
עֲכוּ"ם הָיוּ מִתְרַחֲקִים, שֶׁלֹּא הָיוּ שׂוֹלְטִים בָּהּ כָּמוֹ
עַכְשָׁיו, מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא נִזְוְנוּ אֲלָא מִהֶתְמַצִּית.

וְאֵם תֹּאמַר, הֲרִי רָאִינוּ כַּמָּה מַלְכִּים הָיוּ שְׁשָׁלוֹטוּ
 בְּזִמְנָן שְׁבִית הַמְּקַדָּשׁ קָיָם עַל הָעוֹלָם – בָּא
 רָאָה, בְּבֵית רֵאשׁוֹן, כְּשֶׁטָרַם טִמְאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת
 הָאָרֶץ, לֹא הָיוּ שׁוֹלְטִים שָׁאֵר הָעַמִּים עֹבְדֵי
 עֲבוֹדָה, אֲלָא נִזְוְנוּ מִן הַתְּמַצִּית, וּבָהּ הָיוּ שׁוֹלְטִים
 וְלֹא כָּל כָּךְ. כִּיּוֹן שְׁחַטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְטִמְאוּ אֶת
 הָאָרֶץ, אָז כְּבִיכּוֹל דָּחוּ אֶת הַשְּׂכִינָה מִמְּקוֹמָהּ,
 וְהִתְקַרְבָּה לַמָּקוֹם הָאַחֵר, וְאָז שְׁלָטוּ שָׁאֵר הָעַמִּים
 וְנִתְּנָה לָהֶם הָרְשׁוּת לְשָׁלוֹט.

בָּא רָאָה, עַל אָרֶץ יִשְׂרָאֵל לֹא שׁוֹלֵט מִמֶּנָּה אַחֵר
 פָּרַט לְקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ. וּבִשְׁעָה
 שְׁחַטְאוּ יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ מְקַטְרִים לְעִבּוּדָה הַזֹּרָה
 שְׁבִתוֹךְ הָאָרֶץ, כְּבִיכּוֹל נִדְחָתָה הַשְּׂכִינָה
 מִמְּקוֹמָהּ, וּמוֹשְׁכִים וּמְקַטְרִים לְקֶשֶׁר עִבּוּדָה זָרָה
 לְתוֹךְ הַשְּׂכִינָה, וְאָז נִתְּנָה לָהֶם הַשְּׁלִיטָה, מִשּׁוּם
 שְׁקִטְרַת הָיָא קֶשֶׁר לְהִתְקַשֵּׁר, וְאָז שְׁלָטוּ שָׁאֵר
 הָעַמִּים וּבָטְלוּ נְבִיאִים, וְכָל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת
 הַעֲלִיּוֹנוֹת לֹא שְׁלָטוּ בָאָרֶץ.

וְלֹא הִסִּירוּ אֶת שְׁלִיטַת שָׁאֵר הָעַמִּים, מִשּׁוּם
 שֶׁהֵם מְשַׁכּוּ אֶת הַשְּׂכִינָה אֲלֵיהֶם. וְעַל זֶה
 הִנֵּה בְּבֵית שְׁנֵי לֹא סָרָה הַשְּׁלִיטָה מִשָּׁאֵר הָעַמִּים,
 וְכָל שֶׁכֶּן בְּגִלוֹת שְׁשִׁינָה בְּשָׁאֵר הָעַמִּים, הַמָּקוֹם

שָׁשׁ שׁוֹלֵטִים שָׁאֵר הַמַּמְנִים. וּמִשּׁוּם כֵּךְ כָּלָם
 יוֹנְקִים מִן הַשְּׂכִינָה שֶׁנִּקְרְבַת אֲלֵיהֶם.
 וַעֲלֵ זֶה, בְּזִמְן שִׁישְׁרָאֵל הָיוּ שְׁרוּיִים עַל הָאָרֶץ
 וְעוֹבְדִים אֶת עֲבוֹדַת הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 הַשְּׂכִינָה הִיְתָה צְנוּעָה בִּינִיָּה, וְלֹא יֵצֵאָה מִתּוֹךְ
 בֵּיתָהּ הַחוּצָה בְּגָלוּי. וּמִשּׁוּם כֵּךְ, כָּל אוֹתָם
 הַנְּבִיאִים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ הַזִּמְן, לֹא נָטְלוּ נְבוּאָה
 אֶלָּא בְּמִקּוֹמָהּ, כָּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. וּמִשּׁוּם כֵּךְ יוֹנָה
 הָיָה בּוֹרַח מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְדָּשׁ, כִּדִּי שְׁלֹא תִתְגַּלֶּה
 עָלָיו הַנְּבוּאָה, וְלֹא יֵלֶךְ בַּשְּׁלִיחוֹת שֶׁל הַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי רָאִינוּ שֶׁהִתְגַּלְתָּה הַשְּׂכִינָה
 בְּבָבֶל, שֶׁהִיא בַּחוּץ – הִנֵּה פִּרְשָׁנוּ שֶׁכָּתוּב
 (יחזקאל א) הָיָה הָיָה, שֶׁהָיָה מָה שְׁלֹא הָיָה מִלְּפָנֵי כֵן
 מִיּוֹם שֶׁנִּבְנְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהַנְּבוּאָה הִיא הִיְתָה
 לְשַׁעֲתָהּ. וְכָתוּב עַל נֹהַר כָּבֵד, הַנֹּהַר שֶׁכָּבֵד הָיָה
 מִן הַיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְהַשְּׂכִינָה תָמִיד
 הִתְגַּלְתָּה עָלָיו, שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) וַנִּהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן
 לְהַשְׁקוֹת אֶת הָעֵץ וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְגו' [שם הָאֶחָד
 וְגו'], וְזֶה הוּא אֶחָד מֵהֶם.

וְשִׁם נִגְלְתָה הַשְּׂכִינָה לְפִי שַׁעַה שֶׁהֶצְטַרְכוּ אוֹתָהּ
 יִשְׂרָאֵל לְפִי צַעֲרָם, אֲבָל בְּזִמְן אַחֵר לֹא

הַתְּגִלָּתָהּ. וּמִשּׁוּם כֶּךָ יוֹנָה, כִּדִּי שְׁלֹא תִשָּׁרֶה עָלָיו
הַשְּׂכִינָה וְלֹא תִתְגַּלֶּה עָלָיו, הֵלֶךְ מֵאַרְץ הַקֹּדֶשׁ
וּבִרְחַת. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (יוֹנָה א) מִלְפָּנֵי ה'. וְכָתוּב כִּי
יִדְעוּ הָאֲנָשִׁים כִּי מִלְפָּנֵי ה' הוּא בֵּרַח

בא רֵאָה, כִּמּוֹ שֶׁהַשְּׂכִינָה לֹא מִתְגַּלֶּה אֶלָּא
בְּמָקוֹם הָרְאוּי לָהּ, אִף כֶּךָ לֹא רְאוּיָהּ וְלֹא
מִתְגַּלֶּה אֶלָּא בְּאָדָם שְׂרָאוּי לָהּ. שְׁהָרִי מִיּוֹם
שֶׁעָלָה עַל רְצוֹנוֹ שֶׁל לוֹט לְהִתְהַפֵּךְ לְסוּרוֹ הָרַע,
הִסְתַּלְקָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מֵאַבְרָהָם. וְכִשְׁהִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ
לוֹט, מִיד שָׁרְתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּמָקוֹמָהּ. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב וְה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפֶּרֶד לוֹט
מַעֲמוֹ וְגו'.

בא רֵאָה, כִּיּוֹן שֶׁרֵאָה אַבְרָהָם שְׁלוֹט הָיָה שָׁב
לְסוּרוֹ הָרַע, הָיָה פּוֹחֵד אַבְרָהָם. אָמַר, אוּלִי
חַס וְשָׁלוֹם מִשּׁוּם הַחֲבֵרוֹת עִם זֶה אֲבִדְתִּי בְּגִלְלוֹ
אֶת הַחֵלֶק הַקִּדּוּשׁ שֶׁעֲטָר אוֹתִי הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא. כִּיּוֹן שֶׁנִּפְרַד מִמֶּנּוּ, אָמַר לוֹ, שָׂא נָא עֵינֶיךָ
וּרְאֵה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֵתָּה שָׁם.

כִּמּוֹ מָה זֶה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֵתָּה שָׁם? שְׁנֵדִבְקָתָ
בוֹ בַּתְּחִלָּה וְהִתְעַטַּרְתָּ בְּאַמוֹנָה הַשְּׁלֵמָה.
צִפְנָה וְנִגְבָּה וְקִדְמָה וַיָּמָה – אֵלֶּי הֵם מִסְעֵיו שְׁהִיוּ

בַּתְּחִלָּה, שְׁכָתוּב וַיֵּלֶךְ לְמַסְעָיו. וְכָתוּב הָלוֹךְ
וְנִסּוּעַ הַנֶּגֶבָה – אֵלּוּ הַדִּרְגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁהַתַּעֲטָר
בְּאִמּוּנָה הַשְּׁלֵמָה בַּתְּחִלָּה.

וְאִזּוּ הַתַּבְּשָׁר שֶׁלֹּא תִזְוֶה מִמֶּנּוּ וּמִבְּנָיו לְעוֹלָמִים,
שְׁכָתוּב כִּי אֵת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה.
מָה זֶה אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה? זֶה הַדִּרְגָּה הָרִאשׁוֹנָה
שֶׁהַתְּגִלָּתָהּ לוֹ, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֵה' הִנֵּרְאָה אֵלָיו.
וּמִשּׁוּם כֵּךְ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה, מִשּׁוּם שֶׁהַדִּרְגָּה
הָרִאשׁוֹנָה הִזּוּ נִכְלָלָת מְכַל הַדִּרְגוֹת וְכֻלָּן נִרְאוֹת
בָּהּ. וּמִשּׁוּם כֵּךְ כִּי אֵת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה
רֹאֶה וְגו'.

רַבִּי אֶלְעָזָר נִקְלַע לְבֵית אַכְסִינְיָה בְּלוֹד, וְהָיָה עִמּוֹ
רַבִּי חִזְקִיָּה. קָם בְּלִילָה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. קָם
רַבִּי חִזְקִיָּה אֵלָיו. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, הַחֲבָרִים
נִמְצְאִים בְּאַרְמוֹן צַר.

פֶּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (שִׁיר ב') כְּתִפּוּחַ בַּעֲצֵי
הַיַּעַר וְגו'. כְּתִפּוּחַ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא, שֶׁהוא נִחְמָד וּמִתְעַטָּר בְּגִבּוֹנָיו מְכַל שְׂאֵר
הָאֵילָנוֹת שֶׁאֵין מִי שְׁדוּמָה לוֹ. רָשׁוּם הוּא מִן
הַכֹּל, רָשׁוּם הוּא שֶׁאֵין אַחֵר כְּמוֹתוֹ. מִשּׁוּם כֵּךְ
בְּצִלּוֹ חִמְדָּתִי. בְּצִלּוֹ וְלֹא בְּצִל שֶׁל אַחֵר. בְּצִלּוֹ

וְלֹא בְּצֵל שֶׁל שְׁאָר הַמִּמְנִים. חֲמֻדָּתִי – מָתִי? מִן הַיּוֹם שֶׁהָיָה אֲבָרָהָם בְּעוֹלָם, שֶׁהוּא נְחֻמָּד וְאֶהָב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מא) אֲבָרָהָם אֶהְיֶה. וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לְחֻפִּי – זֶה הוּא יִצְחָק, שֶׁהוּא פְּרִי קְדוֹשׁ.

דְּבַר אַחֵר בְּצֵלוֹ חֲמֻדָּתִי וַיִּשְׁבְּתִי – זֶה יַעֲקֹב. וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לְחֻפִּי – זֶה יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁעָשָׂה פְּרוֹת קְדוֹשִׁים בְּעוֹלָם, וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית לו) אֵלֶּה תִּלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. שְׁכָל אוֹתָם הַתּוֹלְדוֹת שֶׁל יַעֲקֹב [יוֹסֵף שֶׁהוּא שְׁעוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת] [נ"א בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק הֵם עוֹמְדִים, שְׁעוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת כְּעֵין כָּלָם] [ד"א שְׁבָטִים], וּמִשּׁוֹם כֵּךְ נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל עַל שֵׁם אֶפְרַיִם, שֶׁכָּתוּב (ירמיה לא) הֵבֵן יִקְרֶה לִּי אֶפְרַיִם וְגו'.

דְּבַר אַחֵר כְּתוּבוֹת בַּעֲצֵי הַיַּעַר – זֶה אֲבָרָהָם, שְׁדוּמָה לְתַפּוּחַ שְׁמַעְלָה רִיחוֹת, וְנִצְטִין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה עַל כָּל בְּנֵי דוּרוֹ, וְנִרְשָׁם אֶחָד לְמַעְלָה וְנִרְשָׁם אֶחָד לְמַטָּה, שֶׁכָּתוּב אֶחָד הָיָה אֲבָרָהָם. מָה הַטַּעַם הָיָה אֶחָד? שֶׁלֹּא הָיָה אַחֵר בְּעוֹלָם שֶׁעָלָה לְאַמוּנַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פָּרֹט לוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי חִזְקִיָּה, וְהִרִי כָּתוּב וְאֵת הַנֶּפֶשׁ

אֲשֶׁר עָשׂוּ בַּחֲרֵן? אָמַר לוֹ, עַד כָּעֵת הֵם לֹא הָיוּ
בְּדִרְגּוֹת עֲלִיּוֹנוֹת שֶׁהִתְעַטֵּר בָּהֶם אַבְרָהָם.

אַחֵר כֵּךְ אָמַר לוֹ, עוֹד שָׁמַעְתִּי, שְׁלֹא נִקְרָא
אַבְרָהָם אֶחָד עַד שֶׁהִתְעַלָּה בִּיצְחָק
וַיַּעֲקֹב. כִּיּוֹן שֶׁהִתְעַלָּה בִּיצְחָק וַיַּעֲקֹב וְהָיוּ
שְׁלֹשָׁתָם אֲבוֹת הָעוֹלָם, אִזּוֹ נִקְרָא אַבְרָהָם אֶחָד.
וְאִזּוֹ הוּא תַּפּוּחַ בָּעוֹלָם, מְצִינַן מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.
אָמַר לוֹ, יִפָּה אֲמַרְתָּ.

דְּבַר אַחֵר, כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר – זֶה הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. כֵּן דּוּדֵי – זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. בְּצִלּוֹ – זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. חֲמֻדָּתִי
וַיִּשְׁכַּבְתִּי – בַּיּוֹם שֶׁנִּגְלָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַר
סִינַי וְקִבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע
(שְׁמוֹת כד).

וּפְרִיּוֹ מְתוֹק לְחֹכִי – אֵלּוֹ דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שֶׁכְּתוּב
בָּהֶם (תהלים יט) וּמְתוֹקִים מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת
צוּפִים. דְּבַר אַחֵר וּפְרִיּוֹ מְתוֹק לְחֹכִי – אֵלּוֹ
נְשָׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁכֻּלָּן פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְעוֹמְדוֹת עֲמוֹ לְמַעְלָה.

בֹּא רְאֵה, כָּל נְשָׁמוֹת הָעוֹלָם שֶׁהֵן פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כֻּלָּן אֶחָד בְּסוּד אֶחָד.

וּכְשִׁיּוּרְדוֹת לְעוֹלָם, כָּלֵן נִפְרְדוֹת בְּגוֹנִים זָכָר
וּנְקֵבָה, וְהֵן זָכָר וּנְקֵבָה מִחִבְרוֹת יָחִד.

וּבֵא וּרְאֵה, תְּשׁוּקַת הַנְּקֵבָה לְזָכָר עוֹשֶׂה נֶפֶשׁ,
וּתְשׁוּקַת הַזָּכָר לְנְקֵבָה עוֹשֶׂה נֶפֶשׁ.
וְהֶרְצוֹן שֶׁל תְּשׁוּקַת הַזָּכָר לְנְקֵבָה וְהַתְּדַבְּקוּתוֹ
בָּהּ מוֹצִיָּא נֶפֶשׁ, וְכוֹלֵל תְּשׁוּקַת [תְּשׁוּקָתוֹ]
הַנְּקֵבָה וְנוֹטֵל אוֹתָהּ. וְנִכְלָלַת הַתְּשׁוּקָה
הַתְּחַתּוֹנָה בַּתְּשׁוּקָה שְׁלֹמַעֲלָה, וְנַעֲשִׂית רְצוֹן
אֶחָד בְּלִי פֶּרוּד.

וְאִזּוּ [נוֹטֵל] כּוֹלֵל הַכֹּל נְקֵבָה, וּמִתְעַבֶּרֶת מִן
הַזָּכָר, וְהַתְּשׁוּקוֹת שֶׁל שְׁנֵיהֶם נִדְּבָקוֹת יָחִד,
וְעַל כֵּן הַכֹּל כָּלוּל זֶה עִם זֶה. וּכְשֶׁהִנָּשְׁמוֹת
יוֹצְאוֹת, הֵן יוֹצְאוֹת יָחִד זָכָר וּנְקֵבָה. אַחֵר כָּךְ,
כִּיּוֹן שְׁיּוּרְדוֹת, נִפְרְדוֹת זֹו לְצַד זֶה וְזֹו לְצַד זֶה,
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַוֵּג אוֹתָן אַחֵר כָּךְ. וְהַזְוּוּג
לֹא נִתֵּן לְאַחֵר, אֶלָּא לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבִדּוֹ,
שֶׁהוּא יוֹדֵעַ אֵת זְוּוּגָם לְחִבֵּר אוֹתָם כְּרֵאוּי.

אַשְׁרֵי הָאִישׁ שֶׁזוֹכָה בְּמַעֲשָׂיו וְהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ
הָאֱמֶת כִּדִּי שֶׁתִּתְחַבֵּר נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ כְּמוֹ
שֶׁהִי בַּתְּחִלָּה. שְׁהֲרִי אִם הוּא זוֹכָה בְּמַעֲשָׂיו, זֶהוּ
אָדָם שָׁלֵם כְּרֵאוּי. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ כָּתוּב וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק

לַחֲכִי, שֶׁהוּא בְּתִקּוּן מְבָרָךְ שִׁיתְבָּרַךְ מִמֶּנּוּ
הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בְּמַעֲשֵׂי הָאָדָם אִם
זוֹכָה וְאִם לֹא זוֹכָה.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כִּךְ שִׁמְעָתִי, שִׁכְתוּב (הושע יד)
מִמֶּנִּי פָרִיךְ נִמְצָא. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר
לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְדָאֵי מִמֶּנִּי פָרִיךְ נִמְצָא. לֹא כְּתוּב
פָּרִי נִמְצָא, אֲלָא פָרִיךְ. אוֹתָהּ תִּשְׁוֶקֶת הַנִּקְבָּה
שֶׁעוֹשֶׂה נֶפֶשׁ וְנִכְלָלֶת בְּכַח הַזְכָּר, וְנִכְלָלֶת נֶפֶשׁ
בְּנֶפֶשׁ, וְנַעֲשׂוֹת אַחַת כּוֹלָלֶת זוּ בָּזָה, כִּפִּי
שְׁאִמְרָנוּ. לְאַחַר מִכֵּן נִמְצָאִים שְׁנֵיהֶם בְּעוֹלָם,
וְדָאֵי בְּכַח הַזְכָּר נִמְצָא פָּרִי הַנִּקְבָּה.

דִּבֶּר אַחֵר, בְּתִשְׁוֶקֶת הַנִּקְבָּה נִמְצָא פָּרִי הַזְכָּר,
שֶׁאִם לֹא תִשְׁוֶקֶת הַנִּקְבָּה לְזָכָר, לֹא נַעֲשׂוּ
פְרוֹת לְעוֹלָמִים. זֶהוּ שִׁכְתוּב מִמֶּנִּי פָרִיךְ נִמְצָא.
וַיְהִי בִימֵי אֲמֶרְפֶּל מֶלֶךְ שֹׁנְעַר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי
פָּתַח, (ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמִּזְרַח צֶדֶק
יִקְרָאֵהוּ לְרִגְלוֹ וְגו'. אֶת הַפָּסוּק הַזֶּה בִּאֲרוֹ
הַחֲבֵרִים. אֲבָל הַפָּסוּק הַזֶּה הוּא בְּסוּד שֶׁל
הַחֲכָמָה, שֶׁהָרִי שְׁנִינוּ, שֶׁבָּעָה רְקִיעִים עָשָׂה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעֲלָה, וְכֵלָם לְהוֹדִיעַ אֶת
כְּבוֹד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵלָם עוֹמְדִים לְהוֹדִיעַ
אֶת סוּד הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה.

בא רֵאָה, יֵשׁ רִקִּיעַ עֲלִיּוֹן נִסְתָּר לְמַעַלָּה
מֵאוֹתָם הַשְּׁבָעָה, וְזֶה הוּא הָרִקִּיעַ
שֶׁמְנַהִיגָם וּמַאִיר לְכֻלָּם, וְזֶה אֵינוֹ נוֹדֵעַ, וְעוֹמֵד
בְּשֵׂאלָה שְׁלֹא יִדְוָעָה, מְשׁוּם שֶׁהוּא נִסְתָּר
וְעַמֻּק, וְכֻלָּם תְּמַהִים עָלָיו. וּמְשׁוּם כֵּן נִקְרָא
מ"י, כִּמּוֹ שֶׁפִּרְשׁוּהָ שְׁכָתוֹב (אִיּוֹב לח) מִבְּטָן מִי
יֵצֵא הַקֶּרֶחַ, וְנֶאֱמַר. וְזֶה הוּא הָרִקִּיעַ הָעֲלִיּוֹן
שֶׁעוֹמֵד עַל כָּל אוֹתָם הַשְּׁבָעָה.

וְיֵשׁ לְמַטָּה רִקִּיעַ שֶׁהוּא תַּחְתּוֹן מְכֻלָּם וְלֹא מַאִיר.
וּמְשׁוּם שֶׁהוּא תַּחְתּוֹן שְׁלֹא מַאִיר, אוֹתוֹ
הָרִקִּיעַ שֶׁעֲלִיָּהֶם מִתְחַבֵּר עִמּוֹ, וְשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת
הֵלְלוּ הוּא כּוֹלֵלָם בְּתוֹכוֹ, וְנִקְרָא יָם, שֶׁאוֹתוֹ
הָרִקִּיעַ הָעֲלִיּוֹן שֶׁנִּקְרָא מ"י.

מִשׁוּם שֶׁכָּל אוֹתָם הָרִקִּיעִים הָאֲחֵרִים נַעֲשִׂים
נִחְלִים וְנִכְנָסִים אֵלָיו, וְאִזּוֹ הוּא הַיָּם
הָעֲלִיּוֹן, וְעוֹשֶׂה פְּרוֹת וְדָגִים לְמִינֵיהֶם. וְעַל זֶה
אָמַר דָּוִד (תהלים קד) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחֹב יָדָיִם שֶׁם
רָמַשׁ וְאֵין מִסְפָּר חַיּוֹת קִטְנוֹת עִם גְּדֻלוֹת.

וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמְּזֹרַח צֶדֶק
יִקְרָאֶהוּ לְרִגְלוֹ. מִי הָעִיר מִמְּזֹרַח – זֶה
אֲבָרָהָם. צֶדֶק יִקְרָאֶהוּ לְרִגְלוֹ – [נ"א זו שָׂרָה. ד"א

צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרָגְלוֹ וְגו' [זֶה הוּא הָרָקִיעַ הַתַּחְתּוֹן
שֶׁל כָּל הָרָקִיעִים שֶׁנַּעֲשֶׂה יָם.

יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם, מִי זֶה? הוּא הָרָקִיעַ הַתַּחְתּוֹן
שֶׁאֲמַרְנוּ, שְׁעוֹשֶׂה נְקֻמוֹת וּמַפִּיל שׁוֹנְאִים.

וּבָזֶה הַשְּׁתַּבַּח דָּוִד וְאָמַר (תהלים יח) וְאִי־בִי נִתְּתָה
לִי עֶרְךָ וּמִשְׁנָאִי אֶצְמִיתֶם. (ישעיה מא) יִתֵּן לְפָנָיו
גּוֹיִם – אֵלּוּ הֵם הָעַמִּים שֶׁהָיָה אֲבָרָהָם רוֹדֵף
אֲחֵרֵיהֶם, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה הוֹרֵג אוֹתָם.
[וּמַלְכִּים יֵרֵד, (מה זֶה יֵרֵד? אֵלֶּא) אֵלּוּ הַמַּלְכִּים
שֶׁמִּמֶּנִּים לְמַעַלָּה עָלֵיהֶם. יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם – אֵלּוּ
הָעַמִּים שֶׁלְמַטָּה] וּמַלְכִּים יֵרֵד – אֵלּוּ הַמִּמֶּנִּים
הַגְּדוֹלִים שֶׁלְמַעַלָּה. שְׁפָאֲשֶׁר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עוֹשֶׂה דִין בְּעוֹלָם [ד"א בָּעָם], הוּא עוֹשֶׂה דִין
בְּכָל, בְּמַעַלָּה וּבִמַּטָּה.

יֵרֵד־פֶּם יַעֲבוֹר שְׁלוֹם אֶרֶץ בְּרָגְלָיו לֹא
יָבוֹא, (ישעיה מא ג). יֵרֵד־פֶּם – זֶה אֲבָרָהָם, שֶׁאֲבָרָהָם
הָיָה רוֹדֵף אוֹתָם, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה עוֹבֵר
לְפָנָיו וְהוֹרֵג אוֹתָם, שֶׁכְּתוּב יַעֲבוֹר שְׁלוֹם. זֶה
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרָא שְׁלוֹם.

אֶרֶץ בְּרָגְלָיו לֹא יָבוֹא, וְכִי עוֹלָה עַל דַּעְתָּךְ
שֶׁאֲבָרָהָם הָיָה הוֹלֵךְ בְּתוֹךְ הָעֲנָנִים אוֹ

בתוך סוסים ומרכבות? אלא ארח ברגליו לא יבוא, שלא היה הולך לפני אברהם לא מלאך ולא שליח, אלא הקדוש ברוך הוא לבדו, שכתוב ארח ברגליו. מי זה רגליו? אלו המלאכים שתחתיו של הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר (זכריה יד) וַעֲמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם הַהוּא וְגו'.

דבר אחר מי העיר ממזרח – בא ראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא העיר את העולם להביא את אברהם ולקרב אותו אליו, להתעוררות הזו משום שעתיד היה לצאת ממנו יעקב ולהעמיד שנים עשר שבטים כלם צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא. צדק יקראהו לרגלו, שהקדוש ברוך הוא היה תמיד קורא לו מיום שנברא העולם, כמו שנאמר (ישעיה מא) קרא הדרות מראש. ומשום כך, צדק יקראהו ודאי לרגלו – להתחבר בו בעבודתו ולקרב אותו אליו, כמו שנאמר (שמות יא) הָעַם אֲשֶׁר בְּרַגְלֶיךָ.

דבר אחר מי העיר ממזרח – שמשם ראשית האור להאיר. משום שהדרום, אותו החזק של האור שלו הוא מן המזרח. ועל כן, מי העיר – אותו האור של הדרום. ממזרח – משום שהוא

נוסע ונזון בראשונה, ותשוקתו של אותו הרקיע
העליון לתת למזרח.

צדק יקראהו לרגלו – זה המערב, שהוא תמיד
קורא לו ולא שוקט, כמו שנאמר (תהלים פג)
אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל,
משום שהמערב תמיד מתעורר אליו. יתן לפניו
גוים ומלכים ירד, שהרי ממנו מקבל את החזק
להכניע את כל אותם העמים של העולם.

רבי יהודה אומר, (ישעיה מא) מי העיר ממזרח – זה
אברהם, שלא נטל התעוררות אל הקדוש
ברוך הוא אלא ממזרח. משום שראה את השמש
שיוצאת בבקר מצד המזרח, נטל התעוררות
לנפשו שהוא הקדוש ברוך הוא. אומר, זה הוא
המלך שברא אותי. עבד לו כל היום ההוא.
לערב ראה השמש שנאסף [והלכנה יוצאת]
והלכנה מאירה. אומר, זה הוא ודאי ששולט על
אותה העבודה שעבדתי כל היום הזה, שהנה
נחשך לפניו ולא מאיר. עבד לו כל הלילה ההוא.

לבקר ראה שהלכה החשכה והאיר צד המזרח.
אומר, ודאי כל אלו יש עליהם מלך
ושליט שמנהיג אותם. כיון שראה הקדוש ברוך

הוא את תְּשׁוּקָתוֹ שֶׁל אֲבִרָהֶם אֱלִיו, אֲזִי הִתְגַּלָּה
אֱלִיו וְדִבֵּר עִמּוֹ, שֶׁכָּתוּב צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ,
שֶׁדִּבֵּר עִמּוֹ וְהִתְגַּלָּה עֲלָיו.

רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, (שם מה) דִּבֵּר צֶדֶק מִגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל.
כָּל דִּבְרֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵם אֲמַת וְעוֹשֶׂה
מִיִּשְׂרָאֵל. בְּמָה הוּא עוֹשֶׂה מִיִּשְׂרָאֵל? מִשּׁוּם
שֶׁכָּאֲשֶׁר בָּרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, לֹא
הָיָה עוֹמֵד, וְהָיָה מִתְמוּטָט לְכָאן וּלְכָאן. אָמַר
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם: מָה לָּךְ שְׂאֵתָה
מִתְמוּטָט? אָמַר לוֹ: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵינִי יָכוֹל
לְעִמֵּד, שְׂאִין בִּי יְסוֹד עַל מָה שְׂאֵתָקִים. אָמַר לוֹ:
הֲרִי אֲנִי עֲתִיד לְהַעֲמִיד בְּךָ צִדִּיק אֶחָד שֶׁהוּא
אֲבִרָהֶם שְׂיֵאֵהֵב אוֹתִי. מִיָּד עָמַד הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ.
זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֱלֹהִים תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם. אֵל תִּקְרִי בְּהִבְרָאָם אֱלֹהִים
בְּאֲבִרָהֶם. בְּאֲבִרָהֶם מִתְקִים הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, (ישעיה מה) מִגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁהִנֵּה
הַשֵּׁיב הָעוֹלָם לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אוֹתוֹ
אֲבִרָהֶם עֲתִיד הוּא שְׂיֵצְאוּ מִמֶּנִּי בָּנִים שְׂיִחָרִיבוּ
אֶת הַמִּקְדָּשׁ וְיִשְׁרְפוּ אֶת הַתּוֹרָה. [נ"א לְצֵאת
מִמֶּנּוּ יִשְׁמַעֵאל. אָמַר לוֹ: הִנֵּה יִצְחָק! אָמַר לוֹ:
עֲתִיד לְצֵאת מִמֶּנּוּ עֲשׂוֹ הָרָשָׁע שְׂיִחָרִיב אֶת בֵּית

הַמְקַדֵּשׁ וַיִּשְׁרֹף הַתּוֹרָה. אָמַר לוֹ: עֲתִיד אָדָם
אֶחָד לָצֵאת מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא יַעֲקֹב, וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ שְׁנַיִם
עָשָׂר שְׁבָטִים כָּלֵם צַדִּיקִים. מִיָּד הַתְּקִיִּם הָעוֹלָם
בְּשִׁבְלֹו. זֶהוּ שְׁכָתוֹב מִגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל.

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, הָרִי הָעֶרְנוּ, וַיְדַבֵּר, וַיִּגֹּד,
וַיֹּאמֶר – כָּלֵם לְטַעַמָּם מִתְּפָרְשִׁים. וַיְדַבֵּר
הוּא בְּגִלּוּי, דְּרָגָה חִיצוֹנָה, שְׁאִינָה דְּרָגָה פְּנִימִית
כָּמוֹ אוֹתָן הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת. וְזֶהוּ דִּבְרַי צֶדֶק.
וַיִּגֹּד, הוּא רָמַז לְדְרָגָה פְּנִימִית עֲלִיוֹנָה שְׁשׁוּלָטָת
עַל הַדְּבֹוֹר, וְזֶהוּ מִגִּיד מִיִּשְׂרָאֵל. מִי הַמִּיִּשְׂרָאֵלִים? זֶה
הַדְּרָגָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁיַּעֲקֹב שְׂרׁוּי בָּהּ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב
(תהלים צט) אֶתָּה כּוֹנֵנֶת מִיִּשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוּם כֵּן כָּתוֹב
מִגִּיד וְלֹא כָתוֹב דּוֹבֵר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְהָרִי כָתוֹב (דברים ד) וַיִּגֹּד לָכֵם
אֶת בְּרִיתוֹ? אָמַר לוֹ, כֵּן הוּא וְדָאִי, הִיא
הַדְּרָגָה שְׁשׁוּלָטָת עַל הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא דִּבְרַי צֶדֶק,
וְהַכֹּל [בָּהּ] הוּא [נ"א לְשִׁתֵּל הַפְּרִי] לְהַתְּבוֹנֵן [יֵשׁ]
כָּאֵן. בֹּא רֵאֵה, שְׂאֵף עַל גִּבּוֹ שֶׁהַדְּבֹוֹר הוּא תַּחְתּוֹן,
אֵל תֹּאמַר שְׁאִינוּ עֲלִיוֹן, אֲלֹא וְדָאִי הַדְּבֹוֹר הוּא
מָלֵא מִן הַכֹּל וְהוּא דְּרָגָה עֲלִיוֹנָה, וְסִימָן לְדַבֵּר –
(שם לב) כִּי לֹא דִבֵּר רַק הוּא מִכֶּם.

רבי אלעזר הָיָה הוֹלֵךְ לְבֵית חָמִיו, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזַקְיָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הִנֵּה רָאִיתִי שֶׁהַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל מַעֲלָה אֵינָהּ אֶלָּא כְּשִׁמְתָּעוֹרֵר לְמַטָּה, שֶׁהָרִי הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל מַעֲלָה תִּלְווּהָ בְּתִשּׁוּקָה שֶׁל מַטָּה [הַדְּבָר].

פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים פג) אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ אֵל תַּחֲרַשׁ וְאֵל תִּשְׁקֹט אֵל. זֶה הֵיא הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל מַטָּה כְּדִי לִשְׁלֹט. אָמַר דָּוִד, אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ, לְהַעֲרִיר אֵל הָעֲלִיּוֹן וּלְהַתְחַבֵּר אֶל הַיָּמִין. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם (שם) כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יִהְיֶינָה וְגו'. [וְכָתוּב] כִּי נִוְעָצוּ לֵב יַחֲדוֹ עָלֶיךָ בְּרִית יְכָרְתּוּ. וּמִשּׁוּם כֵּן, אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ לְהַעֲרִיר כָּל־פִּי מַעֲלָה, שֶׁהָרִי אֲזַי מִתְעוֹרֵר הַיָּמִין וְקוֹשֵׁר אוֹתָהּ עִמָּה. וְכֹאשֵׁר נִקְשְׁרַת בַּיָּמִין, אֲזַי נִשְׁכָּרִים הַשּׁוֹנְאִים, שֶׁכָּתוּב (שמות טו) יִמִּינָךְ ה' נֶאֱדָרִי בַּכֹּחַ יִמִּינָךְ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב.

וּבֹא וְרֹאֵה, בְּשַׁעָה שֶׁהַתְחַבְּרוּ כָּל אוֹתָם הַמַּלְכִּים לְהִלָּחֵם בַּקָּרֵב עַל אַבְרָהָם, הַתִּיעֲצוּ לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, וְכִיּוֹן שֶׁשָּׁלְטוּ בְּלוֹט בֶּן אָחִיו שֶׁל אַבְרָהָם, מִיַּד הָלְכוּ, שֶׁכָּתוּב וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רַכְשׁוֹ בֶּן אָחִי אַבְרָם וַיִּלְכוּ. מָה הַטַּעַם?

מִשּׁוּם שְׂדֻמּוֹתוֹ שֶׁל לוֹט הִיָּתָה דוֹמָה לְאַבְרָהָם, וּמִשּׁוּם כֵּךְ וַיִּלְכּוּ, שֶׁכָּל אוֹתוֹ הִקְרַב הָיָה בְּשִׁבְלֹו.

מָה הַטֵּעַם? מִשּׁוּם שְׂאֲבָרָהּ הָיָה מוֹצִיא אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם מֵעֲבוּדָה זָרָה וּמִכִּנּוּס אוֹתָם לְעִבּוּדַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעוֹד, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָעִיר אוֹתָם בְּעוֹלָם כָּדִי לְגַדֵּל אֶת שְׁמוֹ שֶׁל אַבְרָהָם בְּעוֹלָם וּלְקַרֵּב אוֹתוֹ לְעִבּוּדָתוֹ. וְסוֹד הַדָּבָר – כִּיּוֹן שְׂאֲבָרָהּ הִתְעוֹרֵר לְרֹדֶף אַחֲרֵיהֶם, אֲזִי אֱלֹהִים אֵל דָּמִי לָךְ, עַד שֶׁהַכֹּל נִקְשָׁר לְאַבְרָהָם. וְכִשְׁהַכֹּל נִקְשָׁר לְאַבְרָהָם, אֲזִי נִשְׁכְּרוּ כָּל הַמַּלְכִּים מִלְּפָנָיו, כִּמּוֹ שְׂאֲמָרְנוּ, שִׁכְתוּב יְמִינָךְ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב וְגו'.

וּמִלְכֵי צָדֵק מֶלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לָחֵם וַיֵּין.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים עו) וַיְהִי בְשָׁלֵם סוֹכּוֹ וְגו'. בֹּא רֵאָה, כְּשֶׁעָלָה בְּרִצּוֹן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָרָא אֶת הָעוֹלָם, הוֹצִיא שְׁלֵהֶבֶת אַחַת שֶׁל הַמָּאוֹר שֶׁל הַנִּיצוּץ הַקָּשָׁה, וְנִשְׁפָּ רֹחַ בְּרוּחַ חֲשׂוּכָה וְשׁוֹרְפָת. וְהוֹצִיא מִתּוֹךְ צִדְדֵי הַתְּהוֹם טָפָה אַחַת, וְחִבֵּר אוֹתָם יַחַד, וּבָרָא בָהֶם אֶת הָעוֹלָם.

אוֹתָהּ הַשְּׁלֵהֶבֶת עָלְתָה וְהִתְעַטְרָה בְּשִׁמְאֵל, וְאוֹתָהּ הַטָּפָה עָלְתָה וְהִתְעַטְרָה בְּיָמִין.

עָלוּ אֶחָד עִם אֶחָד, הִחְלִיפוּ מְקוֹמוֹת, זֶה לְצַד זֶה וְזֶה לְצַד זֶה. זֶה שִׁירַד עָלָה, וְזֶה שֶׁעָלָה יָרַד. נִקְשְׂרוּ זֶה עִם זֶה וַיִּצָּאָה מִבִּינֵיהֶם רוּחַ שְׁלָמָה, וְאִזּוֹ אוֹתָם שְׁנֵי הַצָּדִידִים נַעֲשׂוּ אֶחָד, וְנִתְּנָה בִּינֵיהֶם [הָרוּחַ] וְהִתְעַטְרוּ הָאֶחָד עִם הָאֶחָד. וְאִזּוֹ נִמְצָא שָׁלוֹם לְמַעְלָה וְשָׁלוֹם לְמַטָּה, וְהִדְרָגָה הִתְקַיְּמָה.

הִתְעַטְרָה ה"א עִם וַא"ו, וַא"ו עִם ה"א, וְאִזּוֹ עָלְתָה ה"א וְנִקְשְׂרָה בְּקֶשֶׁר שָׁלֹם.
וְאִזּוֹ וּמַלְכֵי צֶדֶק מָלְךְ שָׁלֹם. מָלְךְ שָׁלֹם הוּא וְדַאי מָלְךְ שֶׁשׁוּלֵט בְּשָׁלְמוֹת. מִתִּי הוּא מָלְךְ שָׁלֹם?
בְּיוֹם הַכַּפּוֹרִים, כְּשֶׁכָּל הַפָּנִים מְאִירוֹת.

[דְּבָר אַחֵר מַלְכֵי צֶדֶק מָלְךְ שָׁלֹם, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא כְּהֻנָּה מִשָּׁם, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עָלְיוֹן. כִּיֹּן שֶׁהַקָּדִים בְּרַכְתּוֹ אַבְרָהָם לְבְרַכַּת רַבּוֹנוֹ, אָמַר לוֹ אַבְרָהָם: וְכִי מְקַדִּימִים בְּרַכַּת הָעֶבֶד לְבְרַכַּת רַבּוֹ? מִיָּד נִתְּנָה הַכְּהֻנָּה לְאַבְרָהָם, שְׁכָתוֹב (תְּהִלִּים קי) [נֶאֱמַר ה' לֹאדַנִּי שָׁב לִימִינִי. וְכָתוֹב אַחֲרָיו, נִשְׁבַּע ה' וְלֹא יִנָּחֵם אֶתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם עַל דְּבָרְתִּי מַלְכֵי צֶדֶק. שְׁכָתוֹב וְהוּא כֹּהֵן לְאֵל עָלְיוֹן, וְאִין זִרְעוֹ כֹּהֵן].

דְּבַר אחר ומלְכִי צֶדֶק – זֶה הָעוֹלָם הָאַחֲרוֹן.
 מֶלֶךְ שָׁלֵם – זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. שֶׁהִתְעַטֵּר
 אֶחָד עִם אֶחָד בְּלִי פְרוּד שְׁנֵי עוֹלָמוֹת יַחַד, וְאָפְלוּ
 הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא הַכֹּל, וְהוּא דְבַר אֶחָד.
 הוֹצִיא לָחֶם וַיֵּין – שָׁבוּ שְׁנֵי אָלוּ. וְהוּא כֹהֵן לְאֵל
 עֲלִיּוֹן – מְשַׁמֵּשׂ עוֹלָם נֶגֶד עוֹלָם. וְהוּא כֹהֵן – זֶה
 הַיָּמִין. לְאֵל עֲלִיּוֹן – הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וּמִשּׁוֹם כֶּף
 צָרִיד הַכֹּהֵן לְבָרַךְ אֶת הָעוֹלָם.

בֹּא רֵאה, הַבְּרָכוֹת נוֹטֵל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה,
 כְּשֶׁמִּתְחַבֵּר עִם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, וְאָז וַיְבָרְכֵהוּ
 וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֲלִיּוֹן. כֶּךָ זֶה וְדָאִי. כְּמוֹ
 כֵּן צָרִיד הַכֹּהֵן לְמַטָּה לְקָשֶׁר קְשָׁרִים וּלְבָרַךְ אֶת
 הַמָּקוֹם הַזֶּה, כְּדִי שִׁיתְקַשֵּׁר הַיָּמִין לְקָשֶׁר שְׁנֵי
 עוֹלָמוֹת יַחַד. בְּרוּךְ אַבְרָם – סוּד הַדְּבַר הוּא
 תְּקוּן הַבְּרָכוֹת.

בְּרוּךְ אַבְרָם – כְּמוֹ שְׁאֻמְרָנוּ, בְּרוּךְ אַתָּה. לְאֵל
 עֲלִיּוֹן – ה' אֱלֹהֵינוּ. קִנְיָה שְׁמִים וָאָרֶץ –
 מֶלֶךְ הָעוֹלָם. וְהַפְסוּק הַזֶּה הוּא סוּד הַבְּרָכוֹת.
 [וּמִשּׁוֹם כֶּךָ] וַיְבָרְכֵהוּ – מִמַּטָּה לְמַעְלָה. וּבְרוּךְ
 אֵל עֲלִיּוֹן [אֲשֶׁר מִגֵּן צָרִיד בִּידָד], וּבְרוּךְ אֵל עֲלִיּוֹן
 – מִמַּעְלָה לְמַטָּה. וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֶׂה מְכַל – לְהַתְדַבֵּק
 בַּמָּקוֹם שֶׁהִקְשֵׁר נִקְשֵׁר לְמַטָּה.

בַּעוֹדָם הוֹלְכִים פָּגַשׁ בָּהֶם רַבִּי יִיסָא וַיהוּדִי אֶחָד

עֲמוּ. וְהָיָה אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי אוֹמֵר, (שם כה)

לְדוֹד אֵלֶיךָ ה' נִפְשִׁי אֲשָׂא. לְדוֹד, וְכִי לָמָּה לֹא
כָּתוּב מִזְמוֹר לְדוֹד אוֹ לְדוֹד מִזְמוֹר? אֲלֹא בִשְׁבִיל
דִּרְגָתוֹ אָמַר דּוֹד אֶת הַתְּשַׁבַּחַת שֶׁאָמַר בִּשְׁבִילוֹ.
אֵלֶיךָ ה' נִפְשִׁי אֲשָׂא, אֵלֶיךָ ה' לְמַעְלָה. נִפְשִׁי, מִי
זוֹ נִפְשִׁי? [אֲשָׂא] זֶה דּוֹד, [הוּא] הַדִּרְגָּה
הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאֲמַרְנוּ. אֲשָׂא – אֲעֲלֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(שם קכא) אֲשָׂא עֵינַי אֶל הַהָרִים. מִשּׁוּם שֶׁדּוֹד הִיָּה
מִשְׁתַּדֵּל כָּל יָמָיו לְהַעֲלוֹת אֶת דִּרְגָתוֹ לְהַתְעַטֵּר
לְמַעְלָה וּלְהַתְקַשֵּׁר שֶׁם בְּקֶשֶׁר שְׁלֵם כָּרְאוּי.

כְּמוֹ כֵּן (שם קג) לְדוֹד בָּרְכִי נִפְשִׁי אֶת ה'. מִשּׁוּם
דִּרְגָתוֹ אָמַר. וּמָה אָמַר בָּרְכִי נִפְשִׁי אֶת ה'?
אֶת – לְהַתְקַשֵּׁר בְּקֶשֶׁר לְמַעְלָה. וְכָל קָרְבִי, מִי הֵם
קָרְבִי? אֵלּוּ שְׁאֵר חַיּוֹת הַשָּׂדֶה שֶׁנִּקְרְאוּת קָרְבִים,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ה) וּמַעֲצֵי הָמוֹ עָלָיו. דְּבַר אַחֵר
בָּרְכִי נִפְשִׁי – בִּשְׁבִילוֹ הוּא אָמַר. אֶת ה' – זוֹ
שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. אֶת ה' – הַכֹּלֵל שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יִיסָא, רְאִיתִי אוֹתָךְ שֶׁבָּאתָ
עִם הַשְׂכִּינָה וְהַתְּחַבֵּרְתָּ. אָמַר לוֹ, כִּךְ זֶה
וּדְאִי. וְשִׁלַּשׁ פְּרָסָאוֹת שֶׁהִלְכָתִי עִמָּה וְאָמַרְהָ לִי
כְּמָה דְּבָרִים מְעֻלִּים, וְאֲנִי שְׁמַרְתִּי אוֹתָם לְיוֹם

הִזָּה, וְלֹא יִדְעָתִי שֶׁהוּא הַמָּאֹר שְׁמַאִיר כְּמוֹ
שָׂרְאִיתִי כַּעַת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לִיהוּדֵי הַהוּא, מַה שְּׁמֶךָ? אָמַר
לוֹ, יוֹעֵזֶר. אָמַר לוֹ, יוֹעֵזֶר וְאֶלְעָזָר [דָּבָר
אֶחָד] יוֹשְׁבִים יַחַד. יֵשְׁבוּ עַל סֵלַע אֶחָד בַּשָּׂדֶה
הַהוּא. פָּתַח אוֹתוֹ הַיְּהוּדִי וְאָמַר, (ישעיה מג) אֲנֹכִי
אֲנֹכִי הוּא מִחָה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעַנִי וְחֲטֹאתֶיךָ לֹא
אֶזְכֹּר. מַה הַטַּעַם פְּעַמִּים אֲנֹכִי אֲנֹכִי?

אָמַר אֶחָד בְּסִינִי, וְאֶחָד בַּשָּׂעָה שֶׁבָּרָא אֶת
הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (שמות כ) אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ.
זֶה הוּא בְּסִינִי. וְאֶחָד כְּשֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב
(ישעיה מה) אֲנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ וָאָדָם עָלֶיהָ בָּרָאתִי.
הוּא כְּדִי לְהִרְאוֹת שָׂאִין פְּרוּד בֵּין מַעְלָה וּמַטָּה.

מִחָה פְּשָׁעֶיךָ, לֹא כָּתוּב מַעְבִּיר פְּשָׁעֶיךָ אֶלָּא
מוֹחָה, כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְרָאוּ לְעוֹלָמִים. לְמַעַנִי,
מַה זֶה לְמַעַנִי? מִשּׁוֹם אוֹתָם הֶרְחַמִּים שֶׁתְּלוּיִים
בִּי, שֶׁכָּתוּב (דברים ד) כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו'.

דָּבָר אַחֵר מִחָה פְּשָׁעֶיךָ לְמַעַנִי – בֹּא רְאֵה,
הֶרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם עוֹשִׂים פָּגָם לְמַעְלָה,
שֶׁכַּאֲשֶׁר אוֹתָם חֲטָאִים עוֹלִים, רַחֲמִים וְאוֹר
עֲלִיּוֹן וַיִּנִּיקַת הַבְּרָכוֹת לֹא יוֹרְדוֹת לְמַטָּה,

וְהִדְרָגָה הַזֶּה אֵינָה נֹטְלַת בְּרָכוֹת שְׁלִמְעָלָה לְהַנִּיק
לְמַטָּה. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ לְמַעַנִי, כְּדֵי שְׁלֹא יִמָּנְעוּ
בְּרָכוֹת לְהַנִּיק [לו] לְכָל. כִּמּוֹ כֵּן, (שם לב) רְאוּ עֲתָה
כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא. לְהִרְאוֹת שְׁאִין פָּרוּד בֵּין מַעְלָה
וּמַטָּה, כִּמּוֹ שְׁנַתְּבָאָר.

בא רֵאָה, כִּמּוֹ זֶה כְּשֶׁנִּמְצָאִים צְדִיקִים בְּעוֹלָם,
מִתְעוֹרְרוֹת בְּרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת. כִּיּוֹן שָׁבָא
אֲבָרְהָם, הִתְעוֹרְרוּ בְּרָכוֹת לְעוֹלָם, שְׁכַתּוֹב
וְאַבְרָכָךְ וְהִיָּה בְּרָכָה. מַה זֶה וְהִיָּה בְּרָכָה? רָמַז
שִׁימְצָאוּ בְּגִלְלוֹ בְּרָכוֹת לְמַעְלָה וּמַטָּה, שְׁכַתּוֹב
וְנִבְרָכוּ בְּךָ וְגו', וְכַתּוֹב וְאַבְרָכָה מְבָרְכִידָּ.

בא יִצְחָק וְהוֹדִיעַ לְכָל שֵׁישׁ דִּין וְיֵשׁ דִּין לְמַעְלָה
לְהַפְרֵעַ מִן הָרָשָׁעִים, וְהוּא עוֹרֵר אֶת הַדִּין
בְּעוֹלָם כְּדֵי שִׁיִּירְאוּ מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל בְּנֵי
הָעוֹלָם. בָּא יַעֲקֹב וְעוֹרֵר רַחֲמִים בְּעוֹלָם, וְהַשְׁלִים
אֶת הָאֱמוּנָה בְּעוֹלָם כְּרָאוּי.

בימי אֲבָרְהָם מַה כָּתוּב? וּמִלְכֵי צֶדֶק מְלַךְ שָׁלֵם.
שֶׁהִתְעַטֵּר הַכֶּסֶּא בְּמִקְוָמוֹ, וְאָז נִמְצָא מְלַךְ
שָׁלֵם לֹא פָגַם כָּלָל. הוֹצִיא לָחֶם וַיֵּין – שֶׁהוֹצִיא
מִזֹּנוֹת וּבְרָכוֹת לְעוֹלָמוֹת כָּלָם כְּרָאוּי. הוֹצִיא
לָחֶם וַיֵּין – שְׁלֹא יִמָּנְעוּ הַבְּרָכוֹת מִכָּל הָעוֹלָמוֹת.

הוציא – כמו שנאמר תוצא הארץ, מהדרגות
שלמעלה מוציא מזונות וברכות לכל העולמות.

והוא כהן לאל עליון – שהכל נמצא בשלמות
עליונה כראוי. להראות, כמו שהרשעים
עושים פגם בעולם ומונעים ברכות, כך גם
בשביל הצדיקים באות ברכות לעולם, ובגללם
מתברכים כל בני העולם.

ויתן לו מעשר מכל, מה זה מעשר מכל?
מאותם הברכות שיוצאות מכל, משום
שהוא המקום שכל הברכות שיוצאות לעולם
יוצאות משם. דבר אחר ויתן לו מעשר מכל –
הקדוש ברוך הוא נתן לו מעשר, ומה הוא? זו
הדרגה שכל פתחי האמונה והברכות של העולם
עומדות בה, והיא מעשר, והיא אחת מעשרה,
והיא עשרה ממאה. מכאן והלאה נכנס אברהם
בקים שלמעלה כראוי.

אמר לו רבי אלעזר, יפה אמרת. אמר לו רבי
אלעזר, מה מעשיך? אמר לו, מלמד
תינוקות במקומי. כעת בא רבי יוסי מכפר חנין
לעיר, וסלקו אותם מאצלי, והושיבו אותם
אצלו. והיו נותנים לי כל בני העיר שזכר כמו

אותו הזמן שהתינוקות היו אצלי, והסתכלתי בעצמי שלא ראוי לי להנות מהם בחנם, והשפירתי עצמי עם החכם [ההוא] הזה. אמר רבי אלעזר, כאן צריך את הברכות של אבא.

קמו. הלכו לפני רבי שמעון [אחר כך], והיה יושב ולומד כל יום לפני רבי שמעון. ויום אחד היה עסוק בנטילת ידים לפניו. אמר, כל מי שלא נוטל ידיו כראוי, אף על גב שפענש למעלה – נענש למטה. ומה ענשו למטה? שגורם לעצמו עני. כמו שענשו כך – כך זוכה מי שנוטל ידיו כראוי, שגורם לעצמו ברכות שלמעלה, ששורות הברכות על ידו כראוי ומתברך בעשר.

אחר כך הקדים רבי שמעון, וראה אותו שנוטל ידיו במים, ונוטל ידיו בשעור רב של מים. אמר רבי שמעון, מלא ידיו מברכותיה. וכך היה. מאותו היום והלאה התעשר ומצא אוצר, והיה עוסק בתורה ונותן מזון לעניים כל יום, והיה שמח עמהם, ומסביר להם בפנים מאירות. קרא עליו רבי שמעון, (ישעיה מא) ואתה תגיל בה' בקדוש וגו'.

סדר הלימוד ליום א חשון [יום 31 בשנה]

אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר ה' אֶל אַבְרָם וְגו'.
רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שיר ז) אֲנִי לְדוּדֵי וְעַלִּי
תְּשׁוּקָתוֹ. הָרִי פָּרְשׁוּהָ, אָבֵל בַּהֲתַעְוֹרְרוֹת שְׁלֹמֶמְטָה
תִּמְצָא הַהֲתַעְוֹרְרוֹת שְׁלֹמֶמְעָלָה, שֶׁהָרִי אֵין מִתְעוֹרֵר
לְמַעַלָּה עַד שֶׁמִּתְעוֹרֵר לְמַטָּה, וְהַבָּרְכוֹת שְׁלֹמֶמְעָלָה
לֹא נִמְצְאוֹת אֶלָּא בְּמָה שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ, וְאֵינוֹ רִיקָן.
מִנֵּין לָנוּ? מֵאַשֶׁת עוֹבְדֵיהֶּוּ שֶׁאָמַר לָהּ אֱלִישֶׁע
(מלכים-ב ד) הַגִּידִי לִי מָה יֵשׁ לָךְ בְּבֵית. שֶׁהָרִי
הַבָּרְכוֹת שְׁלֹמֶמְעָלָה אֵינָן שׁוֹרוֹת עַל שְׁלַחַן רִיק וְלֹא
בְּמָקוֹם רִיק. מָה כָּתוּב? וַתֹּאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כָּל
בְּבֵית כִּי אִם אָסוּךְ שָׁמֶן. מָה זֶה אָסוּךְ? אֶלָּא
אָמְרָה לוֹ, הַשְׁעוֹר שֶׁל הַשָּׁמֶן הַזֶּה אֵינוֹ אֶלָּא כְּדִי
מְשִׁיחַת אֶצְבַּע קִטְנָה.

אָמַר לָהּ, נַחֲמַתְנִי, שֶׁהָרִי לֹא יִדְעָתִי אֵיךְ יִשְׁרוּ
הַבָּרְכוֹת שְׁלֹמֶמְעָלָה בְּמָקוֹם רִיק, אָבֵל
עֲכָשׁוּ שֵׁישׁ לָךְ שָׁמֶן, זֶהוּ מָקוֹם שֶׁיִּמְצְאוּ בּוֹ
בָּרְכוֹת. מִנֵּין לָנוּ? שֶׁכָּתוּב (תהלים קלג) כְּשָׁמֶן הַטּוֹב
וְגו'. וּבִסּוּפּוֹ מָה כָּתוּב? (שם) כִּי שֵׁם צִוָּה ה' אֶת
הַבָּרְכָה חַיִּים עַד הָעוֹלָם. וּבְמָקוֹם הַזֶּה שׁוֹרוֹת
הַבָּרְכוֹת. [וְנִתְּבָאֵר].

וְאֵם תאמר, (שם) כָּטַל חֶרְמוֹן שִׁירָד עַל הָרִיר
צִיּוֹן, וְלֹא כָּתוּב שֶׁמֶן אֱלָא טַל? אֱלָא הוּא
שֶׁמֶן וְהוּא טַל. אוֹתוֹ הַטַּל הוּא שֶׁהַטִּיל הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מִהַשֶּׁמֶן הָעֲלִיּוֹן. שְׁאוֹתוֹ הַשֶּׁמֶן יוֹצֵא
לְצַד הַיָּמִין.

שְׁנִיִּים הֵם – יֵין וְשֶׁמֶן, וְהִלְכוּ לְשְׁנֵי צְדָדִים –
הַיֵּין לְצַד שְׂמָאל, וְהַשֶּׁמֶן לְצַד יָמִין.
וּמֵצֵד הַיָּמִין יוֹצֵאוֹת בְּרָכוֹת לְעוֹלָם, וּמִשָּׁם
נִמְשַׁחַת הַמַּלְכוּת הַקָּדוֹשָׁה. וּמִשּׁוּם שֶׁהַשֶּׁמֶן הִיא
נִתְקַן לְמַטָּה בְּרֵאשׁוֹנָה, הַשֶּׁמֶן מְזַמֵּן לְמַעְלָה
הֶרֶקֶת הַבְּרָכוֹת.

בֵּא רְאֵה, מִהֶהֱתַעֲוָרוֹת שֶׁל הַשֶּׁמֶן הִזָּה
שְׁלֹמֶעֱלָה בָּא לְהַרְיֵק עַל דָּוִד וְשְׁלֹמֶה
לְהַתְבַּרֵּךְ [עַל] בָּנוּ. מִנֵּין לָנוּ? שְׁפָתוֹב וַיַּעֲמֵד
הַשֶּׁמֶן. כָּתוּב כָּאֵן וַיַּעֲמֵד, וְכָתוּב שֵׁם (ישעיה יא)
שָׁרֵשׁ יֵשִׁי אֲשֶׁר עֲמֵד לְגִס עַמִּים.

בֵּא רְאֵה, מִשְׁלַחַן שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים, שְׁמִשָּׁם
יוֹצֵאוֹת הַבְּרָכוֹת וּמִזֶּזֶן לְעוֹלָם, לֹא צָרִיךְ
שִׁימָצָא רִיק אֲפֹלוּ רָגַע אֶחָד, כְּדִי שְׁלֹא יִסְתַּלְקוּ
מִשָּׁם הַבְּרָכוֹת. אִף כֵּן לֹא מְבָרְכִים עַל שְׁלַחַן
רִיק, שֶׁהָרִי הַבְּרָכוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה אֵין שׁוֹרוֹת עַל
שְׁלַחַן רִיק.

בא ראה מה כָּתוּב, אֲנִי לְדוּדֵי וְעָלִי תְּשׁוּקָתוֹ.
 אֲנִי לְדוּדֵי בִּתְחִלָּה, וְאַחֵר כֶּךָ וְעָלִי תְּשׁוּקָתוֹ.
 אֲנִי לְדוּדֵי לְתַקֵּן לוֹ מְקוֹם בִּתְחִלָּה, וְאַחֵר כֶּךָ וְעָלִי
 תְּשׁוּקָתוֹ. דְּבַר אַחֵר אֲנִי לְדוּדֵי, שֶׁהָרִי שְׁנִינוּ
 שְׂשֻכִּינָה לֹא נִמְצְאָת עִם הָרָשָׁעִים. כִּיּוֹן שֶׁבָּא
 הָאָדָם לְהִטָּהֵר וּלְהִתְקַרֵּב לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִז
 הַשְׂכִּינָה שׁוֹרָה עָלָיו. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אֲנִי לְדוּדֵי –
 בִּבְתִּחְלָה, וְעָלִי תְּשׁוּקָתוֹ – לְאַחֵר מִכֵּן. בָּא הָאָדָם
 לְהִטָּהֵר – מִטְּהָרִים אוֹתוֹ.

בא ראה, אַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה שֶׁאַבְרָהָם רָדַף
 אַחֵר הַמַּלְכִּים הִלְלוּ וְהָרַג אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, הִיָּה אַבְרָהָם תּוֹהָה. אָמַר, אוּלִי חֹס
 וְחִלִּילָה גִרְעָתִי אוֹתוֹ הַשָּׂכָר שֶׁהֵייתִי מִתְּחִיל בְּנֵי
 אָדָם אֶל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַחֲזִיתִי בָהֶם לְקָרֵב
 אוֹתָם אֵלָיו, וְכַעַת נִהְרָגוּ אֲנָשִׁים עַל יָדִי. מִיָּד
 אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵל תִּירָא אַבְרָם
 אֲנִכִּי מִגֵּן לָךְ שְׂכָרְךָ הִרְבֵּה מְאֹד וְגו'. שְׂכָר
 קִבְּלָתָ עֲלֵיהֶם, שֶׁהָרִי כָּלָם לֹא יִזְכּוּ לַעֲוִלָּמִים.

הָיָה דְּבַר ה' אֶל אַבְרָם בַּמַּחֲזָה לֵאמֹר, מַה זֶּה
 בַּמַּחֲזָה? אֵלֹא בְּאוֹתוֹ הַמַּרְאָה, הַדְּרָגָה שֶׁכָּל
 הַדְּמִיּוֹת נִרְאוֹת בָּהּ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בָּא רָאָה,

טָרַם שְׁנַמּוּל אַבְרָהָם, הִיָּתָה דְרָגָה אַחַת מְדַבֵּרַת עִמּוֹ, וּמִי הַמַּחְזֶה הַזֶּה? שְׁכַתּוֹב (במדבר כד) מַחְזֶה שְׂדֵי יַחְזֶה. פִּיּוֹן שְׁנַמּוּל, הָיוּ כָּל הַדְּרָגוֹת שׁוֹרוֹת עַל הַדְּרָגָה הַזֹּאת, וְאִזּוּ דִבֵּר עִמּוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (שמות 1) וְאִרְא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שְׂדֵי. וְטָרַם שְׁנַמּוּל, לֹא הָיוּ אוֹתֵן הַדְּרָגוֹת שׁוֹרוֹת עָלָיו לְדַבֵּר.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהֵנָּה בַּתְּחִלָּה כָּתוּב וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם, וְכָתוּב וַיִּסַּע אַבְרָם הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה, וְכָתוּב וַיֵּבֶן שָׁם מִזְבֵּחַ. הֵנָּה כָּאֵן אוֹתֵן הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת. וְכַעַת אוֹמְרִים, שְׁטָרַם שְׁנַמּוּל לֹא הָיָה אוֹתֵן הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת שׁוֹרוֹת עַל הַדְּרָגָה הַזֹּאת לְדַבֵּר עִמּוֹ?

בֵּא רֵא, בַּתְּחִלָּה נָתַן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֻכָּמָה לְאַבְרָהָם לְדַעַת אֶת הַחֻכָּמָה לְהַדְּבִיק בּוֹ, וַיֵּדַע אֶת סוֹד הָאֱמוּנָה, אֲבָל לְדַבֵּר עִמּוֹ לֹא הִיָּתָה אֲלֵא הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה הַזֹּאת לְבִדְדָהּ. פִּיּוֹן שְׁנַמּוּל, כָּל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת הָיוּ שׁוֹרוֹת עַל הַדְּרָגָה הַזֹּאת הַתַּחְתּוֹנָה כְּדִי לְדַבֵּר עִמּוֹ, וְאִזּוּ הִתְעַלָּה אַבְרָהָם בְּכָל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

בֵּא רֵא, טָרַם שְׁנַמּוּל הָאָדָם, לֹא נֶאֱחָז בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. פִּיּוֹן שְׁנַמּוּל, נִכְנָס

בְּשֵׁמוֹ וְנִאֲחִז בּוֹ. וְאִם תֹּאמַר, אֲבָרְהָם שְׂנֵאֲחִז בּוֹ
 טָרָם שְׂנֵמּוֹל? כִּךָּ הָיָה, שְׂנֵאֲחִז בּוֹ וְלֹא כָּרְאוּי,
 שְׁהָרִי מִתּוֹךְ הָאֲהָבָה הָעֲלִיּוֹנָה שְׂאָהֵב אוֹתוֹ
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרַב אוֹתוֹ, אַחֵר כִּךָּ צָוָה אוֹתוֹ
 שְׂיִמּוֹל וְנִתְּנָה לוֹ הַבְּרִית, הַקָּשֶׁר שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת
 הָעֲלִיּוֹנוֹת. הַבְּרִית – הַקָּשֶׁר לְקָשֶׁר הַכֹּל יַחַד
 לְהַכְלִיל זֶה עִם זֶה. הַבְּרִית – הַקָּשֶׁר שֶׁהַכֹּל נִקְשָׁר
 בּוֹ. וּמִשּׁוֹם כִּךָּ, טָרָם שְׂנֵמּוֹל אֲבָרְהָם, דְּבוּרוֹ לֹא
 הָיָה עִמּוֹ אֲלֹא בְּמַחְזָה, כְּמוֹ שְׂנִתְּבָאֵר.

בא רֵאָה, בְּשַׁעָה שְׁכָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הָעוֹלָם, לֹא נִבְרָא אֲלֹא עַל הַבְּרִית, כְּמוֹ
 שְׂנֵאֲמַר בְּר"א שִׁי"ת, בְּרָא אֱלֹהִים. וְהִינוּ [בְּרִית]
 שֶׁעַל הַבְּרִית קִיָּם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם,
 וְכָתוּב (יִרְמְיָה לֵג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקּוֹת
 שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. שְׁהָרִי הַבְּרִית הִיא הַקָּשֶׁר
 שֶׁהַיּוֹם וְהַלַּיְלָה לֹא נִפְרָדִים.

אמר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּשִׁכְרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הָעוֹלָם, עַל תְּנָאִי הָיָה: שְׁכַּאֲשֶׁר יִבְאוּ
 יִשְׂרָאֵל, אִם יִקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה – יִפָּה, וְאִם לֹא –
 הִרְיִנִי מִחֲזִירְכֶם לְתַהוֹ וּבַהּוֹ. וְהָעוֹלָם לֹא הִתְקַיֵּם
 עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי וְקִבְּלוּ תּוֹרָה, וְאָז
 הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם.

וּמֵאֲוֹתוֹ הַיּוֹם וְהִלָּאָה, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת, וּמִי הֵם? זְוֹנֵי בְּנֵי
 הָאָדָם. שֶׁהֵרִי מֵאֲוֹתוֹ הַזֶּמֶן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְזַוֵּג זְוֹנִים וְאוֹמֵר: בֵּת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי. וְאֵלוֹ
 הֵם הָעוֹלָמוֹת שֶׁהוּא בּוֹרֵא. בֹּא רֵאָה, אָנֹכִי מִגֵּן
 לָךְ, אָנֹכִי – זֶה הִיא הַדְּרָגָה הָרְאשׁוֹנָה שֶׁנֶּאֱחָז
 בָּהּ בַּתְּחִלָּה.

סתרי תורה

אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְגו' – אֵלֶּי דְּבָרֵי תוֹרָה,
 שֶׁכָּתוּב (דברים ה) אֵת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר
 ה' אֶל כָּל קְהִלָּכֶם. מֶה לְהֵלֵךְ דְּבָרֵי תוֹרָה – אִף
 כָּאֵן דְּבָרֵי תוֹרָה. אַחֲרֵי שֶׁהִשְׁתַּדַּל אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
 בַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבַשֵּׁר לוֹ
 וּמַקְדִּים לְנִשְׁמָה שְׁלוֹם [בְּשׁוּרוֹת טוֹבוֹת], זֶהוּ
 שֶׁכָּתוּב אֵל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מִגֵּן לָךְ, מְכַל
 הַמִּינִים הָרָעִים שֶׁל הִגִּיהֵנָם.

שִׁכְרָךְ הִרְבָּה מְאֹד, מִשּׁוֹם שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל
 בַּתוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, זֹכֶה וְנוֹחַל יִרְשֵׁת
 נִחְלָה בְּעוֹלָם הַבָּא, כְּכָתוּב (משלי ח) לְהִנָּחִיל אֶהְיֶה
 יֵשׁ. מֶה זֶה יֵשׁ? זֶה יֵשׁ מֵאֵין שֶׁלֹּשׁ עֲשָׂרָה
 נְהִירוֹת אֶפְרָסְמוֹן טָהוֹר [מִדּוֹת] שְׁנוֹתָנִים לוֹ יִרְשֵׁה
 עֲלִיּוֹנָה בְּעוֹלָם הַבָּא [נ"א זֶה הָעוֹלָם הַבָּא].

וְאַצְרֵתִיהֶם אִמְלֵא – בְּעוֹלָם הַזֶּה, מַעֲשֵׂר וְכָל טוֹב
שֶׁל הָעוֹלָם.

מִי שֶׁהוֹלֵךְ לְיָמִין – זֹכֶה לְעוֹלָם הַבָּא, וּמִי
שֶׁהוֹלֵךְ לְשְׂמָאל – הֵנָּה עֹשֶׂר בְּעוֹלָם הַזֶּה
שֵׁשׁ שְׂמָאל קָדוֹשׁ וְיֵשׁ שְׂמָאל טָמֵא. וְזֶה הוּא
שְׂאֲמָרְנוּ, מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, נוֹתֵנִים לוֹ אֶרֶץ
יָמִים בְּעוֹלָם הַבָּא וְנוֹתֵנִים לוֹ עֹשֶׂר וְכָבוֹד בְּעוֹלָם
הַזֶּה, שְׁנֵאמַר (משלי ג) אֶרֶץ יָמִים בְּיָמִינָהּ וְגו'. וּמִי
שֶׁיִּרְצֶה שִׁיְהֵנָה הַגּוֹף בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא מִתְעַסֵּק
בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, נוֹתֵנִים לוֹ עֹשֶׂר בְּעוֹלָם
הַזֶּה מִצַּד הַשְּׂמָאל, מִצַּד הַיָּצָר הָרַע, וּבְעֹשֶׂר הַזֶּה
עוֹשֶׂה רַע וְיוֹרֵשׁ גִּיהֶנֶם. וְאִם תֹּאמַר, וְכִי אֵין
בְּעוֹלָם הַזֶּה עֹשֶׂר מִצַּד הַקִּדְשָׁה? כֵּן, שְׁכָל הַמְּקִיָּם
אֶת הַתּוֹרָה מֵעַנִי, סוֹפּוֹ לְקִיָּמָה מַעֲשֵׂר, וְזֶהוּ עֹשֶׂר
טוֹב שֶׁמִּצַּד הַקִּדְשָׁה].

בְּשֵׁבַע מִשָּׁם רַבִּי אַבָּא, הָיָה מְכַרִּיז: מִי רוֹצֶה
עֹשֶׂר וּמִי רוֹצֶה אֶרֶץ חַיִּים בְּעוֹלָם הַבָּא,
יָבֵא וְיִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה. הָיוּ מִתְכַּנְּסִים אֵלָיו כָּל
הָעוֹלָם. הָיָה רוֹק אֶחָד בְּשָׁכוּנָתוֹ. יוֹם אֶחָד בָּא
אֵלָיו. אָמַר לוֹ: רַבִּי, אֲנִי רוֹצֶה לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כְּדִי
שִׁיְהִיָּה לִי עֹשֶׂר. אָמַר לוֹ: הֵנָּה וְדַאי. אָמַר לוֹ:
מָה שְׂמָךְ? אָמַר לוֹ: יוֹסִי. אָמַר לְתַלְמִידָיו

שִׁיקְרָאוּ לוֹ רַבִּי יוֹסִי בְּעַל הָעֶשֶׂר וְהַכְּבוֹד. יֵשֵׁב
וְהַתְּעַסֵּק בַּתּוֹרָה.

לַיָּמִים הָיָה עוֹמֵד לְפָנָיו. אָמַר לוֹ: רַבִּי, אֵיפֹה
הָעֶשֶׂר? אָמַר: נִשְׁמַע מִזֶּה שְׁלֹא עָשָׂה
לְשֵׁם שָׁמַיִם. נִכְנָס לְחֶדְרוֹ, שָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה
אוֹמֵר: אֵל תַּעֲנִישׁ אוֹתוֹ [שׁוֹב אֵלָיו], שִׁיהִיָּה אִישׁ
גָּדוֹל. שָׁב אֵלָיו. אָמַר לוֹ: שָׁב, בְּנִי, שָׁב, וְאֲנִי נֹתֵן
לְךָ עֶשֶׂר.

בֵּינָתַיִם בָּא אִישׁ אֶחָד וְכָלִי שֶׁל פֶּז בִּידוֹ. הוֹצִיא
אוֹתוֹ וְנָפַל אוֹר בַּבַּיִת. אָמַר לוֹ: רַבִּי,
אֲנִי רוֹצֶה לְזַכּוֹת בַּתּוֹרָה וְאֲנִי לֹא זָכִיתִי, וְרוֹצֶה מִי
שִׁישְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה בְּשִׁבְלִי, שֶׁהָרִי יֵשׁ לִי עֶשֶׂר רַב
שֶׁהִשְׁאִיר לִי אָבִי, שֶׁכָּאֶשֶׁר יֵשֵׁב עַל שְׁלֶחֶנוּ הָיָה
מְסִידֵר עָלָיו שְׁלֶשֶׁה עֶשֶׂר כּוֹסוֹת מֵאֵלּוּ, וְאֲנִי רוֹצֶה
לְזַכּוֹת בַּתּוֹרָה וְאֲנִי נֹתֵן עֶשֶׂר.

אָמַר לְאוֹתוֹ הָרוֹק: תִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וְזֶה נֹתֵן
לְךָ עֶשֶׂר. נָתַן לוֹ אוֹתוֹ הַכּוֹס שֶׁל הַפֶּז.
קָרָא עָלָיו רַבִּי אֲבָא: (אִיּוֹב כח) לֹא יַעֲרַכְנָה זֶהָב
וְזָכוּכִית וּתְמוֹרֶתָהּ כְּלִי פֶז. יֵשֵׁב וְלָמַד בַּתּוֹרָה,
וְהָאָדָם הַהוּא הָיָה נֹתֵן לוֹ עֶשֶׂר. לַיָּמִים נִכְנָסָה
חֲמֻדַּת הַתּוֹרָה לְמַעֲיו. יוֹם אֶחָד הָיָה יוֹשֵׁב וְהָיָה

בוכה. מָצָא אוֹתוֹ רַבּוֹ שֶׁהָיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ:
עַל מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: וּמָה אֲנִי מַנִּיחַ אֶת
חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא בְּשָׁבִיל זֶה? אֲנִי רוֹצֶה אֲלֹא
לְזַכּוֹת אֶצְלִי. אָמַר: עֲכָשׁוּ מִזֶּה נִשְׁמָע שֶׁהִנֵּה
עָשָׂה לְשֵׁם שָׁמַיִם.

קָרָא לְאוֹתוֹ הָאִישׁ, אָמַר לוֹ: טַל אֶת עֶשְׂרֶךָ וְתֵן
אוֹתוֹ לִיתּוּמִּים וְעֲנָיִים, וְאֲנִי נֹתֵן לָךְ חֵלֶק
יֵתֵר בַּתּוֹרָה בְּכָל מָה שֶׁאֲנִי לוֹמֵד. הִחְזִיר לוֹ רַבִּי
יוֹסִי אוֹתוֹ הַכּוֹס שֶׁל פֶּזֶז, וְעַד הַיּוֹם לֹא סָר שְׁמוֹ,
וּמִבָּנָיו בֶּן פֶּזִי, וְהִינּוּ רַבִּי יוֹסִי בֶּן פֶּזִי, וְזָכָה
לְכֻמָּה תּוֹרָה הוּא וּבָנָיו [מִשּׁוּם שֶׁלָּמַד תּוֹרָה].
שָׂאִין לָךְ שָׂכָר טוֹב בְּעוֹלָם כְּמִי שֶׁלוֹמֵד תּוֹרָה
וּמְקַיֵּם אוֹתָהּ.

אַחֵר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר ה' אֶל אַבְרָם
בַּמַּחֲזָה לְאֹמֶר וְגו'. בְּכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב
בַּתּוֹרָה בַּמַּחֲזָה, זֶה הַשֵּׁם שֶׁהִתְגַּלָּה לְאַבּוֹת, וּמִי
הוּא? שְׁדִי, שְׁנֶאֱמַר (שְׁמוֹת ו) וְאָרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל
יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בָּאֵל שְׁדִי, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (בְּמִדְבָר כד)
אֲשֶׁר מַחֲזֶה שְׁדֵי יִחְזֶה. וְזֶה הַמֶּרְאֶה שֶׁכָּל
הַמֶּרְאֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת נִרְאִים מִתּוֹכוֹ. כְּמוֹ הַמֶּרְאֶה
הַזֶּה שֶׁכָּל הַדְּמִיּוֹת נִרְאֹת בּוֹ וְהַכֹּל אֶחָד. מֶרְאֶה
וּמַחֲזָה הוּא אֶחָד. זֶה תַּרְגוּם וְזֶה לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

אמר רבי יוסי, רבים הם בתורה, ועל כן היתה רשות לאונקלוס לתרגם באותה הלשון שגלה הקדוש ברוך הוא בתורה, והלשון הזה היא נסתרת מהמלאכים העליונים. במחזה, [שהנה] שהיה נסתר מהמלאכים העליונים שאינם יודעים בזה כשמדבר עם אברהם.

מה הטעם? משום שאברהם לא היה מהול, והיה ערל סתום בשר, ומשום כך היה מסתיר מהם בלשון תרגום. כמו כן בבלעם, שכתוב אשר מחזה שדי יחזה. יחזה, נסתר היה הדבר מתוך מלאכי השרת כדי שלא יהיה להם פתחון פה שהקדוש ברוך הוא מדבר עם אותו הערל הטמא, שהרי המלאכים הקדושים אינם [קוראים] נזקקים ללשון תרגום.

אם תאמר שלא יודעים – והרי גבריאל למד את יוסף שבעים לשון, והתרגום הוא אחד משבעים לשון? אלא ידוע יודעים, אבל שנינו שלא נזקקים, שאין חוששים ואין מתבוננים עליו, שהרי הוא מאוס לפניהם מכל שאר הלשונות.

ואם תאמר, שהואיל והוא מאוס מן המלאכים העליונים, למה תרגם אונקלוס את

התורה בלשון הזו, ויונתן בן עזיאל את המקרא? אלא מאוס הוא לפניהם, וכך צריך! שאין קנאה למלאכים העליונים עם ישראל יותר, ועל כן תרגום תורה ומקרא כך, ואינו מאוס, שהרי בכמה מקומות כתב הקדוש ברוך הוא בתורה כך.

ומשום כך הוא נסתר מתוך המלאכים העליונים הקדושים. ועל כן התגלה לאברהם בדרך נסתר, שלא ישגיחו בו המלאכים הקדושים, ולא יהיה להם פתחון פה שהקדוש ברוך הוא התגלה על איש ערל. מתי התגלה לו בהתגלות של מלאכים עליונים? כאשר נתן לו ברית קיום הקדש, שכתוב וידבר אתו אלהים לאמר. אלהים – השם של הקדש, ולא כתוב במחזה השם בהתגלות.

לאמר, מה זה לאמר? לאמר ולהכריז בכל לשון שלא תהיה במכסה, לא בלשון אחרת, אלא בלשון שכלם מדברים בה, שיכולים לומר זה לזה ולא יכולים לקטרג ולומר פתחון פה, ועל כן וידבר אתו אלהים לאמר. אלהים ולא מחזה, משום שהיה מכניס אותו לברית קיום הקדש וקרב אותו אליו.

רבי יהודה אָמַר, מִשּׁוּם כֶּךָ הֵ"א לֹא נִתְּנָה לוֹ
עַד שְׁנַמּוּל. מָה הַטַּעַם? שֶׁהִיא מִמַּשׁ נִקְרֵאת
בְּרִית. וְעַל כֵּן, כִּיּוֹן שְׁנִכְנַס בְּבְרִית, אֲזִי נִתְּנָה לוֹ
הָאוֹת הֵ"א, שֶׁכְּתוּב אֲנִי הֵנָּה בְּרִיתִי אִתְּךָ וְהָיִיתָ
לְאֵב הַמּוֹן גּוֹיִם וְלֹא יִקְרָא עוֹד שְׁמֶךָ אֲבָרָם וְגו'.

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. רַבִּי חֲזִיָּא הָיָה הוֹלֵךְ
לִרְאוֹת אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר. פָּגַשׁ אוֹתוֹ רַבִּי
חֲגַאי. אָמַר לוֹ, הַדֶּרֶךְ הַזֶּה שְׁמַתְקֵנָת לִפְנֵי מַר, לֹאֲנִי
הוֹלֵכֶת הִיא? אָמַר לוֹ, לִרְאוֹת אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר.
אָמַר לוֹ, וְגַם אֲנִי אֵלַי עֲמֵךְ? אָמַר לוֹ, אִם תּוּכַל
לְהִבִּין לְהַשְׁכִּיל לְמָה שֶׁתִּשְׁמַע – לֵךְ, וְאִם לֹא –
שׁוּב לְאַחֲרֶיךָ. אָמַר לוֹ, שְׁלֹא יַחֲשַׁשׁ מוֹר לְזֶה,
שֶׁהָרִי אֲנִי שְׁמַעְתִּי כַּמָּה סוּדוֹת שֶׁל תּוֹרָה וַיִּכְלַתִּי
לַעֲמֹד בָּהֶן.

פֶּתַח רַבִּי חֲגַאי וְאָמַר, מָה שֶׁכְּתוּב (במדבר כח) אֶת
קָרְבָנִי לַחֲמִי לְאִשִּׁי וְגו', אֶת קָרְבָנִי – זֶה
קָרְבַּן הַבָּשָׂר שֶׁנִּקְרַב לְכַפֵּר דָּם עַל דָּם, בָּשָׂר עַל
בָּשָׂר, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הַקָּרְבָּנוֹת לֹא נִקְרְבִים אֶלָּא
הַבָּשָׂר לְכַפֵּר עַל הַבָּשָׂר.

וְכַךְ שְׁמַעְתִּי, אִם אָדָם חָטָא – בְּהֵמָּה מָה חָטָא
שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר (ויקרא א) אָדָם כִּי

יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן וְגו' ? לָמָּה ? אֲלֹא הִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ
הוא עָשָׂה אֶת רוּחַ בְּנֵי אָדָם וְאֶת רוּחַ הַבְּהֵמָה,
וְהִפְרִיד זֶה מִזֶּה, וּמִשּׁוּם כֵּן (קהלת ג) רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם
הָעֵלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה וְגו'. וְדַאי
נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה.

בְּמִרָם שְׁחָטָא אָדָם מַה כָּתוּב ? (בראשית א) וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֶרַע
זֶרַע וְגו', וְכָתוּב לָכֶם יִהְיֶה לְאֹכְלָהּ, וְלֹא יוֹתֵר!
כִּיּוֹן שְׁחָטָא וְהֵיכָר נִשְׁאָב לְגוּפּוֹ, וּבְכָל אוֹתָם
הַתּוֹלְדוֹת עָשָׂה דִין, וְאַחֲרַי בָּא נֹחַ וְרָאָה שֶׁהִנֵּה
הַגּוֹף נִבְנָה מִהַמָּקוֹם שֶׁל הֵיכָר הָרַע, הִקְרִיב קָרְבָּן
כָּמוֹ שֶׁהִקְרִיב אָדָם, מַה כָּתוּב ? (שם ח) וַיֵּרַח ה' אֶת
רִיחַ הַנִּיחֹחַ וְגו', וְכָתוּב כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע
מִנְעֲרִיו. אָמַר הִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִכָּאן וְהִלָּאָה,
הוֹאִיל וְהַגּוֹף נִשְׁאָב מֵאוֹתוֹ הֵיכָר הָרַע, יִתְעַנֵּג
הַגּוֹף כָּמוֹ שְׂרָאוּי לוֹ, יֹאכֵל בָּשָׂר. כִּיִּרְק עֵשֶׂב נָתַתִּי
לָכֶם אֶת כָּל.

בְּשִׂאוֹכֵל בָּשָׂר, מֵאוֹתוֹ הַבָּשָׂר מִתְעַנֵּג הַבָּשָׂר
שְׁלוֹ, וּמִתְעַרְבִים זֶה עִם זֶה וּמִתְגַּדֵּל
מִמֶּנּוּ הַגּוֹף, וּמֵאוֹתוֹ הָעֵנֵג הַגּוֹף חוּטָא בְּכַמָּה
חֻטָּאִים. אָמַר הִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַבָּשָׂר כְּפָרָה עַל
הַגּוֹף. בָּשָׂר אוֹכֵל, וּבָשָׂר מִתְרַבֶּה מִמֶּנּוּ, וְבוֹ חֻטָּא.

מִשּׁוּם כִּךְ בָּשָׂר לְכַפֵּר עַל גּוֹפוֹ, וְהַבָּשָׂר שְׂאוּכַל
 עוֹשֶׂה דָם לַגּוֹף [מִשּׁוּם כִּךְ הַדָּם שֶׁנִּשְׁאָר מֵאוֹתוֹ
 הַבָּשָׂר שְׂאוּכַל, הַבָּשָׂר עוֹשֶׂה לַגּוֹף דָּם]. מִשּׁוּם
 כִּךְ, הַדָּם שֶׁנִּשְׁאָר מֵאוֹתוֹ הַבָּשָׂר בַּחוּץ, מִתְּעַד
 לְכַפֵּר עַל הַדָּם שֶׁנַּעֲשָׂה מֵאוֹתוֹ הַבָּשָׂר שְׁלוֹ,
 שְׂכָתוּב (ויקרא יז) כִּי הַדָּם הוּא בִּנְפֶשׁ יְכַפֵּר.

כְּתוּב קִרְבָּנִי, וְכָתוּב קִרְבָּנְכֶם, שְׂכָתוּב (שם א)
 תִּקְרִיבוּ אֶת קִרְבָּנְכֶם. מַה בֵּין זֶה לָזֶה?
 אֵלָּא קִרְבָּנִי – כְּמוֹ שְׁלָמִים שְׂבָאִים עַל שְׁלוֹם.
 קִרְבָּנְכֶם – כְּמוֹ חֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת שְׂבָאִים עַל חֲטָא
 וְאַשָּׁם. מִשּׁוּם כִּךְ, (במדבר כח) אֶת קִרְבָּנִי – בָּשָׂר.
 לַחֲמִי – לָחֶם וַיֵּינ. רֵיחַ – זֶה הַקְטָרֶת. נִיחָחִי – זֶה
 נַחַת רוּחַ שֶׁעוֹשֶׂה הַכֹּהֵן בְּרָצוֹן שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ,
 וְהַלּוּיִם בְּרָצוֹן שֶׁל שִׁיר וּשְׂבָחָה.

תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֵדוֹ, מַה זֶה בְּמוֹעֵדוֹ?
 אִם תֹּאמַר בְּכָל יוֹם בִּבְקָר וּבַעֲרֵב, מַה
 זֶה בְּמוֹעֵדוֹ? [נ"א מָה אוֹמֵר שֶׁהוּא מוֹעֵדוֹ?] אֵלָּא
 הַמוֹעֵדוֹ שֶׁשּׁוּלֵט בְּאוֹתָהּ עֵת רָצוֹן, הַרָצוֹן שֶׁנִּמְצָא
 לְמַעַלָּה בְּדֶרֶגָה יְדוּעָה. וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּמוֹעֵדוֹ.

בְּשִׁנְקָרְב הַקִּרְבָּן. הַכֹּל נוֹטְלִים חֶלֶק, וּמִתְפָּזְרוֹת
 הַקְּלָפוֹת לְכָל צֵד, וְהַיְחוד נִקְרָב

וּמִתִּיחַד, וְהַמְּאֻרֹת מְאִירִים, וְנִמְצָא רְצוֹן בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בְּסוּד שֶׁל
יְחִיד אֶחָד כְּרָאוּי. בָּא רַבִּי חִיָּא וְנִשְׁק אֹתוֹ. אָמַר
לוֹ, נָא הָאֵתָהּ, בְּנִי, מִמֶּנִּי לָלֶכֶת וְלִרְאוֹת אֶת סִבָּר
פְּנֵי הַיָּמִים. [עוֹד פָּתַח וְאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא
רְבִיעִי, שֶׁהוּא אֶבֶן מְאֻסוֹ הַבּוֹנִים] [נ"א לְמָה דָּוִד
הַמֶּלֶךְ יֵרֵשׁ הַמַּלְכוּת? שֶׁהוּא הָרְבִיעִי, שֶׁהוּא אֶבֶן
מְאֻסוֹ הַבּוֹנִים].

הִלְכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו, רָאָה אוֹתָם יוֹשְׁבִים עַל
הַשַּׁעַר. אָמַר לוֹ לִשְׁמַשׁ, לֵךְ וְאָמַר לָהֶם,
הַכֶּסֶּא הַזֶּה שֶׁל שְׁלֹשָׁה עֲמוּדִים מֵהוּא כָּל אֶחָד
[הַכֹּל אֶחָד]? אָמְרוּ לוֹ, לֵךְ וְאָמַר לוֹ לְמַר, שְׁלֹא
לְחִנָּם אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הָרְבִיעִי, אֶבֶן מְאֻסוֹ
הַבּוֹנִים. אָמַר לוֹ, לֵךְ וְאָמַר לָהֶם, שְׁאִיפָה מְאֻסוֹ
בּוֹ בְּדוֹד שֶׁהוּא אָמַר אֶבֶן מְאֻסוֹ הַבּוֹנִים.

הַחֲזִיר רַבִּי חִיָּא אֶת רֹאשׁוֹ לְרַבִּי חַגַּאי, וְאָמַר
לוֹ, הַשְׁמַעְתָּ בְּזֵה דְּבָר? אָמַר, שְׁמַעְתִּי
בְּפֶסוּק הַזֶּה שֶׁכָּתוּב (שיר א) "בְּנִי "אֲמִי" נִחְרָו בִּי
שְׁמוֹנִי וְגו', שֶׁהַפֶּסוּק הַזֶּה אָמַר אוֹתוֹ שְׁלֹמֹה,
וְעַל דָּוִד הַמֶּלֶךְ הוּא נֹאמֵר, כְּשֶׁדִּחָו אוֹתוֹ הָאֲחִים
שְׁלוֹ מֵהֶם.

וְעוֹד שְׁמַעְתִּי, מָה רָאָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת
מַלְכוּת לַיהוּדָה מְכַל אֶחָיו? אֵלָּא אוֹתִיּוֹת
שְׁמוֹ חֲקוּקוֹת בּוֹ, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן כְּבוֹד
לְשְׁמוֹ, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ יָרַשׁ אֶת הַמַּלְכוּת. וְעוֹד
שְׁמַעְתִּי, יְהוּדָה – הִנֵּה אוֹתִיּוֹת שְׁמוֹ וְדָאִי. ד'
אֵינְנָה לָמָּה? אֵלָּא זֶה דְּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּקְשָׁר בְּשְׁמוֹ
מְכַל בְּנֵי הָעוֹלָם, שְׁכָתוּב (הוֹשֵׁעַ ג) וּבִקְשׁוּ אֶת ה'
אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִיד מַלְכָּם וְגו'. הִנֵּה דָּוִד קָשׁוּר
 בְּשְׁמוֹ. וְעוֹד, שֶׁהוּא קָשָׁר שֶׁל תְּפִלִּין וְדָאִי, ד' דָּוִד
 הַמֶּלֶךְ [ד"א קָשָׁר שֶׁל תְּפִלִּין וְדָאִי], וּמִשּׁוֹם כֵּךְ
 דָּוִד נִקְשָׁר בְּשְׁמוֹ.

נִכְנְסוּ. כִּיּוֹן שֶׁנִּכְנְסוּ, יֵשְׁבוּ לְפָנָיו. שְׁתַּק רַבִּי
אֶלְעָזָר וְהֵם שְׁתַּקּוּ. נִכְנַס רַבִּי אֶלְעָזָר
לְחֻדְרוֹ, וְשָׁמַע קוֹל אֶחָד שֶׁהָיָה אוֹמֵר: לֵךְ וְאָמַר
לָהֶם מָה שֶׁהֵם רוֹצִים, שֶׁהָיָה הֵם כְּשָׂרִים. חֲזַר
אֲלֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, אִם יֵשׁ מִי שֶׁשָּׁמַע דָּבָר –
שִׁיאָמַר לִי. אָמְרוּ לוֹ, אָנוּ מַחֲכִים לְהִיּוֹת
מוֹאָרִים מִתּוֹךְ הַצַּחֲחוֹת שֶׁל הַמָּאוֹר הָעֲלִיוֹן,
וְלִהְבִּין וְלִהְשָׁכִיל.

פִּתַּח וְאָמַר, (חִבְקוּק ב) וְה' בִּהְיִכַל קָדְשׁוֹ הִם
מִפְּנֵיו כָּל הָאָרֶץ. כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם, הִסְתַּכֵּל בְּתוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה

סוד התורה ורשם רשומים, ולא היה יכול לעמד, עד שברא התשובה, שהיא היכל פנימי עליון וסוד נסתר, ושם נרשמו והצטירו האותיות בחקיקותיהן.

כיון שזה נברא, היה מסתכל בהיכל הזה, ורשם לפניו ציורים של כל העולם, שכתוב הם מפניו כל הארץ. רשם לפניו רשומים וציורים של כל העולם. רצה לברא שמים, מה עשה? הסתכל באור הראשון והתעטף בו וברא שמים, שכתוב (תהלים קד) עטה אור כשלמה, ואחר כך נוטה שמים פיריעה.

הסתכל לעשות העולם התחתון, עשה היכל אחר ונכנס בו, וממנו הסתכל ורשם לפניו את כל העולמות למטה וברא אותו. זהו שכתוב וה' בהיכל קדשו הם מפניו כל הארץ. ה"ס מפניו – ה"ס רשם לפניו כל הנקודות של כל העולם, שהם ששים וחמש כחשבון ה"ס. ששים וחמש הן. וכלן רשם לפניו כשברא את העולם. משום כך כבודו של הקדוש ברוך הוא אינו אלא לאותם שיודעים דרכיו והולכים בהם בדרך אמת כראוי.

בִּינְתִים שְׁהִיָּה מְדַבֵּר עִמָּם, בָּאָה אֵשׁ וְהִקִּיפָה
 אוֹתוֹ, וְהֵם יֵשְׁבוּ בַחוּץ. שָׁמְעוּ קוֹל
 אֶחָד שְׁהִיָּה אוֹמֵר: אֵי קָדוֹשׁ, הֵבִיאֲנִי הַמֶּלֶךְ
 חֲדָרָיו, בְּכָל אוֹתָם הַחֲדָרִים שֶׁל פְּנֵי הַזֵּקֵן, הָעֵלָם
 הַקָּדוֹשׁ [הָעֵלְמָה הַקָּדוֹשָׁה] שֶׁנִּמְסְרוּ הַמִּפְתָּחוֹת
 שְׁלָהֶם בְּיָדוֹ, וְכָלֶם מִתְקַנִּים לָךְ וּלְאוֹתָם
 שֶׁבִשְׂבִילָךְ. וּבַחֲיִיךָ הַקָּדוֹשִׁים, כָּל צָבָא הַשָּׁמַיִם
 נִגְלִילָה וְנִשְׁמָחָה בָּךְ.

בְּשִׁאֲלָהּ רָאוּ כָךְ, הִזְדַּעְזְעוּ, וּפָתַח רַב נָפַל
 עֲלֵיהֶם. אָמְרוּ, אֵינָנו רְאוּיִים לָזֶה,
 נִצָּא מִכָּאן וְנִלְךָ לְדֶרֶכֵּנוּ. [הִלְכוּ]. יֵשְׁבוּ שָׁם כָּל
 אוֹתוֹ יוֹם וְלֹא יָכֻלוּ לִרְאוֹת אוֹתוֹ, וְאָמְרוּ, אֵין
 רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנִּשְׁבַּח כָּאן. יֵצְאוּ
 מִשָּׁם וְהִלְכוּ.

בַּעֲוֹדָם הוֹלְכִים, פָּתַח רַבִּי חֲזִיא וְאָמַר, (שם קג)
 בָּרְכוּ ה' מְלֹאכָיו גְּבִירֵי כַח עֲשֵׂי דְבָרוֹ
 וְגו'. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל מְכַל שְׁאָר הָעַמִּים שֶׁל
 הָעוֹלָם, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָהֶם מְכַל
 שְׁאָר הָעַמִּים וַעֲשָׂה אוֹתָם חֲלָקוֹ וְנִחַלְתּוֹ, וְעַל כֵּן
 נָתַן לָהֶם תּוֹרָה קָדוֹשָׁה, מִשּׁוֹם שֶׁכָּלֶם הָיוּ בְּרָצוֹן
 אֶחָד עַל הָר סִינַי וְהִקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לְשִׁמְיעָה.

כיוון שֶׁהַקָּדִימוֹ עָשִׂיהַ לְשִׁמְיעָה, קָרָא הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְפַמְלִיָּה שָׁלוֹ. אָמַר לָהֶם, עַד
כָּאֵן אַתֶּם הֵייתֶם יְחִידִים לִפְנֵי בְּעוֹלָם, מִכָּאֵן
וְהִלָּאָה הִנֵּה בְּנֵי בְּאָרֶץ חֲבֵרִים עִמָּהֶם בְּכָל. אֵין
לָכֶם רְשׁוֹת לְקַדֵּשׁ אֶת שָׁמַי עַד שִׁישְׁרָאֵל
יִתְחַבְּרוּ עִמָּכֶם בְּאָרֶץ, וְכָלְכֶם תִּהְיוּ יַחַד חֲבֵרִים
לְקַדֵּשׁ אֶת שָׁמַי, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדִימוֹ עָשִׂיהַ
לְשִׁמְיעָה כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂים הַמַּלְאָכִים הָעֲלִיוֹנִים
בְּרָקִיעַ, שֶׁפְּתוּב בָּרְכוּ ה' מְלֹאכָיו גְּבוּרֵי כַח עֲשִׂי
דְּבָרוֹ לְשִׁמ"ע בְּקוֹל דְּבָרוֹ. עֲשִׂי דְּבָרוֹ בְּהִתְחַלָּה,
וְאַחֵר כִּף לְשִׁמְעַ.

דְּבַר אַחֵר בָּרְכוּ ה' מְלֹאכָיו – אֵלוֹ אוֹתָם
הַצְדִּיקִים בְּאָרֶץ שֶׁהֵם חֲשׁוּבִים לִפְנֵי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כַּמַּלְאָכִים הָעֲלִיוֹנִים בְּרָקִיעַ,
מִשּׁוּם שֶׁהֵם גְּבוּרֵי כַח שֶׁמִּתְגַּבְּרִים עַל יִצְרָם
כְּגִבּוֹר טוֹב שֶׁמִּתְגַּבֵּר עַל שׁוֹנְאוֹ. לְשִׁמְעַ בְּקוֹל
דְּבָרוֹ – שִׁזּוּכִים בְּכָל יוֹם לְשִׁמְעַ קוֹל מְלִמְעָלָה
בְּשַׁעָה שֶׁמִּצְטָרְכִים.

כַּעַת מִי יָכוֹל לַעֲמֹד עִם אוֹתָם שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים
עֲלִיוֹנִים? אֲשֶׁרִי אוֹתָם שִׁיכוּלִים לַעֲמֹד
לִפְנֵיהֶם. אֲשֶׁרִי אוֹתָם שִׁיכוּלִים [לְמִי שִׁיּוּכָל]
לְהִנָּצֵל מִלִּפְנֵיהֶם. הַשְּׁגָחָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם. אֵיךְ אָנוּ יְכוּלִים לְהַכְנִס
לְפָנֵיהֶם? וְעַל זֶה כָּתוּב (שם סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר
וּתִקְרָב, וְכָתוּב (שם פד) אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹז לוֹ בַּךְ וְגו'.

(עד כאן סתרי תורה).

זֶהר

וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנֵי יְהוָה מַה תִּתֵּן לִי. אֲדֹנָי –
אֲלֹהֵי דָלָת נוֹ"ן יו"ד. אֱלֹהִים – יו"ד
ה"א וי"ו ה"א [אֱלֹהִים יְהוָה בְּנִקּוּד אֱלֹהִים].
אֵלָּא סוּד הַדָּבָר – חֲבוּר שֶׁל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת יַחַד,
הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן וְהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן.

מַה תִּתֵּן לִי וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי, שָׂאִין לִי בֵּן.
וְלִמְדָנוּ, שְׁכָל מִי שָׂאִין לוֹ בֵּן בַּעוֹלָם הַזֶּה
נִקְרָא עֲרִירִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (ויקרא כ) עֲרִירִים יִהְיוּ.
וְאַבְרָהָם, עַל מָה אָמַר הַדָּבָר הַזֶּה שֶׁאָמַר מַה תִּתֵּן
לִי? כְּבִיכּוֹל לֹא הָאֱמִין בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?

אָמַר לוֹ הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲנֹכִי מִגֵּן לָךְ –
בַּעוֹלָם הַזֶּה, שְׁכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד – בַּעוֹלָם
הַבָּא. מִיָּד הִתְעוֹרַר אַבְרָהָם בְּסוּד הַחֲכָמָה וְאָמַר
מַה תִּתֵּן לִי, שְׁהֲרִי יִדְעָתִי שֶׁלֹּא מְקַבֵּל שְׁכָר
לְהַכְנִס לְעוֹלָם הַהוּא אָדָם שֶׁלֹּא מוֹלִיד בֵּן. וְעַל
זֶה אָמַר מַה תִּתֵּן לִי וְאֲנֹכִי הֵלֶךְ עֲרִירִי. שְׁהֲרִי לֹא
תִתֵּן לִי, שֶׁלֹּא זָכִיתִי בּוֹ. מִכָּאֵן שֶׁאָדָם שֶׁלֹּא זוֹכֶה

בְּכָנִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, לֹא זוֹכֶה בְּעוֹלָם הַהוּא
לְהַכְנִס לְתוֹךְ הַפְּרָגוֹד.

וְאַבְרָהָם הָיָה רוֹאֶה בְּאַצְטַגְנִינּוֹת שֶׁלוֹ שֶׁלֹּא
יִוָּלֵד. מֶה כָּתוּב? וַיֹּצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה

וַגּוֹ'. [אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, צֵא
מֵאַצְטַגְנִינּוֹת שְׁלִיךְ. אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד. אַבְרָהָם
מוֹלִיד] אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵל תִּסְתַּכֵּל
בָּזֶה, אֵלֹא בִּסּוּד שֶׁל שְׁמִי יִהְיֶה לְךָ בֶּן. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב כֹּה יִהְיֶה זִרְעֶךָ. הַסּוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
שְׁמִשָּׁם נִקְשָׁר לוֹ עִם זֶה [בֶּן] וְלֹא מֵהֶצֶד הָאֲחֵר.

כֹּה – שֶׁהוּא הַשַּׁעַר לְתַפְלָה, כֹּה יִמָּצֵא בְרָכָה, כֹּה
יִמָּצֵא אָדָם אֶת בִּקְשָׁתוֹ. כֹּה – אוֹתוֹ הֶצֶד

שָׁבָא מֵצֵד הַגְּבוּרָה, שֶׁהָרִי מֵצֵד הַגְּבוּרָה בֹּא
יִצְחָק. וְאוֹתוֹ צֵד הַגְּבוּרָה נִקְרָא כ"ה, שְׁמִשָּׁם
בָּאִים פְּרוֹת וּפְרוֹת לְעוֹלָם, וְלֹא מֵהֶצֶד שֶׁלִּמְטָה
שֶׁל כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת.

אִזּוּ וְהָאֵמֶן כֹּה'. נִדְבֵּק לְמַעְלָה וְלֹא נִדְבֵּק לְמַטָּה.
וְהָאֵמֶן כֹּה', וְלֹא כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. וְהָאֵמֶן

כֹּה' – שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ שִׁירְבָה אֶת שְׁכָרוֹ לְעוֹלָם
הַבָּא. וְהָאֵמֶן כֹּה' – בְּאוֹתָהּ הַדְּרָגָה שֶׁנִּתְּנָה לוֹ,
שְׁמִשָּׁם יָבֹא לוֹ זֶרַע לְהוֹלִיד בְּעוֹלָם. וַיַּחֲשֹׁבָה לוֹ
צְדָקָה. וַיַּחֲשֹׁבָה לוֹ – שְׂאֵף עַל גֵּב שֶׁהִיא דִּין,

כָּאֵלּוּ הִיא רַחֲמִים ה"כּה" הַזֹּאת. דָּבָר אַחֵר
וַיַּחֲשֹׁבָהּ לוֹ צִדְקָה – שֶׁקָּשָׁר קָשָׁר עֲלִיּוֹן בַּתְּחִתּוֹן
לְחִבְרָם יַחַד.

בא רָאָה, הִנֵּה הַעִירוֹ, אֲבָרָהָם מוֹלִיד – אֲבָרָם
אֵינוֹ מוֹלִיד. וְכִי תֹאמַר שֶׁהִנֵּה הוֹלִיד אֶת
יִשְׁמָעֵאל בְּעוֹדוֹ אֲבָרָם? אֵלֹא הֵבֵן הָהוּא
שֶׁהִבְטִיחַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הוֹלִיד אוֹתוֹ
בְּעוֹדוֹ אֲבָרָם, שֶׁהָרִי בְּעוֹדוֹ אֲבָרָם הוֹלִיד לְמָטָה.
כִּיּוֹן שֶׁנִּקְרָא אֲבָרָהָם וְנִכְנָס בְּבִרְיָת, אָז הוֹלִיד
לְמַעְלָה. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ אֲבָרָם אֵינוֹ מוֹלִיד בְּקָשָׁר
עֲלִיּוֹן, אֲבָרָהָם מוֹלִיד כָּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, וְנִקְשָׁר
לְמַעְלָה בִּיצָחָק.

וַיְהִי אֲבָרָם בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה וְתִשְׁעִי שָׁנִים וָגו'.
רַבִּי אֲבָא פָתַח, (שְׁמוּאֵל ב' כב) כִּי מִי אֵל
מִבְּלַעֲדֵי ה' וּמִי צוּר וָגו'. דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת
הַפְּסוּק הַזֶּה, כִּי מִי אֵל מִבְּלַעֲדֵי ה' – מִי הוּא
הַשְּׁלִיט אוֹ הַמִּמְנֶה שִׁיכּוֹל לַעֲשׂוֹת דָּבָר מִבְּלַעֲדֵי
ה'? אֵלֹא מִי שֶׁהִצְטִוָה מֵעַם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
מִשּׁוֹם שֶׁכָּלֵם אֵין עוֹמְדִים בְּרִשְׁוֹתָם וְלֹא יְכוּלִים
לַעֲשׂוֹת דָּבָר. וּמִי צוּר – וּמִי הוּא הַתְּקִיף שִׁיכּוֹל
לַעֲשׂוֹת תִּקְוָה וּגְבוּרָה מַעֲצָמוֹ מִבְּלַעֲדֵי אֱלֹהֵינוּ?

אֵלָא כֻּלָּם בְּיַד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא יָכוֹל
לַעֲשׂוֹת דָּבָר, רַק מַרְשׁוּתוֹ.

דְּבַר אַחֵר כִּי מִי אֵל מִבְּלַעֲדֵי ה' – שֶׁהַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא הִכֵּל בְּרִשׁוּתוֹ, וְלֹא כְּמִי שֶׁנִּרְאָה
בְּמִרְאָה הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזְלוֹת, שֶׁכֻּלָּם מֵרָאִים דְּבַר,
וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַחְלִיפוֹ לְגוֹן אַחֵר. וּמִי צוּר
זוֹלָתִי אֱלֹהֵינוּ, הָרִי פֶּרֶשׁוּהָ שְׂאִין צִיר כְּמוֹ
שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא צִיר שָׁלֵם, עוֹשֶׂה
וּמַצִּיר דְּמוּת בְּתוֹךְ דְּמוּת, וּמַשְׁלִים אֶת אוֹתָהּ
הַדְּמוּת בְּכָל תְּקוּנָהּ, וּמַכְנִיס בּוֹ נֶפֶשׁ עֲלִיוֹנָה,
שְׂדוּמָה לְתִקּוּן הָעֲלִיוֹן, מִשּׁוּם כֵּךְ אֵין צִיר כְּמוֹ
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בֵּא רְאֵה, מֵאוֹתוֹ הַזֶּרַע שֶׁל אָדָם, כְּשֶׁמִתְעוֹרֶרֶת
תְּשׁוּקָתוֹ לְנִקְבָּתוֹ, וּנְקַבָּתוֹ מִתְעוֹרֶרֶת אֵלָיו,
אִז מִתְחַבְּרִים שְׁנֵיהֶם יַחַד, וְיוֹצֵא מֵהֶם בֵּין אֶחָד
שֶׁכָּלוּל מִשְׁתֵּי דְמוּת כְּאַחַד, מִשּׁוּם שֶׁהַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא צִיר אוֹתוֹ בְּצִיּוֹר שֶׁנִּכְלָל מִשְׁנֵיהֶם. וְעַל
כֵּן צִרִיךְ אָדָם לְקַדֵּשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּזִמְנָה הַהוּא, כְּדִי
שִׁמְצֵא הַדְּמוּת הַהִיא בְּצִיּוֹר שָׁלֵם כְּרָאוּי.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, בֵּא רְאֵה, כְּמָה גְדוֹלִים הֵם
מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהָרִי
הָאֵמָנוּת וְהַצִּיּוֹר שֶׁל הָאָדָם הֵיא כְּמוֹ הָעוֹלָם,

ובְּכָל יוֹם וַיּוֹם הִקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת,
וּמִזַּנֵּג זְנוּגִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי לוֹ, וְהוּא צִיר
אֶת דְּמוּתָם טָרָם בּוֹאֵם לְעוֹלָם.

סדר הלימוד ליום ב חשון [יום 32 בשנה]

בא רֵאָה, שְׁאֹמֵר רַבִּי שְׁמֵעוֹן, כְּתוּב זֶה סֵפֶר
תּוֹלְדֵת אָדָם, וְכִי סֵפֶר הָיָה לוֹ? אֵלָּא
פִּרְשׁוּהָ, שֶׁהִקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְאָה לְאָדָם
הָרָאשׁוֹן דּוֹר דּוֹר וְדוֹרָשׁוֹ וְכוּ'. אִיךָ הִרְאָה לוֹ?
אִם תֹּאמַר שֶׁרָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהֵם עֲתִידִים לְבֹא
לְעוֹלָם כְּמִי שְׁרוּאָה בְּחֻכְמָה מֶה יָבֹא לְעוֹלָם – לֹא
כֵן, אֵלָּא רָאָה בְּעֵין אֶת כָּלָם, וְאוֹתָהּ הַדְּמוּת
שֶׁעֲתִידִים לַעֲמֹד בָּהּ בְּעוֹלָם, אֶת כָּלָם הוּא רָאָה
בְּעֵין. מָה הִטְעָם? מִשּׁוֹם שֶׁמִּיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם,
כָּל הַנִּפְשׁוֹת הָעֲתִידוֹת לַעֲמֹד בְּבִגְדֵי הָאָדָם, כָּלֵן
עוֹמְדוֹת לִפְנֵי הִקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ הַדְּמוּת
מִמֶּשׁ שֶׁעֲתִידוֹת לַעֲמֹד בָּהּ בְּעוֹלָם.

כמו כֵּן כָּל אוֹתָם הַצְּדִיקִים, אַחֵר שְׁיוּצָאִים מִן
הָעוֹלָם הַזֶּה, כָּל הַנִּפְשׁוֹת עוֹלוֹת, וְהִקְדּוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן לָהֶם דְּמוּת אַחֶרֶת לְהַתְלַבֵּשׁ בָּהּ
כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה. מִשּׁוֹם כֵּן כָּלָם עוֹמְדִים
לִפְנֵינוּ, וְרָאָה אוֹתָם אָדָם הָרָאשׁוֹן בְּעֵין.

וְאִם תֹּאמַר, שְׁאַחַר שֶׁרָאָה אוֹתָם לֹא עָמְדוּ
בְּקִיּוּמָם – בָּא וְתִרְאֶה, כָּל דְּבָרֵי הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא הֵם בְּקִיּוּם וְעוֹמְדִים לְפָנָיו עַד שְׁיִוְרְדִים
לְעוֹלָם. כְּמוֹ זֶה כָּתוּב (דְּבָרִים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ
פֹּה וְגו'. הֲרִי פִרְשׁוּנָה, שְׁכָל בְּנֵי הָאָדָם שְׁעֵתִידִים
לִהְיוֹת בְּעוֹלָם, כֻּלָּם נִמְצְאוּ שָׁם.

כָּאֵן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, שֶׁהֲרִי כָּתוּב אֶת אֲשֶׁר אֵינָנו
פֹּה וְגו', וּמִשְׁמַע אֵלָיו [כָּלָם] שֶׁיִּצְאוּ מֵאוֹתָם
שְׁעֵמְדוּ שָׁם, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב עִמָּנוּ הַיּוֹם, וְלֹא
כָּתוּב עִמָּנוּ עוֹמֵד הַיּוֹם. אֲלֹא וְדַאי [כָּאֵן] כָּלָם
עָמְדוּ שָׁם, אֲלֹא שֶׁלֹּא נִרְאוּ לְעֵין, מִשּׁוּם כֶּךָ כָּתוּב
עִמָּנוּ הַיּוֹם אֵף עַל גַּב שֶׁלֹּא נִרְאוּ.

וְאִם תֹּאמַר, מָה הַטַּעַם לֹא נִרְאוּ כָּאֵן כְּמוֹ שֶׁנִּרְאוּ
לְאָדָם הָרֹאשׁוֹן שֶׁרָאָה אוֹתָם עֵין בְּעֵין, וְהֲרִי
כָּאֵן רָאוּ יוֹתֵר? אֲלֹא כָּאֵן, כְּשֶׁנִּתְּנָה תוֹרָה
לְיִשְׂרָאֵל, מִרְאָה אַחֵר וּדְרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת. הָיוּ רוֹאִים
וּמִסְתַּכְּלִים עֵין בְּעֵין, וְהָיוּ מִשְׁתוֹקְקִים לְהִסְתַּכֵּל
וְלִרְאוֹת בְּכָבוֹד רְבוּנָם, וּמִשּׁוּם כֶּךָ רָאוּ אֶת הַכְּבוֹד
הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא מֵאַחֵר.

וְעַל כֵּן, כָּל בְּנֵי הָאָדָם שְׁעֵתִידִים לַעֲמֹד בְּעוֹלָם,
כֻּלָּם עוֹמְדִים לְפָנָיו הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא

בְּאוֹתָן הַדְּמִיּוֹת מִמַּשׁ שְׁעִתִּידִים לַעֲמֹד בָּהֶן. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (תהלים קלט) גִּלְמִי רְאוּ עֵינַיִךְ וְעַל סִפְרֶךָ
וְגו'. גִּלְמִי רְאוּ עֵינַיִךְ, מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שְׁדָמוֹת אַחֲרֵת עֲלִיוֹנָה הִיְתָה כְּזֹה, וּמִשּׁוּם כִּךְ
כָּתוּב (שם יח) וּמִי צוּר זִוְלָתִי אֱלֹהֵינוּ, מִי הַצִּיר
הַטּוֹב שְׁצִיר [שְׁכוֹלֵל] הַכֹּל [זֶה עִם זֶה] כְּמוֹ
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?

דְּבַר אַחֵר כִּי מִי אֱלֹהֵי – זֶה סוּד הַדְּבַר, שְׁהָרִי
אֵל הוּא כָּלִל שֶׁנִּכְלָל מִכָּל הַדְּרָגוֹת. וְאִם
תֹּאמַר שְׁאֵל הַזֶּה הִיא דְּרָגָה אַחֲרֵת, מִשּׁוּם
שְׁכָתוֹב (שם ז) וְאֵל זֶעַם בְּכָל יוֹם? בֹּא רְאֵה, שְׁהָרִי
אֵין אֵל מִבִּלְעָדֵי ה' שְׁאִינוֹ לְבַדּוֹ, וְלֹא נִפְרָד
לְעוֹלָמִים, וְעַל כֵּן כָּתוּב (שְׁמוּאֵל ב – כב) כִּי מִי אֵל
מִבִּלְעָדֵי ה' וְגו'. וּמִי צוּר וְגו', שְׁהָרִי צוּר אִינוֹ
לְבַדּוֹ, אֲלֵא הַכֹּל אַחָד, כְּכָתוּב (דְּבָרִים ד) וַיִּדְעַתָּ
הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֵל לְבַבְךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְגו'.

בֹּא רְאֵה, שְׁטָרִם שֶׁנִּמּוֹל אֲבָרְהָם, הִיְתָה מִדְּבַר עֲמוֹ
מִתּוֹךְ מַחְזָה לְבַדּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שְׁכָתוֹב הִיְתָה
דְּבַר ה' אֵל אֲבָרָם בַּמַּחְזָה וְגו'. בַּמַּחְזָה – בְּאוֹתוֹ
הַמֵּרְאָה, הַדְּרָגָה שְׁכָל הַדְּמִיּוֹת נִרְאוֹת בָּהּ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר. וְהַמַּחְזָה הַזֶּה הוּא סוּד הַבְּרִית.

ואם תאמר שמשום כך נקרא מחזה, משום שהיא הדרגה המראה שכל הדמיות נראות בה ואז נקראת מחזה - הרי אמרת בראשונה, שטרם שנמול אברהם, לא היה מדבר עמו, רק הדרגה הזו שאין שורים עליה הדרגות האחרות, ועכשו אמרת במחזה - המראה של כל הדרגות העליונות הוא, והרי טרם שנמול כתוב היה דבר ה' אל אברהם במחזה?

אף הדרגה הזו היא המראה של כל הדרגות העליונות, ובמראה של הדרגות העליונות נתקנה. ואף על גב שבאותו הזמן אברהם לא היה מהול - הדרגה הזו במראה של הדרגות העליונות היא, ובכל אותם הגונים עומדת, והמראה של אותם הגונים עומד תחתיה. אחד מימין - גון לבן, ואחד משמאל - גון אדם, אחד שכלול מכל הגונים. והוא המראה שכל הגונים העליונים עומדים עליו. ועל זה במראה הזה עמד על אברהם ודבר עמו, ואף על גב שלא נמול. כיון שנמול מה כתוב? וירא ה' אל אברהם. **בא** ראה, בכלעם [אמר] כתוב מחזה שדי, ובאברהם כתוב מחזה סתם. מה בין זה לזה? אלא מחזה שדי אלו שלמטה [שיצאו]

מִמָּנּוּ, וְהֵם הַמֵּרְאָה שָׁלוּ. מִחֲזָה סִתָּם, מִחֲזָה זֶה
הוּא ה' [שָׁל כָּל מֵרְאָה] שָׁכַל הַדְּמִיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת
נִרְאוֹת בּוֹ. וּמִשּׁוּם כֶּךָ כָּתוּב בְּאַבְרָהָם מִחֲזָה סִתָּם,
וּבְכַבְלָעָם מִחֲזָה שְׂדֵי.

וְעַל כֵּן, טָרָם שֶׁנִּמּוּל אַבְרָהָם, הִיָּתָה לוֹ הַדְּרָגָה
הַזֹּאת כִּפִּי שְׁאֵמְרָנוּ. כִּיּוֹן שֶׁנִּמּוּל, מִיד וַיֵּרָא
אֵלָיו ה' וְגו'. נִרְאוּ כָּל [שְׁאֵר] הַדְּרָגוֹת עַל הַדְּרָגָה
הַזֹּאת, וְהַדְּרָגָה הַזֹּאת דְּבָרָה עִמּוֹ כָּרְאוּי בְּשִׁלְמוֹת.
וְאַבְרָהָם נִקְשֶׁר מִדְּרָגָה לְדְרָגָה, וְנִכְנָס לְבְרִית
הַקֹּדֶשׁ כָּרְאוּי בְּשִׁלְמוֹת.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ח)

שְׂכִינָה נִקְרָאת אוֹת בְּרִית מִצַּד שֶׁל צִדִּיק יְסוֹד
עוֹלָם. זֹאת אוֹת הַבְּרִית – בְּסִינִי. [בֵּין]
הָעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי, וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – נִצַּח הוֹד.
אוֹת – זֶה צִדִּיק. הִיא – זוֹ שְׂכִינָה. (שְׁמוֹת ל"א) כִּי
שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם – מִכֶּתֶר עַד
הָעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי, שְׁאִין שֵׁשׁ בְּכָל מְקוֹם אֲלָא מִצַּד
הָאוֹת ו', וְאִין שְׁבִיעִי אֲלָא מִצַּד הָאוֹת י', עֲטָרָה
עַל רֹאשׁוֹ. הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה הִיא אוֹת, הַחֲכָמָה
הַתַּחְתּוֹנָה הִיא אוֹת, וְתִקְנּוּ לְמוֹל לְשִׁמְנָה שְׁשָׁם
הִיא חֲכָמָה עַד הַיְסוֹד, לְקַבֵּל בָּהֶם י' קִטְנָה
לְהַעֲלוֹתָהּ עַד הַכֶּתֶר לְהִיּוֹת עֲטָרָה עַל רֹאשָׁם,

וְתִקְנֵנוּ לְשֵׁים הָעֶרְלָה בְּכָלִי וְעַפָּר, לְקַיֵּם וּנְחֹשׁ עֶפֶר
לְחֶמוֹ: (ע"כ מההשמטות).

בא ראה, כִּיּוֹן שֶׁנִּמּוֹל אֲבָרָהֶם, יֵצֵא מִהָעֶרְלָה,
וְנִכְנָס לְבְרִית הַקְדוּשָׁה, וְהִתְעַטֵּר בַּעֲטָרָה
קְדוּשָׁה, וְנִכְנָס בְּבְרִית שְׁהֵעוֹלָם עוֹמֵד עָלֶיהָ, וְאִז
הַתִּקְיָם הָעוֹלָם בְּגִלְלוֹ, מִשּׁוּם שְׁכָתוֹב (יִרְמְיָה לֵג) אִם
לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא
שָׁמַתִּי, וְכָתוֹב (בְּרֵאשִׁית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, בְּהֵ"א בְּרָאָם, בְּאֲבָרָהֶם, וְהַכֹּל
עוֹמֵד בְּסוֹד אֶחָד. וּבִשְׁעָה שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
הִרְאָה לְאָדָם אֶת כָּל אוֹתָם הַדּוֹרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם,
וְרָאָה אוֹתָם כָּל אֶחָד וָאֶחָד, כָּל דּוֹר וָדוֹר, כָּלֵם
עוֹמְדִים בְּגֵן הָעֵדֶן בְּאוֹתָהּ הַדְּמוּת שֶׁעֲתִידִים
לַעֲמֹד בָּהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה.

ובא וְרָאָה, הָרִי נִתְבָּאֵר, כִּיּוֹן שֶׁרָאָה אֶת דָּוִד
שָׂאִין בּוֹ חַיִּים כָּלֵל, תָּמָה, וְהוּא נָתַן לוֹ
מִשְׁלוֹ שִׁבְעִים שָׁנִים. מִשּׁוּם כֶּף הָיוּ לוֹ לְאָדָם
תִּשְׁעַ מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שָׁנִים, וְאוֹתָם הַשִּׁבְעִים עָלוּ
לוֹ לְדוֹד. וְהַדְּבָר הַזֶּה הוּא סוֹד שֶׁל חֻכְמָה, שֶׁלְדוֹד
אֵין [יָמִים] פָּרֻט לְשִׁבְעִים הַשָּׁנִים מֵאָדָם הִרְאִשׁוֹן.
וְהַכֹּל הוּא סוֹד שֶׁל חֻכְמָה. וְכָל מֶה שֶׁלְמַטָּה, הַכֹּל
הוּא בְּסוֹד שֶׁל מַעְלָה.

וְבֹא וְרָאָה, בְּכָל אוֹתָן הַדְּמִיּוֹת שֶׁל הַנִּשְׁמוֹת שֶׁל
הָעוֹלָם, כָּלֵם לְפָנָיו זוגות זוגות. לְאַחַר
מִכֵּן, כְּשֶׁבָּאִים לָעוֹלָם הַזֶּה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מַזְוֵג זְווגִים.

אָמַר רַבִּי [יְהוּדָה] יִצְחָק, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
[מַזְוֵג זְווגִים וְאוֹמֵר] אוֹמֵר בֵּת פְּלוֹנִי
לְפְלוֹנִי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה זֶּה אוֹמֵר, וַהֲרִי כְּתוּב
(קהלת א) אֵין כָּל חֵדֶשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ? אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כְּתוּב, שׁוֹנֶה לְמַעַלָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה כָּאֵן הַכְּרוּז, וַהֲרִי אָמַר רַבִּי
חִזְקִיָּה אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מִמֶּשׁ
שְׂוִיצָא אָדָם לָעוֹלָם, בֵּת זוגוּ מְזַמְנָת לוֹ? אָמַר
רַבִּי אַבָּא, אֲשֶׁרִי הַצְדִּיקִים שְׁנִשְׁמוֹתֵיהֶם
מִתְעַטְרוֹת לְפָנָי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ טָרָם יָבֹאוּ
לָעוֹלָם. שְׁכַךְ שְׁנִינּוּ, בְּשְׁעָה הַהִיא שֶׁהַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מוֹצִיא נִשְׁמוֹת לָעוֹלָם, כָּל אוֹתָן
הַרוּחוֹת וְהַנִּשְׁמוֹת, כָּלֵן כָּלוּלוֹת זָכָר וּנְקֵבָה
שְׂמִיחַ בְּרוֹת יַחַד.

וְנִמְסְרוֹת בִּידֵי אוֹתוֹ הַמִּמְנָה הַשְּׁלִיחַ שְׁנַתְמָנָה
עַל הָרִיוֹנוֹת בְּנֵי הָאָדָם, וְשָׁמוּ לִילָה.
וּבְשְׁעָה שִׁינְרָדוֹת וְנִמְסְרוֹת בִּידֵיו, נִפְרָדוֹת,

וּלְפַעֲמִים זֶה מְקַדִּים לְפָנֵי זֶה, וּמּוֹרִיד אוֹתָם בְּכַנִּי
הָאָדָם. וְכִשְׁמַגִּיעַ [מְכָה] זְמַן זְווגָם, הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא שְׁמִכִּיר אוֹתָן הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת מִחִבֵּר אוֹתָן
כְּבָרָא שׁוֹנָה וּמִכְרִיז עֲלֵיהֶם. וְכִשְׁמַתְחַבְּרִים,
נַעֲשִׂים גּוֹף אֶחָד וּנְשָׁמָה אַחַת, יָמִין וּשְׂמָאל
כְּרָאוֹי, וּמִשׁוּם כֶּךָ אֵין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשְּׁמֶשׁ.
וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי שְׁנִינוּ שְׂאִין זְווג אֶלָּא לְפִי
מַעֲשֵׂי וְדַרְכֵי הָאָדָם – כֶּךָ זֶה וְדָאִי! שְׂאֵם זֻכָּה
וּמַעֲשֵׂיו כְּשָׂרִים, הוא זֻכָּה לְהִתְחַבֵּר עִם אוֹתוֹ
שְׁלוֹ כְּמוֹ שִׁיזָּא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מִי שֶׁמַּעֲשֵׂיו כְּשָׂרִים, בְּאִיזָה
מָקוֹם יִבְקֶשׁ [יּוֹשֵׁב] אֶת זְווגוֹ? אָמַר לוֹ,
הֲרִי שְׁנִינוּ, לְעוֹלָם יִמְכֹּר אָדָם וְכוּ' וַיֵּשֶׂא בֵּת
תַּלְמִיד חָכָם, [ד"א וּבָא רָאִה] שֶׁתַּלְמִיד חָכָם
פִּקְדוֹן רַבּוֹנוֹ נִפְקֵד בִּידּוֹ. שְׁנִינוּ בְּסוּד הַמִּשְׁנָה,
כָּל אוֹתָם שֶׁבָּאוּ בְּגִלְגּוּל שֶׁל נְשָׁמוֹת, יְכוּלִים
לְהִקְדִּים בְּרַחֲמִים אֶת זְווגָם. וְעַל זֶה הִעִירוּ
הַחֲכָמִים, אֵין נוֹשָׂאִים נָשִׁים בְּמוֹעֵד, אֲבָל
מְקַדְּשִׁים, שְׂמָא יִקְדְּמוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים. וַיִּפֹּה
אֲמָרוּ אַחֵר בְּדִיוק. וְעַל כֵּן קָשִׁים הַזְּווגִים לְפָנֵי
הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוא. וְעַל כָּל פָּנִים וְדָאִי כְּתוּב כִּי
יִשְׂרָאֵל דַּרְכֵי ה'.

רבי יהודה שלח לרבי אלעזר. אמר, הרי סוד הדבר ידעתי, אותם שבאו בגלגול נשמות – מאיזה מקום להם יש זיווג? שלח לו, כתוב (שופטים כא) **מה נעשה להם לנותרים לנשים וגו'.** וכתוב וחספתם לכם וגו'. פרשת בני בנימין מוכיחה, ועל זה שנינו שמה יקדמנו אחר ברחמים. וכי אותו אחר אין לו בת זוגו? אבל תמצא זה כמו אדם שנשא בת זוגו ולא היו לו ממנה בנים ומת, יבא אחיו ויביס את אשתו ויולד לו ממנה בן. הבן הזה הוא המת שנשמתו חזרה לעולם, זה הוא האחר שאין לו בת זוג אלא אמו. וזה הוא שמה יקדמנו אחר ברחמים, שיכול להקדים אחר לשא את אשתו של זה ברחמים ובתפלה. ואף על גב שאמרתי לך שיכולים להקדים אחר ברחמים, לא יכול אלא אם (הוא) בעלה הוא רשע והוא צדיק].

אמר רבי יהודה, [כעת] זה הוא ודאי שקשים הזיוגים לפני הקדוש ברוך הוא. אשרי חלקם של ישראל שהתורה מלמדת אותם את דרכי הקדוש ברוך הוא, וכל הנסתרות והגנוזים שגנוזים לפניו. ודאי כתוב (תהלים יט) תורת ה' תמימה וגו'. אשרי חלקו של מי שמשתדל

בתורה ולא נפרד ממנה, שכל מי שנפרד מן התורה אפלו שעה אחת, כמי שנפרד מחיי העולם, שכתוב (דברים ל) כי היא חייך וארך ימך, וכתוב (משלי ג) ארך ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך.

ויהי אברם בן תשעים שנה וגו'. רבי יוסי פתח, (ישעיה ס) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו'. אשריהם ישראל מכל שאר העמים, שהקדוש ברוך הוא קרא להם צדיקים. שלמדנו, מאה ועשרים [וחמש] ושמונה אלפים בעלי כנפים שהולכים וטסים את כל העולם, ושומעים קול ואוחזים את אותו הקול.

כמו ששנינו שאין לך דבר בעולם שאין לו קול והולך וטס ברקיע. ואוחזים בו בעלי כנפים, ומעלים את אותו הקול [לרבונם] שאומרים [בעלי הדין] ודנים אותו הן לטוב הן לרע, שכתוב (קהלת י) כי עוף השמים יליך את הקול וגו'.

מתי דנים את אותו הקול? רבי חייא אמר, בשעה שכן אדם שוכב וישן ונשמתו יצאה ממנו, והיא מעידה בכן האדם, ואז דנים

אֶת אוֹתוֹ הַקּוֹל. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (מיכה ז) מְשַׁכֶּכֶת חִיקָךְ
שְׁמֹר פְּתָחֵי פִיךָ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִיא מְעִידָה
בָּאָדָם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כָּל מֶה שְׁאָדָם עוֹשֶׂה
בְּכָל יוֹם, נִשְׁמָתוֹ מְעִידָה בּוֹ בָּאָדָם בְּלִילָה.

לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּתַחֲלַת הַשָּׁעָה
הָרִאשׁוֹנָה בְּלִילָה, כְּשֶׁנוֹשֵׁף [שְׂיוֹצֵא]
הַיּוֹם וְנִכְנָס הַשָּׁמֶשׁ, בַּעַל הַמִּפְתָּחוֹת שְׂמַמְנָה עַל
הַשָּׁמֶשׁ נִכְנָס בְּתַרְיֶסֶר שְׁעָרִים שְׁפָתוֹחִים בַּיּוֹם.
אַחֵר שְׁנִכְנָס בְּכָלָם, כָּל אוֹתָם הַשְּׁעָרִים הַסְּתוּמִים
[הַפְּתוּחִים], הַכְּרוֹז עוֹמֵד וּמִתְחִיל לְהַכְרִיז.
עוֹמֵד מִי שְׁעוֹמֵד וְאוֹחֵז אֶת אוֹתָם הַמִּפְתָּחוֹת.
אַחֵר שְׁסִים הַכְּרוֹז, כָּל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הָעוֹלָם
מִתְּכַנְּסִים וְעוֹלִים, וְאֵין מִי שְׁפּוֹתָח [פֹּה] פְּתָחוֹן
פֹּה וְהַכֹּל שׁוֹקֵטִים. אַז מִתְּעוֹרְרִים הַדִּינִים
שְׁלֵמָטָה, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בָּעוֹלָם, וְהַלְבָּנָה
מִתְחִילָה לְהֵאִיר.

וּבַעֲלֵי הַיִּבְבָּה תּוֹקְעִים וּמִלְלִים. תּוֹקְעִים שְׁנִית.
אַז מִתְּעוֹרְרֶת שִׁירָה וּמִזְמָרִים לְפָנֵי
רַבּוֹנָם. כִּמָּה בַּעֲלֵי מְגִנִּים עוֹמְדִים בְּמִקְוָם
וּמִתְּעוֹרְרִים דִּינִים בָּעוֹלָם. אַז בְּנֵי הָאָדָם יִשְׁנִים,
וְהַנֶּשֶׁמָּה יוֹצֵאת וּמְעִידָה עֵדוּת וּמִתְחַיֶּכֶת בְּדִין.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם אָדָם, וְהַנִּשְׁמָה
שָׁבָה לְמִקּוּמָהּ.

בְּחִצּוֹת הַלֵּילָה, כְּשֶׁהַצָּפְרִים מִתְעוֹרְרוֹת, צִד
הַצָּפוֹן מִתְעוֹרֵר בְּרוּחַ, עוֹמֵד בְּמִקּוּמוֹ
הַשְּׂרָכִיט שֶׁבְּצֵד הַדְּרוֹם, וּמִכָּה בְּאוֹתָהּ הָרוּחַ
וְשׁוֹקֵט וּמִתְבַּסֵּם. אִזּוֹ מִתְעוֹרֵר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּמִנְהֲגוֹ לְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שֶׁל אָדָם שְׁעוֹמֵד
לְהִשְׁתַּעֲשַׁע בַּתּוֹרָה, שֶׁהִרִי הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְכָל הַצְּדִיקִים שֶׁבְּגֵן עֵדֶן, כֻּלָּם
מְקַשִּׁיבִים לְקוֹלוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שיר ח) הַיּוֹשֶׁבֶת
בִּגְנִים חֲבֵרִים מְקַשִּׁיבִים לְקוֹלָךְ הַשְּׁמִיעֲנִי. וְלֹא
עוֹד, אֲלֹא שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹשִׁיךְ עָלָיו חוּט
אֶחָד שֶׁל חֶסֶד שִׁיחִיָּה [תְּמִיד] שְׁמוֹר בְּעוֹלָם,
שֶׁהִרִי עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ. זֶהוּ
שֶׁכָּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יֵצֵא ה' חֶסְדּוֹ וּבַלַּיְלָהּ
שִׁירָה עַמִּי.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּשָּׁעָה הַזֹּאת
בַּתּוֹרָה, וְדַאי יֵשׁ לוֹ חֶלֶק תְּמִיד בְּעוֹלָם
הַבָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָה הַטַּעַם תְּמִיד? אָמַר לוֹ,
כֵּן לְמִדְּנוֹ, שֶׁכָּל חִצּוֹת לַיְלָה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר הַקְדוּשׁ

ברוך הוא בגן עדן, כל הנטיעות של הגן משקים יותר מאותו הנחל שנקרא נחל קדומים, נחל עדנים, שאין פוסקים מימיו לעולמים. כביכול אותו שעומד ומשתדל בתורה, כאלו אותו הנחל מוריק על ראשו ומשקה אותו בתוך אותם הנטיעות שבגן עדן. [אמר רבי יוסי] ולא עוד, אלא הואיל וכל הצדיקים שבתוך גן העדן מקשיבים לו, שמים לו חלק באותה השקאת הנחל. נמצא שיש לו חלק תמיד בעולם הבא.

רבי אבא היה בא מטבריה לבית טרונאי שלחמיו, ורבי יעקב בנו היה עמו. נפגשו בכפר טרשא. כשרצו לשכב, אמר רבי אבא לבעל הבית: יש כאן תרנגול? אמר לו בעל הבית: למה? אמר לו: משום שאני קם בחצות הלילה ממש.

אמר לו: לא צריך, שהרי סימן יש לי בבית – שהמשקל הזה שלפני מטתי, אני ממלא אותו במים, ומטפטף טפה טפה. ובחצות הלילה ממש מתרוקנים כל המים, ומתגלגל הגלגל [הדבוק] הזה ונוהם, ונשמע קולו בכל הבית. ואז הוא חצות הלילה ממש.

וְזִקְן אֶחָד הָיָה לִי שְׁהִיָּה קָם בְּכָל חֲצוֹת לַיְלָה
 וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, וּמִשּׁוּם כֵּךְ עָשָׂה אֶת זֶה.
 אָמַר רַבִּי אֲבָא: בְּרוּךְ הַרְחֵמֶן שֶׁשְּׁלַחֲנִי לְכָאן.
 בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה נָהִם אוֹתוֹ הַגִּלְגַּל [הַדְּבוּק]. קָמוּ
 רַבִּי אֲבָא וְרַבִּי יַעֲקֹב, וְשִׁמְעוּ אֶת אוֹתוֹ הָאִישׁ
 שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב בִּירְכַּתִּי הַבַּיִת וּשְׁנֵי בָנָיו עִמּוֹ, וְהָיָה
 אוֹמֵר, כְּתוּב (תהלים קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת
 לָךְ עַל מִשְׁפָּטִי צְדָקָךְ. מָה רָאָה דָּוִד שֶׁהוּא אָמַר
 חֲצוֹת לַיְלָה וְלֹא בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה? אֵלֹא חֲצוֹת לַיְלָה
 – וְדָאִי לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר כֵּךְ. וְכִי כֵךְ נִקְרָא
 הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? כֵּן, שְׁהִירִי חֲצוֹת לַיְלָה מִמָּשׁ
 הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא וְסִיעָתוֹ, וְאִזּוֹ הִיא הַשְּׁעָה
 שֶׁנִּכְנָס לְגַן הָעֵדֶן לְהַשְׁתַּעֲשֹׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים.

אָמַר רַבִּי אֲבָא לְרַבִּי יַעֲקֹב, וְדָאִי נִשְׁתַּתַּף עִם
 הַשְּׂכִינָה וְנִתְחַבֵּר יַחַד. קָרְבוּ וַיֵּשְׁבוּ עִמּוֹ.
 אָמְרוּ לוֹ, אָמַר דְּבַר פִּיָּה, שִׁיפָּה אִמְרָתָּה, מִנִּין לָךְ
 זֶה? אָמַר לָהֶם, דְּבַר זֶה לְמִדַּתִּי מִסְבִּי. וְעוֹד הָיָה
 אוֹמֵר, שֶׁשְּׁלֹשׁ [שְׁתַּחֲלִית] הַשְּׁעוֹת הָרֵאוּשׁוֹנוֹת שֶׁל
 הַלַּיְלָה, כָּל הַדִּינִים שֶׁלֹּמָטָה מִתְעוֹרְרִים וְהוֹלְכִים
 וּמִשׁוּטָטִים בְּעוֹלָם.

וּבַחֲצוֹת הַלַּיְלָה מִמָּשׁ הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מִתְעוֹרֵר בְּגַן עֵדֶן, וְהַדִּינִים שֶׁלֹּמָטָה

אין נמצאים. וכל המנהגים שלמעלה בלילה, אין נמצאים אלא בחצות הלילה ממש. מנין לנו? מאברהם, שכתוב (בראשית יד) ויחלק עליהם לילה. במצרים – (שמות יב) ויהי בחצי הלילה. ובמקומות רבים בתורה כף נמצא. ודוד היה יודע.

[ומה] ומנין היה יודע? אלא כף אמר הזקן, שכלכותו תלויה בזה [הלילה], ועל זה עומד בשעה הזו ואומר שירה, ולכן קרא לקדוש ברוך הוא חצות לילה [ממש] אקום להודות לך וגו', שהרי כל הדינים תלויים מכאן, ודיני המלכות נמצאים מכאן. ובאותה השעה נקשר דוד בזה, וקם ואמר שירה. בא רבי אבא ונשקו. אמר לו, ודאי כף הוא. ברוך הרחמן ששלחני לכאן.

בא ראה, הלילה הוא דין בכל מקום, והרי הקמנו את הדברים, וכך הוא ודאי, והרי הערתי לפני רבי שמעון. אמר אותו הילד בנו של אותו האיש, אם כך, למה כתוב חצות לילה? אמר לו, הרי נאמר שבחצות הלילה מתעוררת מלכות השמים.

אמר, אני שמעתי דבר. אמר לו רבי אבא, אמר בני טוב, שהרי דבר פיך יהיה קול

המאור. אמר, אני שמעתי, שהרי הלילה הוא דין המלכות, ובכל מקום הוא דין. וזה שאמר חצות משום שיונקת בשני גונים [חצות] – בדין וחסד. ונדאי שהמחצית הראשונה היא דין, שהרי במחצית האחרת היא מאירה פניה בצד החסד, ועל כן חצות לילה כתוב ודאי.

קם רבי אבא ושם ידו בראשו וברך אותו. אמר, ודאי חשבתי שאין נמצאת חכמה, רק באותם הצדיקים שזכו בה. כעת ראיתי שאפלו ילדים בדור של רבי שמעון זכו לחכמה עליונה. אשריך רבי שמעון! אוי לדור שאתה תסתלק ממנו! ישובו עד הבקר והתעסקו בתורה.

פתח רבי אבא ואמר, ועמד כלם צדיקים וגו'. הדבר הזה הרי בארוהו החברים, מה הטעם כתוב (ישעיה ס) ועמד כלם צדיקים, וכי כל ישראל הם צדיקים? והרי כמה רשעים יש בישראל, כמה חוטאים וכמה רשעים שעוברים על מצוות התורה.

אף כך שנה בסוד המשניות: אשריהם ישראל שעושים קרבן של רצון לקדוש ברוך הוא, שמקריבים את בניהם לשמונה ימים לקרבן,

וּכְשֶׁנִּמּוֹלִים, נִכְנָסִים לַחֲלָק הַטּוֹב שֶׁל הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם.
וְכִיּוֹן שֶׁנִּכְנָסוּ בַּחֲלָק הַזֶּה שֶׁל הַצַּדִּיק, הֵם נִקְרָאִים
צַדִּיקִים. וְדַאי כָּלָם צַדִּיקִים.

וְעַל כֵּן לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, כְּכָתוּב (תהלים קיח) פִּתְחוּ
לִי שַׁעְרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם, וְכָתוּב זֶה הַשַּׁעַר לַה'
צַדִּיקִים יָבֹאוּ בּוֹ, אוֹתָם שֶׁנִּמּוּלוּ וְנִקְרָאִים
צַדִּיקִים. נֶצֶר מִטְעִי – נֶצֶר מֵאוֹתָם הַנְּטִיעוֹת שֶׁנִּטְעַ
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגֵן עֵדֶן. הָאֶרֶץ הַזֹּאת הִיא אַחַת
מֵהֶן, וְעַל כֵּן יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל חֵלֶק טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא,
וְכָתוּב (שם לו) צַדִּיקִים יִירָשׁוּ אֶרֶץ. (יסעיה ס) לְעוֹלָם
יִירָשׁוּ אֶרֶץ, מָה זֶה לְעוֹלָם? כָּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ
בְּמִשְׁנֵתָנוּ, וְהָרִי הַדָּבָר הַזֶּה נִתְבָּאֵר בֵּין הַחֲבָרִים.
[וְלִמְדָנוּ, מָה רָאָה הַכָּתוּב שֶׁלֹּא נִקְרָא אֲבִרָהָם עַד
עֵתָהּ?] [נ"א בֹא רָאָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא קָרָא
לְאַבְרָהָם אֲבִרָהָם עַד עֵתָהּ, מָה הַטְעַם? אֵלֹא כִּי
בִּאֲרָנוּ, שֶׁעַד עֵתָהּ לֹא נִמּוּל, וְכִשְׁנִמּוּל, הִתְחַבְּרָה
בּוֹ הַה"א הַזֹּאת וְשָׂרְתָהּ בּוֹ]. אֵלֹא כִּי בִּאֲרָנוּ, שֶׁעַד
עַכְשָׁיו לֹא נִמּוּל, וְכִשְׁנִמּוּל, הִתְחַבְּרָה לַה"א הַזֹּאת
וְהִשְׁכִּינָה שָׂרְתָהּ בּוֹ, וְאִזּוֹ נִקְרָא אֲבִרָהָם.

וְהִינּוּ מָה שֶׁכָּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם. וְשָׁנָה בָּהּ בְּרָאָם, וְשָׁנָה

בְּאַבְרָהָם. מָה אוֹמְרִים? אֵלָּא זֶה חֲסֵד וְזוֹ
הַשְׂכִּינָה, וְהַכֹּל יוֹרֵד יַחַד, וְהַדָּבָר לֹא קָשָׁה, וְזֶה
וְזֶה הִיָּה.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב לְרַבִּי אַבָּא, הֵה' הַזֶּה שֶׁל הַבְּרָאָה
הִיא קִטְנָה, וְהֵ' שֶׁל הֵלֵה' (דְּבָרִים לב) –
גְּדוּלָּה. מָה בֵּין זֶה לָזֶה? אָמַר לוֹ, זֶה שְׂמֻטָּה, וְזֶה
יּוֹבֵל, [וַיֵּשׁ שְׁשׁוֹנִים שֶׁהַכֹּל אֶחָד. שְׂפָאָשׁר מְאִירָה
מִהַצְדִּיק, אָז עוֹמֶדֶת בְּשִׁלְמוֹת וְהִיא גְּדוּלָּה,
שֶׁהִיא מוֹאֶרֶת כָּרְאוּי. וּפְעָמִים שֶׁלֹּא עוֹמֶדֶת
בְּשִׁלְמוֹת וַיּוֹנֶקֶת מִצַּד הָאַחֵר, אָז הִיא קִטְנָה].
וּמִשּׁוּם כֵּךְ לְפַעְמִים שֶׁהַלְבָּנָה עוֹמֶדֶת בְּשִׁלְמוֹתָהּ,
וְלְפַעְמִים בְּחִסְרוֹנָהּ, וּבְפָנֶיהָ נִמְצָא וְנוֹדֵעַ, וְהַכֹּל
יָפָה, וְזֶה הוּא בְּרוּר הַדָּבָר.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם מִכָּל שְׂאֵר
הָעַמִּים וְנָתַן לָהֶם אוֹת הַבְּרִית הַזֶּה, שֶׁכָּל מִי
שֵׁישׁ בּוֹ אוֹת הַבְּרִית הַזֶּה, אֵין יוֹרֵד לִגְיָהֶנָם אִם
הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ כָּרְאוּי, שְׂאֵין מְכַנִּים אוֹתוֹ
לְרִשּׁוֹת אַחֶרֶת וְלֹא מְשַׁקֵּר בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ. שֶׁכָּל מִי
שֶׁמְשַׁקֵּר בְּזֶה, כָּמִי שֶׁמְשַׁקֵּר בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא, שְׂכָתוֹב (הוֹשַׁע ה) בִּה' בְּגִדּוֹ כִּי בָנִים
זָרִים יִלְדוּ.

עוֹד אָמַר רַבִּי אַבָּא, בְּזֶמֶן שֶׁהָאָדָם מַעֲלָה אֶת בְּנוֹ לְהַכְנִיסוֹ לְבְרִית הַזֶּה, קוֹרֵא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִפְמֻלָּיָא שְׁלוֹ וְאוֹמֵר, רְאוּ אֵיזוֹ בְּרִיָּה עָשִׂיתִי בְּעוֹלָם! בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה מְזַדְּמֵן [לוֹ] אֱלֹהֵהּ, וְטָס אֶת הָעוֹלָם בְּאַרְבַּע טִיסוֹת וּמְזַדְּמֵן לְשָׁם, וְעַל זֶה שְׁנִינוּ שְׁצָרִיךְ אָדָם לְתַקֵּן כֶּסֶּא אַחֵר לְכַבּוּדוֹ, וַיֹּאמֶר: זֶה הַכֶּסֶּא שֶׁל אֱלֹהֵהּ. וְאִם לֹא, אֵינּוּ שׁוֹרָה שָׁם. וְהוּא עוֹלָה וּמַעֲדִיד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בֹּא רְאֵה, בְּרֵאשׁוֹנָה כָּתוּב (מלכים-א יט) מֶה לָּךְ פֶּה אֱלֹהֵהּ וְגו', וְכָתוּב קִנֵּא קִנֵּאתִי לֵה' אֱלֹהֵי צַבָּאוֹת כִּי עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. אָמַר לוֹ, חַיִּיךָ, שֶׁבְּכָל מְקוֹם שֶׁהָרַשָּׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה יִרְשָׁמוּ אוֹתוֹ בְּנֵי בִבְשָׁרָם, אֵתָה תְּזַדְּמֵן לְשָׁם. וְהִפֵּה שֶׁהַעֲדִיד שִׁישְׂרָאֵל עָזְבוּ, הוּא יַעֲדִיד שִׁישְׂרָאֵל מְקִימִים אֶת הַבְּרִית הַזֶּה. וְהָרִי שְׁנִינוּ, עַל מֶה נִעְנֶשׂ אֱלֹהֵהּ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? עַל שֶׁאָמַר לְשׁוֹן הָרַע עַל בָּנָיו.

בִּינְתָיִם בֹּא אוֹר הַיּוֹם, וְהָיוּ אוֹמְרִים דְּבָרֵי תוֹרָה. קָמוּ לְלַכֵּת, אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ, בְּמָה שֶׁעֲסַקְתָּם בַּלֵּילָה הַזֶּה הַשְׁלִימוּ. אָמְרוּ, מֶה הוּא? אָמַר לוֹ, שֶׁתִּרְאוּ לְמַחֵר אֶת פָּנָיו שֶׁל בַּעַל הַבְּרִית, שֶׁהָרִי אֲשֶׁרִי בִקְשָׁה אֶת

הַבְּקָשָׁה הַזֹּאת מִכֶּם, וּמִלֵּת הַבְּרִית שֶׁל בְּנֵי
שְׁנוּלָד לִי – לְמַחֵר תִּהְיֶה הַהֲלוּלָא שְׁלוֹ. אָמַר
רַבִּי אַבָּא, זֶה הִיא בְּקָשָׁה שֶׁל מִצְוָה, וְנִשְׁבַּח
לְרֹאוֹת אֶת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה.

חֲבֹבּוּ כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה כָּנַס אוֹתוֹ
הָאִישׁ אֶת כָּל אוֹהֲבָיו, וְכָל אוֹתוֹ הַלֵּילָה
הִתְעַסְקוּ בַּתּוֹרָה, וְלֹא הָיָה מִי שִׁישֵׁן. אָמַר לָהֶם
אוֹתוֹ הָאִישׁ, בְּבְקָשָׁה מִכֶּם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמַר
דְּבַר חֹדֶשׁ בַּתּוֹרָה.

פֶּתַח אֶחָד [רַבִּי אַבָּא] וְאָמַר, (שׁוּפְטִים ה') בְּפֹרֶעַ
פְּרָעוֹת בִּישְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עִם בְּרֹכּוֹ ה'.
מָה רָאוּ דְבוּרָה וּבָרַק שֶׁפִּתְחוּ בַּפִּסּוּק הַזֶּה? אֵלָּא
כֵּן שָׁנִינוּ, אֵין הָעוֹלָם מְתַקֵּים אֵלָּא עַל הַבְּרִית
הַזֹּאת, שֶׁכָּתוּב (יִרְמְיָה לֵג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה
וְגו'. שֶׁהָרִי שָׁמַיִם וָאָרֶץ עַל זֶה קִיָּמִים. מְשׁוּם כֵּן,
כָּל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל מְקִיָּמִים אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת, חֲקוֹת
שָׁמַיִם וָאָרֶץ עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם. וְכָל זְמַן שֶׁחֹס
וְשָׁלוֹם מִבְּטָלִים אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת, אֵין שָׁמַיִם וָאָרֶץ
מְתַקֵּימִים, וְאֵין נִמְצְאוֹת בְּרָכוֹת בַּעֲוֹלָם.

בֵּא רְאָה, לֹא שָׁלְטוּ שְׂאֵר הָעַמִּים עַל יִשְׂרָאֵל
אֵלָּא כְּשֶׁבָטְלוּ מֵהֶם אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת. וְמָה

בטלו מהם? שלא נפרעו ולא נתגלו. ועל זה כתוב (שמואל-א יב) ויעזבו בני ישראל את ה' וגו' וימכרו אתם ביד סיסרא. ויעזבו את ה' ממש. עד שבאה דבורה ונדבה את כל ישראל לדבר הזה, אז נכנעו שונאיהם תחתיהם.

והינו מה ששנינו, שאמר הקדוש ברוך הוא ליהושע, וכי ישראל הם אטומים ולא נפרעו ולא התגלו ולא מקימים את בריתי, ואתה רוצה להכניסם לארץ ולהכניע את שונאיהם? (יהושע ה) שוב מל את בני ישראל שנית. ועד שנפרעו ונתגלתה הברית הזו, לא נכנסו לארץ ולא נכנעו שונאיהם. אף כאן, כיון שהתנדבו ישראל באות הזו, נכנעו שונאיהם תחתיהם וחזרו הברכות לעולם. זהו שכתוב בפרע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'.

קב אחר, פתח ואמר, (שמות ד) ויהי בדרך במלון ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו. את מי? את משה. אמר לו הקדוש ברוך הוא, וכי אתה הולך להוציא את ישראל ממצרים ולהכניע מלך גדול ושלט, ואתה שכחת ממך את הברית, שבנך לא נמול? מיד - ויבקש המיתו.

לְמִדְנֹו, יֵרֵד גְּבִרְיָאֵל בְּשִׁלְהֶבֶת שֶׁל אֵשׁ לְשׁוֹרֵף
 אוֹתוֹ, וְנִרְמַז לְנֶחֱשׁ אֶחָד שׁוֹרֵף לְשֹׂאֵף
 אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ. לָמָּה נֶחֱשׁ? אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, אֶתָּה הוֹלֵךְ לַהֲרֹג אֶת הַנֶּחֱשׁ הַגָּדוֹל וְהַחֲזָק,
 וּבִנְךָ לֹא נִמּוֹל?! מִיָּד נִרְמַז לְנֶחֱשׁ אֶחָד לַהֲרֹג
 אוֹתוֹ, עַד שֶׁרָאֵתָה צְפוּרָה וּמָלָה אֶת בְּנָהּ וְנִצּוֹל.
 זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַתִּקַּח צְפוּרָה צֹר. מַה זֶּה צֹר? אֵלָּא
 רְפוּאָה. וּמָה הָרְפוּאָה? שְׁכָתוֹב וַתִּכְרַת אֶת עַרְלַת
 בְּנָהּ. שְׁנַצְנֶצָּה בָּהּ רוּחַ הַקָּדֹשׁ.

קָם אַחֵר וְאָמַר, (בראשית מה) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אָחִיו
 גִּשּׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ וַיֹּאמֶר וְגו'. וְכִי לָמָּה קָרָא
 לָהֶם, וַהֲרִי הֵם הָיוּ קְרוֹבִים אֵלָיו? אֵלָּא בְּשַׁעַת
 שֶׁאָמַר לָהֶם אֲנִי יוֹסֵף אֲחֵיכֶם, תָּמָהּוּ שֶׁרָאוּ אוֹתוֹ
 בְּמַלְכוּת עֲלִיוֹנָה. אָמַר יוֹסֵף, הַמַּלְכוּת הַזֶּה, מִשּׁוֹם
 זֶה הִרְוַחְתִּי אוֹתָהּ. גִּשּׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְשׁוּ, שֶׁהִרְאָה
 לָהֶם אֶת בְּרִית הַמִּלָּה. אָמַר, זֶה גִּרְמָה לִי אֶת
 הַמַּלְכוּת הַזֶּה, מִשּׁוֹם שֶׁשְׁמַרְתִּי אוֹתָהּ.

מִכָּאֵן לְמִדְנֹו, שְׁמִי שְׁשׁוּמֵר אֶת אוֹת הַבְּרִית הַזֶּה,
 הַמַּלְכוּת שְׁמוּרָה לוֹ. מִנֵּיִן לָנוּ? מִבְּעוֹז,
 שְׁכָתוֹב (רות ג) חֵי ה' שְׁכָבִי עַד הַבֹּקֶר. שִׁיּצְרוּ הָיָה
 מִתְגַּרָּה בּוֹ, עַד שֶׁנִּשְׁבַּע שְׁבוּעָה וְשָׁמַר אֶת הַבְּרִית
 הַזֶּה, מִשּׁוֹם כִּךָּ זָכָה שִׁיּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַלְכִּים שְׁלִיטִים

עַל כָּל שְׂאֵר הַמְּלָכִים, וְהַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ שֶׁנִּקְרָא
בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

פֶּתַח אַחֵר וְאָמַר, כְּתוּב (תהלים כז) אִם תַּחֲנֶה עָלַי
מַחֲנֶה וְגו'. כֵּךְ שְׁנִינוּ, בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ,
מָה זֶה בְּזֹאת? זֹאת הַבְּרִית הַמְּזֻמָּנֶת תָּמִיד
אֶצֶּל אָדָם, וְנִרְמְזָה לְמַעַלָּה. וּמִשּׁוּם כֵּךְ נֶאֱמַר
בְּזֹאת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב זֹאת אוֹת הַבְּרִית, זֹאת
בְּרִיתִי, וְהַכֹּל בְּדִרְגָּה אַחַת. וְשְׁנִינוּ, זֶה וְזֹאת הֵם
בְּדִרְגָּה אַחַת וְלֹא נִפְרָדִים. וְאִם תֹּאמַר, אִם כֵּךְ,
הָרִי שְׂאֵר בְּנֵי הָאָדָם כֵּךְ, לָמָּה דוֹד בִּלְבָדוֹ וְלֹא
אַחֵר? אֲלֹא מִשּׁוּם שֶׁהֵיא אַחוּזָה בּוֹ וְנִרְמְזָה בּוֹ,
וְהִיא כְּתֹר הַמְּלָכוֹת.

בֹּא רֵאָה, מִשּׁוּם שֶׁאֵת הַזֹּאת הִזּוּ לֹא שָׁמַר
אוֹתָהּ דוֹד הַמֶּלֶךְ כְּרֵאוֹי, הַמְּלָכוֹת
הָעֲבָרָה מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתוֹ הַזְּמַן. וְכֵךְ לְמַדְנּוּ,
הַזֹּאת הִזּוּ נִרְמְזָה בַּמְּלָכוֹת שֶׁלְמַעַלָּה, וְנִרְמְזָה
בִּירוּשָׁלַיִם, הַקְּרִיָּה הַקָּדוּשָׁה. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה
שֶׁדוֹד עָבַר עָלֶיהָ, יֵצֵא קוֹל וְאָמַר: דוֹד, בְּמָה
שֶׁנִּקְשְׁרָתָ תוֹתֵר. אוֹתָךְ טוֹרְדִים מִירוּשָׁלַיִם,
וְהַמְּלָכוֹת תּוֹסֵר מִמָּךְ. מִנֵּין לָנוּ? שֶׁכְּתוּב
(שמואל-ב יב) הִנְנִי מְקִים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתְךָ.
מִבֵּיתְךָ בְּמַדִּיק. וְכֵךְ הִיָּה. בְּמָה שֶׁעָבַר עָלָיו

נַעֲנֶשׁ. וּמָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ כֵּן – שְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם
עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

פֶּתַח אַחֵר וְאָמַר, (תהים צד) לוֹלִי ה' עֲזָרְתָה לִּי
כַּמַּעַט שְׁכָנָה דּוּמָה נִפְשִׁי. לְמַדְנּוּ, בַּמָּה
זוֹכִים יִשְׂרָאֵל שְׂאִינָם יוֹרְדִים לַגִּיהֶנֶם כָּמוֹ שְׁאָר
הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְאֵין נִמְסָרִים בְּיַדִּי
דּוּמָה? [אַלָּא] בָּאוֹת הַזֶּה.

שִׁבְרָה לְמַדְנּוּ, בַּשָּׁעָה שְׁאָדָם יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה, כַּמָּה קְבוּצוֹת שֶׁל (מְלָאכִי חֲבֵלָה)
מִחֲבָלִים נִפְקָדִים עָלָיו. מְרִימִים עֵינָיִם וְרוֹאִים אֵת
הָאוֹת הַזֶּה, שֶׁהִיא בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וְנִפְרָדִים מִמֶּנּוּ,
וְאֵינוֹ נִתֵּן בְּיַד דּוּמָה לָרֶדֶת לַגִּיהֶנֶם. שְׁכָל מִי
שֶׁנִּמְסָר בְּיָדוֹ, וְדָאֵי יוֹרֵד לַגִּיהֶנֶם. וּמֵהָאוֹת הַזֶּה
פּוֹחֲדִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהַדִּינִים הָרָעִים אֵין
שׁוֹלְטִים בּוֹ בְּאָדָם אִם הוּא זוֹכֶה לְשָׁמֵר אֶת
הַבְּרִית הַזֶּה, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא נֶאֱחָז בְּשִׁמּוֹ שֶׁל הַקִּדּוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

בִּיּוֹן שְׁדוּד הַמֶּלֶךְ לֹא שָׁמַר אֶת אוֹת הַבְּרִית הַזֶּה
כְּרָאוּי, הָעֲבָרָה מִמֶּנּוּ הַמְּלָכוּת, וְנִטְרַד
מִירוּשָׁלַיִם. מִיָּד פָּחַד, כִּי סָבַר שְׁיִוְרִידוֹ אוֹתוֹ מִיָּד,
וְיִמְסְרוּ אוֹתוֹ בְּיַד דּוּמָה וְיִמּוֹת בָּעוֹלָם הַהוּא, עַד
שֶׁהִתְבַּשֵּׁר עָלָיו, שְׁכָתוּב (שמואל-ב ב) גַּם ה' הָעֶבְרִי

חֲטֵאתָךְ לֹא תָמוּת. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה פָּתַח וְאָמַר,
לִילִי ה' עֲזָרְתָהּ לִי כִמְעֵט שְׁכָנָה דּוֹמָה נִפְשִׁי.

פָּתַח אַחֵר וְאָמַר, מַה זֶה [שְׁכֵתוֹב] שֶׁאָמַר דָּוִד
(שם טו) וְהִרְאֵנִי אֶתוֹ וְאֵת נְוֵהוּ? [מֵהוּ
וְהִרְאֵנִי אֶתוֹ וְאַחֵר כֵּךְ וְאֵת נְוֵהוּ?] מִי יָכוֹל לְרַאוֹת
אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֲלֹא כֵךְ שְׁנִינוּ, בַּשָּׁעָה
הַהִיא שֶׁגָּזַר עָלָיו אוֹתוֹ הָעֶנֶשׁ, וְדָוִד יָדַע שֶׁעַל
שָׁלֹא שָׁמַר הָאוֹת הַזֶּה כְּרֹאוֹי נִעְנָשׁ בָּזֶה, שֶׁהַכֹּל
יַחַד אַחֲזוּ, וְהַכֹּל נִרְמָז בְּאוֹת הַזֶּה, וְלֹא נִקְרָא צָדִיק
מִי שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר אוֹתוֹ כְּרֹאוֹי – הִיָּה מִבְקָשׁ
בְּקִשְׁתּוֹ וְאוֹמֵר, וְהִרְאֵנִי אֶתוֹ וְאֵת נְוֵהוּ.

מַה זֶה אֶתוֹ? [הָאוֹת שֶׁלוֹ, אוֹת הַבְּרִית, שֶׁהָרִי
אוֹתוֹ שֶׁל הַקָּב"ה הָאוֹת שֶׁלוֹ] זֶה אוֹת הַבְּרִית
[שֶׁלוֹ] הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהָרִי אֲנִי פּוֹחֵד שֶׁאֲבָדָה מִמֶּנִּי.
מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁשְׁנֵי אֵלֹו – הַמַּלְכוּת
וִירוּשָׁלַיִם – אַחֲזוּת בָּזֶה. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ תִּלָּה
בְּבִקְשָׁתּוֹ אֶתוֹ וְאֵת נְוֵהוּ, שֶׁתַּחֲזֹר הַמַּלְכוּת שֶׁל
הָאוֹת הַזֶּה לְמִקְוָמָהּ, וְהַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

סדר הלימוד ליום ג חשון [יום 33 בשנה]

פָּתַח אַחֵר וְאָמַר, (איוב יט) וּמִבְשָׂרִי אֶחָזָה
אֵלֹוֶה. מַה זֶה וּמִבְשָׂרִי? הִיָּה צָרִיךְ

להיות ומעצמי! אלא מבשרי ממש, ומה היא? שכתוב (ירמיה יא) ובשר קדש יעברו מעליך, וכתוב (בראשית יז) והיתה בריתי בבשרכם. ששנינו, בכל זמן שנרשם אדם ברשם הקדוש של האות הזו, ממנה רואה את הקדוש ברוך הוא, ממנו ממש, והנשמה הקדושה נאחזת בו.

ואם לא זוכה, שאינו שומר את האות הזו, מה כתוב? (איוב ד) מנשמת אלוה יאבדו, שהרי הרשם של הקדוש ברוך הוא לא נשמר. ואם זוכה ושומר אותו, אין השכינה נפרדת ממנו. מתי מתקים בו? כאשר הוא נשא, והאות הזו נכנסת למקומה [ששנינו, מה הטעם וא"ו ה"א הולכות יחד? אלא אחת זכר ואחת נקבה]. משתתפים יחד, ונקרא שם אחד, אז שורה עליהם החסד העליון. באיזה מקום שורה? בצד הזכר. ומי החסד? חס"ד א"ל שבא ויוצא מהחכמה העליונה ומתעטר בזכר. ומשום כך נתבשמת הנקבה. [נ"א ששנינו, הסוד של וי"ו ה"א הולכים יחד כמו שזכר ונקבה משתתפים יחד והם אחד, אז שורה עליהם החסד העליון, ומתעטר בזכר ונתבשמת הנקבה].

עוֹד שְׁנִינוּ, אֱלֹהֵי כֶּן הוּא. א"ל, אִנִּי הַחֲכָמָה.
ו' זָכַר, ה' נִקְבָּה. כְּשֶׁמִּשְׁתַּתְּפִים יַחַד נִקְרָא
אֱלֹהֵי. וְהַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה מֵהַמָּקוֹם הַזֶּה נֶאֱחָזֶת,
וְהַכֹּל תָּלוּי בָּאוֹת הַזֶּה, וְעַל כֵּן כָּתוּב וּמִבְּשָׂרִי
אֶחָזֶה אֱלֹהֵי. זֶה הֵיא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, מִבְּשָׂרִי
מִמָּשׁ, מֵהָאוֹת הַזֶּה מִמָּשׁ. וְעַל כֵּן אֲשֵׁרִיהֶם
יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים שְׁאֲחוּזִים בְּקְדוּשַׁת בְּרוּךְ הוּא,
אֲשֵׁרִיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם
כָּתוּב (דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' וְגו', וּמִשּׁוֹם
כֶּן חַיִּים כְּלָכֶם הַיּוֹם.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְמָה בְּכָל כֶּן אַתֶּם חֲכָמִים,
וְאַתֶּם יוֹשְׁבִים כָּאֵן? אָמְרוּ לוֹ, אִם
הַצַּפְרִים יַעֲקְרוּ מִמְּקוֹמָם, לֹא יוֹדְעִים לָאֵן טָסוֹת.
זֶהוּ שְׁכָתוּב (מְשָׁלִי כז) כְּצַפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּה כֵּן אִישׁ
נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ.

וְהַמָּקוֹם הַזֶּה זָכָה אוֹתָנוּ לַתּוֹרָה, וְהַדֶּרֶךְ הַזֶּה
שָׁלָנוּ. בְּכָל לַיְלָה, חֲצִי אָנוּ יוֹשְׁנִים,
וְחֲצִי אָנוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. וְכִשְׁאָנוּ עוֹמְדִים
בַּבֶּקֶר, רִיחוֹת הַשָּׂדֶה וְנִהְרֹת מִים מְאִירִים לָנוּ אֶת
הַתּוֹרָה, וְהֵיא מְתִישֶׁכֶת בְּלִבָּנוּ. וְאַתְּ הַמָּקוֹם הַזֶּה
הֵרִי דָנוּ אוֹתוֹ לְמַעַלָּה פַּעַם אַחַת, וְכִמָּה שָׂרִי
מִגָּנִים הִסְתַּלְּקוּ בְּאוֹתוֹ הַדִּין עַל עֲנֵשׁ הַתּוֹרָה, וְאִז

הַהִשְׁתַּדְּלוּת שֶׁלָנוּ יוֹמָם וּלְיָלָה הִיא בַּתּוֹרָה,
וְהַמָּקוֹם הַזֶּה מְסִיעַ לָנוּ, וּמִי שֶׁנִּפְרָד מִכָּאן, כְּמִי
שֶׁנִּפְרָד מִחַיֵּי הָעוֹלָם.

הַרִיב יָדוּ רַבִּי אַבָּא וּבִרְךְּ אוֹתָם. יֵשְׁבוּ עַד
שֶׁהָאִיר הַיּוֹם. אַחֵר שֶׁהָאִיר הַיּוֹם, אָמְרוּ
לְאוֹתָם הַתִּינוּקוֹת שֶׁלְפָנֵיהֶם: צֵאוּ וּרְאוּ אִם הָאִיר
הַיּוֹם, וְכָל אֶחָד יֹאמֶר דָּבָר חָדָשׁ בַּתּוֹרָה לְאִישׁ
הַגָּדוֹל הַזֶּה. יֵצְאוּ וּרְאוּ שֶׁהָאִיר הַיּוֹם. אָמַר אֶחָד
מֵהֶם, מִזְמַנְת בַּיּוֹם הַזֶּה אֵשׁ מְלַמַּעֲלָה. אָמַר אַחֵר,
וּבִבִּית הַזֶּה. אָמַר אַחֵר, זֶקֶן אֶחָד כָּאֵן שֶׁעֲתִיד
בַּיּוֹם הַזֶּה לְהִשָּׁרֵף בְּאֵשׁ הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
הִרְחַמֵּן יִצְיָלָנוּ.

תַּמָּה וְלֹא יָכַל לְדַבֵּר. אָמַר, עֲשֵׂן הַמַּלְכוּת נִתְפָּס
בְּאַרְצָן. וְכֵן הָיָה, שֶׁהַיּוֹם הַהוּא רָאוּ
הַחֲבֵרִים אֶת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה וְהִקְפּוּ בְּאֵשׁ, וּרַבִּי אַבָּא
לָהֵטוּ פָּנָיו כְּאֵשׁ מִשְׁמַחַת הַתּוֹרָה.

שְׁנִינּוּ, כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם לֹא יֵצְאוּ כָּלֵם מִן
הַבֵּית, וְהַבֵּית נִקְשֵׁר בְּעֶשֶׂן, וְהָיוּ
מִחֻדָּשִׁים דְּבָרִים בְּתוֹכָם כְּאֵלּוּ קִבְּלוּ הַיּוֹם
הַהוּא תּוֹרָה מִהֵרָ סִינִי. אַחֵר שֶׁהִסְתַּלְקוּ, לֹא הָיוּ
יוֹדְעִים אִם הוּא יוֹם וְאִם לַיְלָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
בְּעוֹדָנוּ עוֹמְדִים, יֹאמֶר כָּל אֶחָד מֵעַמָּנוּ דָּבָר

חָדָשׁ שֶׁל חֲכָמָה לְקֹשֶׁר חֶסֶד לְבַעַל הַבַּיִת, בַּעַל
הַהִלּוּלָא.

פִּתְחָא אֶחָד וְאָמַר, (תהלים סה) **אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתִקְרַב**
יִשְׁכֵּן חֲצָרֶיךָ וְגו'. בַּתְּחִלָּה חֲצָרֶיךָ, לְאַחַר
מִכֵּן בֵּיתְךָ, וּלְאַחַר מִכֵּן הֵיכְלְךָ. זֶה פְּנִימִי מִזֶּה,
וְזֶה [נ"א לְתוֹךְ] לְמַעַלָּה מִזֶּה. יִשְׁכֵּן חֲצָרֶיךָ
בַּתְּחִלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ד) וְהָיָה הַנֶּשֶׁאֶר
בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קָדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ.

נִשְׁבָּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ לְאַחַר מִכֵּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(משלי כד) **בְּחֲכָמָה יִבְנֶה בַּיִת.** לֹא כְּתוֹב
הַחֲכָמָה יִבְנֶה בַּיִת. שְׂאֵם הָיָה כְּתוֹב כֶּף, מִשְׁמַע
שְׂחֲכָמָה נִקְרָאת בַּיִת. אֲלֹא כְּתוֹב בְּחֲכָמָה יִבְנֶה
בַּיִת, הֵינּוּ מֶה שֶׁכְּתוֹב (בראשית ב) וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן וְגו'.

קָדוֹשׁ הֵיכְלְךָ לְאַחַר זֶה הוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. שְׁכָךְ
שְׁנִינוּ, מֶה זֶה הֵיכָל? כְּלוֹמַר ה"י כ"ל,
זֶה וְזֶה, וְהַכֹּל נִשְׁלָם יַחַד. מֶה מוֹכִיחַ רֹאשׁ
הַכְּתוֹב שֶׁכְּתוֹב אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתִקְרַב יִשְׁכֵּן
חֲצָרֶיךָ? זֶה מִי שֶׁמְקַרִּיב אֶת בְּנוֹ קָרְבָן לִפְנֵי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּקָרְבָן הַהוּא, וּמִתְרַצֶּה בּוֹ וּמְקַרֵּב אוֹתוֹ, וְשֵׁם אֶת
מְדוּרוֹ בְּשְׁנֵי חֲדָרִים, וְאוֹחֵז אֶת זֶה וְאֶת זֶה,

שְׁאוֹתָם הַשְּׁנִים נִקְשְׁרוּ יַחַד, שְׁכָתוּב יִשְׁכֹּן
חֲצָרִיךְ, וְדַאי שְׁנֵי חֲצָרִיךְ.

מִשּׁוּם כֹּךְ הַחֲסִידִים הָרָאוּשׁוּנִים, זְקֵנֵינוּ שֶׁל כָּאן,
כְּשֶׁמְקַרִּיבִים אֶת בְּנֵיהֶם לְקָרְבֵן הַזֶּה,
פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתִקְרַב יִשְׁכֹּן
חֲצָרִיךְ. אוֹתָם שְׁעוּמָדִים עָלֵיהֶם אוֹמְרִים:
נִשְׁבָּעָה בְּטוֹב בֵּיתְךָ קָדוֹשׁ הַיְכָלְךָ. אַחֵר כֹּךְ מְבַרֵךְ
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַכְנִיסוֹ בְּבְרִיתוֹ
שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ. וְאוֹתָם שְׁעוּמָדִים עָלֵיהֶם
אוֹמְרִים: כָּשֶׁם שֶׁהַכִּנְסָתוֹ לְבְרִית וְכוּ'. וְשָׁנֵינוּ,
בְּתַחֲלָה יִבְקֹשׁ אָדָם רַחֲמִים עָלָיו, וְאַחֵר כֹּךְ עַל
הָאַחֵר, שְׁכָתוּב (ויקרא טז) וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ – בְּתַחֲלָה,
וְאַחֵר כֹּךְ – וּבַעֲד כָּל קָהָל יִשְׂרָאֵל. וְאָנוּ לְקַחְנוּ
אֶת הַדֶּרֶךְ הַזֶּה, וְכֹךְ יָפָה וְרָאוּי לְפָנֵינוּ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְדַאי כֹךְ הוּא וְנֶאֱדָה הַדָּבָר. וּמִי
שֶׁלֹּא אוֹמֵר כֹּךְ, הוּא מוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ
מִעֲשֶׂרָה חֲפוֹת שְׁעֵתִיד לַעֲשׂוֹת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְצַדִּיקִים בָּעוֹלָם הַבָּא. וְכֻלָּם נִקְשְׁרִים בְּזֶה.
וּמִשּׁוּם כֹּךְ עֲשֶׂרָה דְּבָרִים שֶׁל הָאֱמוּנָה יֵשׁ בַּפִּסּוּק
הַזֶּה אֲשֶׁרִי תִבְחַר וּתִקְרַב וְגו', וּמִכָּל דָּבָר וְדָבָר
נַעֲשִׂית חֲפָה אַחַת מִמֶּנָּה. אֲשֶׁרִי חִלַּקְכֶם בָּעוֹלָם
הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה נִקְשְׁרֵת

בְּלִבְכֶּם כָּאֱלוֹ עֲמַדְתֶּם בְּגוֹפְכֶם בְּהַר סִינַי בַּשָּׁעָה
שֶׁנִּתְּנָה תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל.

פֶּתַח אַחֵר וְאָמַר, (שמות כ) מִזִּבְחַת אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִּי
וְזִבְחֶתָ עָלָיו אֶת עֲלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלֵמֶיךָ וְגו'.

שְׁנִינוּ, כָּל מִי שֶׁמִּקְרִיב אֶת בְּנוֹ לְקָרְבָן הַזֶּה, כָּאֱלוֹ
הַקְּרִיב אֶת כָּל הַקְּרִבָּנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְכָאֱלוֹ בָּנָה מִזְבֵּחַ שָׁלֵם לִפְנֵיו. מִשּׁוּם
כִּי צָרִיךְ לְסַדֵּר מִזְבֵּחַ עִם כָּלִי אֶחָד מֵאֵל עֶפְרַיִם
לְמוֹל עָלָיו אֶת הַבְּרִית הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, וְנִחַשְׁבַּ לִפְנֵי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּאֱלוֹ זִבַּח עָלָיו עוֹלוֹת
וְקָרְבָּנוֹת, צֶאֱן וּבָקָר.

וְנוֹחַ לוֹ יוֹתֵר מִכָּלֶם, שֶׁכָּתוּב וְזִבְחֶתָ עָלָיו אֶת
עֲלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלֵמֶיךָ וְגו'. בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי. מֵהוּ אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי? [אֵת] זו
הַמִּילָה, שֶׁכָּתוּב בָּהּ (תהלים כה) סוֹד ה' לִירְאָיו
וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם. מִזִּבְחַת הָאֲדָמָה הַזֶּה וְדַאי כְּמוֹ
שֶׁאֲמַרְנוּ, מֵה פָּתוּב אַחֲרָיו? וְאִם מִזִּבְחַת אֲדָמָה
תַעֲשֶׂה לִּי. רָמַז לִגְר כֶּאֱשֶׁר מִתְגִּיר, שֶׁהֵם מַעֲם
קָשָׁה עֲרָף וְקָשָׁה לֵב. זֶה נִקְרָא מִזְבֵּחַ אֲבָנִים.

לא תִּבְנֶה אֶתְהֶן גִּזִּית, מֵה זֶה? שֶׁצָּרִיךְ לְהַכְנִיסוֹ
לְעִבּוּדַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, [כִּדִּי] וְלֹא יִמּוֹל

אותו, עד שישפך עבודה האחרת שעבד עד עתה, ויסיר ממנו אותו קשי הלב. ואם נמול ולא הוסר ממנו אותו קשי הלב להכניס לעבודת הקדש של הקדוש ברוך הוא, הרי הוא כפסל האבן הזה שגוזרים אותו מהצד הזה ומן הצד הזה, ונשאר אבן כבראשונה. משום כך לא תבנה אתהן גזית. שאם הוא נשאר בקשיותו – כי חרבך הנפת עליה ותחללה. כלומר, אותה המילה שנמול אינה מועילה לו.

משום כך, אשרי חלקו של מי שמקריב את הקרבן הזה בשמחה ובכרצון לפני הקדוש ברוך הוא. וצריך לשמח בחלק הזה כל היום [ההוא], שכתוב (שם ה) וישמחו כל חוסי בך לעולם ירגנו ותסד עלימו ויעלצו בך אהבי שמך. **פתח** אחר ואמר, (בראשית יז) ויהי אברהם בן תשעים שנה ותשע שנים וירא ה' וגו', אני אל שדי התהלך לפני וגו'. בפסוק הזה יש לעיין בו, וקשה בכמה דרכים. וכי עד עתה לא התגלה הקדוש ברוך הוא לאברהם אלא [עד] כעת, כשהגיע לימים האלה, וירא ה' אליו ולא קדם? והרי כתוב ויאמר ה' אל אברהם. וה' אמר אל אברהם. ויאמר לאברהם ידוע תדע וגו', וכעת

מוֹנֶה אֶת חֲשֹׁבוֹן הַיָּמִים, וּכְשִׁמוֹנֶה אוֹתָם, כָּתוּב
וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם, נִשְׁמַע שָׁעַד עֲתָה לֹא הִתְגַּלָּה
עָלָיו! וְעוֹד, שִׁכְתוּב בֵּין תַּשְׁעִים שָׁנָה וְתַשַּׁע
שָׁנִים. בַּתְּחִלָּה שָׁנָה, וְאַחֵר כֶּךָ שָׁנִים!

אַלֵּא כֶּךָ שָׁנִינוּ, כָּל אוֹתָם הַיָּמִים לֹא כָתוּב וַיֵּרָא.
מָה הַטַּעַם? אֲלֵא כָּל מָה שֶׁהִיָּה אָטוּם
וְסִתוּם, [כֶּךָ] לֹא הִתְגַּלָּה עָלָיו הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
כָּרְאוּי. כָּעֵת הִתְגַּלָּה אֵלָיו, שִׁכְתוּב וַיֵּרָא. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁרָצָה לְגַלּוֹת בּוֹ הָאוֹת הַזֶּה,
הַכֶּתֶר הַקְדוּשׁ.

וְעוֹד, כְּשֶׁרָצָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ
זֶרַע קְדוּשׁ, וְקְדוּשׁ לֹא יִהְיֶה כְּשֶׁעֲדִין הוּא
בְּבִשּׁוֹר אָטוּם, אֲלֵא אָמַר, כָּעֵת שֶׁהוּא בֵּין תַּשְׁעִים
וְתַשַּׁע שָׁנִים וְלִזְמַן קָרוֹב הוּא שִׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ זֶרַע
קְדוּשׁ, שִׁיְהִיָּה הוּא קְדוּשׁ בְּהִתְחַלָּה, וְאַחֵר כֶּךָ
יֵצֵא מִמֶּנּוּ זֶרַע קְדוּשׁ. מִשּׁוֹם כֶּךָ מָנָה אֶת יָמָיו
בָּזָה, וְלֹא בְּכָל הַזְמַנִּים הִלָּלוּ שִׁבְהִתְחַלָּה. עוֹד,
תַּשְׁעִים שָׁנָה – שְׁכָל יָמָיו הָרָאוּשׁוֹנִים לֹא הָיוּ
שָׁנִים, אֲלֵא כְּשֶׁנָּה אַחַת, שֶׁלֹּא הָיוּ יָמָיו יָמִים.
עֲכָשׁוּ שֶׁהִגִּיעַ לָזֶה, הֵם שָׁנִים וְלֹא שָׁנָה.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי אֵל שְׁדִי. מָה מְשֻׁמֵּעַ שָׁעַד
עֲכָשׁוּ לֹא אָמַר אֲנִי אֵל שְׁדִי? אֲלֵא

כך שנינו, עשה הקדוש ברוך הוא כתרים
תחתונים שאינם קדושים למטה, וכל אותם
שלא נמולים, נטמאים בהם.

ורשומים בהם. ומה הרשום שיש בהם?
שנראה בהם שי"ן דל"ת ולא יותר,
ומשום כך נטמאים בהם ונדבקים בהם. אחר
שנמולים יוצאים מאלו, ונכנסים לכנפי השכינה,
ומתגלה בהם יו"ד, הרשם הקדוש, אות הברית
השלים, ונרשם בהם שד"י, ונשלמים בקיום
שלם, ועל כן כתוב בזה אני אל שדי.

התהי"ך לפני והיה תמים. שלם. שפעת אות
חסרה ברשם של שי"ן ודל"ת. מול
את עצמך, והיה שלם ברשם של יו"ד. ומי שהוא
ברשם הזה, ראוי להתברך בשם הזה, שכתוב
(בראשית כח) **ואל שדי יברך אותך.**

מה זה אל שדי? ההוא שממנו יוצאות הברכות,
הוא ששולט על כל הכתרים התחתונים,
והכל פוחדים מיראתו ומזדעזעים. משום כך, מי
שנמול, כל אותם שאינם קדושים מתרחקים
ממנו ולא שולטים בו, ולא עוד, אלא שלא יורד
לגיהנם, שכתוב (ישעיה ס) **ועמך כלם צדיקים וגו'.**

כָּל אוֹתָם שְׁנִמּוּלוּ נִקְרָאִים צְדִיקִים, וּמָשׁוּם כֹּף
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ, שְׂאִין יוֹרֵשׁ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת
אֲלֹא הֵהוּא שְׁנִקְרָא צְדִיק. אֵף כֹּף, וְעַמּוּד כָּלָם
צְדִיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ וְגו']

אָמַר רַבִּי אַבָּא, אֲשֶׁרִיכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
הַבָּא, אֲשֶׁרִי חֲלָקִי שְׂבָאֲתִי לְשִׁמְעַת אֶת
הַדְּבָרִים הַלָּלוּ מִפִּיכֶם. כָּלְכֶם קְדוֹשִׁים, כָּלְכֶם בְּנֵי
הָאֱלֹהִים הַקְּדוֹשׁ. עָלֵיכֶם כָּתוּב (שם מד) זֶה יֹאמַר
לֵה' אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יְדוֹ לֵה'
וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה. כָּל אֶחָד מִכֶּם אַחֲזוֹז וְקָשׁוּר
בְּמִלְךָ הַקְּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן, וְאַתֶּם גְּדוֹלִים מִמֶּנִּים
מִגְּנִיּוֹת מֵאוֹתָהּ הָאֶרֶץ שְׁנִקְרָאֵת אֶרֶץ הַחַיִּים,
שְׁגִדוּלֶיהָ אוֹכְלִים מִן הַמֶּן שֶׁל הַטֵּל הַקְּדוֹשׁ.

פִּתְחָה אַחֵר וְאָמַר, (קהלת י) אֲשֶׁרִיךְ אֶרֶץ שְׁמִלְכָךְ
בֶּן חוֹרִים וְשֶׁרִיךְ בָּעֵת יֹאכְלוּ. וְכָתוּב (שם)
אִי לֶךְ אֶרֶץ שְׁמִלְכָךְ נָעַר וְשֶׁרִיךְ בִּבְקָר יֹאכְלוּ.
הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ קָשִׁים הִדְדִית, וְלֹא קָשִׁים. זֶהוּ
שְׂכָתוֹב אֲשֶׁרִיךְ אֶרֶץ – זֶה הָאֶרֶץ שְׁלִמְעָלָה
שְׁשׁוּלְטָת עַל כָּל אוֹתָם הַחַיִּים שְׁלִמְעָלָה, וּמָשׁוּם
כֹּף נִקְרָאֵת אֶרֶץ הַחַיִּים, וְעָלֶיהָ כָּתוּב (דברים יא)
אֶרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דִּרְשׁ אֶתָּה תָּמִיד. וְכָתוּב
אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכָּנָתָהּ תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תִחַסֵּר

כל בָּהּ. לא תַּחֲסֹר כל בָּהּ, בְּמִדְיָק. וְכָל כֶּךָ לְמָה?
מִשּׁוּם שֶׁכְּתוּב שְׁמִלְכֶךָ בֶּן חוּרִים, זֶה הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ד) בְּנֵי בְכָרֵי יִשְׂרָאֵל.

בֶּן חוּרִים, מַה זֶה בֶּן חוּרִים? כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא
כה) יוֹבֵל הֵיא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם, וְכְתוּב
וַקִּרְאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ, שֶׁהָרִי כָּל הַחֲרוּת בָּאָה מִן
הַיּוֹבֵל, וּמִשּׁוּם כֶּךָ בֶּן חוּרִין. וְאִם תֹּאמַר, בֶּן
חוּרִין, וְלֹא כְּתוּב בֶּן חֲרוּת – כֶּךָ זֶה בּוֹדֵאִי. בֶּן
חֲרוּת הִיָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת!

אָלֵא בְּמִשְׁנֵתֵנוּ הִסְתוּמָה לְמַדְנּוּ, כְּשֶׁמִּתְחַבְּרוֹת
י"ד בָּהּ, אֲזִי כְּתוּב וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְאֵל תֹּאמַר כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים, אֵלֵא
וְדֹאִי מִתְחַבְּרִים, וּמִשּׁוּם כֶּךָ כְּתוּב בֶּן חוּרִים. וְעַל
כֵּן אֲשֶׁרִיךְ אֶרֶץ שְׁמִלְכֶךָ בֶּן חוּרִים, וְשֶׁרִיךְ בְּעֵת
יֹאכְלוּ – בְּשִׁמְחָה, בְּשִׁלְמוֹת וּבְרָצוֹן.

אִי לֶךְ אֶרֶץ שְׁמִלְכֶךָ נֶעַר – זֶה הָאֶרֶץ שְׁלֵמָטָה.
שְׁלֵמָדְנּוּ, כָּל שְׂאֵר אֲרָצוֹת שְׂאֵר הָעַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, נִתְּנוּ לַגְּדוֹלִים מִגִּנִּים
שְׁמֵמָנִים עֲלֵיהֶם. וּמֵעַל לְכֻלָּם הֵהוּא שֶׁכְּתוּב בּוֹ
(תהלים לו) נֶעַר הָיִיתִי גַם זָקֵנְתִי. וְלְמַדְנּוּ, הַפְּסוּקָה
הַזֶּה אָמַר אוֹתוֹ שָׁרוּ שֶׁל עוֹלָם, וְעַל כֵּן כְּתוּב אִי

לך ארץ שמלכך נער. אוי לעולם שיונק מהצד הזה. וכשישראל בגלות, יונקים כמי שיונק מרשות אחרת.

ושריף בבקר יאכלו – ולא בכל היום. בבקר – ולא בזמן אחר של היום. ששנינו, בשעה שהחמה זורחת ובאים וסוגדים לשמש, הרגז תלוי בעולם. בשעת המנחה הרגז תלוי בעולם. מי גרם את זה? משום שמלכך נער, שהוא שנקרא נער. ואתם צדיקי האמת, קדושים עליונים, בני המלך הקדוש, אין יונקים מן הצד הזה, אלא מאותו המקום הקדוש שלמעלה. עליכם כתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.

פתח רבי אבא ואמר, (ישעיה ה) אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמו וגו', ויעזקהו ויסקלהו וגו'. בפסוקים הללו יש להתבונן, למה כתוב שירה? הִיא צריך להיות תוכחה! לידידי? הִיא צריך להיות לדודי, כמו שכתוב שירת דודי. כִּרְם הִיא לידידי בקרן בן שמן? הסתכלתי בכל התורה ולא מצאתי מקום שנקרא בן שמן. אלא את הפסוקים הללו בארו החברים בכמה צורות, והכל יפה וכך זה. אבל

אֲשִׁירָה נָא לִידִידִי – זֶה יִצְחָק, שְׁהִיָּה יָדִיד,
וְנִקְרָא יָדִיד טָרָם שִׁיִּצָּא לְעוֹלָם.

לָמָּה יָדִיד? שְׁשָׁנִינוּ, אֶהְבֶּה רַבָּה הֵיְתָה לְקָדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בּוֹ שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה טָרָם שְׁנִמּוּל
אֲבָרָהָם אָבִיו, וְנִקְרָא שָׁלֵם, וְנוֹסְפָה לוֹ ה"א
לְהַשְׁלִימוֹ, וְכֵן לְשָׂרָה הָרִי נִתְּנָה לָהּ ה"א
הַזֹּאת. כָּאֵן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, ה' לְשָׂרָה זֶה יָפָה,
אֲבָל לְאַבְרָהָם לָמָּה ה"א וְלֹא יו"ד? יו"ד הִיָּה
צָרִיךְ לְכָתֵב, שְׁהָרִי הוּא הִיָּה זָכָר. אֲלֹא סוּד
עָלִיוֹן הִיָּה [הוּא] סְתוּם אֲצִלָּנוּ אֲבָרָהָם עָלָה
לְמַעַלָּה, וְנִטַּל סוּד מֵה"א הָעֲלִיּוֹנָה שְׁהִיא
הָעוֹלָם שֶׁל הַזָּכָר. ה"א הָעֲלִיּוֹנָה וְה"א
הַתַּחְתּוֹנָה, זוּ תְלוּיָהּ בַּזָּכָר וְזוּ וְדַאי בַּנְּקֵבָה.
וּמִשּׁוּם כֵּךְ אֲבָרָהָם עָלָה בַּה"א שְׁלִמַּעַלָּה,
וְשָׂרָה יָרְדָה בַּה"א שְׁלִמַּטָּה.

עוֹד, שְׁכָתוּב כֹּה יִהְיֶה זִרְעָךְ, וְלִמְדָנוּ זִרְעָךְ –
זִרְעָךְ מִמֶּשׁ, שְׁהִיָּה מִתְחִיל לְהַכְנִס בְּבְרִית
הַזֹּו. וּמִי שֶׁמִּתְחִיל לְהַכְנִס בְּבְרִית הַזֹּו – נִכְנָס.
וּמִשּׁוּם כֵּךְ הָגֵר שֶׁמִּתְגַּיֵּר נִקְרָא גֵר צָדֵק, מִשּׁוּם
שֶׁלֹּא בָּא מִגִּזְע קָדוֹשׁ שְׁנִמּוּלוֹ. וְעַל כֵּן, מִי שֶׁנִּכְנָס
בְּזֶה – שְׁמוֹ כְּזֶה: אֲבָרָהָם. מִשּׁוּם כֵּךְ כָּתוּב בּוֹ כֹּה
יִהְיֶה זִרְעָךְ, זִרְעָךְ מִמֶּשׁ, וְנִמְסָר לוֹ ה"א. וְאִם לֹא

נִמְסְרָה ה"א לְשָׂרָה, הִיָּה לוֹ לְאַבְרָהָם לְהוֹלִיד
לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁהִכָּה הַזֹּו מוֹלִידָה לְמַטָּה.

אַחֵר שֶׁנִּמְסְרָה לְשָׂרָה ה"א, הִתְחַבְּרוּ שְׁתֵּי הַה"ן
יַחַד וְהוֹלִידוּ לְמַעְלָה, וְמָה שִׁיִּצָּא מֵהֶם הוּא
יו"ד. מִשּׁוֹם כֶּךָ יו"ד אוֹת הָרֹאשׁ שֶׁל יִצְחָק, זָכָר.
מִכָּאן מִתְחִיל הַזָּכָר לְהִתְפַּשֵּׁט, וְעַל כֵּן כְּתוּב
(בראשית כא) כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא לָךְ זָרַע. בִּיִּצְחָק וְלֹא
בְךָ. יִצְחָק הוֹלִיד לְמַעְלָה, שְׁכָתוּב (מיכה ז) תִּתֵּן
אֶמֶת לִיעֶקֶב, וִיעֶקֶב הַשְּׁלִים הַכֹּל.

וְאִם תֹּאמַר, וְכִי אֲבָרָהָם בָּזָה נֶאֱחָז וְלֹא יוֹתֵר,
וְהָרִי כְּתוּב חֶסֶד לְאַבְרָהָם? אֵלֹא חָלְקוּ כֶּךָ
הוּא, מִשּׁוֹם שֶׁעָשָׂה חֶסֶד עִם בְּנֵי הָעוֹלָם. אֲבָל
לְהוֹלִיד – כָּאן הוּא אֲחוּז וּמִכָּאן מִתְחִיל, וְעַל כֵּן
לֹא נִמּוּל אֲבָרָהָם אֲלֹא בֶן תִּשְׁעִים וְתִשְׁעֵי שָׁנָה,
וְסוּד הַדָּבָר הָרִי יְדוּעַ, וּבִאֲרָנוּהוּ בְּמִשְׁנֵתָנוּ.

וּמִשּׁוֹם כֶּךָ יִצְחָק, הָדִין הַקָּשָׁה, יִצָּא לְאַחֵז
לְחָלְקוֹ וְלְהוֹלִיד, וְנִקְרָא חֶסֶד, וְעַל כֵּן
יִעֶקֶב הַשְּׁלִים הַכֹּל מֵהֶצֶד הַזֶּה וּמֵהֶצֶד הַזֶּה. מֵצֵד
הָאֲחִיזָה אֲבָרָהָם וִיִּצְחָק לְחָלְקָם לְמַעְלָה הִיא
הַשְּׁלֵמוֹת. מֵהֶצֶד שֶׁנִּתֵּן לָהֶם לְהוֹלִיד מִלְּמַטָּה
לְמַעְלָה הִיא שְׁלֵמוֹת. וְעַל כֵּן כְּתוּב (ישעיה מט)

יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר. בּוּ נֶאֱחָזוּ הַגִּנּוּיִם
מִמַּעַלָּה וּמִמַּטָּה.

וַעֲלֵה בֶן כְּתוּב כָּאֵן שִׁירָה, שְׁכָתוּב (שם ה) אֲשִׁירָה
נָא לִידִידִי. שִׁירָה וְדָאִי. שְׁזָה נִקְרָא לְהוֹלִיד
זָכָר, שְׁהָרִי נִקְרָא יָדִיד טָרָם שְׁיָבֵא לְעוֹלָם. וַיֵּשׁ
אוֹמְרִים, [זָה] אֲשִׁירָה נָא לִידִידִי – זָה אַבְרָהָם,
שֶׁנֶּאֱמָר (ירמיה יא) מָה לִּידִידִי בְּבֵיתִי. וְאַבְרָהָם יָרַשׁ
יִרְשָׁה שֶׁל נַחֲלַת הַחֶלֶק הַזֶּה. אָבֵל [עַל] מָה
שֶׁאֲמָרְנוּ שְׁזָה יִצְחָק – כֹּף זָה.

שִׁירַת דּוּדֵי לְכַרְמוֹ – זָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁנִּקְרָא דּוּדִי, שְׁכָתוּב (שיר ה) דּוּדִי צִח
וְאָדוּם. יָדִידִי – אוֹחֵז בְּדוּדִי, זָכָר, וּמִמֶּנּוּ נִטַּע
כֶּרֶם, שְׁכָתוּב כֶּרֶם הִיא לִידִידִי.

בִּקְרָן בֶּן שָׁמֶן, מָה זָה בִּקְרָן בֶּן שָׁמֶן? אֵלֶּא בִּמָּה
יֵצֵא הַכֶּרֶם הַזֶּה וּבִמָּה נִטַּע? חֲזֹר וְאָמַר
בִּקְרָן, מָה זָה קָרֵן? שְׁכָתוּב (יהושע ו) בִּקְרָן הַיּוֹבֵל.
בִּקְרָן הַיּוֹבֵל מִתְחִיל. וְהַקָּרֵן הַזֶּה אֲחוּזָה בְּאוֹתוֹ
הַזָּכָר שֶׁנִּקְרָא בֶּן שָׁמֶן.

מָה זָה בֶּן שָׁמֶן? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר בֶּן חוּרִים, וּשְׁנֵינִיָּם
דָּבָר אֶחָד. שָׁמֶן, שְׁמֶשׁ שׁוֹפֵעַ שָׁמֶן וּגְדָלָה
לְהַדְלִיק הַמְּאוּרוֹת, וּמִשּׁוּם כֹּף בֶּן שָׁמֶן. וְהַשָּׁמֶן

וְהַמְשָׁחָה הָלָלוּ שׁוֹפְעִים וַיּוֹצְאִים וּמַדְלִיקִים
מְאֻרוֹת, עַד שְׁנוּטֵל אוֹתוֹ וְכוּנֵס אוֹתוֹ הַקֶּרֶן הַזֶּה.
וְזֶה נִקְרָא קֶרֶן הַיּוֹבֵל. מִשּׁוּם כִּף אֵין מְשִׁיחַת
הַמַּלְכוּת אֲלָא בְּקֶרֶן, וְעַל כֵּן נִמְשָׁחָה מַלְכוּת דָּוִד,
שֶׁנִּמְשַׁח בְּקֶרֶן וְנֶאֱחָז בּוֹ.

וַיַּעֲזֹקֵהוּ וַיִּסְלָקֵהוּ – כַּטְבֵּעַת הַזֶּה שֶׁמְקִיפָה אֶת
כָּל הַצְדִּידִים. וַיִּסְקָלֵהוּ – שֶׁהִסִּיר מִמֶּנּוּ
וּמִחֲלָקוֹ אֶת כָּל אוֹתָם שְׂרִים גְּדוּלִים, כָּל אוֹתָם
הַמְּגֻנִים, כָּל אוֹתָם הַכְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים. וְהוּא
לָקַח לוֹ אֶת [הַקֶּרֶן] הַכֶּרֶם הַזֶּה לְחֻלְקוֹ, שֶׁכְּתוּב
(דְּבָרִים לב) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נִחַלְתּוֹ.

וַיַּיָּעֵהוּ שִׂרְק – כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה ב) וְאֲנֹכִי
נִטְעַתִּיךָ שִׂרְק כִּלְה זֶרַע אֱמֶת. כִּלְ"ה
כְּתוּב בְּה"א. מִכָּאן הַתַּחֲלִיל אֲבָרָהֶם לְהוֹלִיד
לְמַעַלָּה, וּמִזֶּה יֵצֵא זֶרַע אֱמֶת. כִּלְה זֶרַע אֱמֶת
וְדָאִי. הֵינּוּ שֶׁכְּתוּב כֹּה יִהְיֶה זֶרַעְךָ, וְהַכֹּל דְּבָר
אַחֵד. אֲשֶׁרִי חֲלָקְסָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּרְשׁוּ אֶת
הָיִרְשָׁה הַקְדוּשָׁה הַזֶּה. סוּף הַפָּסוּק (יִשְׁעִיָּה ה) – וַיִּבֶן
מִגְדָּל בְּתוֹכּוֹ. מַה זֶּה מִגְדָּל? כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי יח)
מִגְדָּל עֹז שֵׁם ה' בּוֹ יִרוּץ צָדִיק וְנִשְׁגָּב. בּוֹ יִרוּץ
צָדִיק וְדָאִי.

וְגַם יָקָב חָצַב בּוֹ – זֶה הַשַּׁעַר שֶׁל הַצֶּדֶק, כְּמוֹ
שֵׁנְאָמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעְרֵי צֶדֶק. מֶה
מִשְׁמִיעֵנוּ? שָׁכַל בֶּן יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמּוּל, נִכְנָס
בַּשְּׂנִיָּהִם וְזוֹכָה לַשְּׂנִיָּהִם. וּמִי שֶׁמִּקְרִיב אֶת בְּנוֹ
לְקֶרְבֵּן הַזֶּה, מִכְנִיס אוֹתוֹ לַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. וְעַל
הָאוֹת הַזֹּאת מִתְקִיָּמִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁכָּתוּב (ירמיה
לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ
לֹא שָׁמַתִּי. וּבַעֲלֵי הַהִלּוּלָא הַזֶּה זָכָה לְכָל, לְרֵאוֹת
אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פָּנִים בְּפָנִים בַּיּוֹם הַזֶּה.
אַשְׁרֵי חִלְקֵנוּ שֶׁזְּכִינוּ לַיּוֹם הַזֶּה, וְאַשְׁרֵי חִלְקֵךְ
עִמָּנוּ. וְהֵבֵן הַזֶּה שֶׁנּוֹלַד לְךָ, קָרָאנוּ עָלָיו
(ישעיה מג) כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְגו', יִצְרָתִיו אֶף
עָשִׂיתִיו. וְכָתוּב (שם נד) וְכָל בְּנִיךְ לְמוֹדִי ה' וְגו'.
לֹוּ אֶת רַבִּי אַבָּא שֶׁלֶּשָׁה מִלִּין.
אָמְרוּ לוֹ, בַּעֲלֵי הַהִלּוּלָא הַזֶּה הַמְּאַרְחַ שְׁלֹךְ זָכָה
לְכָל זֶה מִשּׁוּם שְׁקִים אֶת קִיּוֹם הַמִּצְוָה.
אָמַר, מֶה הִיא? אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, אֲשֶׁתִּי, אֲשֶׁת
אָחִי הִיְתָה, וְהוּא מֵת בְּלִי בָנִים, וְנִשְׁאַתִּי אוֹתָהּ,
וְזֶה הֵבֵן הָרֵאשׁוֹן שֶׁהָיָה לִי מִמֶּנָּה, וְקָרָאתִי לוֹ
בְּשֵׁם אָחִי שֶׁנִּפְטָר. אָמַר לוֹ, מִכָּאן וְהִלָּאָה קָרָא לוֹ
אִידִי, וְזֶה הוּא אִידִי בְּרַי יַעֲקֹב. בִּרְךָ אוֹתָם רַבִּי
אֲבָא וְהִלֵּךְ לְדַרְכּוֹ.

כַּאֲשֶׁר בָּא, סֵדֶר הַדְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר,
וּפָחַד לומר לַרַבִּי שְׁמַעוֹן. יוֹם אֶחָד הָיָה
לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָהוּ שְׁכָתוֹב
וַיִּפֹּל אֲבָרָם עַל פָּנָיו וַיִּדְבֹּר אֹתוֹ אֱלֹהִים לֵאמֹר אֲנִי
הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ? מִשְׁמַע שָׁעַד שְׁלֹא נִמּוּל, הָיָה
נוֹפֵל עַל פָּנָיו וּמִדְבֵּר עִמּוֹ. אַחֵר שְׁנִמּוּל, עָמַד
בְּקִיּוּמוֹ וְלֹא פָּחַד. אֲנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ, שְׁמַצָּא
אֶת עֲצָמוֹ מֵהוּל.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, אִם נוֹחַ לִפְנֵי מַר שְׁאֵמַר
לִפְנֵינוּ מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים הַמְּעַלִּים שְׁשִׁמְעֵתִי
בְּזֶה? אָמַר לוֹ, אָמַר. אָמַר לוֹ, אֲנִי פוֹחַד שְׁלֹא
יַעֲנֶשׂוּ עַל יָדִי. אָמַר לוֹ, חַס וְשְׁלוֹם, (תהלים קיב)
מִשְׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא נֶכּוֹן לְבִי בְּטוֹחַ בִּה'. סִפֵּר
לוֹ הַמְּעַשֶׂה, וְסִדֵּר לִפְנֵינוּ אֶת כָּל אוֹתָם הַדְּבָרִים.

אָמַר לוֹ, וְכִי כָּל הַדְּבָרִים הַמְּעַלִּים הִלְלוּ הָיוּ
טְמוּנִים אֶצְלָךְ וְלֹא אָמַרְתָּ אוֹתָם? גּוֹזְרֵנִי
עָלֶיךָ שְׁכָל שְׁלֹשִׁים הַיָּמִים הִלְלוּ תִלְמֵד
וְתִשְׁכַּח, וְלֹא כָּתוּב (משלי ג) אֵל תִּמְנַע טוֹב
מִבְּעָלָיו בְּהִיּוֹת לֹאֵל יָדְךָ לַעֲשׂוֹת? וְכַךְ הָיָה.
אָמַר, גּוֹזְרֵנִי שְׁבִתּוֹרָה הַזֹּאת יִגְלוּ לְבָבְךָ [וַיִּגְלוּ
בְּכָבֵל] בֵּין הַחֲבָרִים.

חַלְשָׁה דַעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי אַבָּא. יוֹם אֶחָד רָאָה אוֹתוֹ
 רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לוֹ, דְּפּוֹס לְבָךְ מִצּוֹי
 בְּפִנְיָהּ. אָמַר לוֹ, לֹא עַל שְׁלִי הוּא, אֲלֵא עַל
 שְׁלָהֶם! אָמַר לוֹ, חֵס וְשָׁלוֹם שְׁנַעֲנִשׁוּ, אֲלֵא
 מִשּׁוֹם שְׁדִבְרִים הִתְגַּלּוּ בִּינֵיהֶם כָּל כָּךְ. יִגְלוּ לְבִין
 הַחֲבֵרִים, וְיִלְמְדוּ אוֹתָם הַדְּרָכִים, [וּמִתְמַתְקִים]
 וַיִּתְּכְסּוּ הַדְּבָרִים בְּתוֹכָם, שְׁהָרִי אֵין הַדְּבָרִים
 מִתְגַּלִּים אֲלֵא בִּינֵינוּ, שְׁהָרִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הֶסְכִּים עִמָּנוּ, וְעַל יְדִינוּ מִתְגַּלִּים הַדְּבָרִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב (ישעיה נח) אֲזַיְבִקֶּעַ כֶּשֶׁחַר
 אוֹרֶךְ וְגו'. עֲתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַכְרִיז עַל בָּנָיו וַיֹּאמֶר, אֲזַיְבִקֶּעַ כֶּשֶׁחַר אוֹרֶךְ
 וְאַרְכָּתָךְ מִהֲרָה תִצְמַח וְהִלֵּךְ לְפָנֶיךָ צִדְקָךְ כְּבוֹד
 ה' יֹאסֶפֶךָ.

פרשת וירא (דף צו' ע"ב - דף קכ' ע"ב)

רַבִּי חֲזִיָּא פָּתַח, (שיר ב) הִנָּצְנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ עֵת
 הַזְמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצָנוּ.
 הִנָּצְנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ, כְּשֶׁבְּרָא הַקָּב"ה אֶת הָעוֹלָם,
 נָתַן בְּאֶרֶץ כָּל הַכֹּחַ שְׂרָאוּי לָהּ, וְהַכֹּל הָיָה בְּאֶרֶץ,
 וְלֹא הוּצִיָּאָה פְּרוֹת בְּעוֹלָם עַד שֶׁנִּבְרָא אָדָם. כִּיּוֹן
 שֶׁנִּבְרָא אָדָם, הַכֹּל רָאוּי [ד"א לְצֵאתָ] בְּעוֹלָם,
 וְהָאֶרֶץ גָּלְתָה אֶת פְּרוֹתֶיהָ וְכֹחָהּ שֶׁנִּפְקְדוּ בָּהּ.

כְּמוֹ זֶה הַשָּׁמַיִם לֹא נִתְּנוּ כַּחוֹת לְאָרֶץ עַד שֶׁבָּא
 אָדָם. זֶהוּ שִׁכְתוּב (בראשית ב) וְכָל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה
 טָרֵם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרֵם יִצְמַח כִּי
 לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד
 אֶת הָאֲדָמָה. נִסְתַּתְּרוּ בָּהּ כָּל אוֹתָם תּוֹלְדוֹת וְלֹא
 הִתְגַּלּוּ, וְהַשָּׁמַיִם הִתְעַכְּבוּ, שֶׁלֹּא הִמְטִירוּ עַל
 הָאָרֶץ מְשׁוֹם שֶׁאָדָם אֵין, שֶׁלֹּא נִמְצָא וְלֹא נִבְרָא,
 וְהַכֹּל הִתְעַכֵּב בְּגִלְלוֹ. כִּיּוֹן שֶׁנִּרְאָה אָדָם, מִיַּד
 הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָּאָרֶץ, וְכָל הַכַּחוֹת שֶׁנִּסְתָּרוּ, הִתְגַּלּוּ
 וְנִתְּנוּ בָּהּ.

עַתָּה הַזְמִיר הַגִּיעַ, שֶׁהִתְתַּקֵּן תְּקוּנַת הַתְּשַׁבְּחוֹת
 לְזִמְרָה לִפְנֵי הַקָּב"ה מֵה שֶׁלֹּא נִמְצָא עַד שֶׁלֹּא
 נִבְרָא אָדָם. וְקוּל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, שֶׁהֲרִי
 [זֶה] [כָּל] דְּבַר שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא [ד"א
 שֶׁעָשָׂה] הַקָּב"ה שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּעוֹלָם עַד שֶׁנִּבְרָא
 אָדָם. כִּיּוֹן שֶׁנִּמְצָא אָדָם, הַכֹּל נִמְצָא.

אַחֵר שֶׁחָטָא, הַכֹּל הִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם וְהִתְקַלְלָה
 הָאָרֶץ. זֶהוּ שִׁכְתוּב (בראשית ג) אֲרוּרָה
 הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָךְ וְגו', וְכָתוּב כִּי תַעֲבֹד אֶת
 הָאֲדָמָה לֹא תִסֵּף תֵּת כֹּחָהּ לָךְ וְגו', וְכָתוּב וְקוּץ
 וְדִרְדֵּר תִּצְמִיחַ לָךְ.

בא נח ותקן קרדמים ופצירות בעולם. אחר כך, וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אלה. באו בני העולם וחסאו לפני הקב"ה, והסתלקו צבאות הארץ [של העולם] כמקדם, והיו עומדים עד שבא אברהם.

כיון שבא אברהם [לעולם], מיד הנצנים נראו בארץ, התתקנו והתגלו כל הצבאות בארץ. עת הזמיר הגיע, בשעה שאמר לו הקב"ה למול. כיון שהגיע אותו הזמן שברית נמצאה בו באברהם ונמול, אז התקיים בו כל הפסוק הזה, והתקיים העולם, ודבר הקב"ה היה בהתגלות בו. זהו שכתוב וירא אליו ה'.

רבי אלעזר פתח הפסוק הזה [בשעה] אחר שנמול אברהם. שעד שלא נמול, לא דבר עמו אלא מתוך דרגה תחתונה, והדרגות העליונות לא היו קימות על אותה הדרגה. כיון שנמול, מיד הנצנים נראו בארץ. אלו הדרגות התחתונות שהוציאה והתקינה הדרגה התחתונה הזו. עת הזמיר הגיע – אלו ענפי הערלה. וקול התור נשמע בארצנו – זהו קול שיוצא מתוך אותו פנימי של הכל, ואותו קול נשמע, וזה קול שגזר דבר לדבר ועושה לה שלמות.

בא רֵאָה שְׁעַד שְׁלֹא נִמּוֹל אֲבָרְהָם לֹא הִיָּתָה עָלָיו
 אֶלָּא הַדְרָגָה הַזֹּאת כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. כִּיּוֹן [אַחֲרֵי]
 שְׁנִמּוֹל מָה כָּתוּב? וַיֵּרָא אֵלָיו ה'. לְמִי? שְׁהָרִי לֹא
 כָּתוּב וַיֵּרָא ה' אֶל אֲבָרְהָם? שְׁאֵם לְאֲבָרְהָם אִזּוּ מָה
 הַשְּׂבִיחַ כָּאֵן יוֹתֵר מִבְּהִתְחַלָּה עַד שְׁלֹא נִמּוֹל
 שְׁכָתוּב וַיֵּרָא ה' אֶל אֲבָרְהָם? אֶלָּא סוּד נִסְתָּר הוּא.
 וַיֵּרָא אֵלָיו ה' – לְאוֹתָהּ דְּרָגָה שְׁדַּבְּרָה עִמּוֹ, מָה
 שְׁלֹא הָיָה מִקֶּדֶם לָזֶה עַד שְׁלֹא נִמּוֹל. שְׁכַפְּעַת
 הַתְּגָלָה הַקּוֹל וְהַתְּחִבּוּר בְּדַבּוּר כְּשֶׁדַּבֵּר עִמּוֹ. וְהוּא
 יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֵהֶל. וְהוּא – וְלֹא גָלָה מִי. אֶלָּא כָּאֵן
 גָּלָה אֶת הַחֲכָמָה שְׁכָל הַדְרָגוֹת שְׁרוּיֹת עַל
 הַדְרָגָה הַתְּחִתּוֹנָה הַזֹּאת אַחֲרֵי שְׁנִמּוֹל אֲבָרְהָם.

בא רֵאָה, וַיֵּרָא אֵלָיו ה' – זֶהוּ הַסּוּד שְׁקוֹל
 שְׁנִשְׁמַע שֶׁהַתְּחִבּוּר בְּדַבּוּר וּמִתְגָּלָה בּוֹ.
 וְהוּא יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֵהֶל – זֶהוּ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן
 שְׁעֵמֶד לְהָאִיר עָלָיו. כָּחַם הַיּוֹם, שְׁהָרִי הוּא
 הַיָּמִין, הַדְרָגָה שְׁאֲבָרְהָם נִדְּבַק בּוֹ. דְּבַר אַחֲרֵי כָּחַם
 הַיּוֹם – בְּשַׁעַת שְׁמִתְקַרְבֵּת דְּרָגָה לְדְרָגָה בְּתִשְׁוָקָה
 שֶׁל זֶה כְּנֶגֶד זֶה.

וַיֵּרָא אֵלָיו. אָמַר רַבִּי אַבָּא, עַד שְׁלֹא נִמּוֹל
 אֲבָרְהָם, הָיָה אָטוּם. כִּיּוֹן שְׁנִמּוֹל, הַכֹּל
 הַתְּגָלָה, וְשִׁרְתָּהּ עָלָיו שְׁכִינָה בְּשִׁלְמוֹת כְּרָאוּי. בֹּא

רָאָה, וְהוּא יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל. וְהוּא – זֶהוּ הָעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן שֶׁשׁוֹרָה עַל עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה. אֵימָתִי?
כָּחַם הַיּוֹם, בְּזִמָּן שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ שֶׁל צַדִּיק אֶחָד
לְשֵׁרוֹת בּוֹ.

מִיד – וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וַהֲנֵה שְׁלֹשָׁה אָנָּשִׁים
נֹצְבִים עָלָיו. מִי הֵם שְׁלֹשָׁה אָנָּשִׁים? אֵלוֹ
אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, שְׁעוֹמְדִים עַל הַדְּרָגָה הַזֹּאת,
וּמֵהֶם הִיא יוֹנָקַת [יְסוֹד הָעוֹלָם] וְנִזְוִינִית. וְאִז –
וַיֵּרָא וַיִּרְץ לִקְרֹאתָם. שֶׁתְּשׁוּקַת הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה
הַזֹּאת לְהִתְחַבֵּר בָּהֶם וְחִדּוּתָהּ לְהַמְשִׁיךְ אַחֲרֵיהֶם.
וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֶרְצָה, לְהִתְקִין לָהֶם כֶּסֶף.

בֵּא רָאָה, הַקִּבְ"ה עֹשֶׂה אֶת דְּוֹד הַמֶּלֶךְ עֲמוּד
אֶחָד מֵהַכֶּסֶף הָעֲלִיּוֹן כְּמוֹ הָאֲבוֹת. וְאֵף עַל
גִּבּ שֶׁהוּא כֶּסֶף אֲלֵיהֶם, אֲבָל בְּזִמָּן שֶׁמִּתְחַבֵּר בָּהֶם
הוּא עֲמוּד אֶחָד לְהִתְתַּקֵּן בַּכֶּסֶף הָעֲלִיּוֹן, וּלְכַךְ
נִטַּל אֶת הַמַּלְכוּת בְּחִבְרוֹן דְּוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁבַע שָׁנִים
לְהִתְחַבֵּר בָּהֶם, וְהֵרִי נֶאֱמַר.

תוספתא

וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בְּאֵלָנִי מִמְּרָא. לָמָּה בְּאֵלָנִי מִמְּרָא
וְלֹא בְּמָקוֹם אֲחֵר? אֵלָּא מִשּׁוּם שֶׁנֶּתַן לוֹ
עֲצָה עַל בְּרִית הַמִּלָּה שְׁלוֹ. בְּשַׁעַה שֶׁאִמַּר

הַקִּבָּ"ה לְאַבְרָהָם לְהַמּוֹל, הֵלֶךְ אַבְרָהָם לְהַמּוֹל.
עַם חֲבֵרָיו. אָמַר לוֹ עֲנֵה: אֵתָה בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה,
וְאַתָּה מַעֲיֵק לְעֶצְמְךָ?

אָמַר לוֹ מִמָּרָא: הִזְכַּרְתָּ אֶת הַיּוֹם שֶׁזָּרְקוּ אוֹתְךָ
הַכְּשָׁדִים לְתוֹךְ כִּבְשֵׁן הָאֵשׁ, וְאוֹתוֹ רָעַב
שָׁעֵבֶר עַל הָעוֹלָם, שְׁכָתוּב (בראשית יב) וַיְהִי רָעַב
בְּאֶרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרֵימָה, וְאוֹתָם מְלָכִים
שָׂרְדּוּ אוֹתָהֶם וְהִכִּיתָ אוֹתָם, וְהַקִּבָּ"ה הִצִּיל
אוֹתְךָ מִהַכָּל וְלֹא יָכַל אִישׁ לַעֲשׂוֹת לְךָ רָע? קוֹם
וַעֲשֵׂה אֶת מִצְוֹת רַבּוֹנְךָ! אָמַר לוֹ הַקִּבָּ"ה: מִמָּרָא,
אֵתָה נִתַּתְּ לוֹ עֵצָה לְהַמּוֹל, חֲיִיךָ אֵינִי מִתְגַּלֶּה עָלָיו
אֶלָּא בַּפְּלִטְרִין שְׁלֶךְ. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב בְּאַלְנֵי מִמָּרָא.

(עַד כָּאן הַתּוֹסֵפֶת).

סדר הלימוד ליום ד חשון [יום 34 בשנה]

מִדְּרַשׁ הַנֶּעֱלָם

רַבּוֹתֵינוּ פִּתְחוּ בַּפִּסּוּק הַזֶּה, (שיר א) לִירִיחַ שְׁמָנִיךָ
טוֹבִים שֶׁמֶן תּוֹרֵק שְׁמֶךָ וְגו'. שָׁנוּ
רַבּוֹתֵינוּ, נִשְׁמָה זֶה שֶׁל בֶּן הָאָדָם, בְּשַׁעֲה שְׁעוּלָה
מִהָאֶרֶץ לְרָקִיעַ וְעוֹמֶדֶת בְּאוֹתוֹ זֶהר עָלָיו
שְׁאִמְרָנוּ, הַקִּבָּ"ה מְבַקֵּר אוֹתָהּ.

בא תשמע, אמר רבי שמעון בר יוחאי, כל נשמת הצדיקים, כיון שעומדת במקום שכנית הכבוד, שראויה לשבת, הקב"ה קורא לאבות ואומר להם: לכו ובקרו את פלוני הצדיק שפא, והקדימו לו שלום משמי. והם אומרים: רבון העולם, לא ראוי לאבא ללכת לראות את הין. הין ראוי לראות ולהראות ולדרש את אביו.

והוא קורא ליעקב ואומר לו: אתה שהיה לך צער בנים, לך וקבל [למדו] פני פלוני הצדיק שפא לכאן, ואני אלך עמך. זהו שכתוב (תהלים כד) מבקשי פניך יעקב סלה. לא נאמר מבקש, אלא מבקשי. אמר רבי חייא, מראש הפסוק משמע, שכתוב זה דור דרשו וגו'.

אמר רבי יעקב אמר רבי חייא (נ"א עקיבא), יעקב אבינו הוא כסא הכבוד. וכן תנא דבי אליהו, יעקב אבינו הוא כסא בפני עצמו, שכתוב (ויקרא כו) וזכרתי את בריתי יעקוב. ברית כרת הקב"ה ליעקב לבדו יותר מכל אבותיו, שעשה לו כסא הכבוד, פרט מן הראשון.

רבי אליעזר היה יושב והיה עוסק בתורה. בא אליו רבי עקיבא ואמר לו, במה מר עוסק?

אמר לו, בפסוק הזה שכתוב (שמואל-א ב) וְכָסֵא כְבוֹד יִנְחִלִם. מהו כסא כבוד ינחלים? זה יעקב אבינו שעשה לו כסא כבוד לבדו לקבל תורה בעד נשמת הצדיק, והקב"ה הולך עמו בכל ראש חדש וחדש, וכשרואה הנשמה את כבוד האספקלריה של שכינת רבונו, מברכת ומשתחוה לפני הקב"ה. וזהו שכתוב (תהלים קד) בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה'.

אמר רבי עקיבא, הקב"ה עומד עליו, והנשמה פותחת ואומרת: ה' אלהי גדלת מאד וגו' כל הפרשה, עד הסיום שאומר יתמו חטאים וגו'. ועוד אמר רבי עקיבא, ולא זו בלבד, אלא משבחת אותו על הגוף שנשאר בעולם הזה, ואומר (שם קג) בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת ה' וְכָל קִרְבִּי וְגו'. והקב"ה הולך. מנין לנו זה? מהפסוק הזה שכתוב וירא אליו ה' באלני ממרא. זה יעקב. מה זה ממרא? משום שירש מאתים עולמות מעדן, והוא כסא. אמר רבי יצחק, ממרא בגימטריא מאתים שמונים ואחת ה'ה. מאתים של עדן, שכתוב (שיר ח) ומאתים לנטרים את פריו, ושמונים ואחת שהוא כסא. ולכן נקרא וירא אליו ה' באלני ממרא. ועל שם זה נקרא ממרא.

אמר רבי יהודה, מה זה באלני? רצונו לומר חזקו, זהו שכתוב אביר יעקב. והוא ישב פתח האהל, זהו שכתוב (תהלים טו) ה' מי יגור באהלך וגו'. כחם היום, שכתוב (מלאכי ג) וזרחתה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

אמר רבי יוחנן בן זכאי, באותה שעה הלך הקב"ה, ומשום ששומעים האבות, אברהם יצחק, שהקב"ה הולך אליו, תובעים מייעקב ללכת עמם ולהקדים לו שלום, והם עומדים עליו, ממה שכתוב וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו. שלשה אנשים [שעומדים] אלו האבות, אברהם יצחק ויעקב, שעומדים עליו וראו מעשים טובים [שעשה] שעושים. וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה, משום שראה שכינת הכבוד עמם. זהו שכתוב (שיר א) על פן עלמות אהבוך [אלו הן האבות].

דבר אחר וירא אליו ה' באלני ממרא, רבותינו פתחו בפסוק הזה בשעת פטירתו של אדם. ששנינו, אמר רבי יהודה, בשעת פטירתו של אדם הוא יום הדין הגדול, שהנשמה מתפרדת מן הגוף. ולא נפטר אדם מן העולם עד

שְׂרֹאָה אֶת הַשְּׂכִינָה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שמות לג) כִּי לֹא יֵרָאֵי הָאָדָם וְחִי. וּבָאִים עִם הַשְּׂכִינָה שְׁלֹשָׁה מֵלָאכֵי הַשָּׁרֵת לְקַבֵּל נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַיֵּרָא אֵלָיו ה' וְגו'. כָּחַם הַיּוֹם – זֶה יוֹם הַדִּין הַבּוֹעֵר כְּתַנּוּר לְהַפְרִיד אֶת הַנִּשְׁמָה מִן הַגּוֹף. וַיֵּשֶׁא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אָנָשִׁים, הַמִּבְקָרִים מֵעֲשִׂיו מֶה שֶׁעָשָׂה, וְהוּא מוֹדֶה עֲלֵיהֶם בְּפִיו. וְכִיוֹן שֶׁהַנִּשְׁמָה רוֹאֶה כָךְ, יוֹצֵאת מִן הַגּוֹף עַד פֶּתַח בֵּית הַבְּלִיעָה, וְעוֹמְדַת שָׁם עַד שֶׁמִּתְוֹדֶה כָּל מֶה שֶׁעָשָׂה הַגּוֹף עִמָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִזּוֹ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק הִיא שְׂמִיחָה בְּמַעֲשֵׂיהָ וּשְׂמִיחָה עַל פְּקֻדּוֹנָהּ. שְׁשֻׁנּוֹ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק מִתְאַוָּה אִימָתִי תֵצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא הֶבֶל כְּדִי לְהִתְעַנֵּג בְּעוֹלָם הַבָּא.

שְׁנֵי רַבּוֹתֵינוּ, כְּשֶׁחָלָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, אוֹתוֹ יוֹם עָרַב שַׁבַּת הָיָה, וְהוֹשִׁיב לִימִינוֹ אֶת הוֹרְקָנוֹס בֶּנוֹ, וְהָיָה מְגֵלָה לוֹ עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת, וְהוּא לֹא הָיָה מְקַבֵּל דְּבַר בְּדַעְתּוֹ שֶׁחָשַׁב שֶׁמִּטְרֵף בְּדַעְתּוֹ הָיָה. כִּיוֹן שֶׁרָאָה שֶׁדַּעַת אָבִיו מִתִּישְׁבַּת עָלָיו, קִבֵּל מִמֶּנּוּ מֵאָה שְׁמוֹנִים וְתֵשַׁע סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים.

בְּשֵׁהֲגִיעַ לְאַבְנֵי שֵׁשׁ שְׁמַתְעָרְבִים בְּמִים
הַעֲלִיּוֹנִים, בָּכָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּפְסָק
לוֹמַר. אָמַר, עֲמַד שָׁם בְּנִי. אָמַר לוֹ, אָבֹא, לָמָּה?
אָמַר לוֹ, אֲנִי רוּאָה שְׁאֲנִי מְמַהֵר לַחֲלֹף מִן הָעוֹלָם.
אָמַר לוֹ, לָךְ וְאָמַר לְאַמֶּךָ שְׁתַּעֲלֶה אֶת הַתְּפִלִּין
שְׁלִי לְמָקוֹם עֲלִיּוֹן, וְאַחֵר שְׁאֶסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם,
וְאָבֹא לְכָאן כְּדִי לִרְאוֹת אוֹתָם. לֹא תִבְכוּ, שֶׁהֵם
קְרוֹבִים עֲלִיּוֹנִים וְלֹא תַחְתּוֹנִים, וְדַעַת בְּנֵי אָדָם
לֹא מְשִׁיגָה אוֹתָם.

עַד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, נִכְנְסוּ חֲכָמֵי הַדּוֹר לְבִקֵּר
אוֹתָם, וְקָלַל אוֹתָם עַל שֶׁלֹּא בָּאוּ לְשִׁמּוֹשׁ
אוֹתוֹ, שֶׁשְּׁנִינוּ, גְּדוּלָּה שְׁמוּשָׁה יוֹתֵר מִלְּמוּדָה. עַד
שָׁבָא רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר לוֹ, עֲקִיבָא, עֲקִיבָא, לָמָּה
לֹא בָאתָ לְשִׁמּוֹשׁ אוֹתִי [שֶׁהָרִי בָּאָה הָעֵת
לְהַצָּרָה]? אָמַר לוֹ, רַבִּי, לֹא הָיָה לִי פְנָאִי. רַתַּח
וְאָמַר, אֲתָמָּה עָלֶיךָ אִם תָּמוּת מִיַּתַּת עֲצָמָךְ. קָלְלוּ
שְׁמִיתָתוֹ תַּהֲיֶה קָשָׁה מִכָּלֵם.

בְּכָה רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר לוֹ, רַבִּי, תִּלְמַד אוֹתִי
תּוֹרָה. פָּתַח פִּיּו רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּמַעֲשֵׂה
מִרְכָּבָה. בָּאָה אֵשׁ וְהִקִּיפָה אֶת שְׁנֵיהֶם. אָמְרוּ
חֲכָמִים, נִשְׁמַע מִזֶּה שֶׁאֵין אָנוּ רְאוּיִים וּכְדָאִים

לְכָךְ. יֵצְאוּ לַפֶּתַח הַחִיצוֹן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם. הִיָּה מָה
שֶׁהִיָּה, וְהָאֵשׁ הִלָּכָה.

וְלִמָּד בְּבִהָרָת עֲזָה שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת הֵלָכוֹת פְּסוּקוֹת,
וְלִמָּד אוֹתוֹ מֵאֲתִים וּשְׁשָׁה עָשָׂר טַעְמִים
שֶׁל פְּסוּקֵי שִׁיר הַשִּׁירִים, וְהָיוּ עֵינֵי רַבִּי עֲקִיבָא
זוֹלָגוֹת דְּמַעוֹת, וַחֲזָרָה הָאֵשׁ כִּבְתַּחֲלָה. כְּשֶׁהִגִּיעַ
לְפָסוּק (שִׁיר ב) סִמְכוּנֵי בְּאֲשִׁישׁוֹת רַפְדוּנֵי בַתְּפוּחִים
כִּי חוֹלֵת אֶהְבֶּה אֲנִי, לֹא יָכַל רַבִּי עֲקִיבָא לִסְבֹּל,
וְהָרִים קוֹלוֹ בְּבִכָּיָה. וְהָרִים קוֹלוֹ וְלֹא הִיָּה מְדַבֵּר
מִיִּרְאָת הַשְּׁכִינָה שֶׁהִיָּתָה שָׁם.

הוֹרָה לוֹ כָּל עֲמָקוֹת וְסוּדוֹת עֲלִיוֹנִים שֶׁהָיוּ
בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, וְהִשְׁבִּיעוּ שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא
יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשׁוּם פְּסוּק מִמֶּנּוּ, כְּדֵי שֶׁהִקְבִּ"ה לֹא
יַחְרִיב אֶת הָעוֹלָם בְּגָלְלוֹ, וְלֹא רוּצָה לְפָנָיו
שֶׁהַבְּרִיּוֹת יִשְׁתַּמְּשׁוּ בוֹ מְרַב הַקִּדְשָׁה שֵׁישׁ בּוֹ.
אַחֵר יֵצֵא רַבִּי עֲקִיבָא וּבָכָה, וְנִבְעֵו עֵינָיו מֵיָם,
וְהָיָה אוֹמֵר, וַיְרַבִּי! וַיְרַבִּי! שֶׁהָעוֹלָם נִשְׁאַר יְתוֹם
מִמֶּךָ. נִכְנָסוּ אֵלָיו כָּל שְׂאֵר הַחֲכָמִים, וּשְׁאַלּוּ
אוֹתוֹ, וְהָשִׁיב לָהֶם.

הִיָּתָה דְּחוּקָה לוֹ [הַשְּׁעָה] לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. הוֹצִיא
שְׁתֵּי זְרוּעוֹתָיו וְשָׁם אוֹתָם עַל לְבוֹ. פֶּתַח

וְאָמַר, אוי הָעוֹלָם, הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן חוּזֵר לְהִתְכַּנֵּס
וּלְהִגָּנֵז מִן הַתַּחְתּוֹן כָּל אֹר וּמָאוֹר. אוי לָכֶם שְׁתֵּי
זְרוּעוֹת, אוי לָכֶם שְׁתֵּי תוֹרוֹת שֶׁיְהִיוּ נִשְׁכָּחִים
הַיּוֹם הַזֶּה מִן הָעוֹלָם. שָׁאֵמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל יְמֵי
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הִיָּתָה הַשְּׁמוּעָה מְאִירָה מִפְּנֵי כִּיּוֹם
שְׁנִתְּנָה בְּהָר סִינַי.

אָמַר, תוֹרָה [לְמַדְתִּי וּגְמָרָא] הִבְנֵתִי וְחִכְמָה
לְמַדְתִּי וְשִׁמוּשׁ עֲשִׂיתִי, שְׁאֵלוּ יְהִיוּ כָּל
בְּנֵי אָנוּשׁ שֶׁל הָעוֹלָם סוֹפְרִים, לֹא יוּכְלוּ לְכַתֵּב,
וְלֹא חָסְרוּ תַלְמִידֵי מַחְכְּמָתִי אֶלָּא כַּמְכָּחֹל בְּעֵין,
וְאֲנִי מֵרַבּוּתִי אֶלָּא כְּמִי שֶׁשׁוֹתָה בַּיָּם. וְלֹא הָיָה
אֶלָּא לְהַחֲזִיק טוֹבָה לְרַבּוּתִּיּוֹ יוֹתֵר מִמֶּנּוּ.

וְהָיוּ שׁוֹאֲלִים מִמֶּנּוּ בְּאוֹתוֹ סִנְדֵּל שֶׁל יְבוּם,
עַד שֶׁיִּצְאָה נִשְׁמָתוֹ וְאָמַר טָהוֹר. וְלֹא
הָיָה שֵׁם רַבִּי עֲקִיבָא. כְּשֶׁיִּצְאָה הַשִּׁבְתָּה, מָצָא
אוֹתוֹ רַבִּי עֲקִיבָא שְׁמַת. קָרַע בְּגָדוֹ וְשָׂרַט כָּל
בְּשָׁרוֹ, וְדָם יָרַד וְנִמְשָׁךְ עַל זִקְנוֹ. הָיָה צוּחַ
וּבּוֹכָה. יָצָא הַחוּצָה וְאָמַר: שָׁמַיִם שָׁמַיִם, אָמְרוּ
לְשִׁמְשׁ וּלְלִבְנָה, שְׁהָאוֹר שֶׁהָיָה מְאִיר יוֹתֵר
מֵהֶם הָרִי נִחֲשָׁךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּשַׁעָה שֶׁנִּשְׁמַת הַצַּדִּיק רוּחָה
לְצֵאת - שְׁמַחָה, וְהַצַּדִּיק בְּטוֹחַ בְּמִיתָתוֹ

כְּדִי לְקַבֵּל שְׁכָרוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיֵּרָא וַיִּרְץ
לְקִרְאָתָם, בְּשִׁמְחָה לְקַבֵּל פְּנִיָּהֶם. מֵאִיזָה מְקוֹם?
מִפֶּתַח הָאֵהָל, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ. וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֶרְצָה –
אֶל הַשְּׁכִינָה.

רַבִּי יוֹחָנָן פָּתַח וְאָמַר, (שיר ב) עַד שְׁיִפּוֹחַ הַיּוֹם
וְנָסוּ הַצִּלָּלִים סָב דְּמָה לָךְ דּוּדֵי לְצַבִּי אוּ
לְעֶפֶר הָאֵילִים. עַד שְׁיִפּוֹחַ הַיּוֹם וְגו' – זֶה אֲזִהְרָה
לְאָדָם בְּעוֹדוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא כְּהֶרֶף עֵין. בֹּא
רְאֵה מָה כָּתוּב, (קהלת ו) וְאִלוֹ חִיָּה אֶלֶף שָׁנִים
פַּעַמִּים וְגו'. בְּיוֹם הַמִּיתָה, כָּל מָה שְׁחִיָּה, נֶחֱשָׁב
כְּיוֹם אֶחָד אֶצְלוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם מִתְּרָה בּוֹ
וְאוֹמֶרֶת עַד שְׁיִפּוֹחַ הַיּוֹם [וְנָסוּ הַצִּלָּלִים],
וַיִּדְמָה בְּעֵינָיֶךָ כְּהֶרֶף עֵין בְּעוֹדֶךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה.
וְנָסוּ הַצִּלָּלִים, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (איוב ח) כִּי צֶל יִמִּינוּ עָלַי
אֶרֶץ. בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, סָב דְּמָה לָךְ דּוּדֵי לְצַבִּי וְגו'.

דִּבֶּר אַחֵר עַד שְׁיִפּוֹחַ הַיּוֹם וְגו' – אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן בֶּן פִּזִּי, זֶה אֲזִהְרָה לְאָדָם בְּעוֹדוֹ
בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא כְּהֶרֶף עֵין: מָה הַצִּבִּי קָל
בְּרִגְלָיו – אֵף אֶתָּה הִיָּה קָל כְּצַבִּי אוּ כְּעֶפֶר
הָאֵילִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאָךְ כְּדִי שֶׁתִּנָּחַל הָעוֹלָם

הבא, שהוא הרי בשמים, הנקרא הר ה', הר
התענוג, ההר הטוב. ע"כ מדרש הנעלם.

סתרי תורה

ממשלת המלך נראית בשלשה גוונים, גון אחד
– מראה שנראה לעין מרחוק, ואין
העין יכולה לעמד בברור שרואה, משום שהוא
מרחוק, עד שנוטלת העין מראה קטן בקמוץ
שלה, ועל זה כתוב (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי.

גון שני – מראה של העין הזאת [נ"א של אחד]
בסתר שלה, שאין הגון הזה נראה לעין, רק
בסתר קטן, שתופס ולא עומד בברור, סותם
העין ופותח מעט ולוקח אותו המראה. והגון
הזה [נ"א הגון וזה] צריך לפתרון לעמד על מה
שלוקחת העין, ועל זה כתוב (שם א) מה אתה ראה.

הגון השלישי הוא זהר האספקלריה המאירה
שלא נראה בו כלל, חוץ מגלגול העין
כאשר הוא סתום בסתימות ומגלגלים לו בגלגול
ונראה בגלגול הזה אספקלריה המאירה. ולא
יכול לעמד באותו הגון, רק שרואה זהר מאיר
בסתר העין, ועל זה כתוב (יחזקאל לז) היתה עלי יד
ה', (שם לג) [ויד ה' היתה עלי] ויד ה' עלי חזקה.

וְכָלֵם מִפְּרָשִׁים מִנְּבִיאֵי הָאֱמֶת, פָּרַט לְמֹשֶׁה
הַנֶּאֱמָן הָעֲלִיּוֹן שְׁזָכָה לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה בְּמָה
שֶׁלֹּא נִרְאָה כָּלֵל. עָלָיו כָּתוּב (במדבר יב) לֹא כֵן
עֲבָדִי מֹשֶׁה וְגו'.

וַיֵּרָא אֵלָיו, נִרְאָתָה וְנִתְגַּלְתָּה לִּי הַשְּׂכִינָה תוֹךְ
אוֹתָן דְּרָגוֹת שֶׁהִתְחַבְּרוּ בְּצִדּוֹ, מִיכָא"ל
לְצַד יָמִין, גְּבֻרִיא"ל לְצַד שְׂמָאל, רַפָּא"ל לְפָנִים,
אוֹרִיא"ל לְאַחֹר, וְעַל זֶה נִגְלְתָה עָלָיו הַשְּׂכִינָה
בְּאֵלוֹנִים [נ"א צְלָמִים] הִלְלוּ שֶׁל הָעוֹלָם, כְּדִי
לְהִרְאוֹת לְפָנֶיהֶם בְּרִית [ד"א רֶשֶׁם רֵאשׁוֹן] הַקָּדֹשׁ
שֶׁהִיָּתָה בְּכָל הָעוֹלָם בְּסוּד הָאֱמוּנָה.

וַהּוּא יֵשֵׁב פֶּתַח הָאֵהֶל. מָה זֶה פֶּתַח הָאֵהֶל? זֶה
הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא בְּרִית, סוּד הָאֱמוּנָה. כָּחַם
הַיּוֹם, זֶה הַסוּד שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ אֲבָרָהֶם, הַחֲזֵק שֶׁל צַד
הַיָּמִין, הַדְּרָגָה שְׁלוֹ. פֶּתַח הָאֵהֶל – סוּד הַשְּׁעָר שֶׁל
צִדֵּק פֶּתַח הָאֱמוּנָה, שְׁאֵז נִכְנָס בּוֹ אֲבָרָהֶם בְּאוֹתוֹ
הָרֶשֶׁם הַקָּדוֹשׁ. כָּחַם הַיּוֹם – זֶהוּ צִדִּיק, הַדְּרָגָה
שֶׁל חֲבוּר אֶחָד שֶׁנִּכְנָס בּוֹ מִי שֶׁנִּמּוּל וְנִרְשָׁם בּוֹ
הָרֶשֶׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהָרִי נִתְבַּטֵּל מִן הָעֶרְלָה וְנִכְנָס
בְּקִיּוֹם שֶׁל שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הִלְלוּ שֶׁהֵן סוּד הָאֱמוּנָה.
וַהֲגִה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים וְגו' – אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים
שְׁלוּחִים שֶׁמְתַלַּבְשִׁים בְּאֹוִיר, וַיּוֹרְדִים

לְעוֹלָם הַזֶּה [וְנִרְאִים] בְּמִרְאָה שֶׁל בֶּן אָדָם,
וְהַשְׁלָשָׁה הֵם כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, מִשּׁוּם שֶׁהִקְשֵׁת לֹא
נִרְאִית אֲלָא בְּשְׁלָשָׁה גּוֹנִים – לְבָן, אָדָם וִירֶק, וְכָךְ
הוּא בּוֹדָאִי.

וַיִּשְׁלָשֶׁת הָאֲנָשִׁים הֵלְלוּ שְׁלָשָׁה גּוֹנִים. גּוֹן לְבָן,
גּוֹן אָדָם, גּוֹן יֶרֶק (רַחֲמִים). הַגּוֹן הַלְבָן זֶה
מִיכָא"ל, שֶׁהוּא צַד הַיְמִינִי. הַגּוֹן הָאָדָם זֶה
גְּבֻרִיא"ל, הַצַּד שֶׁל הַשְּׂמָאל. הַגּוֹן הַיֶּרֶק זֶה
רַפָּא"ל. וְאֵלּוּ הֵם שְׁלָשֶׁת גּוֹנֵי הַקְּשֵׁת, שְׂאִין
הַקְּשֵׁת נִרְאִית אֲלָא עִמָּהֶם. וּמִשּׁוּם כֵּךְ וַיֵּרָא אֵלָיו,
גָּלוּי שְׂכִינָה בְּשְׁלָשֶׁת הַגּוֹנִים הֵלְלוּ.

וְאֵת כָּלֶם הַצִּטְרָכוֹ. אֶחָד לְרַפָּא אֶת הַמִּילָה, וְזֶהוּ
רַפָּאֵל, בְּעַל הָרְפוּאוֹת. וְאֶחָד לְבִשּׁוֹר אֶת
שָׂרָה עַל הַבֶּן, וְזֶהוּ מִיכָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַתְּמַנָּה
לַיְמִין, וְכָל הַטּוֹבוֹת וְהַבְּרָכוֹת שֶׁבִּידּוֹ נִמְסְרוּ מִצַּד
הַיְמִין. וְאֶחָד לְהַפֵּךְ אֶת סְדוֹם, וְזֶהוּ גְּבֻרִיאֵל
שֶׁהוּא לְשְׂמָאל, וְהוּא מְמַנֶּה עַל כָּל הַדִּינִים שֶׁל
הָעוֹלָם מִצַּד (הַדִּין) הַשְּׂמָאל לְדוֹן וְלַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי
מִלְאךְ הַמָּוֶת, שֶׁהוּא בְּעַל הַהֲרָג שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ.

וּבְכָלֶם עָשׂו שְׁלִיחוֹתָם, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כָּרְאוּ
לוֹ. וְהַמִּלְאךְ גְּבֻרִיא"ל בְּשְׁלִיחוֹת לְנִשְׁמָה

הַקְדוּשָׁה, וּמֵלֶאךָ הַמּוֹת בְּשְׁלִיחוֹתוֹ לִנְפֶשׁ שֶׁל
הַיֵּצֶר הָרַע. וְעַם כָּל זֶה הַנִּשְׁמָה הַקְדוּשָׁה לֹא
יוֹצֵאת עַד שְׁרֹאָה שְׂכִינָה.

בְּשִׁרְאָה אוֹתָם מַחְבְּרִים כְּאֶחָד, אִזּוֹ רָאָה שְׂכִינָה
[כְּמוֹ זֶה] בְּגוֹנִיָּה וְהַשְׁתַּחֲוָה, שְׂכֵתוֹב
(בראשית לג) וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֶרְצָה, כְּמוֹ אֶצֶל יַעֲקֹב שֶׁנֶּאֱמַר
(שם מז) וַיִּשְׁתַּחֲוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמָּטָה, לְשְׂכִינָה.
וּלְגַבֵּי הַשְׂכִּינָה אָמַר בְּשֵׁם אֲדֹנָי, וּלְגַבֵּי הַצַּדִּיק
אֲדוֹנָי, שֶׁהָרִי אִזּוֹ נִקְרָא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ כְּשֶׁמוֹאֲרַת
מִצַּדִּיק וּמוֹאֲרַת בְּגוֹנִיָּה, שֶׁהָרִי מִשּׁוֹם [זֶהוּ כְּזֶה
אִזּוֹ] זֶה נִשְׁלָם לְמַעְלָה.

מִכָּאן שֶׁמֵּרָאָה שְׁלֵמָטָה מוֹשֵׁךְ הַמִּשְׁכָּה
מִלְמַעְלָה, שֶׁהָרִי הַגּוֹנִים הֵלְלוּ מוֹשְׁכִים
הַמִּשְׁכָּה מִלְמַעְלָה מֵאוֹתָם מְקוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים.
אֲדֹנָי מוֹשֵׁךְ מִלְמַעְלָה בְּשִׁלְשֵׁת הַגּוֹנִים הֵלְלוּ
שְׁמֵתִלְבַּשׁ בָּהֶם, וּבָהֶם נוֹטֶלֶת כָּל מָה שֶׁנוֹטֶלֶת
מִלְמַעְלָה. וּמִשּׁוֹם שֶׁהֵם חֲבוּר שְׁלָה וְתוֹמְכִים
שְׁלָה בְּכָל, נֶאֱמַר שֵׁם אֲדֹנָי, שֶׁהָרִי שֵׁם זֶה
הַתְגַּלָּה לוֹ כָּלוּל בְּסוּדוֹת עֲלִיוֹנִים, הַתְגַּלָּה לוֹ
בְּגִלּוּי מָה שֶׁלֹּא הָיָה מִקֶּדֶם לָכֵן כְּשֶׁלֹּא הָיָה מֵהוּל.
וְעַד שֶׁנִּמְוָל, לֹא רָצָה הַקָּב"ה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ
קְדוּשָׁה. כִּיּוֹן שֶׁנִּמְוָל, מִיָּד יֵצֵא מִמֶּנּוּ הַזֶּרַע הַקְדוּשָׁה.

וְלִבְּנֵי הַתְּגִלָּתָהּ עָלְיוֹ שְׂכִינָה בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת
קְדוּשׁוֹת. (דניאל יב) וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כְּזֹהֵר
הַרְקִיעַ. זֶה"ר זֹהֵר שְׁזוּהָרִים בְּדִלְקוֹת שֶׁל זֹהֵר.
זֶה"ר שְׁמַאִיר שְׁמִדְלִיק וְנוֹצֵץ לְכַמָּה צְדָדִים.

זֶה"ר עוֹלָה וְיוֹרֵד. זֶה"ר נוֹצֵץ לְכָל עֶבֶר. זֶה"ר
שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא. זֶה"ר שְׁלֹא פּוֹסֵק
לְעוֹלָמִים. זֶה"ר שְׁעוֹשֶׂה תוֹלְדוֹת. זֶה"ר טָמִיר
וְגִנוּז, הַתְּנוּצָצוֹת שֶׁל כָּל הַנִּיצוּצִים וְכָל
הַדְּרָגוֹת בּוֹ. יוֹצֵא וְטָמִיר. נִסְתָּר וְגָלוּי. נִרְאֶה
וְלֹא נִרְאֶה. [זֶה"ר] סֵפֶר זֶה מַעֲיֵן הַבְּאֵר, יוֹצֵא
בְּיוֹם, נִסְתָּר בְּלֵילָה, מִשְׁתַּעֲשֵׂעַ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה
בַּתּוֹלְדוֹת שְׁהוּצִיא.

זֶה"ר שְׁזוּהָר וּמַאִיר לְכָל, הַכָּלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה,
וְזֶהוּ שְׁנִירָאָה, וְכָל הַגּוֹנִים נִסְתָּרִים בּוֹ
וְנִקְרָא בְּשֵׁם שֶׁל אֲדֹנָי. שְׁלֹשָׁה גּוֹנִים נִרְאִים
לְמַטָּה מֵאֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הַגּוֹנִים שְׁלֹמֶעֱלֶה. מֵאֵלּוּ
הָעֲלִיוֹנִים הַכֹּל נִמְשָׁךְ [לְגַבֵּי זֹהֵר] [אוֹתָם]
הָעֲלִיוֹנִים. זֹהֵר שְׁלֹא נִרְאֶה, וְנוֹצֵץ בְּשָׁנִים עֹשֶׂר
נְצֻנִיצִים וְזֹהָרִים שְׁנוּצָצִים מִמֶּנּוּ. שְׁלֹשָׁה עֹשֶׂר
הֵם בְּסוּד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְגו', הַסּוּד שֶׁל אֵין סוּף
נִקְרָא יְהוּ"ה.

כַּאֲשֶׁר מִתְחַבֵּר זֶהר תַּחְתּוֹן אֲדִנִּי בְּזֶהר עֲלִיוֹן
 יְהו"ה, נַעֲשֶׂה שֵׁם נִסְתָּר שְׁבוּ יוֹדְעִים
 נְבִיאֵי הָאֱמֶת וּמִסְתַּכְלִים לְתוֹךְ הַזֶּהר הָעֲלִיוֹן, וְזֶה
 יֶאֱהָדוּנָהּ, מֵרָאוֹת טְמִירִים [חִיּוֹת טְמִירוֹת],
 שִׁכְתוֹב (יִחְזָקֵאל א') כְּעֵין הַחֲשָׁמַל מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.

מִשְׁנָה. עֲלִיוֹנִים גְּבוּהִים טוֹבִים שֶׁל הֵימִין, תִּשְׁעַ
 נִקְדוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה יוֹצְאוֹת וְנִחְלָקִים
 בָּאוֹתִיּוֹת, וְהָאוֹתִיּוֹת בָּהֶם נוֹסְעוֹת, [מְטַלְטְלִים]
 מִסְעוֹתָיו דְּקִיקִים בְּסוּדוֹת. [הֵיכָל] חוֹלְקִים, אֱלוֹ
 תִשְׁעַת הַשְּׁלִיטִים עַל הָאוֹתִיּוֹת, הָאוֹתִיּוֹת
 הַתַּפְּשָׁטוּ מֵהֶם. נִשְׁאָרוּ נִקְדוּדִים לְהַכְנִיסָם לָהֶם.
 לֹא נוֹסְעִים רַק כְּשֹׁאֲלָה יוֹצְאִים.

הֵם בְּסוּד שֶׁל אֵין סוּף. כָּל הָאוֹתִיּוֹת [נוֹסְעוֹת]
 מִסְעוֹת בְּסוּד שֶׁל אֵין סוּף. כְּמוֹ שֶׁהֵם
 נוֹשָׁאִים אוֹתָם, כִּךְ הֵם נוֹסְעִים. אֱלוֹ הַנִּסְתָּרִים
 אוֹתִיּוֹת גְּלוּיּוֹת וְלֹא גְלוּיּוֹת. אֱלוֹ טְמִירִים עַל מֵה
 שִׁשּׁוּרוֹת הָאוֹתִיּוֹת.

תִּשְׁעָה שְׁמוֹת חֲקוּקוֹת עִם עֲשָׂרָה, וְהָרֵאשׁוֹן
 אֶהְיָה. [י'ד ה"א] אֶהְיָה אֲשֶׁר
 אֶהְיָה, יְהו"ה, א"ל, אֱלֹהֵי"ם, יְהו"ה, צְבָאוֹת,
 אֲדוֹנָי, שֵׁד"י. [וּמֵהַשֵּׁם הַזֶּה יו"ד ה"א וְא"ו ה"א

מִתְפַּשֵּׁט כ"ב אוֹתִיּוֹת, וְסוּד הַשֵּׁם מִנְצַפ"ךְ הָרִי
 כ"ז אוֹתִיּוֹת, וְזֶהוּ סוּד יְהו"ה אֱלֹהֵינוּ יְהו"ה
 אֶחָד. יְהו"ה אֱלֹהֵינוּ יְהו"ה – הָרִי י"ד אוֹתִיּוֹת.
 אֶחָד סוּד י"ג אוֹתִיּוֹת, וּמֵהֶם יִתְפַּשֵּׁטוּ רמ"ח
 אֲבָרִים, שֵׁם בֶּן מ"ב וְשֵׁם בֶּן ע"ב מִנְצַפ"ךְ חֲמִשָּׁה
 גְּבוּרוֹת, וּמִמֶּנּוּ יִתְפַּשֵּׁט הַסוּד שֶׁל חֲמִשִּׁים שַׁעֲרֵי
 בִּינָה, וּמֵהֶם יִתְפַּשֵּׁטוּ ע"ב. הָרִי רמ"ח אֲבָרִים
 עִם יי' אֱלֹהֵיכֶם אָמֵת].

יאֱלֹהֵהֶם הֵם עֲשָׂרָה שְׁמוֹת חֲקוּקִים בְּצַדִּיהֶם, וְכָל
 הַשְּׁמוֹת הֵלְלוּ נִחְקְקוּ מֵאֲתִים אַרְבָּעִים
 וּשְׁמוֹנָה אֲבָרִים וְנִכְנָסִים בְּאֶרֶץ הַבְּרִית הָאֶחָד,
 וּמִיָּהוּ? הַשֵּׁם שֶׁנִּקְרָא אֲדֹנָי. וְזֶה [ד"א סוּד]
 הַתְּגָלָה עֲכָשׁוּ לְאֲבָרָהֶם. [נ"א יְהו"ה צְבָאוֹת,
 וְנ"א אֱלֹהֵי אֲדֹנָי]. מִיִּכְאֵל שֵׁם הַיָּמִין שְׁאוּחַז
 וּמִשְׁמֵשׁ אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה יוֹתֵר מֵאוֹתָם הָאֲחֵרִים.
 בְּכָל מָקוֹם שֶׁסוּד הַשֵּׁם הַזֶּה שָׁם – מִיִּכְאֵל
 שָׁם. אִם הִסְתַּלַּק מִיִּכְאֵל הַזֶּה – מִסְתַּלַּק אֱלֹהִים
 עִם שְׂדֵי.

בְּהִתְחַלְלָה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים, וְהַתְּגַלְמוּ בְּצִיּוֹר שֶׁל
 אֲוִיר וְהָיוּ אוֹכְלִים, אוֹכְלִים וְדָאִי,
 שֶׁהָאֵשׁ שָׁלָהֶם אוֹכְלָת וּמְכַלָּה הַכֹּל וְעוֹשִׂים נַחַת
 רוּחַ לְאֲבָרָהֶם. הֵם אֵשׁ וְדָאִי, וְאוֹתָהּ הָאֵשׁ

מִתְכַּסֶּה בְּצִיּוֹר שֶׁל אֲוִיר וְלֹא נִרְאִיתָ. וְאוֹתוֹ מֵאֵל
אֵשׁ לוֹהֶטֶת וְאוֹכֶלֶת אוֹתוֹ, וְאַבְרָהָם מְקַבֵּל נַחַת
רוּחַ מִזֶּה.

בִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּלַּקָּה הַשְּׂכִינָה מֶה כָּתוּב? וַיַּעַל
אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. מִיָּד מִסְתַּלַּק עִמּוֹ
מִיכָאֵל, שֶׁכָּתוּב וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה וְגו'.
שְׁלֹשָׁה כָּתוּב בְּהִתְחַלָּה, וְעַכְשָׁיו שְׁנַיִם. אֵלָּא
מִיכָאֵל שֶׁהוּא יָמִין הִסְתַּלַּק עִם הַשְּׂכִינָה.

הַמַּלְאָךְ שֶׁנִּרְאָה לְמִנּוּחַ יָרֵד וְהִתְגַּלָּם [לוֹ] בְּאֲוִיר
וְנִרְאָה לוֹ, וְזֶהוּ אוֹרִיָּאל. מֶה שֶׁלֹּא יָרֵד
עִם אֱלוֹ לְאַבְרָהָם – יָרֵד כָּאֵן לְבִדּוֹ לְבִשּׁוֹר לְמִנּוּחַ
שָׁבָא מִדֵּן. וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא חָשׁוּב כְּמוֹ אַבְרָהָם, לֹא
כָּתוּב שָׁאֵל, שֶׁהָרִי כָּתוּב (שׁוּפְטִים יג) אִם תַּעֲצֹרֵנִי
לֹא אֵכֶל בְּלֶחֱמָךְ. וְכָתוּב, וַיְהִי בַעֲלוֹת הַלֵּהב מֵעַל
הַמִּזְבֵּחַ, וַיַּעַל מִלֶּאךְ ה' בְּלֵהַב הַמִּזְבֵּחַ וְגו'. וְכָאֵן
וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. מִשּׁוּם שֶׁבּוֹ הִסְתַּלַּק
מִיכָאֵל, וְנִשְׁאַרוּ רַפָּאֵל וְגַבְרִיאֵל.

וַעֲלִיָּהֶם כָּתוּב שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה. בְּעָרֵב –
בְּשַׁעָה שֶׁהָדִין תְּלוּי עַל הָעוֹלָם. אַחֵר
כֶּךְ הִסְתַּלַּק אַחֵד, וְנִמְצָא שְׁגַבְרִיאֵל לְבִדּוֹ. בְּזִכּוֹת
אַבְרָהָם נִצַּל לוֹט, וְהוּא אָף כֶּךְ זָכָה בָּהֶם, וַעֲלֵ זֶה

בָּאוּ אֵלָיו. (ע"כ ס"ת).

זהר:

רבי אבא פתח ואמר, (תהלים כד) מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו. בא ראה, כל בני העולם לא רואים על מה עומדים בעולם, והימים הולכים ועולים ועומדים לפני הקב"ה כל אותם ימים שבני אדם עומדים בהם בעולם הזה, שהרי כלם נבראו וכלם עומדים למעלה. ומניין לנו שנבראו? שכתוב (שם קלט) ימים יצרו.

ובשמיני הימים להעלות מן העולם הזה, כלם קרבים לפני המלך העליון.

זהו שכתוב (מלכים א-ב) ויקרבו ימי דוד למות. ויקרבו ימי ישראל למות. משום שפאשר בן אדם הוא בעולם הזה, אינו משגיח ולא מתבונן על מה הוא עומד, אלא כל יום ויום חושב כאלו הוא הולך בריקנות, שהרי כשהנשמה יוצאת מן העולם הזה, לא יודעת לאיזו דרך מעלים אותה. שהרי הדרך לעלות למעלה למקום שאור הנשמות העליונות מאירות, לא נתן לכל הנשמות, שהרי כמו שהוא ממשיך עליו בעולם הזה, כך נמשך לאחר שיוצא ממנו.

בא ראה, אם בן אדם נמשך אחר הקב"ה ותשוקתו אחריו בעולם הזה, אחרי זה

כְּשִׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, הוּא נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו, וְנוֹתְנִים לוֹ
דֶּרֶךְ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה אַחֵר אוֹתָהּ מְשִׁיכָה שְׁנִמְשָׁךְ
בְּרָצוֹן כָּל יוֹם בְּעוֹלָם הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, יוֹם אֶחָד נִפְגַּשְׁתִּי בְּעִיר אַחַת
מֵאוֹתָם שֶׁהָיוּ מִן בְּנֵי קָדֶם, וְאָמְרוּ לִי
מֵאוֹתָהּ חֲכָמָה שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים מִיָּמִים רִאשׁוֹנִים,
וְהָיוּ מוֹצְאִים סְפָרִים שֶׁל הַחֲכָמָה שְׁלָהֶם, וְקָרְבוּ
לִי סֵפֶר אֶחָד, וְהָיָה כְּתוּב בּוֹ, שְׁכֻמוֹ שֶׁהָרָצוֹן
שֶׁל הָאָדָם מִתְכַּוֵּן בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּךְ מִמְּשִׁיךְ
עָלָיו רוּחַ מְלִמְעָלָה כִּמוֹ אוֹתוֹ הָרָצוֹן שֶׁנִּדְבֵּק בּוֹ.
אִם רָצוֹנוֹ הַתְּכַוֵּן לְדַבֵּר עֲלִיוֹן קָדוֹשׁ, הוּא
מִמְּשִׁיךְ אוֹתוֹ הַדְּבָר מְלִמְעָלָה לְמִטָּה אֵלָיו.

וְאִם רָצוֹנוֹ לְהִתְדַבֵּק בְּצַד הָאֲחֵר וּמִתְכַּוֵּן בּוֹ, הוּא
מִמְּשִׁיךְ אֶת אוֹתוֹ הַדְּבָר מְלִמְעָלָה לְמִטָּה
אֵלָיו. וְהָיוּ אוֹמְרִים שֶׁעֵקֶר הַדְּבָר תְּלוּי בְּדַבּוּרִים
וּבִמְעֻשָׁה וּבְרָצוֹן לְהִתְדַבֵּק, וּבִזֶּה נִמְשָׁךְ מְלִמְעָלָה
לְמִטָּה אוֹתוֹ הַצֵּד שֶׁנִּדְבֵּק בּוֹ.

וּמִצְאָנוּ בּוֹ כָּל אוֹתָם מַעֲשִׂים וְעִבּוּדוֹת הַפּוֹכְכִים
וְהַמְזֻלוֹת וּדְבָרִים שֶׁהֻצְטָרְכוּ לָהֶם, וְאִין
הָרָצוֹן לְהִתְכַוֵּן בָּהֶם כְּדִי לְמַשֵּׁךְ אוֹתָם אֵלֵיהֶם.
כִּמוֹ זֶה מִי שְׁרוּצָה לְהִתְדַבֵּק לְמַעְלָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ,

שְׁהָרִי בְּמַעֲשֵׂה וּבְדַבּוּרִים וּבְרָצוֹן הַלֵּב לְכוֹן
בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר תְּלוּי הַדָּבָר לְמִשָּׁךְ אוֹתוֹ אֵלִיו
מְלַמֵּעֵלָה לְמַטָּה וּלְהַדְבֵּק בְּאוֹתוֹ הַדָּבָר.

וְהָיוּ אוֹמְרִים, כְּמוֹ שֶׁבֶן אָדָם נִמְשָׁךְ בְּעוֹלָם הַזֶּה
– כֵּךְ גַּם מוֹשָׁכִים אוֹתוֹ כְּשִׁיּוּצָא מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה. וּבִמָּה שֶׁנִּדְבֵּק בְּעוֹלָם הַזֶּה וְנִמְשָׁךְ אַחֲרָיו –
כֵּךְ נִדְבֵּק בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. אִם בְּקֹדֶשׁ – בְּקֹדֶשׁ, וְאִם
בְּטֻמְאַה – בְּטֻמְאַה. אִם בְּקֹדֶשׁ, מוֹשָׁכִים אוֹתוֹ
לְאוֹתוֹ הַצַּד וְנִדְבֵּק בּוֹ לְמַעֲלָה וְנַעֲשֶׂה מְמִנָּה
שֶׁמֶשׁ לְשֶׁמֶשׁ לִפְנֵי הַקַּבָּ"ה בֵּין אוֹתָם שָׂאָר
מִלְּאָכִים. כְּמוֹ שֶׁכֵּךְ נִדְבֵּק לְמַעֲלָה וְעוֹמֵד בֵּין
אוֹתָם קְדוּשִׁים, שֶׁכְּתוּב (זכריה ג) וְנָתַתִּי לָךְ מֵהַלְכִים
בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה.

כֵּךְ גַּם כְּמוֹ זֶה. אִם בְּטֻמְאַה, מוֹשָׁכִים אוֹתוֹ
לְאוֹתוֹ הַצַּד וְנַעֲשֶׂה כְּאֶחָד מֵהֶם לְהַדְבֵּק
עִמָּם, וְהֵם נִקְרָאִים נִזְקֵי בְּנֵי אָדָם. וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה
שִׁיּוּצָא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, לוֹקְחִים אוֹתוֹ וְשׂוֹאֲבִים
אוֹתוֹ לְגִיּוֹנָם בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁדָּנִים אֶת בְּנֵי
הַטֻּמְאַה שֶׁטֻּמְאוּ עִצְמָם וְרוּחָם, וְאַחֵר כֵּךְ נִדְבֵּק
בָּהֶם, וְהוּא מִזִּיק כְּאֶחָד מֵאוֹתָם מִזִּיקֵי הָעוֹלָם.
אֲמַרְתִּי לָהֶם, בְּנֵי, דָּבָר זֶה קָרוֹב לְדַבְרֵי תוֹרָה,
אֲבָל יֵשׁ לָכֶם לְהַתְרַחֵק [מִתּוֹךְ] מֵאוֹתָם

הספרים [הללון] כְּדִי שְׁלֹא יִסְטָה לְבַבְכֶּם לְעִבּוּדוֹת
הַלָּלוּ וּלְכָל אוֹתָם הַצְדָּדִים שְׁאָמַר כָּאֵן שְׁמָא חֲס
וְשְׁלוֹם [לא] תִּסְטוּ מֵאַחַר עֲבוּדַת הַקֶּב"ה, שְׁהֲרִי
כָּל הַסְפָּרִים הַלָּלוּ מְטַעִים אֶת בְּנֵי הָאָדָם, מְשׁוֹם
שֶׁבְנֵי קָדָם הָיוּ חֲכָמִים, וִירֵשֶׁת הַחֲכָמָה הַזֹּאת יִרְשׁוּ
מֵאַבְרָהָם שֶׁנָּתַן לְבָנָי הַפִּילֹגָשִׁים, שְׁכָתוֹב (בראשית
כה) וְלְבָנָי הַפִּילֹגָשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם
מִתְּנַת וַיִּשְׁלַחם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ בְּעוֹדָנוּ חַי קְדָמָה
אֶל אֶרֶץ קָדָם. וְאַחַר כֵּן נִמְשְׁכוּ בְּאוֹתָהּ חֲכָמָה
לְכָמָה צְדָדִים.

אב"ל זָרַע יִצְחָק, חָלְקוּ שֶׁל יַעֲקֹב, לֹא כֵן,
שְׁכָתוֹב (שם) וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ
לְיִצְחָק. זֶהוּ חֵלֶק הַקְדוּשׁ שֶׁל הָאֱמוּנָה שְׁבָה
נִדְבֵק אַבְרָהָם וַיֵּצֵא מֵאוֹתוֹ גּוֹרֵל וּמֵאוֹתוֹ הַצֵּד.
מָה כָּתוּב בְּיַעֲקֹב? (שם כח) וַהֲנֵה ה' נֹצֵב עָלָיו,
וְכָתוּב וְאַתָּה יַעֲקֹב עֲבָדִי וְגו'. מְשׁוֹם כֵּן צָרִיךְ
הָאָדָם לְהִמָּשֵׁךְ אַחֲרֵי הַקֶּב"ה וּלְהִדְבֵּק בּוֹ תָּמִיד,
שְׁכָתוֹב (דברים י) וְבוֹ תִדְבֹּק.

בא רֵאשֶׁה, (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְגו'. אַחֲרֵי
כֵּן חָזַר וּפָרַשׁ, נָקִי כַפִּים. שְׁלֹא עוֹשֶׂה בְּיָדָיו
צָלָם, וְלֹא מַחֲזִיק עִמָּהֶם בָּמָה שְׁלֹא צָרִיךְ. וְעוֹד,
שְׁלֹא נִטְמָא בָּהֶם וְלֹא מְטַמָּא בָּהֶם אֶת הַגּוֹף כְּמוֹ

אוֹתָם שְׁמַטְמָאִים אֶת עֲצָמָם בְּיָדִים לְהַטְמֵא, וְזֶה
הוא נְקִי כַפִּים וְכַר לְבָב, כְּמוֹ זֶה שֶׁלֹּא מוֹשֵׁךְ אֶת
רְצוֹנוֹ וְלָבוֹ לְצַד הָאֲחֵר אֲלֵא לְהַמְשִׁיךְ אֲחֵר
עֲבוֹדַת הַקֶּבֶ"ה.

אִישׁ לא נִשָּׂא לִשְׂוֹא נִפְשׁוֹ. כְּתוּב נִפְשׁוֹ וְנִקְרָא
נִפְשִׁי, וְהָרִי פִּרְשׁוֹהָ, נִפְשִׁי – זוֹ נִפְשׁ דָּוִד,
צַד הָאֱמוּנָה. נִפְשׁוֹ – זוֹ נִפְשׁ הָאָדָם מִמֶּשׁ. מִשּׁוּם
שְׂכַאֲשֵׁר יֵצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִפְשׁוֹ תִּתְעַלֶּה
בְּמַעֲשִׂים שְׂכָשָׁרִים, עַל מֵה שְׂיִתְקִים בָּהֶם לְלַכֵּת
בֵּין כָּל אוֹתָם הַקְדוּשִׁים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קטז)
אֲתַהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא
נִשָּׂא לִשְׂוֹא נִפְשִׁי, יִשָּׂא בִּרְכָה מֵאֵת ה' וְגו'.

בֵּא רָאָה, אַחֵר שֶׁנִּמּוֹל אֲבָרָהָם, הִיָּה יוֹשֵׁב
וְכוֹאֵב, וְהַקֶּבֶ"ה שָׁלַח אֵלָיו שְׁלֵשָׁה
מַלְאָכִים בְּגִלּוּי לְהַקְדִּים לוֹ שָׁלוֹם. וְאִם תֹּאמַר,
שֶׁהָרִי בִּנְגֻלָּה וְכִי מִי יָכוֹל לִרְאוֹת מַלְאָכִים, וְהָרִי
כְּתוּב (שם קד) עֲשֵׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת וְגו' אֲלֵא
וְדָאִי שֶׁרָאָה אוֹתָם שְׂיִרְדּוּ לְאָרֶץ כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם.
וְלֹא יִקְשֶׁה לָךְ זֶה, שֶׁהָרִי הֵם וְדָאִי רוּחוֹת
קְדוּשׁוֹת, וּבִשְׁעָה שְׂיִוְרְדִים לָעוֹלָם, מִתְּלַבְּשִׁים
בְּאֵוִירִים וּבִיסוּדוֹת שֶׁל גְּלָמִים, וְנִרְאִים לְבְנֵי אָדָם
מִמֶּשׁ כְּמִרְאָה דְּמוּתָם.

וְבֹא וְרָאָה, אֲבָרְהָם רָאָה אוֹתָם כְּמֵרָאָה בְּנֵי אָדָם,
וְאָף עַל גֵּב שְׁהִיָּה כּוֹאֵב מִן הַמִּלָּה, יֵצֵא
וְרֵץ אַחֲרֵיהֶם כְּדִי לֹא לִגְרַע [מֵה] שְׁהִיָּה עוֹשֶׂה
מִקֵּדָם לָכֵן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדַאי שְׂרָאָה אוֹתָם כְּמֵרָאָה שֶׁל
מְלָאכִים, מִמָּה שֶׁכְּתוּב וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי,
בְּאֶל־יָ דָלָת הַשְּׂכִינָה הִיתָה בָּאָה, וְאֵלּוּ הָיוּ
עֲמוּדִים שְׁלֵה וְכֹסֵא אֵלֶיהָ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת
הַגּוֹנִים שֶׁתַּחֲתֶיהָ. וְרָאָה כָּעֵת מִשּׁוּם שֶׁנִּמּוּל מֵה
שֶׁלֹּא רָאָה מִקֵּדָם לָזֶה עַד שֶׁלֹּא נִמּוּל. בְּתַחֲלָה לֹא
הָיָה יוֹדֵעַ, אֲלֹא שֶׁהֵם בְּנֵי אָדָם. אַחֵר כֵּךְ יָדַע
שֶׁאוֹתָם מְלָאכִים קְדוֹשִׁים הֵם וּבָאוּ אֵלָיו
בְּשְׁלִיחוֹת, בְּשַׁעָה שֶׁאָמְרוּ לוֹ אֵי־הָ שָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ
וּבְשָׂרוּ לוֹ בְּשׁוֹרֶת יֵצֶחֶק.

אֵלָיו – הָאוֹתִיּוֹת נְקוּדוֹת אֵי־ו, וְסִימָן אֵי־ו רִמָּז
לְמָה שֶׁלְּמַעַלָּה, רִמָּז לְקַבָּ"ה. וַיֹּאמֶר הִנֵּה
בְּאֶהֱל. כְּתוּב כָּאֵן הִנֵּה בְּאֶהֱל, וְכְתוּב שָׁם (ישעיה
ג) אֶהֱל בֶּל יֵצְעַן וְגו'. בֹּא רָאָה, כִּיּוֹן שֶׁנִּקְוֶה אֵי־ו,
לְמָה כְּתוּב אַחֵר כֵּךְ אֵיָה? אֲלֹא מִשּׁוּם שֶׁחֲבֹר שֶׁל
זָכַר וּנְקִבָה כְּאַחַד סוּד הָאֻמוֹנָה. אַז אָמַר וַיֹּאמֶר
הִנֵּה בְּאֶהֱל. שָׁם הוּא הַקָּשֶׁר שֶׁל הַכֹּל וְשָׁם הוּא
נִמְצָא [וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּאֶהֱל]. אֵיָה וְגו'. וְכִי לֹא יָדַעוּ

המלאכים העליונים ששרה הנה באהל? למה
כתוב איה? אלא שלא יודעים בעולם הזה אלא
מה שנמסר להם לדעת.

בא ראה, (שמות יב) ועברתי בארץ מצרים אני ה'.
וכי כמה שליחים ומלאכים יש לקב"ה?
אלא משום שהם לא היו יודעים בין טפה של
בכור לאותה שלא של בכור פרט לקב"ה לבדו.

כמו זה (יחזקאל ט) והתוית תו על מצחות
האנשים. ולמה צריכים? אלא משום
שהם לא יודעים אלא רק מה שנמסר להם לדעת
[יודעים], כמו כל הדברים הללו שעתיד הקב"ה
להביא על העולם. ומה הטעם? משום שהקב"ה
מעביר כרוז בכל הרקיעים באותו דבר שעתיד
להביא על העולם.

בגון זה בשעה שהמשחית נמצא בעולם, צריך
בן אדם להסתתר בביתו ולא יהיה נראה
בשוק כדי שלא ישחת, כמו שנאמר (שמות יב)
ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. מאלו
שיכול להסתתר כן, אבל מלפני הקב"ה לא [ס"א
יכול] צריך להסתתר. מה כתוב? (ירמיה כג) אם
יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'.

סדר הלימוד ליום ה' חשוון [יום 35 בשנה]

מדרש הנגלם

אמר רבי חייא אמר רב, אם היינו מסתכלים
בפרשה הזו – נסתכל בחכמה אם ענין
הנשמה היא אין ראשה סופה ואין סופה ראשה,
ואם הענין לפטירת האדם מן העולם היא, נסתר
את כל הפרשה או נעמיד את הפרשה בזה או
בזה. מה זה יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם
וגו', ואקחה פת לחם וגו', וימהר אברהם
האהלה אל שרה וגו', ואל הבקר רץ אברהם
וגו', ויקח חמאה וחלב וגו'?

בשבתא רב דימי, אמר, לא מצאה הנשמה
תועלת לגוף אלמלא מה שרמז בכאן
רמז הקרבנות. בטלו הקרבנות – לא בטלה
התורה. זה שלא מתעסק בקרבנות, שיעסק
בתורה ויועיל לו יותר. שאמר רבי יוחנן,
כשפרש הקב"ה הקרבנות, אמר משה: רבוננו של
עולם, תינח בזמן שיהיו ישראל על אדמתם, כיון
שיגלו מעל אדמתם מה יעשו? אמר לו: משה,
יעסקו בתורה, ואני מוחל להם בשבילה יותר
מכל הקרבנות שבעולם, שנאמר (ויקרא ז) זאת

הַתּוֹרָה לְעֹלָה לַמִּנְחָה וְגו'. כְּלוּמַר, זֹאת הַתּוֹרָה
בְּשָׁבִיל עוֹלָה, בְּשָׁבִיל מִנְחָה, בְּשָׁבִיל חֲטָאת,
בְּשָׁבִיל אָשֶׁם.

אָמַר רַבִּי כְּרוּסְפָדַאי, זֶה מִי שְׁמִזְכִּיר בְּפִיו בְּבִתִּי
כְּנִסִּיּוֹת וּבְבִתִּי מִדְּרָשׁוֹת עֲנִין הַקְּרִבְנוֹת
וְתִקְרַבְתֶּם וַיִּכּוֹן בָּהֶם, בְּרִית כְּרוּתָהּ הִיא שְׁאוֹתָם
הַמְּלָאכִים הַמְּזַכִּירִים חֲטָאוֹ כְּדִי לְהִרְעֵ לוֹ, שֶׁלֹּא
יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת לוֹ אֵלָּא רַק טוֹב.

וּמִי יוֹכִיחַ? פָּרָשָׁה זוֹ תוֹכִיחַ! שְׂכִינָן שְׁאָמַר וְהִנֵּה
שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נִצָּבִים עָלָיו, מֶה זֶה עָלָיו?
לְעִין בְּדִינוֹ. כִּיּוֹן שְׁרוּאָה נִשְׁמַת הַצַּדִּיק כֶּךָ, מֶה
כָּתוּב? וַיִּמָּהֵר אַבְרָהָם הָאֱלֹהִים וְגו'. מֶה זֶה
הָאֱלֹהִים? בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וּמֶהוּ אוֹמֵר? מִהָרִי שְׁלֹשׁ
סָאִים, עֲנִין הַקְּרִבְנוֹת, וְהַנִּשְׁמָה מִתְּכַוֶּנֶת בָּהֶם.
זֶהוּ שְׁכָתוּב וְאֵל הַבֶּקֶר רֵץ אַבְרָהָם. וְאִזּוֹ נֹחַ לָהֶם
וְלֹא יְכוּלִים לְהִרְעֵ לוֹ.

רַבִּי פִנְחָס פֶּתַח פֶּסוּק שְׁכָתוּב (במדבר יז) וְהִנֵּה הִחַל
הַנִּגָּף בָּעָם, וְכָתוּב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן
קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְגו', וְכָתוּב וַתַּעֲצֹר הַמַּגֵּפָה.
כָּתוּב כָּאֵן מִהֵר, וְכָתוּב שֵׁם מִהָרִי שְׁלֹשׁ סָאִים.
מֶה לְהִלֵּן קָרְבָן לְהַנְצִל, אֵף כָּאֵן קָרְבָן לְהַנְצִל.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, פַּעַם אַחַת הָיִיתִי מֵהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ
וּפָגַשְׁתִּי אֶת אֱלֹהֵיו. אָמַרְתִּי לוֹ, יֹאמֶר לִי
מִרְדְּבָר שְׁמוֹעִיל לְבָרִיּוֹת. אָמַר לוֹ, בְּרִית גָּזַר
הַקֶּבֶ"ה, וְנִכְנְסוּ לִפְנֵי כָּל הַמְּלָאכִים שְׂמֻמִּים
לְהַזְכִּיר חֲטָאֵי הָאָדָם, שְׁבֻזְמָן שִׁזְפִּירוֹ בְּנֵי אָדָם
הַקְּרַבְנוֹת שְׁצוּהָ מִשָּׁה, וּמִכּוֹן לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ בָּהֶם –
שְׁכֻלָם יִזְכִּירוּ אוֹתוֹ לְטוֹב.

וְעוֹד, בְּזִמְן שִׁיאָרַע מוֹת בְּבְנֵי אָדָם, הַבְּרִית
נִגְזְרָה, וְהַפְּרוֹז עוֹבֵר עַל כָּל חִילוֹת
הַשָּׁמַיִם, דָּאֵם יַעֲלוּ בְּנֵיו בְּאַרְץ בְּבִתִּי כְּנִסְיוֹת
וּבְבִתִּי מִדְּרָשׁוֹת וַיֹּאמְרוּ בְּרָצוֹן נָפֵשׁ וְלֵב עֲנִינִים
שֶׁל קְטָרֶת בְּשָׁמִים שֶׁהָיוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, שִׁיתְּבַטֵּל
הַמּוֹת מֵהֶם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא רְאֵה מָה כָּתוּב, וַיֹּאמֶר מִשָּׁה
אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמִּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ
מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁים קְטָרֶת. אָמַר לוֹ אֱהֲרֹן, לָמָּה?
כִּי יֵצֵא הַקֶּצֶף מִלִּפְנֵי ה' וְגו'. מָה כָּתוּב? וַיִּרֶץ אֶל
תּוֹךְ הַקֶּהֶל וְהִנֵּה הִחַל הַנֶּגֶף בָּעָם. וְכָתוּב וַיַּעֲמֵד
בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתַּעֲצֹר הַמַּגֵּפָה. וְלֹא יָכַל
מִלְאָךְ שֶׁל חֲבֵלָה לְשַׁלֵּט וּנְתַבְטֵל הַמּוֹת.

רַבִּי אַחָא הֵלֵךְ לְכַפֵּר טָרְשָׁא, בָּא אֶצֶל הַמַּאֲרַח
שָׁלוֹ. לָחָשׁוּ עָלָיו כָּל בְּנֵי הָעִיר. אָמְרוּ, אָדָם

גְּדוֹל בָּא לְכָאן, גִּלְךָ אֵלֶיּוֹ. בָּאוּ אֶצְלוֹ. אָמְרוּ לוֹ,
 לֹא חוֹשֵׁשׁ עַל אֲבִדְתֵּינוּ? אָמַר לָהֶם, מָהוּ? אָמְרוּ
 לוֹ שֵׁשׁ שִׁבְעָה יָמִים שֵׁשׁ מֹות בְּעִיר, וְכָל יוֹם
 מִתְחַזֵּק וְלֹא מִתְבַּטֵּל.

אָמַר לָהֶם, גִּלְךָ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּנְבִקֵּשׁ רַחֲמִים
 מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. עַד שֶׁהָיוּ
 הוֹלְכִים, בָּאוּ וְאָמְרוּ, פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי מֵתוּ, וּפְלוֹנִי
 וּפְלוֹנִי נוֹטִים לָמוֹת. אָמַר לָהֶם רַבִּי אַחָא, אֵין
 עֵת לַעֲמֹד כֹּךְ, שֶׁהַשָּׁעָה דְּחוּקָה.

אַבְרָם תִּפְרִישׁוּ מִכֶּם אַרְבָּעִים בְּנֵי אָדָם מֵאֱלוֹ
 הַיּוֹתֵר זָכָאִים. עֲשֹׂרָה עֲשֹׂרָה לְאַרְבָּעָה
 חֻלְקִים, וְאֲנִי עִמָּכֶם, עֲשֹׂרָה לְקֶצֶה הָעִיר וְעֲשֹׂרָה
 לְקֶצֶה הָעִיר, וְכֵן לְאַרְבַּע קְצוֹת הָעִיר, וְאָמְרוּ
 בְּנִפְשׁ חִפְצָה עֲנִין שֶׁל קְטֹרֶת הַסָּמִים שֶׁהַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נָתַן לַמֶּשֶׁה, וְעֲנִין שֶׁל הַקְּרָבָנוֹת אֵתוֹ.
עָשׂוּ כֹּךְ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים וְעָבְרוּ בְּכָל הָעִיר לְאַרְבַּע
 קְצוֹת וְהָיוּ אוֹמְרִים כֵּן. לְבִסּוֹף אָמַר לָהֶם,
 גִּלְךָ לְאֱלוֹ שְׁנוּטִים לָמוֹת, וְתִפְרִישׁוּ מִכֶּם לְבִתְיָהֶם
 וְתֹאמְרוּ כֹךְ, וְכַאֲשֶׁר תְּסִימוּ, תֹּאמְרוּ אֵלֶּי
 הַפְּסוּקִים, וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהְרֹן קַח אֶת הַמִּחָתָה
 וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ וְגו', וַיִּקַּח אֶהְרֹן וְגו', וַיַּעֲמֵד בֵּין
 הַמֵּתִים וְגו'. וְכֵן עָשׂוּ וְהִתְבַּטֵּל מֵהֶם (הַמָּוֶת).

שְׁמִיעוּ אוֹתוֹ קוֹל שְׁאוּמֵר: סוּדֵי הַסּוּדוֹת,
הָרָאוּשׁוּנִים הַנְּחִילוּהָ לְנִצָּחַ, שְׁהָרִי דִין
הַשָּׁמַיִם לֹא שׁוֹרָה כָּאֵן, שְׁהָרִי יוֹדְעִים לְבַטְלוֹ.
חָלַשׁ לְבוֹ שֶׁל רַבִּי אַחָא וַיֵּשֶׁן. שָׁמַע שְׁאוּמְרִים
לוֹ: כְּמוֹ שֶׁעָשִׂיתָ אֶת זֶה – תַּעֲשֶׂה אֶת זֶה. לֵךְ אָמַר
לָהֶם שִׁיחֲזְרוּ בַּתְּשׁוּבָה, שְׂרָשְׁעִים הֵם לְפָנַי. קָם
וַהֲחֲזִירָם בַּתְּשׁוּבָה שְׁלָמָה, וְקִבְּלוּ עָלֵיהֶם שְׁלֹא
יִתְבַּטְּלוּ מִהַתּוֹרָה לְעוֹלָם, וַהֲחֲלִיפוּ אֶת שֵׁם הָעִיר,
וְקָרְאוּ לָא מְתָא מַחְסִיָּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא דִי לָהֶם לְצַדִּיקִים
שֶׁמִּבְטָלִים אֶת הַגְּזֵרָה, אֲלֵא לְאַחַר כֵּן
שֶׁמִּבְרָכִים לָהֶם, תִּדַּע לֵךְ שֶׁכֵּן הוּא. דְּכִיּוֹן
שֶׁהִנֵּשְׁמָה אוֹמֶרֶת לְגוֹף מִהָרִי שֶׁלֹּשׁ סָאִים וְגו',
וְכָל אוֹתוֹ הָעֲנִין וּמִבְטָל אֶת הַדִּין – מֶה כָּתוּב?
וַיֹּאמֶר שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כָּעֵת חַיָּה. הָרִי בִּרְכָה.

כִּיּוֹן שְׁרוּאִים אוֹתָהּ הַמְּלָאכִים שֶׁזֶה לָקַח עֲצָה
לְנַפְשׁוֹ – מֶה עוֹשִׂים? הוֹלְכִים אֲצֵל
הַרְשָׁעִים לְעֵין בְּדִינָם וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט. זֶהוּ
שֶׁכָּתוּב וַיִּקְמוּ מִשֵּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקְפוּ עַל פָּנָיו
סָדָם, לְמָקוֹם הַרְשָׁעִים, לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט. זֶה
הוּא שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּף דִּרְכוֹ שֶׁל צַדִּיק: כִּיּוֹן
שְׁרוּאָה שֶׁמַּעֲיָנִים בְּדִינוֹ, אֵינוֹ מִתְאַחֵר לְשׁוּב

וְלִהְיֶת פֶּלֶל וְלִהְיֶת קָרִיב [עַל] חֻלְבוֹ וְדָמּוֹ לִפְנֵי צוּרוֹ,
עַד שְׁמִסְתְּלָקִים בְּעֲלֵי הַדִּין מִמֶּנּוּ.

שְׂכִינָן שָׁאֵמַר וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה
אֲנָשִׁים נֹצְבִים עָלָיו – מַה כָּתוּב
בַּנְּשָׂמָה? וַיִּמָּהֵר אַבְרָהָם הָאֱלֹהָה אֶל שָׂרָה.
בְּחַפְזוֹן וּבְמַהֲירוֹת בְּלֹא שׁוּם הַעֲכָבָה. מִיד
מִמַּהֲרַת הַנְּשָׂמָה אֶצֶל הַגּוֹף לְהַחְזִירוֹ לְמוֹטָב
וּלְבָקֵשׁ בָּמָה שְׂתִכְפֹּר לוֹ, עַד שְׁמִסְתְּלָקִים מִמֶּנּוּ
בְּעֲלֵי הַדִּין.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מֵהוּ שָׁאֵמַר וַאֲבְרָהָם וְשָׂרָה
זִקְנִים בָּאִים בַּיָּמִים חָדָל לִהְיוֹת לְשָׂרָה אֶרֶח
כִּנְשִׁים? אֵלֹא, כִּיּוֹן שֶׁהַנְּשָׂמָה עוֹמֶדֶת בְּמַעֲלָתָה,
וְהַגּוֹף נִשְׁאָר בְּאֶרֶץ מִכְמָה שָׁנִים, בָּאִים בַּיָּמִים
שָׁנִים וַיָּמִים הִרְבֵּה וְחָדָל לָצֵאת וּלְבֹא וּלְעֹבֵר
אֶרֶח כְּשֶׁאֵר כָּל אָדָם. נִתְבַּשֵּׁר לְהַחְיוֹת הַגּוֹף.

מֵהוּ אוֹמֵר אַחֲרֵי בְלוּתִי הֵיטָה לִי עֲדָנָה? אַחֲרֵי
בְלוּתִי בְּעֶפֶר מֵהַיּוֹם כִּמָּה שָׁנִים, הֵיטָה לִי
עֲדָנָה וְחִדּוּשׁ. וַאֲדָנִי זָקֵן, שְׁהַיּוֹם כִּמָּה שָׁנִים
שִׁיֵּצֵאת מִמֶּנּוּ וְלֹא הִפְקִידֵנִי. וְהַקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
אָמַר, הִיפֹלֵא מֵה' דָּבָר לְמוֹעֵד. מֵהוּ לְמוֹעֵד?
אוֹתוֹ הַיְדוּעַ אֶצְלִי לְהַחְיוֹת מֵתִים. וּלְשָׂרָה בֵּן,
מִלֵּמַד שְׂתִּחַדֵּשׁ כְּבֵן שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים.

אמר רבי יהודה ברבי סימון, כיון שהנשמה נזונית מזיוה של מעלה, הקדוש ברוך הוא אומר לאותו המלאך הנקרא דומ"ה: לך ובשר לגוף פלוני שאני עתיד להחיותו למועד שאני אחיה את הצדיקים לעתיד לבא. והוא משיב: אחרי בלותי היתה לי עדנה? אחרי בלותי בעפר ושכנתי באדמה, ואכל בשרי רמה וגוש עפר, תהיה לי חדוש?

הקדוש ברוך הוא אומר לנשמה: זהו שכתוב ויאמר ה' אל אברהם וגו' היפלא מה דבר?! למועד הידוע אצלי להחיות את המתים אשוב אליך אותו הגוף שהוא קדוש מחדש כבראשונה להיותכם מלאכים קדושים, ואותו היום עתיד לפני לשמח בהם. זהו שכתוב (תהלים קד) יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו. (ע"כ

מדרש הנעלם)

זהו:

איה שרה אשתך, שלא רצו לומר לפניך. כיון שאמר הנה באהל, מיד – ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך וגו' בא ראה דרך ארץ, שעד שלא הזמין אברהם לפניכם לאכל, לא אמרו לו דבר, כדי שלא יראה

שִׁמְשׁוּם אוֹתָהּ בְּשׁוּרָה הַזְמִין אוֹתָם לֶאֱכֹל. אַחַר
שִׁכְתוּב וַיֹּאכְלוּ, אַז אָמְרוּ לוֹ אוֹתָהּ בְּשׁוּרָה.

וַיֹּאבְדוּ! וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שְׂמֵלֶאֱכִים
עֲלִיוֹנִים אוֹכְלִים? אֲלֹא בְּשִׁבִיל
כְּבוֹדוֹ שֶׁל אַבְרָהָם נִרְאָה כֵּן. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
וַיֹּאכְלוּ וַדָּאִי, מִשׁוּם שֶׁהֵם אִשׁ אוֹכְלֵת אִשׁ וְלֹא
נִרְאִים, וְכָל מֶה שֶׁנִּתֵּן לָהֶם אַבְרָהָם אָכְלוּ, מִשׁוּם
שֶׁמֶצַד אַבְרָהָם אוֹכְלִים לְמַעַלָּה [שְׂאוֹכְלִים
מֵאוֹתוֹ צַד שֶׁלְּמַעַלָּה].

בֹּא רְאֵה, כָּל מֶה שֶׁאָכַל אַבְרָהָם, הוּא אָכַל
בְּטַהֲרָה, וְלִכֵּן הִקְרִיב לְפָנֶיהֶם וַאֲכָלוּ,
וַאֲבָרָהָם שָׁמַר בְּבֵיתוֹ טִמְאָה וְטַהֲרָה שֶׁאֶפְלוּ בֵּין
אָדָם שֶׁהוּא טִמָּא [לֹא יָכַל לְהִתְקַרֵּב לְבֵיתוֹ. אַז
יָדַע אַבְרָהָם שֶׁזֶה טִמָּא הוּא, וַעֲשָׂה] [לֹא הָיָה
מִשְׁמֵשׁ בְּבֵיתוֹ, עַד שֶׁעָשָׂה] לוֹ טְבִילָה, אוֹ עָשָׂה
לוֹ לְשֹׁמֵר שְׁבָעָה יָמִים כָּרְאוּי לוֹ בְּבֵיתוֹ, וְכֵן
זֶה בּוֹדָאִי.

בֹּא רְאֵה, כְּתוּב (דְּבָרִים כג) אִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִהְיֶה
טָהוֹר מִקְרָה לְיָלָה וְגו'. מֶה תִּקְנַתּוֹ? וְהָיָה
לְפָנוֹת עָרֵב יֶרֶחַ בַּמָּיִם. אֲרַעָה בּוֹ טִמְאָה אַחֲרֵת,
כְּמוֹ זִיכָּה [טִמְאָת צָרַעַת אוֹ נִדָּה] אוֹ טִמְאָת נִדָּה

שְׁהִיוּ שְׁתֵּי טְמָאוֹת, לֹא מִסְפִּיק לוֹ בְּאוֹתָהּ טְבִילָה
[מִשּׁוּם] בֵּין שְׁאֲרַע לוֹ קָרִי קֹדֶם שֶׁקִּבֵּל טְמֵאָה
אַחֶרֶת [מִשּׁוּם] בֵּין שְׁאֲרַע לוֹ אַחֵר כֶּךָ.

וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה הָיוּ מִתְקַנִּים טְבִילָה לְכֻלָּם, הוּא
לְגִבְרִים וְהִיא לְנָשִׁים. מָה הִטְעַם עֶסֶק
אַבְרָהָם לְטַהֵר בְּנֵי אָדָם? מִשּׁוּם שֶׁהוּא טָהוֹר
וְנִקְרָא טָהוֹר, שֶׁכְּתוּב (אִיוב יד) מִי יִתֵּן טָהוֹר מִטְמֵא
לֹא אֶחָד. טָהוֹר – זֶה אַבְרָהָם שִׁיזָּא מִתַּרְח.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כְּדִי לְתַקֵּן אֶת אוֹתָהּ הִדְרָגָה
שֶׁל אַבְרָהָם, וּמַהִי? מִי"ם (חסד). לָכֵן הִתְקִין
לְטַהֵר בְּנֵי הָעוֹלָם בְּמִים. וּבִשְׁעָה שֶׁהִזְמִין אֶת
הַמַּלְאָכִים, בְּרָאשִׁית דִּבְרָיו מָה כְּתוּב? יִקַּח נָא
מִעֵט מִים, כְּדִי לְהִתְחַזֵּק בְּאוֹתָהּ דִּרְגָה שֶׁהַמִּים
שְׂרוּיִים בָּהּ, וּמִשּׁוּם כֶּךָ הָיָה מְטַהֵר אֶת כָּל בְּנֵי
הָאָדָם מִהַכֵּל. מְטַהֵר אוֹתָם מִצַּד שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה,
וּמְטַהֵר אוֹתָם מִצַּד הַטְּמֵאָה. וְכִמּוֹ שֶׁהוּא מְטַהֵר
אֶת הָאֲנָשִׁים, כֶּךָ גַּם שָׂרָה מְטַהֶרֶת אֶת הַנָּשִׁים,
וְנִמְצָא שֶׁכָּל מִי שֶׁבָּא אֲלֵיהֶם טָהוֹרִים מִהַכֵּל.

בֵּא רָאָה שֶׁאַבְרָהָם נָטַע אֵילָן בְּכָל מְקוֹם שֶׁדִּיּוּרוֹ
שָׁם, וְלֹא הָיָה עוֹלָה בְּכָל מְקוֹם כְּרָאוּי, פָּרַט
לְשַׁעָה שֶׁדִּיּוּרוֹ הָיָה בְּאֶרֶץ כְּנַעַן, וּבְאוֹתוֹ אֵילָן

הָיָה יוֹדֵעַ מִי שֶׁנֶּאֱחָז בִּקְבִ"ה וּמִי שֶׁנֶּאֱחָז
בַּעֲבוּדָה זָרָה.

מִי שֶׁנֶּאֱחָז בִּקְבִ"ה, הָיָה הָאֵילָן פּוֹרֵשׁ עֲנָפָיו
וּמִכֶּסֶה עַל רֹאשׁוֹ וְעוֹשֶׂה עָלָיו צֶל נָאֶה. וּמִי
שֶׁנֶּאֱחָז בְּצֶל שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה, אוֹתוֹ הָאֵילָן הָיָה
מִתְעַלֶּה, וְעֲנָפָיו הָיוּ עוֹלִים לְמַעַלָּה. אִזּוֹ הָיָה יוֹדֵעַ
אֲבָרָהֶם וּמִזְהִיר אוֹתוֹ, וְלֹא זֶז מִשָּׁם עַד שֶׁנֶּאֱחָז
בְּאֻמוֹנֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכֵן מִי שֶׁהוּא טָהוֹר
[ד"א כָּן] מִקִּבֵּל אוֹתוֹ הָאֵילָן, וּמִי שֶׁהוּא טָמֵא
אֵינוֹ מִקִּבֵּל אוֹתוֹ. אִזּוֹ יָדַע אֲבָרָהֶם וְהָיָה מְטַהֵר
אוֹתָם בַּמֵּיִם.

וּבַמַּעֲיָן מֵיִם הָיָה תַּחַת אוֹתוֹ אֵילָן, וּמִי שֶׁצָּרִיךְ
טְבִילָה מִיַּד הַמֵּיִם עוֹלִים אֵלָיו, וְעוֹלִים
עֲנָפֵי הָאֵילָן, אִזּוֹ יָדַע אֲבָרָהֶם שֶׁהוּא טָמֵא וְצָרִיךְ
מִיַּד טְבִילָה. וְאִם לֹא, יִכְשׁוּ הַמֵּיִם, וְאִזּוֹ יָדַע
שֶׁרוּצָה לְהִטָּמֵא וּלְהִשְׁמֵר שְׁבָעָה יָמִים.

וּבֵא וּרְאֵה, שֶׁאֶפְלוּ בְּשַׁעָה שֶׁהַזְמִין אֶת
הַמַּלְאָכִים אָמַר לָהֶם וְהִשְׁעֲנוּ תַּחַת הָעֵץ
כְּדִי לִרְאוֹת וּלְבַדֵּק אוֹתָם, וּבִאוּתוֹ אֵילָן הָיָה
בוֹדֵק אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְהַסּוֹד [כְּנֶגֶד] מְשׁוּם
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא [עֲשֵׂה] אָמַר שֶׁהוּא עֵץ

החיים לכל, ולכן והשענו תחת העץ, ולא תחת
עבודה זרה.

ובא וראה, כשחטא אדם, הוא חטא בעץ הדעת
טוב ורע, שכתוב ומעץ הדעת וגו', והוא
חטא בו וגרם מות לעולם. מה כתוב? ועתה פן
ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים וגו' [וגרם מות
לכל בני העולם]. וכשבא אברהם, התקין את
העולם עם אילן אחר, שהוא עץ החיים, והודיע
את האמונה לכל בני העולם.

ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה. אמר רבי
יצחק, שוב אשוב – שוב ישוב היה
צריך לכתב, שהרי המפתח הזה לפקד העקרות
הוא ביד הקדוש ברוך הוא ולא ביד שליח אחר,
כמו ששנינו, שלש מפתחות הם שלא נמסרו ביד
שליח: של חיה, ותחית המתים, וגשמים.
והואיל ולא נמסרו ביד שליח, למה כתוב שוב
אשוב? אלא ודאי הקדוש ברוך הוא שהיה עומד
עליהם אמר [לו] הדבר, לכן כתוב ויאמר שוב
אשוב אליך.

ובא וראה, בכל מקום שכתוב ויאמר סתם או
ויקרא סתם, הוא מלאך הברית ולא אחר.

וַיֹּאמֶר – שְׁכָתוּב (שמות טו) וַיֹּאמֶר אִם שָׁמַעַתְּ תִשְׁמַע
וְגו'. וַיֹּאמֶר, וְלֹא אָמַר מִיָּהוּ. וַיִּקְרָא – שְׁכָתוּב
(ויקרא א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וְלֹא אָמַר מִי הָיָה. אָמַר
– שְׁכָתוּב (שמות כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר וְגו', וְלֹא אָמַר
מִי הָיָה. [אֵף כֶּף שְׁכָתוּב שׁוֹב אָשׁוּב. וַיֹּאמֶר סֶתֶם,
וְלֹא אָמַר מִי הָיָה]. אֲלֹא בְּכָל אֵלֶּה מְלֹאךְ שֶׁל
הַבְּרִית הָיָה, וְהַכֹּל נֹאמַר בְּקִבְ"ה. וְלִכְנֵן כְּתוּב
וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלַיָּה וְגו', וְהִנֵּה בֵּן וְגו'.

וְהִנֵּה בֵּן לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ. מָה הִטַּעַם לֹא כְּתוּב
וְהִנֵּה בֵּן לָךְ? אֲלֹא כִּדִּי שֶׁלֹּא יִחָשֵׁב
שֶׁהוּא מִהֶגֶר כְּמוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן פֶּתַח
וַאֲמַר, (מלאכי א) בֵּן יִכְבֹּד אָב וְעַבְדֹּ אֲדֹנָיו. בֵּן יִכְבֹּד
אָב – זֶה יִצְחָק אֶת אַבְרָהָם. מִתִּי כִּבֹּד אוֹתוֹ?
בְּשַׁעָה שֶׁעֵקֶד אוֹתוֹ עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ וְרָצָה
לְהִקְרִיבוֹ לְקָרְבָּן. וַיִּצְחָק בֵּן שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעֵי שָׁנִים
הָיָה, וְאַבְרָהָם הָיָה זָקֵן, שְׂאֵלוֹ הָיָה בּוֹעֵט [בּוֹ]
בְּרָגֶל אַחַת לֹא הָיָה יָכוֹל לַעֲמֹד לִפְנֵיו, וְהוּא כִּבֹּד
אוֹתוֹ אֶת אָבִיו, וְעֵקֶד אוֹתוֹ כְּמוֹ תִּישׁ כִּדִּי לַעֲשׂוֹת
רָצוֹן אָבִיו.

וְעַבְדֹּ אֲדֹנָיו – זֶה אֱלִיעֶזֶר לְאַבְרָהָם, כְּשֶׁשָּׁלַח
אוֹתוֹ לְחֶרֶן וְעָשָׂה כָּל רָצוֹנוֹ שֶׁל אַבְרָהָם
וְכִבֹּדוֹ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (בראשית כד) וְה' בֵּרַךְ אֶת אֲדֹנֵי

וְגו', וְכָתוּב (שם) וַיֹּאמֶר עֶבֶד אַבְרָהָם אֲנֹכִי, כְּדִי
לְכַבֵּד אֶת אַבְרָהָם. שְׁהָרִי בֶן אָדָם שְׁהִיָּה מִבִּיא
כֶּסֶף וְזָהָב וְאַבְנִים יְקָרוֹת וּגְמָלִים, וְהוּא כָּרְאוּי,
נָאָה לְמִרְאָה, לֹא אָמַר שֶׁהוּא אוֹהֵב אַבְרָהָם אוֹ
קָרוֹב שְׁלוֹ, אֲלֹא אָמַר עֶבֶד אַבְרָהָם אֲנֹכִי, כְּדִי
לְהַעֲלוֹת אֶת שִׁבְחַת אַבְרָהָם וּלְכַבְּדוֹ בְּעֵינֵיהֶם.

וְעַל כֵּן בֶּן יִכְבֵּד אָב וְעֶבֶד אֲדֹנָיו. וְאַתֶּם יִשְׂרָאֵל
בְּנֵי, קָלוֹן בְּעֵינֵיכֶם לוֹמַר שְׂאֲנִי אֲבִיכֶם אוֹ
שְׂאֲתֶם עֲבָדִים שְׁלִי? וְאִם אָב אֲנִי אֵיךְ כְּבוֹדִי וְגו'.

מִשּׁוּם כִּךְ וְהִנֵּה בֶן. זֶהוּ בֶן וְדַאי, וְלֹא יִשְׁמַעְאֵל.
זֶהוּ בֶן שֶׁכִּבֵּד אֶת אָבִיו כָּרְאוּי.

וְהִנֵּה בֶן לְשָׂרָה אֲשֶׁתָּךְ. בֶּן לְשָׂרָה – שֶׁבִּגְלָלוֹ
מִתָּה, שֶׁבִּגְלָלוֹ כְּאִבָּה נִפְשָׁה עַד שִׁיִּצְאָה
מִמֶּנָּה. וְהִנֵּה בֶן לְשָׂרָה – לְהַתְעַלּוֹת בִּגְלָלוֹ בְּשַׁעַת
שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל הָעוֹלָם. שְׂאֵז
וְה' פָּקַד אֶת שָׂרָה וְגו', שְׁהָרִי מְזַכִּירִים אֶת שָׂרָה
מִשּׁוּם יִצְחָק, וְעַל זֶה הוּא בֶּן לְשָׂרָה [זֶה אָמְרוּ
הַמַּלְאָכִים]. וְהִנֵּה בֶן לְשָׂרָה. [זֶה] שְׁהָרִי הַנִּקְבָּה
לוֹקַחַת [אֶת] הַבֶּן מִהַזְכָּר.

וְשָׂרָה שִׁמְעַת פֶּתַח הָאֵהָל וְהוּא אַחֲרָיו. מֶה זֶה
וְהוּא אַחֲרָיו? וְהִיא אַחֲרָיו צָרִיךְ לוֹ! אֲלֹא

סוד הוא, וְשָׂרָה שִׁמְעָתָה מֶה שֶׁהָיָה אוֹמֵר [פֶּתַח
הָאֵהָל, זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהוּא אַחֲרָיו – מִי
שֶׁהָיָה אוֹמֵר] פֶּתַח הָאֵהָל, זֶה הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה,
פֶּתַח הָאֱמוּנָה. וְהוּא אַחֲרָיו – [זֶה] שֶׁהוֹדָה לוֹ
הַדְּרָגָה הָעֲלִיוֹנָה [נ"א פֶּתַח הָאֵהָל וְהוּא אַחֲרָיו –
זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. פֶּתַח הָאֵהָל – זֶה הַדְּרָגָה
הַתַּחְתּוֹנָה, וְהוּא אַחֲרָיו – זֶה הַדְּרָגָה הָעֲלִיוֹנָה].
מִיּוֹם שֶׁהָיְתָה שָׂרָה בְּעוֹלָם לֹא שָׁמְעָה דְּבַר
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פָּרַט לְאוֹתָהּ שְׁעָה.

דְּבַר אַחֵר – שֶׁהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת שָׂרָה פֶּתַח הָאֵהָל
כְּדִי לִשְׁמַע הַדְּבָרִים, וְהִיא שָׁמְעָה הַדְּבַר
הַזֶּה שֶׁהַתְּבַשֵּׁר בּוֹ אֲבָרָהִם. [דְּבַר אַחֵר] וְהוּא
אַחֲרָיו – אֲבָרָהִם שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב מֵאַחֲוָרֵי הַשְּׂכִינָה.
וְאֲבָרָהִם וְשָׂרָה זִקְנִים בָּאִים בַּיָּמִים. מֶה זֶה
בָּאִים בַּיָּמִים? הַשְּׁעוּרִים שֶׁל הַיָּמִים
שָׂאוּ נִרְאוּ לָהֶם, הָאֶחָד מֵאָה וְהָאֶחָד תִּשְׁעִים,
נִכְנָסוּ בַּיָּמִים הַשְּׁעוּר שֶׁל הַיָּמִים כָּרְאוּ. בָּאִים
בַּיָּמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כִּי בֹא הַיּוֹם, שֶׁהָעָרִיב
הַיּוֹם לְהִכָּנֵס. חָדַל לִהְיוֹת לְשָׂרָה אֶרֶץ כְּנָשִׁים.
וְאוֹתָהּ שְׁעָה רָאֲתָה עֲצָמָה בְּעֵדוֹן אַחֵר, וְלִכְן
אָמְרָה וְאֵדְנִי זִקֵּן, שֶׁהָרִי הוּא לֹא כְּדֹאִי לְהוֹלִיד
כִּי הוּא זִקֵּן.

רבי יהודה פתח, (משלי לא) **נודע בשערים בעלה**
בשבתו עם זקני ארץ. בא ראה, הקדוש
 ברוך הוא מתעלה בכבודו שהוא גנוז ונסתר
 בעלוי רב. לא היה בעולם ולא היה מהיום
 שנברא העולם שיכול לעמד על חכמתו ולא
 יכול לעמד בו.

משים כי הוא גנוז ונסתר והתעלה למעלה
 למעלה, וכל העליונים והתחתונים לא
 יכולים להתדבק עד שכלם אומרים (יחזקאל א)
 ברוך כבוד ה' ממקומו. התחתונים אומרים
 שהוא למעלה, שכתוב (תהלים קיג) על השמים
 כבודו. העליונים אומרים שהוא למטה, שכתוב
 (שם נז) על כל הארץ כבודך. עד שכלם, עליונים
 ותחתונים, אומרים ברוך כבוד ה' ממקומו, כי
 לא נודע ולא היה מי שיכול לעמד עמו, ואתה
 אומר נודע בשערים בעלה?

אף ודאי נודע בשערים בעלה - זה הקדוש
 ברוך הוא, שהוא נודע ונדבק לפי מה
 שמשער בלבבו כל אחד כמה שיכול להתדבק
 ברוח של החכמה. ולפי מה שמשער בלבבו, כך
 נודע בלבבו, ולכן נודע בשערים - באותם

השְׁעָרִים. אֲבָל שְׁנוּדַע כְּרָאוּי אֵין מִי שְׁיָכוֹל
לְהִדְבֵּק וּלְדַעַת אוֹתוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, נוֹדַע בְּשַׁעְרִים בַּעֲלָהּ, אֵיזָה
שְׁעָרִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כד) שָׂאוּ שְׁעָרִים
רְאשֵׁיכֶם וְהִנֵּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם. וּמִשּׁוּם הַשְׁעָרִים
הֵלְלוּ, שֶׁהֵם דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת, בְּגִלְלָם נוֹדַע הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְאִם לֹא – לֹא יְכוּלִים לְהִתְדַבֵּק בּוֹ.

בא רֵאָה, הֵרִי נִשְׁמַת הָאָדָם אֵין הוּא [אֵין] מִי
שְׁיָכוֹל לְדַעַת אוֹתָהּ, אֲלֹא עַל יְדֵי אֲבָרֵי
הַגּוּף, וְהֵם הַדְּרָגוֹת שְׁעוֹשׂוֹת אֲמָנוֹת הַנִּשְׁמָה.
מִשּׁוּם כֶּךָ נוֹדַע וְלֹא נוֹדַע. כֶּךָ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
נוֹדַע וְלֹא נוֹדַע, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה, רוּחַ
לְרוּחַ, גָּנוּז וְטָמִיר מִן הַכֹּל. אֲבָל בְּאוֹתָם
הַשְׁעָרִים, שֶׁהֵם פִּתְחִים לְנִשְׁמָה, נוֹדַע הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

בא רֵאָה, יֵשׁ פֶּתַח לְפֶתַח וְדִרְגָּה לְדִרְגָּה, וּמֵהֶם
יָדוּעַ כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. פֶּתַח
הָאֵהָל – זֶהוּ פֶּתַח שֶׁל צֶדֶק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קיח)
פֶּתַח"ו ל"י שַׁעַר"י צֶדֶק וְגו'. זֶהוּ פֶּתַח רֵאשׁוֹן
לְהַכְנִס בּוֹ, וּבִפְתָח הַזֶּה נִרְאִים כָּל שְׂאֵר
הַפִּתְחִים הָעֲלִיוֹנִים. מִי שְׁזוּכָה לָזֶה [לְפֶתַח],

זוֹכָה לְדַעַת אוֹתוֹ וּבְכָל שְׁאָר הַפְּתָחִים, מְשׁוּם
שְׁכָלָם שׁוֹרִים עָלָיו.

וַעֲבָשׁוּ שִׁפְתָּח זֶה לֹא נֹדַע, מְשׁוּם שִׁישְׁרָאֵל
בְּגָלוֹת וְכָל הַפְּתָחִים הַסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ
וְלֹא יְכוּלִים לְדַעַת וְלִדְבֹק. אֲבָל בְּזִמְנִי שִׁישְׁרָאֵל
יֵצְאוּ מִן הַגָּלוֹת, עֲתִידוֹת כָּל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת
לְשֵׁרוֹת עָלָיו כָּרְאוּ.

וְאִזּוּ יָדְעוּ בְּנֵי הָעוֹלָם חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה נִכְבְּדָה מֶה
שֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעִים מִקֵּדָם לָזֶה, שִׁפְתָּח (ישעיה
י^א) וְנִחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה רוּחַ עֲצָה
וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאָת ה'. כָּלֵם עֲתִידִים לְשֵׁרוֹת
עַל הַפְּתָח הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא פֶּתַח הָאֱהֶל,
וְכָלֵם עֲתִידִים לְשֵׁרוֹת עַל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ כְּדִי לְדוֹן
הָעוֹלָם, שִׁפְתָּח וְשִׁפְט בְּצֶדֶק דְּלִים וְגו'.

מִשְׁוּם כֵּן, כְּשֶׁהִתְבַּשֵּׁר אַבְרָהָם, הִדְרָגָה הַזֶּה
הִיטָה אוֹמֶרֶת כָּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר שִׁפְתָּח
שׁוֹב אָשׁוּב אֵלָיךְ כָּעֵת חֲזָה. וַיֹּאמֶר – לֹא כָתוּב מִי
הָיָה, וְזֶהוּ פֶתַח הָאֱהֶל. וְעַל זֶה וְשָׂרָה שִׁמְעַת
דְּרָגָה זֹאת שֶׁהִיטָה מִדְּבָרֶת עִמּוֹ מֶה שֶׁלֹּא הִיטָה
שׁוֹמְעַת מִקֵּדָם לָזֶה, שִׁפְתָּח וְשָׂרָה שִׁמְעַת פֶּתַח
הָאֱהֶל, שֶׁהִיטָה מִבְּשֵׁרֶת וְאוֹמֶרֶת שׁוֹב אָשׁוּב
אֵלָיךְ כָּעֵת חֲזָה וְהִנֵּה בֶן לְשָׂרָה אֲשֶׁתָּךְ.

בא רֵאָה כְּמָה חֲבִיבוֹת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְאַבְרָהָם, שֶׁהָרִי לֹא יֵצֵא מִמֶּנּוּ יִצְחָק עַד
 שְׁנֵמוֹל. אַחֲרֵי שְׁנֵמוֹל הִתְבַּשֵּׁר עַל יִצְחָק, מִשּׁוּם
 שֶׁאֵז הוּא זֶרַע קָדוֹשׁ, וְטָרָם שְׁנֵמוֹל אֵינוֹ זֶרַע
 קָדוֹשׁ, וְאֵז הוּא כְּמוֹ שִׁפְתּוֹב (בראשית א) אֲשֶׁר זִרְעוּ
 בּוֹ לְמִינֵהוּ.

ובא וְרֵאָה, טָרָם שְׁנֵמוֹל אַבְרָהָם זִרְעוּ לֹא הָיָה
 קָדוֹשׁ, מִשּׁוּם שֶׁיֵּצֵא מִתּוֹךְ עֶרְלָה וְהַדְּבָק
 בְּעֶרְלָה לְמַטָּה. אַחֲרֵי שְׁנֵמוֹל, יֵצֵא אוֹתוֹ הַזֶּרַע
 בְּתוֹךְ הַקָּדוֹשָׁה, וְנִדְבָק בְּקִדְשָׁה שְׁלֹמַעֲלָה וְהוֹלִיד
 לְמַעֲלָה, וְנִדְבָק אַבְרָהָם בְּדִרְגָּתוֹ כְּרָאוּי. **בא** רֵאָה,
 כְּשֶׁהוֹלִיד אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק, יֵצֵא קָדוֹשׁ כְּרָאוּי.
 וְיֵאלוּ [וְדַאי] הַמִּים שֶׁהָרוּ וְהוֹלִידוּ חֶשֶׁךְ.

רבי אֶלְעָזָר שָׁאֵל יוֹם אֶחָד אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו.
 אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁקָּרָא לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יִצְחָק, שִׁפְתּוֹב וְקָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק, לָמָּה?
 שֶׁהָרִי נִרְאָה שְׁעַד שֶׁלֹּא יֵצֵא לְעוֹלָם קָרָא לוֹ
 יִצְחָק? אָמַר לוֹ, הָרִי נֶאֱמַר שֶׁאֵשׁ לוֹקַחַת מִים,
 שֶׁהָרִי הַמִּים בָּאִים מֵצַד שֶׁל הַגְּבוּרָה, וְעוֹד [נ"א
 וְבֹא תִשְׁאֵל מֵהַלּוּיִם] [שָׁאֵל אוֹתוֹ] הַלּוּיִם שֶׁהֵם
 מִשְׁמַחִים לְאוֹתוֹ הַצַּד בְּכָלִי זָמַר וְתִשְׁבַּחֹת כְּנִגּוּד

הַצַּד הַזֶּה, מְשׁוּם כֶּף יִצְחָק הוּא חֲדוּה, מְשׁוּם
שֶׁהוּא בָּא מֵאוֹתוֹ צַד וְנִדְבָק בּוֹ.

בֵּא רְאֵה, יִצְחָק צָחוּק, חֲדוּה שְׂמִיחָה מִמֶּנִּי
בָּאֵשׁ וְאֵשׁ בְּמִים, וְעַל זֶה נִקְרָא כֶּף. וְלִכְן
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ כֶּף בְּטָרִם יֵצֵא לְעוֹלָם
בְּשֵׁם זֶה וְהוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם.

וּבֵא וְרְאֵה, בְּכָל הָאַחֲרִים הַשְּׂאִיר לָהֶם הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לִקְרָא לָהֶם שְׁמוֹת, וְאָפְלוּ נָשִׁים
הָיוּ קוֹרְאוֹת לְבִנְיָהֵן שְׁמוֹת, אֲבָל כָּאֵן לֹא הַשְּׂאִיר
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאִמּוֹ לִקְרָא לוֹ שֵׁם, אֲלֹא
לְאַבְרָהָם, שֶׁכְּתוּב וְקָרְאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק. אֲתָה
וְלֹא אַחֵר. כִּדִּי לְהַחֲלִיף מִים בָּאֵשׁ וְאֵשׁ בְּמִים
לְהַכְלִילוֹ בְּצִדּוֹ.

כִּיּוֹן שֶׁהַתְּבַשֵּׁר אַבְרָהָם בִּיצְחָק, מֶה כְּתוּב?
וַיִּקְמוּ מִשֵּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקְפוּ עַל פְּנֵי סָדָם.
רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בֵּא רְאֵה כִּמָּה נוֹהֵג הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא טוֹבָה עִם כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְכָל שֶׁכֵּן לְאוֹתָם
שֶׁהוֹלְכִים בְּדַרְכָּיו, שְׂאֵפְלוּ בְּזִמְן שְׂרוּצָה לְדוֹן אֶת
הָעוֹלָם, הוּא גוֹרֵם לְמִי שְׂאוֹהֵב אוֹתוֹ לְזִכּוֹת בְּדָבָר
עַד שֶׁלֹּא יָבֹא אוֹתוֹ הַדִּין לְעוֹלָם.

שִׁשְׁנִינּוּ, בְּשַׁעָה שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אֶת
הָאָדָם, שׁוֹלַח לוֹ דוֹרוֹן, וּמִיָּהוּ? הָעֲנִי,

כְּדִי לְזָכוֹת בּוֹ. וְכִיּוֹן שְׂזוּכָה בּוֹ, הוּא מוֹשֵׁף עָלָיו
 חוּט אֶחָד שֶׁל חֶסֶד שֶׁנִּמְשָׁךְ מֵצַד הַיָּמִין וּפּוֹרֵס עַל
 רֹאשׁוֹ וְרוֹשֵׁם אוֹתוֹ, כְּדִי שֶׁכְּשִׁיבָא הַדִּין לְעוֹלָם,
 אוֹתוֹ הַמִּשְׁחִית יִזְהַר בּוֹ, וּמֵרִים עֵינָיו וְרוֹאֶה אוֹתוֹ
 הָרָשָׁם, וְאֵז מִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ וְנִזְהָר עָלָיו. מִשּׁוּם כֶּף
 מִקְדִּים הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּמָה שְׂיִזְכָּה.

וּבֵא וְרֹאֶה, כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִבִּיא
 דִּין עַל סֹדֶם, זָכָה קָדָם אֶת אַבְרָהָם וְשָׁלַח
 לוֹ דִּוְרוֹן לְזָכוֹת עִמָּהֶם כְּדִי לְהַצִּיל אֶת לוֹט בֶּן
 אָחִיו מִשָּׁם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת
 אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה, וְלֹא
 כָּתוּב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת לוֹט, שֶׁהָרִי בְּזָכוֹת
 אַבְרָהָם נִצָּל. וּמָה זֶה וַיִּזְכֹּר? שֶׁזָּכַר אוֹתוֹ מָה
 שְׂזָכָה קָדָם עִם אוֹתָם שְׁלֹשֶׁת הַמַּלְאָכִים.

כְּמוֹ זֶה, בֶּן אָדָם שְׂזוּכָה בְּצַדִּיקָה עִם בְּנֵי אָדָם,
 בְּשַׁעֲהַ שְׁדִין שְׂרוּי בְּעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא זוֹכֵר לוֹ אֶת אוֹתָהּ הַצַּדִּיקָה שֶׁעָשָׂה. מִשּׁוּם
 שֶׁבְּכָל שַׁעֲהַ שְׂזוּכָה בֶּן אָדָם, כֶּף נִכְתָּב עָלָיו
 לְמַעֲלָה. וְאִפְלוּ בְּשַׁעֲהַ שְׁדִין שׁוֹרָה עָלָיו,
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זוֹכֵר אֶת אוֹתוֹ הַטּוֹב שֶׁעָשָׂה
 וְזָכָה עִם בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יא) וְצַדִּיקָה

תַּצִּיל מַמּוֹת. מִשּׁוּם כִּף הַקָּדִים הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא לֹא־בָרָהֶם, כְּדִי שְׂיִזְכֶּה וַיִּצִּיל אֶת לוֹט.

וַיִּשְׁקָפוּ עַל פְּנֵי סָדָם. בֹּא רֵאָה, וַיִּקְמוּ הָאֲנָשִׁים
מִשָּׁם, מֵאוֹתָהּ סְעוּדָה שֶׁתִּקַּן לָהֶם
אֲבָרָהֶם וְזָכָה בָּהֶם. אֵף עַל גֵּב שֶׁהָיוּ מְלֹאָכִים,
זָכָה בָּהֶם. וְכָל אוֹתוֹ מֵאֲכָל לֹא נִשְׁאַר מִמֶּנּוּ כְּלוּם,
מִשּׁוּם אֲבָרָהֶם, וּלְזָכוֹתוֹ, שֶׁהָרִי כָּתוּב וַיֹּאכְלוּ,
בְּאֵשׁ שֶׁלָּהֶם נֶאֱכַל.

וְאִם תֹּאמַר, הָרִי שֶׁלָּשָׁה מְלֹאָכִים הָיוּ? זֶה אִ"שׁ
וְזֶה מִי"ם וְזֶה רו"ח. אֲלֹא כָּל אֶחָד וְאֶחָד
כָּלוּל בַּחֲבֵרוֹ, וּמִשּׁוּם כִּף וַיֹּאכְלוּ. כִּמוֹ זֶה (שְׁמוֹת כ"ד)
וַיִּחְזְזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. אֲכִילָה וְדֹאִית
הֵם אָכְלוּ, שְׁנֵיזִנּוּ מִהַשְׁכִּינָה. אֵף כָּאֵן וַיֹּאכְלוּ –
גִּרְמוֹ [נ"א גִּרְמִז רִמְז] לְהִזּוֹן [מִמֶּנּוּ] מֵאוֹתוֹ הַצַּד
שֶׁאֲבָרָהֶם נִדְּבַק בוֹ, וּמִשּׁוּם כִּף לֹא הִשְׁאִירוּ כְּלוּם
מִמָּה שֶׁנִּתֵּן לָהֶם אֲבָרָהֶם.

כִּמוֹ כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִשְׁתּוֹת מֵאוֹתָהּ כּוֹס שֶׁל
בְּרָכָה כְּדִי שְׂיִזְכֶּה לְאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁלֹּמַעְלָה,
אֵף הֵם אָכְלוּ מִמָּה שֶׁתִּקַּן לָהֶם אֲבָרָהֶם כְּדִי שְׂיִזְכּוּ
לְהִזּוֹן מִהַצַּד שֶׁל אֲבָרָהֶם, שֶׁהָרִי מֵאוֹתוֹ צַד יוֹצֵא
מִזּוֹן לְכָל הַמְּלֹאָכִים הָעֲלִיּוֹנִים. וַיִּשְׁקָפוּ,

הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל רַחֲמִים לְהַצִּיל אֶת לוֹט. כָּתוּב כָּאן וַיִּשְׁקֹפוּ, וְכָתוּב שָׁם (דְּבָרִים כו) הַשְׁקִיפָה מִמַּעֲדוֹן קֹדֶשׁךָ. מַה לְּהֵלֵן לְרַחֲמִים – אֵף כָּאן לְרַחֲמִים.

וְאַבְרָהָם הֵלֵךְ עִמָּם לְשַׁלְּחָם, לַעֲשׂוֹת לָהֶם לוֹיָהּ. אָמַר רַבִּי יִיסָא, אִם תֹּאמַר שְׂאֵבְרָהֶם יָדַע שֶׁהֵם מְלֹאכִים, לָמָּה עָשָׂה לָהֶם לוֹיָהּ? אֵלָּא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵף עַל גִּב שִׁידַע רַגְלֵי הָיָה לַעֲשׂוֹת לְכָל בְּנֵי הָאָדָם שְׂמֻזְמָנִים עִמּוֹ לַעֲשׂוֹת לָהֶם לוֹיָהּ. [מַה שֶׁהָיָה רַגְלֵי לַעֲשׂוֹת עִם בְּנֵי אָדָם עָשָׂה בָּהֶם וְלוֹיָהּ אוֹתָם], מִשּׁוּם שֶׁכָּךְ צָרִיךְ לְאָדָם לַעֲשׂוֹת לוֹיָהּ לְאוֹרְחִים, שֶׁהָיָה הַכֹּל תְּלוּי בָּזָה. וּבַעֲוֹד שֶׁהוּא הָיָה הוֹלֵךְ עִמָּם, הִתְגַּלָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶל אַבְרָהָם, שֶׁכָּתוּב וְה' אָמַר הִמְכָּסָה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה. וְה' – הוּא וּבֵית דִּינּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה הוֹלֵךְ עִמָּם.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁכֵּן אָדָם עוֹשֶׂה לוֹיָהּ [לְאָדָם] לְחֻבְרוֹ, הוּא מוֹשֵׁךְ אֶת הַשְׂכִּינָה לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ וּלְלַכֵּת עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ לְהַצִּילוֹ, וְלִכֵּן צָרִיךְ אָדָם לָלוֹת אֶת הָאוֹרֶחַ כְּדִי לְחַבֵּר עִמּוֹ שְׂכִינָה וּמוֹשֵׁךְ עָלָיו לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ.

משום כך, וה' אָמַר הַמַּכְסָּה אֲנִי מַאֲבָרֶהָם אֲשֶׁר
אֲנִי עֹשֶׂה. רַבִּי חֲזִיא פָּתַח, (עמוס ג) כִּי לֹא
יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים דָּבָר כִּי אִם גָּלָה סוּדוֹ אֶל עַבְדָּיו
הַנְּבִיאִים. אֲשֶׁרֵיהֶם צְדִיקֵי הָעוֹלָם שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא הַתְרַצָּה בָּהֶם, וְכָל מֶה שֶׁהוא עוֹשֶׂה בְּרַקִּיעַ
וְעֵתִיד לַעֲשׂוֹת בָּעוֹלָם – עַל יְדֵי הַצְּדִיקִים עוֹשֶׂה
אוֹתוֹ, וְלֹא מַכְסָּה מֵהֶם כָּלוּם לְעוֹלָמִים, כִּי
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוא רוֹצֶה לְשַׁתֵּף עִמּוֹ אֶת
[הַצְּדִיקִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לְרָשָׁעִים בְּכָל
מֶה שֶׁהוא עוֹשֶׂה.

בא רֵאָה, הַכֹּל מִגָּלָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוא
לְצְדִיקִים, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם בָּאִים וּמְזַהֲרִים אֶת
בְּנֵי הָאָדָם לָשׁוּב מִחַטָּאֵיהֶם וְלֹא יַעֲנִשׁוּ מִתּוֹךְ
הַדִּין הָעֲלִיוֹן וְלֹא יִהְיֶה לָהֶם פִּתְחוֹן פֶּה אֵלָיו.
מִשּׁוֹם כֵּן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוא מוֹדִיעַ לָהֶם הַסּוּד
שֶׁהוא עוֹשֶׂה בָּהֶם הַדִּין. וְעוֹד, כִּדִּי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ
שֶׁהָרִי בְּלִי דִין עֹשֶׂה בָּהֶם דִּין.

אמר רַבִּי אֶלְעָזָר, אוֹי לְרָשָׁעִים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים
וְלֹא מַשְׁגִּיחִים וְלֹא יוֹדְעִים לְהַשְׁמֵר
מִחַטָּאֵיהֶם. וּמֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוא שֶׁכָּל מַעֲשָׂיו
אִמָּת וּדְרָכָיו דִּין אֵינּוּ עוֹשֶׂה כָּל מֶה שֶׁעוֹשֶׂה
בָּעוֹלָם עַד שֶׁמִּגָּלָה לְצְדִיקִים כִּדִּי שֶׁלֹּא יִהְיֶה לָהֶם

פִּתְחוֹן פֶּה לְבַנֵּי אָדָם, אֲצֵל בְּנֵי אָדָם לֹא כָּל שֹׁכֵן
 שֵׁישׁ לָהֶם לַעֲשׂוֹת דְּבָרֵיהֶם שֶׁלֹּא יִדְּבְרוּ בְּנֵי אָדָם
 לְשׁוֹן הָרַע בָּהֶם. וְכֵן כָּתוּב (במדבר לב) וְהֵייתֶם
 נִקְיִים מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל. וַיֵּשׁ לָהֶם לַעֲשׂוֹת שֶׁלֹּא
 יִהְיֶה לָהֶם פִּתְחוֹן פֶּה לְבַנֵּי אָדָם, וַיִּתְּרוּ בָהֶם אִם
 הֵם חוֹטְאִים וְלֹא מְשַׁגִּיחִים לְהַשְׁמֵר, שֶׁלֹּא תִהְיֶה
 לְמִדַּת הַדִּין שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פִּתְחוֹן פֶּה
 אֲלֵיהֶם, וּבִמָּה? בַּתְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים כְּשָׂרִים.

בא רֵאָה, וְה' אָמַר הַמִּכְסָּה אֲנִי מַאֲבָרָהּ. אָמַר
 רַבִּי יְהוּדָה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן אֶת כָּל
 הָאָרֶץ לְאַבְרָהָם לְהִיּוֹת לוֹ נַחֲלַת יִרְשָׁה
 לְעוֹלָמִים, שֶׁכָּתוּב כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אִתָּה
 רֵאָה לְךָ אֶתְנַנֶּה וְגו', וְכָתוּב שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאָה.
 וּלְאַחַר מִכֵּן הֶצְטַרֵּךְ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲקֹר אֶת
 הַמְּקוֹמוֹת הַלָּלוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּבֹד
 נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ לְאַבְרָהָם, וְהוּא אָב לְכָל,
 שֶׁכָּתוּב כִּי אָב הֵמוֹן גּוֹיִם נִתְּתִיךָ, וְלֹא נָאָה לִי
 לְמַחֲוֹת בָּנִים בְּלִי לְהוֹדִיעַ לְאַבְרָהָם שֶׁקָּרָאתִי לוֹ
 אַבְרָהָם אֱהָבִי, וּמִשׁוּם כֵּךְ צָרִיךְ לְהוֹדִיעוֹ, מִשׁוּם
 כֵּךְ [אָמַר] וְה' אָמַר הַמִּכְסָּה אֲנִי מַאֲבָרָהּ אֲשֶׁר
 אֲנִי עֹשֶׂה.

אמר רבי אבא, בא ראה ענוותנותו של אברהם, שאף על גב שאמר לו הקדוש ברוך הוא זעקת סדם ועמרה כי רבה, ועם כל זה שהאריך עמו והודיע לו שרוצה לעשות דין בסדם, לא בקש ממנו להציל את לוט ולא יעשה בו דין. מה הטעם? בשביל שלא לתבוע שְׂכָר מַמְעָשִׁיו.

ועל זה שלח הקדוש ברוך הוא את לוט והצילו משום אברהם, שכתוב ויזכר אלהים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה וגו'. מה זה אשר ישב בהן לוט? הרי נאמר, אבל משום שכלם רשעים ולא נמצא [ביניהם] מכלם שיש לו דבר זכות פרט ללוט. מכאן למדנו, שבכל מקום שדירים בו רשעים הוא חרב.

אשר ישב בהן לוט, וכי בכלם ישב לוט? אלא בגללו היו מושבים ולא חרבו. ואם תאמר בזכותו – לא! אלא בזכות אברהם. אמר רבי שמעון, בא ראה ששמוש שאדם עושה לצדיק, אותו שמוש מגן עליו בעולם, ולא עוד, אלא שאף על גב שהוא רשע, לומד מדרכיו ועושה אותם.

בא ראה, שהרי משום שהתחבר לוט עם אברהם – אף על גב שלא למד כל

מַעֲשָׂיו, לָמַד לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם הַבְּרִיּוֹת כְּמוֹ
שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה אַבְרָהָם, וְזֶהוּ שֶׁהָיָה מֵיִשָּׁב אֶת כָּל
אוֹתָן הָעָרִים כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁהָיוּ מֵיִשָּׁבִים אַחֵר
שֶׁנִּכְנַס לוֹט בֵּינֵיהֶם.

סדר הלימוד ליום ו' חשון [יום 36 בשנה]

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֹּא רֵאֵה שְׁשִׁכְנָה לֹא זָזָה
מֵאַבְרָהָם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא אָמַר לוֹ [בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוא
עָמוּ]. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְהָרִי שְׁכִינָה הִיָּתָה
מִדְּבַרְת עָמוּ, שֶׁהָרִי [בְּדִרְגָּה] זֶה הִתְגַּלָּה אֵלָיו
הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוא, שְׁכָתוּב (שמות ו') וְאַרְא אֶל
אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בָּאֵל שְׁדִי. אָמַר לוֹ,
כֹּף זֶה וְדָאִי.

וּבֹא וּרְאֵה מַה כָּתוּב, וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקֵת סֹדִם
וְעַמָּהּ כִּי רַבָּה. בִּהְתַּחֲלָה וְה' אָמַר,
וּלְבִסּוֹף וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקֵת סֹדִם וְעַמָּהּ וְגו'.
זֹהִי הַדִּרְגָּה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁהִתְגַּלְתָּה לוֹ עַל
הַדִּרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה.

מדרש הנעלם

וְה' אָמַר הַמַּכְסָּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם וְגו'. מַה כָּתוּב
לְמַעַלָּה? וַיִּקְמוּ מִשָּׁם הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁקְפוּ עַל

פְּנֵי סֶדֶם, לַעֲשׂוֹת דִּין בְּרָשָׁעִים. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו?
הַמִּכְסָּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר רַב חֲסֵדָא, אֵין
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִין בְּרָשָׁעִים עַד שְׁנִמְלֵךְ
בְּנִשְׁמָתָם שֶׁל צְדִיקִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (איוב ד') מִנִּשְׁמַת
אֱלֹהֵי יֹאבֶדוּ. וְכָתוּב הַמִּכְסָּה אֲנִי מֵאַבְרָהָם. אָמַר
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: כָּלוּם יֵשׁ לִי לַעֲשׂוֹת דִּין
בְּרָשָׁעִים עַד שְׁאֲמַלֵּךְ בְּנִשְׁמֹת הַצְדִּיקִים. וְאוֹמַר
לָהֶם: הֲרָשָׁעִים חָטְאוּ לִפְנֵי, אֶעֱשֶׂה בָּהֶם דִּין,
שְׁכָתוּב וַיֹּאמֶר ה' זַעֲקֵת סֶדֶם וַעֲמֹרָה כִּי רַבָּה
וַחֲטֹאתָם וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, הַנִּשְׁמָה עוֹמֶדֶת בְּמִקְוָמָה, וְהִיא
יִרְאֶה לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו וְלֹא יִרְאֶה לִפְנָיו כָּלוּם,
עַד שֶׁיֵּאמַר לְמַטְטְרוֹ"ן שְׁיִגִּישָׁנָה לִפְנָיו וְתֹאמַר
מַה שָּׂרַצְתָּה. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיֵּגֶשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר
הָאֵף תִּסְפֶּה צְדִיק עִם רָשָׁע וְגו', חֲלִילָה לָךְ וְגו'.

אֲנִלִּי יֵשׁ חֲמִשִּׁים צְדִיקִים וְגו'. הַנִּשְׁמָה פּוֹתַחַת
וְאוֹמֶרֶת: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שְׂמָא נִתְעַסְקוּ
בְּחֲמִשִּׁים פְּרָשִׁיּוֹת שֶׁל תּוֹרָה, וְאֵף עַל פִּי שְׁלֹא
נִתְעַסְקוּ לְשִׁמָּה, שָׂכַר יֵשׁ לָהֶם לְעוֹלָם הַבָּא וְלֹא
יִכְנָסוּ לְגִיְהֵנָם. מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? וַיֹּאמֶר ה' אִם
אֲמָצָא בְּסֶדֶם חֲמִשִּׁים צְדִיקִים וְגו'.

וְהָרִי [שְׁנִינוּ], אוֹתָן פְּרָשִׁיּוֹת יִתְרוֹת חֲמֻשִׁים
וְשָׁלֹשׁ הָיוּ. אֱלָא, אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ,
חֲמֻשָּׁה סִפְרִים הֵם בִּתְּוָרָה, וּבְכָל אֶחָד וְאֶחָד
נִכְלָלִים עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת עֲשָׂרָה מֵאֲמֹרוֹת שְׁבָהֶם
נִבְרָא הָעוֹלָם. חָשַׁב עֲשָׂרָה בְּכָל אֶחָד מֵהֶם –
הוּא חֲמֻשִׁים.

השלמה מההשמטות (סימן טו)

חֲמֻשִׁים הֵם כְּנֶגֶד חֲמֻשִׁים שַׁעֲרֵי בִינָה, וְהֵם
רְאוּיִים לְהַצִּיל כָּל הָעוֹלָם בְּצַדִּיקָתָם,
וְה' הוֹדָה לְדַבְּרִיהָ. וּכְשֶׁרָאָתָה שְׁלֹא מִצָּאָה,
אָמְרָה (שם יח) אוֹלֵי יַחְסְרוֹן חֲמֻשִׁים הַצַּדִּיקִים
חֲמֻשָּׁה, כְּלוּמַר, אוֹלֵי יֵשׁ בָּהֶם בְּנֵי אָדָם שֶׁעָסְקוּ
בִּידִיעַת שְׁמֶךָ, שֶׁהוּא הַשֵּׁם בְּמִלּוּאוֹ, שֶׁהוּא
חֲמֻשָּׁה וְאַרְבָּעִים, יו"ד ה"א וַא"ו ה"א, כְּמִסְפֵּר
אָדָם, שְׁנָאֲמַר (דברים י) וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ
שָׂאֵל. וּכְשֶׁלֹּא מִצָּאָה, חוֹזֶרֶת לוֹמַר אוֹלֵי יִמְצְאוּן
שֵׁם אַרְבָּעִים (ע"כ מההשמטות).

עוֹד פּוֹתַחַת הַנִּשְׁמָה וְאוֹמֶרֶת: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם,
אֵף עַל פִּי שְׁלֹא נִתְעַסְקוּ בִּתְּוָרָה, שְׁמָא קִבְּלוּ
עָנָשׁ עַל מָה שֶׁחֲטָאוּ בְּבֵית דִּין וְנִתְכַּפֵּר לָהֶם,
שְׁנָאֲמַר (דברים כה) אַרְבָּעִים יִכְּנוּ לֹא יִסִּיף. וּמָמָה
שֶׁנִּתְבַּיְּשׁוּ לִפְנֵיהֶם, דִּים לְהִתְכַּפֵּר [לִפְנֵיהֶם] לָהֶם

שְׁלֹא יִכְנָסוּ לַגִּיהֶנֶם. מֶה כָּתוּב אַחֲרָיו? לֹא אֶעֱשֶׂה
בְּעֵבוֹר הָאֲרָבָעִים.

השלמה מההשמטות (סימן טז)

עוֹד פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אוֹלֵי
יִמְצְאוּן שֵׁם שְׁלֹשִׁים, כְּלוּמֶר, אוֹלֵי יֵשׁ
בִּינֵיהֶם צְדִיקִים שֶׁעָסְקוּ וְהִשְׁיגוּ אוֹתָם הַשְּׁלֹשִׁים
מַעֲלוֹת הָרְמוּזוֹת בְּנִבְיָאָת יִחְזְקָאל בְּפָסוּק וַיְהִי
בְּשִׁלְשִׁים [שָׁנָה], וְהֵם כְּלוּלִים בְּשִׁלְשִׁים וּשְׁתַּיִם
נְתִיבוֹת חֲכָמָה, שֶׁהֵם עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת
וְעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וְכֵן אוֹלֵי יֵשׁ בִּינֵיהֶם אֲנָשִׁים
צְדִיקִים יְחִידֵי סִגְלָה הַמִּיחָדִּים שְׁתֵּי פְעָמִים בְּיוֹם
בְּפָסוּק שִׁמְעֵי יִשְׂרָאֵל, שְׂכָה כְּלוּלִים עֶשֶׂר סְפִירוֹת
בְּמִלַּת אֶחָד. הָאֶלֶף עִם הַחִי"ת הֵם תְּשַׁעָּה,
וְהַמֶּלֶה א' הָרִי עֲשָׂרָה, וְהַד' אִמֶּר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם עָלֶיהָ (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לֵה' צְדִיקִים
יָבוֹאוּ בּוֹ, וְדַל"ת מִלְּשׁוֹן שַׁעַר, וּשְׁתֵּי פְעָמִים בְּיוֹם
הָרִי עֲשָׂרִים.

וּכְשֶׁאֵינָהּ מוֹצְאָה, חוֹזֶרֶת וּפּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת:
רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אוֹלֵי יִמְצְאוּן שֵׁם
עֲשָׂרָה, כְּלוּמֶר, אוֹלֵי יִמְצְאוּ בִּינֵיהֶם מִי שֶׁעוֹסֵק
בְּעֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת וּבְעֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת בְּכָל יוֹם. וְכֵן
אוֹלֵי יִמְצְאוּן בִּינֵיהֶם עֲשָׂרָה שְׁמִקְדִּימִים לְבֵית

הַכְּנֶסֶת, שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, כָּל [הַנְּמָצָא] הַנִּמָּנָה
מֵעֶשְׂרָה רְאוּשֵׁי לְבֵית הַכְּנֶסֶת, נוֹטֵל שָׂכָר כְּנֶגֶד
כָּל שְׂבָאִים אַחֲרָיו. מָה כָּתוּב? לֹא אֲשַׁחֲת
בְּעִבּוֹר הָעֶשְׂרָה.

כָּל זֶה יֵשׁ לְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק לְלַמֵּד סְנִיגוּרֶיהָ וְזִכּוֹת
עַל הָרָשָׁעִים, לְהַשְׁקִיט הָאֵף וְהַחֲמָה. וְכִיוֹן
שֶׁלֹא מִצָּאָה שׁוֹם זִכּוֹת לְלַמֵּד, מָה כָּתוּב? (בראשית
יח) וַיֵּלֶךְ ה' כְּאִשֶּׁר כָּלָה לְדַבֵּר אֶל אַבְרָהָם וְאַבְרָהָם
שָׁב לְמָקוֹמוֹ. מֵהוּ לְמָקוֹמוֹ? לְמָקוֹם מַעֲלָתוֹ
הַיְדוּעָה, וְאִזּוֹ נִסְתַּלַּק הַדִּין וְנִסְתַּלַּק הַסְּנִיגוֹר,
וְהַקְטָגוֹר מְקַטְרֵג. וְזֶהוּ (שם יט) וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי
הַמַּלְאָכִים סְדָמָה בְּעָרֵב וְגוֹמֵר. וְלוֹט הוּא שָׁטָן,
הוּא יֵצֵר הָרָע, יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר סְדָם כִּי שָׁם בֵּיתוֹ,
שְׂכָתוֹב לִפְתַּח חֲטָאת רִבְזָן, וּמִתְחַבֵּר עִם בְּנֵי אָדָם
וּמִטְעָה אוֹתָם עַד שְׁמוּרִידָם לְבָאֵר שַׁחַת, וְהוּא גַם
כֵּן עֲמָהֶם נִדּוֹן עַל שְׁהִטְעָה אוֹתָם, וַיּוֹרֵד עַד
צַעֲרָהּ שֶׁל גֵּיהֶנָם, וְזֶהוּ (שם) הִנֵּה נָא הָעִיר הַזֹּאת
קָרְבָה לְנוֹס שָׁמָּה.

הַרְוִיצָח הוּא עֲשׂוֹ שׁוֹפֵךְ דָּמִים, וְהוּא מִצָּעֵר. וְאֵף
עַל פִּי שְׁיּוֹרֵד וְנִדּוֹן שָׁם עַל כָּל זֶה,
תְּאֻנּוֹתוֹ וְחֲשָׁקוֹ לַחֲזוֹר וּלְהִטְעוֹת לְאַחֲרִים, וְזֶהוּ (שם)
וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעֵר: (ע"כ מֵהַשְׁמָטוֹת).

עוֹד פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת: אוֹלֵי יֵשׁ שָׁם שְׁלֵשִׁים?
 אוֹלֵי יֵשׁ בֵּינֵיהֶם צְדִיקִים שֶׁהִשְׁגִּיגוּ שְׁלֵשִׁים
 מַעֲלוֹת הָרְמוּזִים בְּפֶסוּק (יחזקאל א) וַיְהִי בְּשֵׁלֶשִׁים
 שָׁנָה, וְהֵם כָּלוּלִים בְּל"ב נְתִיבוֹת, שֶׁהֵם כ"ב
 אוֹתִיּוֹת וַי' סְפִירוֹת, לְפַעֲמִים הֵם כָּלוּלִים לְשִׁמְנָה.

עוֹד פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת: אוֹלֵי יִמָּצְאוּן שָׁם
 עֲשָׂרִים, שָׁמָּה יִגְדְּלוּ בָנִים לְתִלְמוּד תּוֹרָה
 וַיֵּשׁ לָהֶם שָׂכָר לַעֲשֻׁרֵת הַדְּבָרוֹת שְׁתֵּי פַעֲמִים
 בְּכָל יוֹם, שָׁאֲמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל הַמְּגִדֵּל בְּנוֹ
 לְתִלְמוּד תּוֹרָה וּמוֹלִיכּוֹ לְבֵית רַבּוֹ בְּבִקְרָא וּבְעֶרְבֵי,
 מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כָּאֵלּוּ קָיָם [עָלָיו] הַתּוֹרָה
 שְׁתֵּי פַעֲמִים בְּכָל יוֹם. מָה כְּתוּב? וַיֹּאמֶר לֹא
 אֲשַׁחֲיִית בְּעֶבֶר הָעֲשָׂרִים.

עוֹד פּוֹתַחַת וְאוֹמֶרֶת: אוֹלֵי יִמָּצְאוּן שָׁם עֶשְׂרֵה.
 אוֹמֶרֶת: רַבּוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שָׁמָּה הָיוּ מֵאוֹתָם
 הָעֶשְׂרֵה הָרָאוּשׁוֹנִים שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת שְׁנוּטֵל שָׂכָר
 כְּגֹדֶל כָּלֶם שְׁבָאִים אַחֲרֵיהֶם. מָה כְּתוּב [בּוֹ]?
 וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁחֲיִית בְּעֶבֶר הָעֶשְׂרֵה.

כִּי זֶה יֵשׁ לְנִשְׁמַת הַצְּדִיק לֹמֵר עַל הָרָשָׁעִים.
 כִּיּוֹן שֶׁלֹּא נִמְצָא בְיָדָם כְּלוּם, מָה כְּתוּב?
 וַיֵּלֶךְ ה' כֹּאֲשֶׁר כָּלָה לְדַבֵּר אֶל אַבְרָהָם

וְאַבְרָהָם שָׁב לְמָקוֹמוֹ. מִהוּ לְמָקוֹמוֹ? לְמָקוֹם
מַעֲלָתוֹ הַיְדוּעָה.

אָמַר רַבִּי, מִצָּוָה לוֹ לְאָדָם לְהִתְפַּלֵּל עַל
הָרָשָׁעִים כְּדִי שִׁיחַזְרוּ לְמוֹטָב וְלֹא יִכְנָסוּ
לְגִיָּהֶנָּם, שִׁכְתוֹב (תהלים לה) וְאֲנִי בַּחֲלוּתָם לְבוּשִׁי
שֶׁקֶן וְגו'. וְאָמַר רַבִּי, אָסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִתְפַּלֵּל עַל
הָרָשָׁעִים שִׁיִּסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם, שְׁאֵלְמָלָא סִלְקוּ
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַרַח מִן הָעוֹלָם כְּשֶׁהִיָּה
עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה, לֹא בָּא אַבְרָהָם אֲבִינוּ לְעוֹלָם,
וְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ, וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד וְהַמֶּלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ, וְהַתּוֹרָה לֹא נִתְּנָה, וְכָל אוֹתָם הַצְּדִיקִים
וְהַחֲסִידִים וְהַנְּבִיאִים לֹא הָיוּ בְּעוֹלָם. אָמַר רַבִּי
יְהוֹדָה, כִּיּוֹן שְׁרוּאָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא
נִמְצָא בְּרָשָׁעִים כָּלוּם מְכַל אוֹתָם הָעֲנִינִים, מִה
כְּתוּב? וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה וְגו'. (עד כאן
מִדְּרַשׁ הַנֶּעֱלָם).

זוהר:

אֲרִיָּדָה נָא וְאַרְאֵה הַכְּצַעֲקָתָה הַבָּאָה אֵלַי עָשׂו
כָּלָה. לְמִי אָמַר? אִם תֹּאמַר לְאוֹתָם
הַמַּלְאָכִים – מִי רָאָה מְדַבֵּר עִם זֶה וּמִצְוָה אֶת זֶה?
אֵלָּא לְאַבְרָהָם אָמַר, שִׁבְרָשׁוֹתוֹ עוֹמְדִים
הַמְּקוֹמוֹת הֵלָלוּ. דָּבָר אַחֵר – לְאוֹתָם מַלְאָכִים.

מָה שֶׁנֶּאֱמַר לְאַבְרָהָם, מָה הַטַּעַם עָשׂוּ? הֲיֵהָ צָרִיף לְכַתֵּב עָשָׂה. מָה זֶה עָשׂוּ? [אַלָּא] זֶה אַבְרָהָם וּשְׂכִינָה שְׁלֹא זֹזָה מִמֶּנּוּ. [דְּבַר אַחֵר] עָשׂוּ – מָה שֶׁנֶּאֱמַר לַמַּלְאָכִים, מִשּׁוֹם שֶׁהָיוּ מְזַמְּנִים לְשֵׁם, וְהָיוּ נִמְצְאִים לַעֲשׂוֹת דִּין, וְעַל זֶה עָשׂוּ.

דְּבַר אַחֵר עָשׂוּ – [לַעֲשׂוֹת] כְּתַרְגוּמוֹ עֲבָדוֹ. וְכִי לֹא הָיָה יוֹדֵעַ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא אָמַר אֲרֻדָּה נָא וְאַרְאֶה, וְהָרִי הַכֹּל גָּלוּי לְפָנָיו? אַלָּא אֲרֻדָּה נָא מִדְּרַגַּת הַרְחָמִים לְדְרַגַּת הַדִּין, וְהָיָה [זוֹ] יְרִידָה. וְאַרְאֶה – רְאִיָּה זֹו לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם בְּאִיזָה דִּין יְדוֹן אוֹתָם.

מִצְאָנוּ רְאִיָּה לְטוֹב וּמִצְאָנוּ רְאִיָּה לְרָע. רְאִיָּה לְטוֹב – שְׁכָתוֹב (שְׁמוֹת ב) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע. רְאִיָּה לְרָע – שְׁכָתוֹב אֲרֻדָּה נָא וְאַרְאֶה [נ"א מִצְאָנוּ יְרִידָה לְטוֹב וּמִצְאָנוּ יְרִידָה לְרָע. לְטוֹב – שְׁכָתוֹב (שֵׁם יט) וַיֵּרָד ה' עַל הַר סִינַי. (בַּמִּדְבָּר יא) וַיֵּרָדְתִּי וְדִבַּרְתִּי עִמָּךְ שָׁם. יְרִידָה לְרָע – אֲרֻדָּה נָא, בְּשִׁבְלִי לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֵיהֶם בְּדִין, וְעַל זֶה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַמְּכַסֶּה אֶנִּי מֵאַבְרָהָם.

וְאַבְרָהָם הָיוּ יְהִיָּה לְגוֹי גָּדוֹל וְעָצוֹם. מָה הַטַּעַם הַבְּרָכָה הַזֹּו כָּאֵן? אַלָּא כִּדִּי לְהוֹדִיעַ

שְׁאֵפְלוּ בַּשָּׂעָה שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל
הָעוֹלָם, לֹא מִשְׁתַּנָּה. שֶׁהָרִי יוֹשֵׁב בְּדִין עַל זֶה
[ד"א וְיוֹשֵׁב] וּבִרְחֻמִּים עַל זֶה, וְהַכֹּל בְּרִגְעַ אֶחָד
וּבַשָּׂעָה אַחַת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהָרִי כְּתוּב (תהלים סט) וְאֲנִי
תִּפְלָתִי לָךְ ה' עֵת רְצוֹן. לַפְעָמִים שֶׁהוּא
עֵת רְצוֹן, וְלַפְעָמִים שְׂאִינוּ עֵת רְצוֹן. לַפְעָמִים
שְׂשׁוּמֵעַ, וְלַפְעָמִים שֶׁלֹּא שׁוֹמֵעַ. לַפְעָמִים
שְׁנִמְצָא, וְלַפְעָמִים שֶׁלֹּא נִמְצָא, שְׁכָתוּב (ישעיה נה)
דִּרְשׁוּ ה' בְּהִמְצָאוֹ קִרְאֵהוּ בְּהִיּוֹתוֹ קְרוֹב.

אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, כָּאֵן לִיחִיד, כָּאֵן לְצַבּוּר. כָּאֵן
לְמָקוֹם אֶחָד, וְכָאֵן לְכָל הָעוֹלָם. מִשּׁוּם כֶּף
בִּרְךְ אֶת אַבְרָהָם, שֶׁהוּא שָׂקוּל כָּכָל הָעוֹלָם,
שְׁכָתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
בְּהִבְרָאָם, [וְכָתוּב] וְשָׁנִינוּ בְּאַבְרָהָם. יִהְיֶה
בְּגִימָטְרִיא שְׁלֹשִׁים. כֶּף שָׁנִינוּ, שְׁלֹשִׁים צְדִיקִים
מִזְמִין הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל דּוֹר וָדוֹר לְעוֹלָם,
כְּמוֹ שֶׁהִזְמִין אֶת אַבְרָהָם.

השלמה מההשמטות (סימן יז)

פַּעַם אַחַת יֵצֵא רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרָאָה [וְרָאָה]
שֶׁהָעוֹלָם חָשׁוּךְ וְאֵפֶל וְנִסְתָּם אִוְרוֹ. אָמַר

לו רבי אֶלְעָזָר, בֹּא רְאֵה מָה רוּצָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוא לַעֲשׂוֹת בְּעוֹלָם. הִלְכוּ וּמָצְאוּ מְלֶאךָ אֶחָד
שְׂדוּמָה לְהַר גְּבוּהָ וּמוֹצִיא שְׁלֹשִׁים שְׁלֵהבוֹת
מִפִּיּוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָה אַתָּה רוּצָה
לַעֲשׂוֹת? אָמַר לוֹ, רְצוֹנִי לְהַחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם,
מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִמְצָא שְׁלֹשִׁים צְדִיקִים בְּדוֹר, שֶׁכֶּךָ
גָּזַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל אֲבֵרָהֶם, שֶׁכָּתוּב (בראשית
יח) הִיוּ 'יְהִיָּה', בְּגִימָטְרִיא שְׁלֹשִׁים.

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, לֵךְ לִפְנֵי
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר לוֹ, בֵּר יוֹחָאִי
מְצוּי בְּאַרְץ. הִלֵּךְ אוֹתוֹ מְלֶאךָ לִפְנֵי הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר לוֹ: רַבּוֹן הָעוֹלָם, גָּלוּי וִידוּעַ
לִפְנֵיךָ מָה שֶׁאָמַר לִי בֵּר יוֹחָאִי? אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא: לֵךְ תַּחֲרִיב אֶת הָעוֹלָם וְאַל תִּשְׁגִּיחַ
בְּבֵר יוֹחָאִי.

בְּשֵׁבַע, רָאָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אֶת הַמְּלֶאךָ. אָמַר לוֹ:
אִם לֹא תֵלֵךְ, גּוֹזְרִנִּי עָלֶיךָ שֶׁלֹּא תִכְנַס
לְשָׁמַיִם, וְתִהְיֶה בַּמָּקוֹם שֶׁל עֲזָא וְעֲזָאֵל,
וְכִשְׁתִּכְנַס לִפְנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אָמַר לוֹ, אִם
אֵין שְׁלֹשִׁים צְדִיקִים בְּעוֹלָם – שִׁיְהִיו עֲשָׂרִים,
שֶׁכֶּךָ כָּתוּב: (בראשית יח) לֹא אֲשַׁחֲיֵת בְּעֶבְבוֹר
הָעֲשָׂרִים. וְאִם אֵין עֲשָׂרִים – שִׁיְהִיו עֶשְׂרֵה, שֶׁכֶּךָ

כתוב: לא אֲשַׁחִית בַּעֲבוּר הָעֶשְׂרָה, וְאִם אֵין
עֶשְׂרָה – שִׁיְהִיו שָׁנִים, שֶׁהֵם אָנִי וּבְנִי, שְׁכַךְ
כתוב: (דברים יט) עַל פִּי שָׁנִים שְׁנֵי עֲדִים יָקוּם דָּבָר,
וְאֵין דָּבָר אֶלָּא עוֹלָם, שְׁכָתוּב (תהלים לג) בְּדָבָר ה'
שָׁמַיִם נִעָשׂוּ, וְאִם אֵין שָׁנִים – הֲרִי יֵשׁ אֶחָד, וְאָנִי
הוא, שְׁכָתוּב (משלי י) וְצַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה יֵצֵא קוֹל מִשָּׁמַיִם וְאָמַר: אֲשֶׁרִי
חֲלָקָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
גִּזְזַר לְמַעַלָּה – וְאַתָּה מְבַטֵּל לְמַטָּה. בּוֹדֵאֵי עֲלִיךָ
נֶאֱמַר (שם קמה) רְצוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה: (ע"כ מזהה שמטות).

פֶּתַח וְאָמַר, (שמואל-ב כג) מִן הַשְּׁלֹשִׁים [הַכִּי]
נִכְבָּד וְאֵל הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָּא וְגו'. מִן
הַשְּׁלֹשִׁים [הַכִּי] נִכְבָּד – אֵלוּ הֵם שְׁלֹשִׁים צַדִּיקִים
שְׁמִזְמִין הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָעוֹלָם וְלֹא יִבְטֹל
אוֹתָם מִמֶּנּוּ. וּבִנְיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע כָּתוּב בּוֹ מִן
הַשְּׁלֹשִׁים [הַכִּי] נִכְבָּד, הוּא אֶחָד מֵהֶם.

וְאֵל הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָּא – שְׁלֹא שְׁקוּל לְשִׁלְשֵׁת
הָאַחֲרִים שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם. וְאֵל
הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָּא – לְהִיּוֹת בְּמַגִּין כְּאֶחָד מֵהֶם. עַם
אוֹתָם שְׁלֹשִׁים צַדִּיקִים זָכָה לְהַכְנִס בְּחֻשְׁבוֹן, אֲבָל
וְאֵל הַשְּׁלֹשָׁה לֹא בָּא, שְׁלֹא זָכָה לְהִתְחַבֵּר עִמָּם

וְלִהְיוֹת עִמָּהֶם בְּחֶלֶק אֶחָד. יְהִי"ה, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ
שְׁלֹשִׁים הוּא, וְלִכֵּן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בֵּרַךְ אוֹתוֹ
עִם אוֹתָם שְׁלֹשִׁים צְדִיקִים.

בא ראה, אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם,
זַעֲקֵת סֶדֶם וְעַמָּהּ כִּי רָבָה, שֶׁהָרִי עָלְתָה
לְפָנַי מֵה שֶׁהֵם עוֹשִׂים לְכָל הָעוֹלָם, שֶׁכָּל הָעוֹלָם
מוֹנְעִים רַגְלֵיהֶם שֶׁלֹּא לְהִכָּנֵס לְסֶדֶם וְעַמָּהּ,
שֶׁכָּתוּב (איוב כח) פָּרֵץ נַחַל מַעַם גֵּר הַנִּשְׁכָּחִים מִנִּי
רָגֶל דָּלוּ מֵאַנּוּשׁ נָעוּ. פָּרֵץ נַחַל מַעַם גֵּר – פֶּרֶץ
הָיָה פּוֹרֵץ הַנַּחַל לְאוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁנִּכְנָסוּ
לָשֵׁם. שֶׁכָּל מִי שֶׁרָאָה אֶת מִי שֶׁהָיָה נוֹתֵן לֶאֱכֹל
וְלִשְׁתּוֹת לְאָדָם אַחֵר, זוֹרְקִים אוֹתוֹ לְעַמֶּק הַנֶּהָר
[בְּנִקְבֵי הַנִּקְרוֹת], וּמִי שֶׁלּוֹקַח אוֹתוֹ גַּם כֵּן.

וַעֲלֵ זֶה כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הָיוּ נִשְׁכָּחִים מִנִּי רָגֶל,
שֶׁמוֹנְעִים רַגְלֵיהֶם שֶׁלֹּא לְהִכָּנֵס לָשֵׁם. וּמִי
שֶׁנִּכְנָס – דָּלוּ מֵאַנּוּשׁ נָעוּ, שֶׁהָיוּ מְדַלְּדִלִים אֶת
הַגּוֹף בָּרָעַב וְלֹא הָיוּ נוֹתְנִים לוֹ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת,
וּמִשְׁתַּנֶּה דְיוֹקְנוֹ מִשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב דָּלוּ
מֵאַנּוּשׁ, נָעוּ. כָּתוּב כֹּאן נָעוּ, וְכָתוּב שֵׁם (משלי ה)
נָעוּ מִעֲגֻלְתִּיהָ. כֵּךְ גַּם הָיוּ סוֹטִים מִעֲגָלִים וּדְרָכִים
כְּדִי לֹא לְהִכָּנֵס לָשֵׁם, וְאַפְלוּ עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם הָיוּ
מִנוּעִים מִלְּהִכָּנֵס לָשֵׁם, שֶׁכָּתוּב (איוב כח) נִתִּיב לֹא

יִדְעוּ עֵיט וְגו'. וְלִכְן כָּל הָעוֹלָם הָיוּ צוֹנִחִים עַל
סָדָם וְעַל עֲמָרָה וְעַל כָּל הַקָּרִיּוֹת, שְׁכָלָם כָּמוֹ גּוֹן
אֶחָד הָיוּ.

זַעֲקַת סָדָם וְעֲמָרָה כִּי רָבָה. אָמַר לוֹ אַבְרָהָם,
לָמָּה? אָמַר לוֹ, וַחֲטֵאתָם כִּי כָבְדָה מְאֹד.
מִשּׁוּם כִּף אֲרָדָה נָא וְאַרְאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ. הִיָּה צָרִיף
לְכַתֵּב הַכְּצַעֲקָתָם, שֶׁהָרִי כָּתוּב זַעֲקַת סָדָם
וְעֲמָרָה, וּשְׁתֵּי עָרִים הָיוּ, אִזּוֹ לָמָּה הַכְּצַעֲקָתָהּ?
אֲלֹא הָרִי פִּרְשׁוּהָ.

בֵּא רֵאָה, בִּצְד שְׁמַתַּחַת אָבֵן הַבָּרָד עוֹלִים
עֲשָׂנִים בְּכַתְף, מִתְכַּנְּסִים בְּטֶפֶה אַחַת
וְנִכְנְסִים לְתוֹךְ נִקְבֵי תְהוֹם רָבָה וְנַעֲשִׂים חֲמֹשֶׁה
בְּאֶחָד. אֶחָד הוּא כֹאֲשֶׁר [הַקּוֹלוֹת צְלוּלִים] יֵשׁ
קוֹלוֹת צְלוּלִים שְׁכָלָם נַעֲשִׂים אֶחָד. הַקּוֹל שֶׁעוֹלָה
מִלְמָטָה נִכְנָס בִּינֵיהֶם וְנִמְשָׁכִים כֹּאֲחָד. וְאוֹתוֹ
הַקּוֹל עוֹלָה וְיוֹרֵד וְתוֹבֵעַ דִּין לְהַמְשִׁיךְ לְמָטָה.
כְּשֶׁקוֹל זֶה עוֹלָה לְתַבֵּעַ דִּין, אִזּוֹ מִתְגַּלֶּה הַקִּדּוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהַשְׁגִּיחַ בְּדִין.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַכְּצַעֲקָתָהּ, מִי הַכְּצַעֲקָתָהּ? זֶה
גִּזְרַת הַדִּין שֶׁתוֹבֵעַת דִּין כָּל יוֹם. שְׁכָף
שְׁנִינּוּ, כִּמָּה שָׁנִים עוֹמֶדֶת גִּזְרַת דִּין וְתוֹבֵעַת

מִלְפָּנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל שְׁאֲחֵי יוֹסֵף מָכְרוּ
אֶת יוֹסֵף, מִשּׁוּם שֶׁגִּזְרֵת הַדִּין צוּנַחַת עַל הַדִּין,
וְעַל זֶה הַכְּצַעְקָתָהּ הַבָּאָה אֵלָיו.

מִה זֶה הַבָּאָה אֵלָיו? זֶהוּ סוּד כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אסתר
ב) בַּעֲרֹב הִיא בָּאָה וּבִבְקָר הִיא שָׁבָה. וְזֶהוּ
הַבָּאָה אֵלָיו, תְּמִיד. כְּמוֹ זֶה קֵץ כָּל בֶּשֶׁר בָּא לִפְנֵי,
וְהָרִי נִתְבָּאֵר. עָשׂוּ כָּלָה, הָרִי נִתְבָּאֵר.

וַיִּגַּשׁ אֲבִרְהָם וַיֹּאמֶר הָאֵף תִּסְפָּה צַדִּיק עִם רָשָׁע.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִי רָאָה אֵב הַרְחָמִים כְּמוֹ
אֲבִרְהָם. בֹּא רָאָה, בְּנִחַ כְּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנִחַ
קֵץ כָּל בֶּשֶׁר בָּא לִפְנֵי וְגו', עָשָׂה לָךְ תַּבַּת עֲצֵי
גֹפֶר. וְשִׁתַּק וְלֹא אָמַר לוֹ דָּבָר וְלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים.
אֲבָל אֲבִרְהָם, בִּשְׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
זַעֲקַת סֹדֶם וְעִמְרָה כִּי רַבָּה, אֲרִדָּה נָא וְאֶרְאֶה –
מִיָּד כְּתוּב וַיִּגַּשׁ אֲבִרְהָם וַיֹּאמֶר הָאֵף תִּסְפָּה צַדִּיק
עִם רָשָׁע.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵף אֲבִרְהָם לֹא עָשָׂה
בִּשְׁלֵמוֹת כְּרֹאוֹי. נִחַ לֹא עָשָׂה דָּבָר, לֹא
זֶה וְלֹא זֶה. אֲבִרְהָם בִּקֵּשׁ דִּין כְּרֹאוֹי שְׁלֵא יָמוֹת
צַדִּיק עִם רָשָׁע, וְהִתְחִיל מַחְמָשִׁים עַד עֲשָׂרָה.
עָשָׂה וְלֹא הִשְׁלִים, שְׁלֵא בִקֵּשׁ רַחֲמִים בֵּין כָּךְ

וּבֵין כֶּן, שְׁאָמַר אַבְרָהָם שְׁלֹא רוּצָה לְחַבֵּעַ
שְׂכָר מַעֲשָׂיו.

אַבְרָ מִי עָשָׂה בְּשִׁלְמוֹת כָּרְאוֹי? זֶה מִשָּׂה. שְׂכִינָן
שְׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (שְׁמוֹת ל"ב) סָרוּ מֵהָר
מִן הַדֶּרֶךְ וְגו', עָשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסֶּכֶה וַיִּשְׁתַּחֲווּ לוֹ
– מִיָּד כְּתוּב וַיַּחַל מִשָּׂה אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהָיו וְגו',
עַד שְׁאָמַר וַעֲתָה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין מַחְנִי
נָא מִסִּפְרָךְ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ. וְאַף עַל גִּב שְׁכָלָם חֲטָאוּ,
לֹא זָז מִשָּׁם עַד שְׁאָמַר לוֹ סִלְּחֵתִי כְּדִבְרֶךְ. אָבֵל
אַבְרָהָם לֹא הִשְׁגִּיחַ אֲלָא אִם נִמְצָא בָּהֶם צְדִיק,
וְאִם לֹא – לֹא. עַל זֶה לֹא הָיָה בַּעֲוֹלָם בֶּן אָדָם
שִׁיגֵן עַל דּוֹרוֹ כְּמוֹ מִשָּׂה שֶׁהוּא רוּעָה נֶאֱמָן.

וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר, הִתְקִין עֲצָמוֹ לְבַקֵּשׁ אֶת זֶה.
אוּלֵי יִמְצְאוּ שָׁם חֲמֻשִּׁים. הִתְחִיל מַחְמָשִׁים
שֶׁהוּא רֵאשִׁית לְדַעַת, עַד עֲשָׂרָה, שֶׁהוּא עֲשִׂירִי,
סוּף כָּל הַדְּרָגוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַד עֲשָׂרָה, אֵלּוּ עֲשָׂרָה יָמִים
שְׁבִין רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכְּפוּרִים, מִשּׁוֹם
כֶּן הִתְחִיל מַחְמָשִׁים עַד עֲשָׂרָה.

(השלמה מההשמטות (סימן יח)

שֶׁהוּא רֵאשִׁית עַד עֲשָׂרָה, שֶׁהוּא עֲשָׂרָה סוּף
הַדְּרָגוֹת. וְכִיוֹן שֶׁמִּגִּיעַ עַד עֲשָׂרָה אָמַר:

מִכָּאן וּלְמִטָּה אֵין מְקוֹם לַעֲמֹד בְּתִשְׁבּוּכָה. וְשָׁב
וְאָמַר אַרְבָּעִים כְּדִי שְׁיִנְצָלוּ אַרְבַּע קָרִיּוֹת, וְשָׁב
וְאָמַר שְׁלֹשִׁים כְּדִי שְׁיִנְצָלוּ שְׁלֹשׁ קָרִיּוֹת, וְשָׁב
וְאָמַר עֶשְׂרִים כְּדִי שְׁיִנְצָלוּ שְׁתֵּי קָרִיּוֹת, וְשָׁב וְאָמַר
עֶשְׂרָה כְּדִי שְׁתַּנְצֵל קָרְיָה אַחַת מֵאוֹתָן הַחֲמִשׁ,
מִשּׁוּם כֹּךְ לֹא יֵרֵד לְמִטָּה מִן עֶשְׂרָה: (ע"כ מזהה שמטות).

וְכִיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ לַעֲשְׂרָה, אָמַר, מִכָּאן וּלְמִטָּה אֵינוֹ
מְקוֹם שְׁעוֹמֵד בְּתִשְׁבּוּכָה. מִשּׁוּם כֹּךְ לֹא יֵרֵד
מִתַּחַת לַעֲשְׂרָה.

וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה בָּעֶרֶב וְגו'. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, בֹּא רֵאֶה מָה כָּתוּב לְמַעַלָּה,
וַיֵּלֶךְ ה' כְּאֲשֶׁר כָּלָה לְדַבֵּר אֶל אַבְרָהָם. שְׁהָרִי כִּיּוֹן
שֶׁנִּפְרְדָּה שְׁכִינָה מֵאַבְרָהָם וְאַבְרָהָם שָׁב לְמִקְוֹמוֹ,
אִז וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַמַּלְאָכִים סְדָמָה בָּעֶרֶב, שְׁהָרִי אֶחָד
הִסְתַּלַּק עִם הַשְּׁכִינָה, וְנִשְׁאַרוּ אוֹתָם שְׁנַיִם.

כִּיּוֹן שֶׁרָאָה אוֹתָם לוֹט, רָץ אַחֲרֵיהֶם. מָה הֵטַעַם?
וְכִי כָל אוֹתָם שֶׁהָיוּ בָּאִים הוּא הַכְּנִיס לְבֵיתוֹ
וְנָתַן לָהֶם לֶאֱכֹל וּלְשִׁתּוֹת? וּבְנֵי הָעִיר אֵיךְ לֹא
הָרְגוּ אוֹתוֹ, שְׁהָרִי לְבָתוֹ עָשׂוּ דִין, וּמָה הוּא?
שֶׁבֶת לוֹט נִתְּנָה פֶת לֶחֶם לְעַנִּי אֶחָד, יָדְעוּ בָזָה,
וּמָרְחוּ אוֹתָהּ בְּדָבָשׁ וְהוֹשִׁיבוּהָ בְּרֹאשׁ הַגֶּג עַד

שֶׁהָצָרְעוֹת אָכְלוּ אוֹתָהּ. אֲלֹא מִשּׁוּם שְׁזָה הָיָה
בְּלִילָהּ, חָשַׁב שְׁלֹא יִסְתַּכְּלוּ בְּנֵי הָעִיר עָלָיו. וְעַם
כָּל זֶה, פִּיּוֹן שֶׁנִּכְנָסוּ לַבַּיִת, הִתְכַּנְּסוּ כָּלֵם וְהָקִיפוּ
אֶת הַבַּיִת.

**אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה רָץ לוֹט אַחֲרֵיהֶם, [אֲלֹא
מִשּׁוּם] שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא לוֹט וַיֵּרֶץ לִקְרֹאתָם?
רַבִּי חֲזַקְיָה וְרַבִּי יִיסָא. אֶחָד אָמַר, דְּמוֹת אַבְרָהָם
רָאָה עִמָּם. וְאֶחָד אָמַר, שְׂכִינָה בָּאָה עִמָּהֶם. כָּתוּב
כָּאֵן וַיֵּרָא לוֹט וַיֵּרֶץ לִקְרֹאתָם, וְכָתוּב שֵׁם וַיֵּרֶץ
לִקְרֹאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל. מַה לְּהֵלֵן רָאָה שְׂכִינָה,
אֵף כָּאֵן רָאָה שְׂכִינָה.**

**וַיֵּרָא לוֹט וַיֵּרֶץ לִקְרֹאתָם, וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא אֲדֹנָי,
בְּאֵלֶיךָ דָּלָת נֹו"ן יו"ד. סוּרוּ נָא, הָיָה
צָרִיךְ לִכְתֹּב גִּשּׁוּ נָא, מַה זֶּה סוּרוּ נָא? אֲלֹא
לְהַחֲזִירָם סָבִיב הַבַּיִת כְּדֵי שְׁלֹא יֵרָאוּ אוֹתָם בְּנֵי
הָעִיר וְלֹא יִכְנָסוּ בְּדֶרֶךְ יֵשֶׁר הַבַּיִתָּה, וּמִשּׁוּם כֵּךְ
סוּרוּ נָא.**

**רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח, (אִיּוֹב כח) כִּי הוּא לִקְצוֹת הָאָרֶץ
יָבִיט תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה. כִּמָּה יֵשׁ לָהֶם
לְבָנֵי אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בְּמַעֲשֵׂי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְלְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילִוֹת, שְׁכָל מִי**

שְׁמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּבַּח בּוֹ
לְמַעַלָּה וּמִשְׁתַּבַּח בּוֹ לְמַטָּה, מִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה הִיא
עֵץ חַיִּים לְכָל אוֹתָם הָעוֹסְקִים בָּהּ לָתֵת לָהֶם חַיִּים
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּלְתֵת לָהֶם חַיִּים בְּעוֹלָם הַבָּא.

בא רֵאָה, כִּי הוּא לְקִצּוֹת הָאָרֶץ יִבִּיט, לָתֵת לָהֶם
מִזוֹן וּלְסַפֵּק אוֹתָם מִכָּל מָה שֶׁהֶצְטָרְכוּ,
מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִשְׁגִּיחַ בָּהּ תָּמִיד, שְׁכָתוּב (דברים יא)
תָּמִיד עֵינַי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מִרְשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד
אַחֲרִית שָׁנָה. מִשּׁוּם שֶׁאָרֶץ זוֹ מַה כָּתוּב בָּהּ? (משלי
לא) מִמְּרוֹחַק תָּבִיא לַחֲמָה. אַחֵר כֵּךְ הִיא נוֹתֶנֶת
מִזוֹן וְטָרֶף לְכָל חַיּוֹת הַשָּׂדֶה, שְׁכָתוּב (שם) וְתָקַם
בְּעוֹד לִילָה וַתֵּתֶן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְחָק לְנַעֲרֹתֶיהָ.

וַעֲלֵ זֶה כִּי הוּא לְקִצּוֹת הָאָרֶץ יִבִּיט תַּחַת כָּל
הַשָּׁמַיִם יִרְאֶה, אֵת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לָתֵת לָהֶם
מִזוֹן וְסִפּוּק לְכָל מָה שֶׁצָּרִיךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד,
שְׁכָתוּב (תהלים קמה) פּוֹתַח אֵת יָדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי
רְצוֹן. דָּבָר אַחֵר כִּי הוּא לְקִצּוֹת הָאָרֶץ יִבִּיט,
לְהִסְתַּכֵּל בְּמַעֲשֵׂי בֶן הָאָדָם וּלְהִשְׁגִּיחַ בְּכָל מָה
שֶׁעוֹשִׂים בּוֹ בְּנֵי אָדָם בְּעוֹלָם. תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם
יִרְאֶה, מִסְתַּכֵּל וְרוֹאֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

בא רֵאָה, כִּיּוֹן שֶׁרֵאָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲשֵׂי
סֹדִם וְעֲמָרָה, שָׁלַח לָהֶם אוֹתָם הַמְּלֹאכִים

לְהַשְׁחִית אֶת סָדֶם. מֶה כָּתוּב? וַיֵּרָא לוֹט. רָאָה אֶת
הַשְּׂכִינָה. וְכִי מִי יָכוֹל לִרְאוֹת שְׂכִינָה? אֵלָּא רָאָה
זֶהר אֶחָד שְׁמַאִיר וְעוֹלָה עַל רְאֻשֵׁיהֶם. וְאָז, וַיֹּאמֶר
הִנֵּה נָא אֲדֹנִי, בְּאֶל־ךָ דָּל־תָּ כִּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וּבְגִלָּל
הַשְּׂכִינָה אוֹתוֹ הָאֹר שֶׁהָאִיר הוּא אָמַר סוּרוּ נָא
אֶת בֵּית עֲבָדְכֶם וְלִינוּ וּרְחֲצוּ רַגְלֵיכֶם.

לא עָשָׂה כֶּךָ אֲבָרְהָם, אֵלָּא בִּתְחִלָּה אָמַר וּרְחֲצוּ
רַגְלֵיכֶם, וְאַחֵר כֶּךָ וְאַקְחָה פֶת לֶחֶם וְגו'.
אָבֵל לוֹט אָמַר סוּרוּ נָא אֶל בֵּית עֲבָדְכֶם וְלִינוּ,
וְאַחֵר כֶּךָ וּרְחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהַשְׁכַּמְתֶּם וְהִלַּכְתֶּם
לְדַרְכְּכֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵדְעוּ בָּהֶם בְּנֵי הָאָדָם.

וַיֹּאמְרוּ לֹא כִי בְּרָחוּב נָלִין. מִשּׁוֹם שֶׁכֶּךָ הָיוּ
עוֹשִׂים: אוֹרְחִים שֶׁנִּכְנָסִים לְשֵׁם, לֹא
הָיָה בֶן אָדָם שֶׁיִּכְנִיסם לְבֵיתוֹ. וְעַל זֶה אָמְרוּ, לֹא
כִי בְּרָחוּב נָלִין. מֶה כָּתוּב? וַיִּפְצֹר בָּם מָאֵד וְגו'.
בֹּא רָאָה, כְּשֶׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה דִין בְּעוֹלָם,
שְׁלִיחַ אֶחָד עוֹשֶׂה אוֹתוֹ, וְכַעַת רָאִינוּ שְׁנֵי
שְׁלִיחִים, לָמָּה? וְכִי לֹא מִסְפִּיק בְּאֶחָד? אֵלָּא אֶחָד
הָיָה, וּמָה שֶׁאָמַר שְׁנַיִם [כֶּךָ זֶה וְדָאִי, מִשּׁוֹם
שֶׁאֶחָד] – אֶחָד הָיָה לְהוֹצִיא אֶת לוֹט וּלְהַצִּילוֹ,
וְאֶחָד לְהַפִּךְ אֶת הָעִיר וּלְהַשְׁחִית אֶת הָאָרֶץ, וּלְכַךְ
נִשְׁאָר אֶחָד.

מִדְרַשׁ הַנֶּעֱלָם

רַבִּי פִּתַּח בְּפִסּוּק זֶה, (שופטים ג) וְאַלֶּה הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
הִנִּיחַ ה' לְנִסּוֹת בָּם אֶת יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי,
רֵאִיתִי בָּאוֹתוֹ עוֹלָם, [וְאֵין הָעוֹלָם] עוֹמֵד [וְאֵין
מַעֲלָה] אֶלָּא בָּאוֹתָם שְׁשׁוּלָטִים עַל רְצוֹן לָבָם,
שְׁנֶאֱמַר (תהלים פא) יַעֲדוֹת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ וְגו'. אָמַר
רַב יְהוּדָה, לָמָּה זָכָה יוֹסֵף לְאוֹתָהּ הַמַּעֲלָה
וְהַמְּלָכוֹת? בְּשִׁבִּיל שְׁכַבְשׁ יִצְרוּ. שְׁשֻׁנִּינוּ, כָּל
הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ, מַחִיל עָלָיו אֶת מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם.
שְׁאֵמַר רַב אֲחָא, לֹא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הַיִּצֵּר הָרַע אֶלָּא לְנִסּוֹת בּוֹ בְּנֵי אָדָם.
וְהָאֵם רוּצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנִסּוֹת בְּנֵי אָדָם?
כֵּן. שְׁאֵמַר רַב אֲחָא, מִנִּין לָנוּ? מִשְׁכָּתוֹב (דברים יג)
כִּי יָקוּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא וְגו' וּבָא הָאוֹת וְהַמוֹפֵת
וְגו', כִּי מִנְסָה ה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו'. וְלָמָּה צָרִיךְ
נִסְיוֹן, שֶׁהָרִי כָּל מַעֲשֵׂי בְנֵי אָדָם גְּלוּיִים לְפָנָיו?
אֶלָּא שְׁלֹא לִתֵּן פֶּתַח חוֹן פֶּה לְבְנֵי אָדָם. רְאֵה מָה
כָּתוּב? וְלוֹט יָשָׁב בְּשַׁעַר סְדָם, שְׁהִיָּה יוֹשֵׁב
לְנִסּוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מָהוּ שְׁכָתוֹב (ישעיה נז) וְהִרְשָׁעִים
כִּיִּם נִגְרָשׁ וְגו'? אֶפְלוּ בַּשַּׁעַת דִּינוֹ שֶׁל רָשָׁע
הוּא מַעֲז פָּנָיו, וְאִזִּי הוּא בִּרְשָׁעֲתוֹ קָיָם. רְאֵה מָה

כְּתוּב, טָרַם יִשְׁכְּבוּ וְגו'. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּשֶׁם
שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גֵּן עֵדֶן בְּאַרְץ - כִּךְ בָּרָא
גֵּיהֶנָם בְּאַרְץ. וְכָשֶׁם שֶׁבָּרָא גֵּן עֵדֶן לְמַעְלָה - כִּךְ
בָּרָא גֵּיהֶנָם לְמַעְלָה.

גֵּן עֵדֶן בְּאַרְץ, שֶׁכְּתוּב (בראשית ב) וַיֵּטַע ה' אֱלֹהִים
גֵּן בְּעֵדֶן וְגו'. גֵּיהֶנָם בְּאַרְץ, שֶׁכְּתוּב (איוב י'
אַרְץ עֵיפֶתָה כְּמוֹ אֶפֶל וְגו'. גֵּן עֵדֶן לְמַעְלָה,
שֶׁכְּתוּב (שמואל-א כה) וְהִיתָה נֶפֶשׁ אָדָמִי צְרוּרָה
בְּצִרּוֹר הַחַיִּים אֵת ה' אֱלֹהֶיהָ, וְכְתוּב (קהלת יב)
וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה.

גֵּיהֶנָם לְמַעְלָה, שֶׁכְּתוּב וְאֵת נֶפֶשׁ אִיכָיִף יִקְלַעְנָה
בְּתוֹךְ כֶּף הַקָּלַע. גֵּן עֵדֶן לְמַטָּה, כְּמוֹ
שֶׁאֲמַרְנוּ. גֵּן עֵדֶן לְמַעְלָה לְנִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים
גְּמוּרִים לְהִיּוֹת נְזוּנִים מֵאוֹר הַגָּדוֹל שֶׁל מַעְלָה.
גֵּיהֶנָם לְמַטָּה לְאוֹתָם הַרְשָׁעִים [שֶׁל יִשְׂרָאֵל] שֶׁלֹּא
קִבְּלוּ בְּרִית מִלָּה וְלֹא הֶאֱמִינוּ בַּקְּב"ה וְדָתוֹ וְלֹא
שָׁמְרוּ שַׁבָּת, וְאֵלּוּ הֵם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת
שְׂנֵדוּנִים בָּאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל טו) מִהָאֵשׁ יֵצְאוּ
וְהָאֵשׁ תֹּאכִלֵם וְגו', וְכְתוּב (ישעיה טו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ
בַּפְּגִרֵי הָאֲנָשִׁים וְגו'.

גֵּיהֶנָם לְמַעְלָה לְאוֹתָם פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁעָבְרוּ
עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא חָזְרוּ בְּתִשְׁבּוּבָה,

שְׂדוּחִים אוֹתָם לַחוּץ עַד שֵׁיקְבֻלוּ עֲנָשָׁם,
וְהוֹלְכִים וְסוֹבְבִים כָּל הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יב)
סָבִיב רָשָׁעִים יִתְהַלְכוּן. וְשֵׁם נְדוּנִים שְׁנַיִם עָשָׂר
חֹדֶשׁ. לְאַחַר כֵּן מְדוּרָם עִם אוֹתָם שֶׁקְבֻלוּ עֲנָשָׁם
בְּמוֹתָם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַמָּקוֹם הָרְאוּי לוֹ.
וְהַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹבְדֵי כוֹכָבִים וּמַזְלוֹת נְדוּנִים
תָּמִיד בָּאֵשׁ וּבַמֵּיִם וְשׁוֹב אֵינָם
עוֹלִים, שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵשׁ לֹא תִכְבֶּה. מִשְׁפֹּט
הַרְשָׁעִים בְּגִיהֶנָּם כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וְה' הִמָּטִיר עַל
סֹדֶם וְעַל עֲמֹרָה גְּפָרִית וְאֵשׁ וְגו', וְשׁוֹב אֵינָם
עוֹלִים, וְלֹא יָקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כט)
אֲשֶׁר הִפֹּךְ ה' בְּאִפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ. בְּאִפּוֹ – בְּעוֹלָם
הַזֶּה. וּבַחֲמָתוֹ – בְּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּמוֹ זֶה יֵשׁ גֵּן עֵדֶן לְמַעְלָה וַיֵּשׁ
גֵּן עֵדֶן לְמַטָּה. יֵשׁ גִּיהֶנָּם לְמַטָּה וַיֵּשׁ גִּיהֶנָּם
לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, הַרְשָׁעִים שֶׁקְלָקְלוּ בְּרִית
מִלָּה שִׁבְעָהּ וַחֲלָלוּ שֶׁבַת בְּפִרְהֶסְיָהּ וַחֲלָלוּ אֶת
הַמוֹעֲדוֹת וְשִׁכְפְּרוּ בַּתּוֹרָה וְשִׁכְפְּרוּ בַּתְּחִית
הַמֵּתִים וְכִדּוּמָהּ לָהֶם, יוֹרְדִים לְגִיהֶנָּם שֶׁלְמַטָּה
וְנְדוּנִים שָׁם, וְשׁוֹב אֵינָם עוֹלִים.

אָבִי יָקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין וַיָּקוּמוּ לַתְּחִית הַמֵּתִים,
וְעֲלִיָּהֶם נֶאֱמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל אֲדַמָּת

עֲפָר יִקִּיצוּ אֱלֹה לַחַיִּי עוֹלָם וְגו', וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר
(ישעיה סו) וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל בָּשָׂר. מִהוּ דְרָאוֹן? דִּי
רָאוֹן, שֶׁהַכֹּל יֵאמְרוּ דִּי בְרָאִיתָם. וְעַל הַצְּדִיקִים
שְׁבִי שְׂרָאֵל נֶאֱמַר (שם ס) וְעַמְךָ כָּלֵם צְדִיקִים וְגו'.

(ע"כ מדרש הנעלם).

וְה' הִמָּטִיר עַל סֹדֶם וְעַל עֲמֹרָה וְגו'. רַבִּי חֲזִיָּא
פִּתְחָ, (ישעיה יג) הִנֵּה יוֹם ה' בָּא אֲכַזְרִי וְגו'.
הִנֵּה יוֹם ה' בָּא – זֶה בֵּית דִּין שְׁלִמְטָה. בָּא –
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ. מִשּׁוֹם שְׁלֵא עוֹשֶׂה
דִּין עַד שֶׁנִּכְנָס וְנוֹטֵל רְשׁוּת. כְּמוֹ זֶה קֵץ כָּל בָּשָׂר
בָּא לְפָנָי.

דְּבַר אַחֲרֵי הִנֵּה יוֹם ה' בָּא – זֶהוּ הַמִּשְׁחִית
שְׁלִמְטָה כְּשֶׁנוֹטֵל אֶת הַנִּשְׁמָה, מִשּׁוֹם כֶּךָ
אֲכַזְרִי וְעִבְרָה. לָשׁוֹם הָאָרֶץ לְשִׁמָּה – זֶה סֹדֶם
וְעֲמֹרָה. וְחֲטָאִיהָ יִשְׁמִיד מִמֶּנָּה – אֵלּוּ יוֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ. מֶה כְּתוּב אַחֲרָיו? כִּי כּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם
וְכַסִּילֵיהֶם וְגו'. שֶׁהָיָה מֵהַשָּׁמַיִם הִמָּטִיר עֲלֵיהֶם
אֵשׁ וְהָעֵבִירָם מִהָעוֹלָם. אַחֲרֵי כֶּךָ מֶה כְּתוּב?
אוֹקִיר אֲנוֹשׁ מִפֹּז וְגו'. זֶה אֲבָרָהָם שֶׁהִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ
הוא הָעֵלָה אוֹתוֹ עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

רַבִּי יְהוּדָה הָקִים אֶת הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ בַּיּוֹם
שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁבָּאוּתוֹ הַיּוֹם חֲשָׁכוֹ

עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְחָשְׁכוֹ שְׁמַיִם וְכוֹכָבִים. רַבִּי
אֶלְעָזָר מִבְּאֵר אֶת הַפְּסוּקִים הַלְלוּ בַּיּוֹם שִׁיקִים
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִהָעֶפֶר,
וְאוֹתוֹ יוֹם נוֹדַע לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שְׁכָתוֹב (זְכוּרִיה יד)
וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יוֹדַע לָהּ. וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הוּא
יוֹם נִקְמָה, שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנִקְם
מִשָּׂאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת.

וּבְשֵׁי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יַעֲשֶׂה נִקְמוֹת בְּשָׂאָר
הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת,
אֲזִי אוֹקִיר אֲנוֹשׁ מִפֹּז – זֶה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ שְׁיִתְעַלֶּה
וְיִתְכַבֵּד עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם
יַעֲבֹדוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְפָנָיו, שְׁכָתוֹב (תְּהִלִּים עב) לְפָנָיו
יִכְרְעוּ צִיִּים וְגו', מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְגו'. בֹּא רְאֵה,
אֵף עַל גֵּב שְׁנִבּוּאָה זֹאת נֶאֱמָרָה עַל בָּבֶל – בְּכָל
זֶה נֶאֱמַר. שֶׁהָרִי רָאִינוּ בְּפָרָשָׁה זֹאת שְׁכָתוֹב כִּי
יִרְחֵם ה' אֶת יַעֲקֹב, וְכָתוֹב וּלְקַחוּם עִמָּם
וְהִבִּיאוּם אֶל מְקוֹמָם.

וְה' הַמְטִיר עַל סֹדֶם – זֶה הַדְּרָגָה שֶׁל בֵּית דִּין
שְׁלִמְטָה שְׁנוּטֵל רְשׁוֹת מְלַמְעָלָה. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, שְׁעוֹשֶׂה הַדִּין בְּרַחֲמִים, שְׁכָתוֹב מֵאֵת ה' מִן
הַשְּׁמַיִם, כְּדֵי לְהַמְצִא דִּין עִם רַחֲמִים. וְאִם תֹּאמַר
מָה הַרְחֲמִים כָּאֵן? שְׁכָתוֹב וַיְהִי בְּשַׁחַת אֱלֹהִים

אֶת עָרֵי הַכֶּכֶר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וְגו'.
וְאַחֵר כֵּךְ יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ שְׁתֵּי אֲמוֹת שְׁלָמוֹת וְזָכָה
שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ דָּוִד וּשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ.

רֵאָה מַה כָּתוּב? וַיְהִי כִהְיוּצִיֵּאם אֹתָם הַחוּצָה
וַיֹּאמֶר בֹּא רֵאָה, בְּשָׁעָה שֶׁהָדִין שׁוֹרָה
בְּעוֹלָם, הָרִי לְמִדְּנוֹ שְׁלֹא צָרִיךְ לִבְנֵי אָדָם לְהִמָּצֵא
בְּשׁוֹק, בְּגִלְל שְׁמִכִּיּוֹן שֶׁשׁוֹרָה דִּין, לֹא מִבְּחִין בֵּין
זָכָאי לְחַיִּב, וְלֹא צָרִיךְ לְהִמָּצֵא שֵׁם. וְהָרִי לְמִדְּנוֹ
שֶׁבְּסִפְתָּ זֶה נִסְגֵּר נֹחַ בַּתִּבָּה וְלֹא נִמָּצֵא בְּעוֹלָם
בְּשָׁעָה שֶׁהָדִין נַעֲשֶׂה, וְכָתוּב (שְׁמוֹת יב) וְאַתֶּם לֹא
תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֶּקֶר, עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה
הָדִין. וּמִפְּנֵי כֵךְ, וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶט עַל נַפְשֶׁךָ אֵל
תְּבִיט אַחֲרֶיךָ וְגו'.

סדר הלימוד ליום ז חשון [יום 37 בשנה]

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, הָדִין שֶׁעָשָׂה
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּמַּבּוּל וְהָדִין שֶׁל סָדָם,
שְׁנֵיהֶם דִּינֵי הַגִּיּוֹהֵם הָיוּ, כִּי רָשָׁעֵי הַגִּיּוֹהֵם
נִדּוּנִים בְּאֵשׁ וּבַמֵּיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, סָדָם נִדּוּנָה בְּדִין הַגִּיּוֹהֵם,
שֶׁכָּתוּב וְה' הִמָּטִיר עַל סָדָם וְעַל עֲמֹרָה

גְּפִרִית וְאֵשׁ מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם. זֶה מֵצֵד שֶׁל מַיִם
וְזֶה מֵצֵד שֶׁל אֵשׁ. זֶה וְזֶה הוּא דִין הַגִּיהֶנֶם, וְרָשָׁעִי
הַגִּיהֶנֶם נִדּוֹנִים בְּשְׁנֵי הַדִּינִים הָלָלוּ.

אָמַר לוֹ, הַדִּין שֶׁל רָשָׁעִי הַגִּיהֶנֶם שְׁנַיִם עֲשָׂר
חֳדָשִׁים, וְהַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲלֶה אוֹתָם
מֵהַגִּיהֶנֶם, וְשֵׁם מִתְּלַבְּנִים וְיוֹשְׁבִים לְשַׁעַר
הַגִּיהֶנֶם, וְרוֹאִים אוֹתָם רָשָׁעִים שֶׁנִּכְנְסוּ וְדָנִים
אוֹתָם שָׁם, וְהֵם מְבַקְּשִׁים עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְאַחַר
כֵּן הַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עֲלֵיהֶם וּמַכְנִיס אוֹתָם
בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לָהֶם. מֵאוֹתוֹ יוֹם וְהִלָּאָה הַגּוֹף
שׁוֹכֵךְ בַּעֲפֹר וְהַנִּשְׁמָה יוֹרֶשֶׁת מְקוֹמָהּ כְּרָאוּי לָהּ.

בֵּא רָאֵה, שֶׁהָרִי נֶאֱמַר שֶׁאֶפְלוּ אוֹתָם בְּנֵי הַמַּבּוּל
לֹא נִדּוֹנוּ אֶלָּא בְּאֵשׁ וּמַיִם. מֵיִם קָרִירִים יִרְדּוּ
מִלְמַעְלָה, וּמַיִם רוֹתְחִים עָלוּ מִלְמָטָה כְּאֵשׁ.
וְנִדּוֹנוּ בְּשְׁנֵי דִינִים, מִשּׁוֹם שְׁדִין שֶׁל מַעְלָה כֵּן
הוּא, וְלָכֵן בְּסֵדֶם גְּפִרִית וְאֵשׁ.

אָמַר לוֹ, הֲאֵם יָקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין? אָמַר לוֹ, הָרִי
נִתְבָּאֵר, אָבֵל אֵלּוּ שֶׁל סֵדֶם וַעֲמָרָה לֹא
יָקוּמוּ, וְהַכְּתוּב מוֹכִיחַ, שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כט) גְּפִרִית
וּמִלַּח שִׁרְפָּה כָּל אֶרְצָה לֹא תִזְרַע וְלֹא תִצְמַח וְגו',
אֲשֶׁר הִפָּךְ ה' בְּאָפּוֹ וּבַחֲמָתוֹ. אֲשֶׁר הִפָּךְ ה' –

תיקון הכללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדָוִד עַבְדּוֹ וּבִזְרָעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירוֹת וּתְשַׁבְּחוֹת שֶׁתִּפֶּן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא בָּאלוֹ אֲמָרם דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעַצְמוֹ, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, וְיַעֲמִד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּתֵיהֶם וְאוֹתִיּוֹתֵיהֶם וּנְקֻדּוֹתֵיהֶם
וְטַעֲמֵיהֶם וְהַשְׁמוֹת הַיּוֹצֵאִים מֵהֶם מְרָאשֵׁי תְבוּת
וּמִסּוֹפֵי תְבוּת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעֲוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוּחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִּים
אֶת הַשּׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשָּׁת גְּעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻזָּה וְרַעוּת וּמִשָּׁם יִמָּשֶׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהֲרָנוּ מֵעֲוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסִּלַּחְתָּ לְדָוִד שֶׁאָמַר מִזְמוֹרִים אֵלּוֹ
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאָהֲדוּנֵהי הָעֶבֶר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קֶדֶם זְמַנּוֹ עַד
מְלֹאֶת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאִפֶּן שְׁנוֹכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יִגַּן עָלֵינוּ וּבְעֲדָנוּ
שֶׁתֹּאֲרִיד אַפָּךְ עַד שׁוּבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוֹצֵר מִתֵּנָת חֲנָם חֲנָנוּ כְּדִכְתִּיב וְחֲנוּתִי אֶת אֲשֶׁר אֲחֹן
 וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֶׁם שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
 שִׁירָה בְּעוֹלָם הִזָּה כִּךְ נִזְכָּה לֹאמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהּ
 אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׂבַחָהּ לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אֲמִירַת
 תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבֻצַּלַת הַשְּׁרוֹן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
 בְּגִילַת וְרֵגֶן כְּבוֹד הַלְבָנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
 אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלֵה:

תְּרִינִי מִזְמָן אֶת פִּי לַהֲדוּת וּלְהִלָּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
 לֵשֶׁם יְחֹד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינָתָה בְּדַחִילוֹ
 וְרַחֲמֵינוּ עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

תְּרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי בְּאֲמִירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמָּרִים אֵלָיו
 לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ וּלְכָל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרָת קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַמָּה, וּבִפְרֹט לְרֵבֵנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נֹבֵעַ
 מְקוֹר חֲכָמָה רֵבֵנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּיגָא שְׁגָלָה תִּקּוֹן זֶה זְכוּתָם
 יִגֵּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוֹ בְּרִנָּה לִיהוָה יֵאָהֲדוּנָהּ נִרְיָעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
 נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזִמְרוֹת נִרְיָע לֹא: כִּי אֵל
 גָּדוֹל יְהוָה יֵאָהֲדוּנָהּ וּמִלְךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזֹּ « מִכְתָּם לְדוֹד, שְׁמֵרְנִי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ: » אָמְרַת
 לִיהוָה יֵאָהֲדוּנָהּ, אֲדַנִּי אֶתָּה, טוֹבָתִי בַל־עֲלִיד:

ג לְקַדוּשִׁים אֲשֶׁר-בָּאֵרֶץ הַמָּה, וְאֲדִירִי, כָּל-חֲפָצֵי-בָם:
 ד יִרְבוּ עֲצָבוֹתָם, אַחֵר מִהָרוּ, בַּל-אֶסִּיף נִסְכֵּיהֶם מִדָּם,
 וּבַל-אֶשָּׂא אֶת-שְׁמוֹתָם עַל-שַׁפְּתַי: ה יְהוָה יֵאֱהֹדֶנִהי
 מִנֶּת-חֲלָקִי וְכוּסִי, אֶתָּה תוֹמִיד גּוֹרְלִי: ו חֲבָלִים נִפְלוּ-לִי
 בְּנַעֲמִים, אֶף-נִחַלְתָּ שְׁפָרָה עָלַי: ז אֲבָרַךְ אֶת-יְהוָה
 יֵאֱהֹדֶנִהי אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי, אֶף-לֵילוֹת יִסְרוּנִי כְלִיֹּתַי: ח שְׁוִיתִי
 יְהוָה יֵאֱהֹדֶנִהי לְנִגְדֵי תָמִיד, כִּי מִיְמִינִי בַל-אָמוּט: ט לָכֵן
 שָׂמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי, אֶף-בְּשָׂרִי יִשְׁכֵּן לְבִטְחִי: י כִּי
 לֹא-תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשָׂאוֹל, לֹא-תִתֵּן חֲסִידְךָ חֲסִידֶיךָ כִּי לְרֹאוֹת
 שַׁחַת: יא תוֹדִיעֵנִי אֵרֶח חַיִּים, שִׁבַּע שְׁמַחוֹת אֶת-פָּנֶיךָ,
 נַעֲמֹת בִּימִינְךָ נָצַח:

לב א לְדוֹד מִשְׁכִּיל, אֲשֶׁרִי נִשְׁוִי-פֶשַׁע, כְּסוּי חֲטָאָה:
 ב אֲשֶׁרִי-אָדָם לֹא יִחַשֵׁב יְהוָה יֵאֱהֹדֶנִהי לוֹ עוֹן,
 וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה: ג כִּי-הִחַרְשָׁתִּי בָּלוּ עֲצָמִי, בְּשִׂאֲגָתִי
 כָּל-הַיּוֹם: ד כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבֹּד עָלַי יָדְךָ, נִהַפְּךָ
 לְשֹׂדֵי, בְּחִרְבִּנִי קִיץ סָלָה: ה חֲטָאתִי אֹדִיעָךָ, וְעוֹנִי
 לֹא-כִסִּיתִי, אָמַרְתִּי אוֹדָה עָלַי פֶּשַׁעִי לִיהוָה יֵאֱהֹדֶנִהי,
 וְאַתָּה נִשְׂאתָ עוֹן חֲטָאתִי סָלָה: ו עַל-זֹאת יִתְפַּלֵּל
 כָּל-חֲסִיד אֱלֹהֶיךָ לַעֲת מִצָּא, רַק לְשֹׁטֵף מִים רַבִּים אֱלֹהֵי
 לֹא יִגְיעוּ: ז אֶתָּה סֵתֵר לִי, מִצָּר תִּצְרֵנִי, רָנִי פִלֵּט
 תִּסּוּבְּבִנִי סָלָה: ח אֲשַׁכִּילְךָ, וְאוֹרְךָ בְּדֶרֶךְ-זוֹ תִלְךָ,

אִיעָצָה עָלַיָּךְ עֵינַי: ט אֶל־תִּהְיוּ כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הָבִין,
בְּמַתְג־וֹרְסֵן עֲדִיו לְבָלוּם, בַּל קָרַב אֵלַיָּךְ: י רַבִּים
מִכְּאוּבִים לָרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי חֶסֶד
יְסוּבְכֶנּוּ: יא שְׂמַחוּ בַּיהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי, וְגִילוּ צַדִּיקִים,
וְהִרְנִינוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל לֵב:

מא * לְמַנְצָח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל־דָּל,
בְּיוֹם רָעָה יִמְלִטְהוּ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי: ג יְהוָה
יֵאָהֲדוּנְהִי יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֶהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאָשֶׁר כ' בְּאַרְצָן, וְאֶל־
תַּתְנִיחוּ בְּנִפְשׁ אִיבִיו: ד יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי יִסְעֲדֶנּוּ עַל־עֵרֶשׁ
דָּוִי, כָּל־מִשְׁכָּבוֹ הַפְּכֶתָּ בַחֲלִיו: ה אֲנִי־אִמְרָתִי יְהוָה
יֵאָהֲדוּנְהִי חֲנֻנִי, רַפָּאָה נַפְשִׁי כִּי־חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֹאמְרוּ
רַע לִי, מָתִי יָמוּת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם־בָּא לְרֹאוֹת, שָׂוֵא
יְדַבֵּר, לָבוֹ יִקְבֹּץ־אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יְדַבֵּר: ח יַחַד עָלִי
יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׁנְאֵי, עָלִי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר־כְּלִיעַל
יִצּוֹק בּוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא־יוֹסִיף לָקוּם: י גַּם־אִישׁ שְׁלוּמִי
אֲשֶׁר־בְּטַחְתִּי בּוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְדִּיל עָלִי עֶקֶב:
יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי חֲנֻנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאַשְׁלֹמָה לָהֶם:
יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי־חַפְצָתָּ בִּי, כִּי לֹא־יִרְעֶה אוֹיְבִי עָלַי:
יג וְאֲנִי בְּתַמִּי תִּמְכָּתָּ בִּי, וְתַצִּיבֵנִי לִפְנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
אָמֵן וְאָמֵן:

מב » לְמִנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי-קָרַח: ^ב כָּאֵיל תֵּעָרַג
עַל-אִפְקֵי-מַיִם, בֵּן נִפְשֵׁי תֵּעָרַג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים:
^ג צִמְאָה נִפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לֹאֵל חוֹ, מְתִי אָבּוֹא וְאֶרְאֶה
פָּנֵי אֱלֹהִים: ^ד הִיתָה-לִּי דְמַעְתִּי לֶחֶם יוֹמָם וְלַיְלָה,
בְּאֹמַר אֵלֵי כָל-הַיּוֹם, אֵיזָה אֱלֹהֶיךָ: ^ה אֵלֶּה אֲזַכָּרָה
וְאֶשְׁכָּח עָלַי נִפְשִׁי, כִּי אֶעֱכָר בְּסֶף, אֲדֹדִם עַד-בֵּית
אֱלֹהִים בְּקוֹל-רִנָּה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגֵג: ^ו מִה-תִּשְׁתַּחֲוִּי
נִפְשִׁי וְתִהְיֶה עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲדֹנּוּ
יִשְׁעוֹת פָּנָיו: ^ז אֱלֹהִי, עָלַי נִפְשִׁי תִשְׁתַּחֲוֶה, עַל-בֵּן
אֲזַכָּרָה מֵאֶרֶץ יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מִהַר מִצְעָר: ^ח תִּהְיוּם-
אֶל-תִּהְיוּם קוֹרָא, לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל-מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךָ עָלַי
עֲבְרוּ: ^ט יוֹמָם יִצְוֶה יְהוָה יִאֲהַדּוּנֵהִי חֶסֶדּוֹ, וּבְלִילָהּ
שִׁירָה עִמִּי, תִּפְלֶה לֹאֵל חַיִּי: ^י אֲמַרָה לֹאֵל סִלְעִי,
לָמָּה שָׁכַחְתָּנִי, לָמָּה-קָדַר אֵלֶיךָ בְּלֶחֶץ אֹיִב: ^{יא} בְּרִצַּח
בְּעִצְמוֹתֵי, חֶרְפוֹנֵי צוּרֵי, בְּאֹמַרְם אֵלֵי כָל-הַיּוֹם אֵיזָה
אֱלֹהֶיךָ: ^{יב} מִה-תִּשְׁתַּחֲוִּי נִפְשִׁי, וּמִה-תִּהְיֶה עָלַי,
הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲדֹנּוּ יִשְׁעֶת, פָּנֵי וְאֵלֹהֵי:

נב » לְמִנְצַח אֶל-תִּשְׁחַת, לְדוֹד מִכְתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוֹל
וַיִּשְׁמְרוּ אֶת-הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: ^ב הִצִּילֵנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהִי,
מִמִּתְקוֹמְמֵי תִשְׁגְּבֵנִי: ^ג הִצִּילֵנִי מִפְּעָלֵי אָוֶן, וּמֵאֲנָשֵׁי
דְּמִים הוֹשִׁיעֵנִי: ^ד כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנִפְשִׁי, יָגוּרוּ עָלַי עֲזִים,

לֹא-פִשְׁעִי וְלֹא-חַטָּאתִי יְהוָה יִאֱהוֹנֶנִּי: ה בְּלִי-עוֹן
 יִרְצוֹן וַיְכַוְּנֵנוּ, עוֹרָה לְקִרְאָתִי וּרְאָה: ו וְאַתָּה יְהוָה
 יִאֱהוֹנֶנִּי-אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל-הַגּוֹיִם, אֶל-תַּחֲזֹן כָּל-בְּגָדֵי אֹן סֵלָה: ז יֵשׁוּבוּ לְעֶרְב,
 יִהְיוּ בְּכָלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעִיעוֹן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי-מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה יִאֱהוֹנֶנִּי
 תִּשְׁחַק-לָמוֹ, תִּלְעַג לְכָל-גּוֹיִם: י עֲזוּ אֱלֹהֵי אֲשֻׁמְרָה,
 כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנָּבִי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֵי חֲסֵדוֹ כ', יִקְדָּמֵנִי,
 אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשֶׁרְרִי: יב אֶל-תַּהֲרִגֶם פֶּן-יִשְׁכְּחוּ עָמִי,
 הַנִּיעַמּוֹ בְּחִילָךְ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנוֹ אֲדָנִי: יג חַטָּאת-פִּימוֹ,
 דַּבַּר-שִׁפְתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וַיִּמְאֲלָה וַיִּמְכַּחֵשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַּחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי-אֱלֹהִים מִשְׁלַל
 בִּיעֶקֶב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיֵּשְׁבוּ לְעֶרְב יִהְיוּ בְּכָלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְיֵעוֹן יִנְעוֹן כ' לְאָכֵל, אִם-לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלִּינוּ: יז וַאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְגֵּן לְבָקֶר חֲסִדָּךְ,
 כִּי-הָיִיתָ מְשֻׁנָּב לִי וּמְנוֹם, בְּיוֹם צָר-לִי: יח עֲזוּ אֱלֹהֵי
 אֲשֻׁמְרָה, כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנָּבִי אֱלֹהֵי חֲסָדֵי:

עז א לְמַנְצָחַ עַל-יְדוּתוֹן יִדִּיתוֹן כ' לְאַסְף מְזִמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל-אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלַי:
 ג בְּיוֹם צָרָתִי אֲדָנִי דִרְשָׁתִּי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תַפּוּג,
 מֵאֲנָה הַנָּחַם נִפְשִׁי: ד אֲזַכֶּרָה אֱלֹהִים וְאֶהְמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וְתַתְּעַטֵּף רוּחִי סֵלָה: ^ה אַחֲזֶנָּה שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
 אֲדַבֵּר: ^ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ^ז אֲזַכֶּרָה
 נִגְיַנְתִּי בַלִּילָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׁ רוּחִי:
^ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד: ^ט הָאִפֶּס
 לְנִצָּח חֲסִדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדֹר וָדֹר: ^י הִשְׁכַּח חֲנוּת אֵל,
 אִם-קִפֵּץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: ^{יא} וְאֲמַר חֲלוֹתִי הִיא, שָׁנוֹת
 יָמַי עָלְיוֹן: ^{יב} אֲזַכּוֹר אֲזִכִּיר ^כ מַעֲלֵלֵי-יָהּ, כִּי-אֲזַכֶּרָה מִקֶּדֶם
 פֶּלְאָהּ: ^{יג} וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּהּ, וּבַעֲלִילוֹתֶיהָ אֲשִׁיחָה:
^{יד} אֱלֹהִים בִּקְדָשׁ דִּרְכָּהּ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: ^{טו} אַתָּה
 הָאֵל עֲשֵׂה פֶלֶא, הוֹדַעַת בְּעַמִּים עֶזְךָ: ^{טז} גָּאֻלְתָּ בְּזוֹרַע
 עֲמָהּ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיֹּסֶף סֵלָה: ^{יז} רָאוּךָ מֵיִם אֱלֹהִים, רָאוּךָ
 מֵיִם יַחִילוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: ^{יח} זָרְמוּ מֵיִם עֲבוֹת, קוֹל
 נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצִּיף יִתְהַלְכוּ: ^{יט} קוֹל רַעֲמָךְ בַּגִּלְגָּל,
 הֵאִירוּ בְּרָקִים תִּבֵּל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: ^כ בָּיִם דִּרְכָּהּ,
 וַשְׁבִּילָהּ וַשְׁבִּילֶיהָ ^{כא} בְּמֵיִם רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיהָ לֹא נִדְּעוּ:
^{כב} נַחֲתִיתָ כִּצְאוֹן עֲמָהּ, בִּיד-מִשָּׁה וְאַהֲרֹן:

צ ^א תִּפְלָה לְמִשָּׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מַעֲוֹן אַתָּה
 הָיִיתָ לָנוּ בְּדֹר וָדֹר: ^ב בְּמִרְם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲוִילֵל
 אֶרֶץ וַתִּבֵּל, וּמַעֲוֹלָם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ^ג תֵּשֵׁב אֲנוֹשׁ
 עַד-דָּבָא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְּנֵי-אָדָם: ^ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
 בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוֹרָה בַּלִּילָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בפקר כחציר יחלף: ו בפקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כיכלינו באפך, ובחמתך
 נבהלנו: ח שפה שת כ' עונתינו לנגדך, עלמנו למאור
 פניך: ט כי כל־ימינו פנו בעברתך, כלינו שנינו כמו־
 הקה: י ימי־שנותינו בהם שבעים שנה, ואם בגבורת
 שמונים שנה, ורהבם עמל ואון, כ־גו חיש ונעפה:
 יא מי־יודע עז אפך, וכיראתך עברתך: יב למנות ימינו
 בן הודע, ונבא לבב חכמה: יג שובה יהוה־יאהדונחי
 עד־מתי, והנחם על־עבדיך: יד שבענו בפקר חסדך,
 ונרגנה ונשמחה בכל־ימינו: טו שמוחנו כימות עניתנו,
 שנות ראינו רעה: טז יראה אל־עבדיך פעלך, והדרך
 על־בניהם: יז ויהי נעם אדני אלהינו עלינו, ומעשה
 ידינו בוננה עלינו, ומעשה ידינו בוננהו:

קה א הודו ליהוה־יאהדונחי קראו בשמו, הודיעו
 בעמים עלילותיו: ב שירו־לו זמרו־לו, שיחו
 בכל־נפלאותיו: ג התהללו בשם קדשו, ישמח לב
 מבקשי יהוה־יאהדונחי: ד דרשו יהוה־יאהדונחי ועזו,
 בקשו פניו תמיד: ה זכרו נפלאותיו אשר־עשה, מפתיו
 ומשפטי־פיו: ו זרע אברהם עבדו, בני יעקב בחיריו:
 ז הוא יהוה־יאהדונחי אלהינו, בכל־הארץ משפטיו:
 ח זכר לעולם בריתו, דבר צוה לאלף דור: ט אשר ברת

אֶת־אֲבָרָהֶם, וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחֹק,
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת־אֶרֶץ־כְּנָעַן,
 חֲבֹל נַחֲלָתְכֶם: יב בְּהֵיוֹתָם מְתֵי מִסְפָּר, כְּמַעֲט וְגָרִים
 בָּהֶ: יג וַיִּתֶּהֱלְכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אֲחֵר:
 יד לֹא־הָנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו אֶל־תִּגְזְעוּ בְּמִשְׁחִי, וּלְנִבְיָאֵי אֶל־תִּרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רָעַב
 עַל־הָאָרֶץ, כָּל־מִטְהַל־לֶחֶם שָׁבַר: יז שָׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ,
 לַעֲבֹד גִּמְכָר יוֹסֵף: יח עָנוּ בְּכָבֵל רִגְלוֹ רַגְלוֹ כ', בְּרוֹזַל בָּאָה
 נַפְשׁוֹ: יט עַד־עַתָּה בֹּא־דְבָרוֹ, אִמְרַת יְהוָה יאהרונחי
 צִרְפָּתָהּ: כ שָׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירָהּ, מִשֵּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא שָׁמוֹ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשֵּׁל בְּכָל־קִנְיָנוֹ: כב לְאַסֹּר שָׂרָיו
 בְּנִפְשׁוֹ, וּזְקִנָּיו יַחֲבִם: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר
 בְּאֶרֶץ־חָם: כד וַיִּפְּרֹ אֶת־עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרָיו:
 כה הִפְךָ לָבָם לְשָׂנֵא עַמּוֹ, לְהַתְנַכֵּל בַּעֲבָדָיו: כו שָׁלַח
 מֹשֶׁה עֲבָדוֹ, אֶהֱרֹן אֲשֶׁר בָּחַר־בוֹ: כז שָׁמוּ־בָם דְּבָרֵי
 אֱתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שָׁלַח חֲשֹׁךְ וַיַּחֲשֹׁךְ,
 וְלֹא־מָרוּ אֶת־דְּבָרוֹ דְּבָרָיו כ': כט הִפְךָ אֶת־מִימֵיהֶם לָדָם,
 וַיָּמַת אֶת־דֹּגְתָם: ל שָׂרֵץ אֲרָצָם צִפְרָדַּעִים, בְּחֻדְרֵי
 מַלְכֵיהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב, בָּנִים בְּכָל־גְּבוּלָם: לב נָתַן
 גִּשְׁמֵיהֶם בָּרֶד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֲרָצָם: לג וַיָּה, גִּפְגָּפָם
 וַתֵּאֱנָתָם, וַיִּשְׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֹא אֲרָבָה,

וַיֵּלֶק, וַאֲזַן מִסָּפֶר: ^{לח} וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׂב בְּאֶרֶץ, וַיֹּאכַל
פְּרֵי אֲדָמָתָם: ^{לו} וַיֵּךְ כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרֶץ, רֵאשִׁית לְכָל-
אוֹנָם: ^{לז} וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וַאֲזַן בְּשִׁבְטָיו כֹּזֵל:
^{לח} שָׂמַח מִצָּרִים בְּצִאתָם, כִּי-נָפַל פֶּחָדָם עֲלֵיהֶם:
^{לט} פָּרַשׁ עֵנָן לְמַסָּךְ, וְאֵשׁ, לְהָאִיר לַיְלָה: ^מ שָׂאֵל וַיָּבֵא
עֲלָיו שְׁלוֹ כ', וְלָחֶם שָׁמַיִם יִשְׁבִּיעֵם: ^{מא} פָּתַח צוּר, וַיּוֹצִי
מִים, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נָהָר: ^{מב} כִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קָדְשׁוֹ,
אֶת-אַבְרָהָם עֲבָדוֹ: ^{מג} וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרָנָה
אֶת-בְּחִירָיו: ^{מד} וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצּוֹת גּוֹזִים, וַעֲמַל לְאֻמִּים
יִירָשׁוּ: ^{מה} בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלז א על נהרות בבֵּל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-בְּכִינוּ בְּזִכְרֵנוּ
אֶת-צִיּוֹן: ^ב עַל-עֲרֻכִּים בְּתוֹכָהּ, תָּלִינוּ בְּנֻרוֹתֵינוּ:
^ג כִּי שָׁם שְׂאֵלֵנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַר-יְשִׁיר, וְתוֹלְלֵנוּ שְׂמֻחָה,
שִׁירוֹ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ^ד אִיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר-יְהוָה־
יֵאֱהֹדֶנָּה, עַל אֲדָמַת נֶכֶר: ^ה אִם-אֲשַׁכַּח יְרוּשָׁלַם,
תִּשְׁכַּח יְמִינִי: ^ו תִּדְבֹּק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֶזְכְּרֶנּוּ,
אִם-לֹא אֶעֱלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: ^ז זָכַר
יְהוָה־יֵאֱהֹדֶנָּה יִלְבְּנֵי אָדָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֻמִּים
עָרוּ עָרוּ עַד הַיָּסוֹד בָּהּ: ^ח בַּת-בָּבֶל הִשְׁדּוּדָהּ, אֲשֶׁרִי
שִׁישְׁלָם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלָתָ לָנוּ: ^ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
וְנִפֹּץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסָּלַע:

קנ » הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ-אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרָקִיעַ עֲזוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרֹב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ
 בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבָּל וּבְנוֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַף
 וּמְחוּל, הַלְלוּהוּ בַּמִּנִּים וְעֹגֵב: ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנִּשְׁמָה תְּהִלָּה יְהי,
 הַלְלוּ-יְהי:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בָּשׁוּב יְהוָה־יֵי יֵאֱהֲרֹנְהִי
 שְׁבוּת עַמּוֹ. יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיְהוָה־יֵי יֵאֱהֲרֹנְהִי מְעֹזָם בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם
 יְהוָה־יֵי יֵאֱהֲרֹנְהִי וַיַּפְלִטֵם וַיַּפְלִטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי
 חָסוּ בּוֹ:

רבנונו שֶׁל עוֹלָם, עֲלֵת הָעֲלֹת וְסִפַּת כָּל הַסְּבוּת, אֲנִתָּ
 לְעֵלָא, לְעֵלָא מִן כָּלָא, וְלִית לְעֵלָא מִנָּךְ, דְּלִית
 מִחֲשָׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כָּלָל, וְלָךְ דּוּמְיָה תְּהִלָּה, וּמִרְמָם
 עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה. אוֹתָךְ אֲדַרְשׁ, אוֹתָךְ אֲבַקֵּשׁ
 שְׁתַּחֲתֹר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוֹשָׁה מֵאֲתָךְ, דְּרָךְ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בְּמָקוֹם שְׁאֵנִי עוֹמֵד,
 כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לָךְ, יוֹדַע תַּעֲלוּמוֹת, וּבְדֶרֶךְ וּנְתִיב הַזֶּה
 תֹּאִיר עָלַי אוֹרָךְ, לְהַחֲזִירֵנִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹן מִבְּחַר הַבְּרוּאִים,
 לְבִלִּי לַחֲשֹׁב בְּמִחְשַׁבְתִּי שׁוּם מִחֲשַׁבַת חוּץ וְשׁוּם

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדבק במחשבות
 זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
 ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
 באמת. ומצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
 מהרה. תשועת יהוה יאהדונהי כהרף עין, לאור באור
 החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
 נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
 ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
 לחזות בנעם יהוה יאהדונהי ולבקר בהיכלו, בלו אומר
 כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
 רמשם ואילך יאמר אותה בלא
 חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
 לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
 הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
 בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
 שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
 הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
 השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
 תפלת הדרך לברכת הפרי, או
 כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
 אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
 (שבעים ושנים דקות) ויותר צריך
 להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
 צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
 פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
 ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
 שיעור פרסה צריך להתפלל
 בחתימה בשם ומלכות. תיכף
 כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
 להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
 כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
 הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֳדוּנָהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם
וְתַדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
יאמר וְתַחַזִּירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
בְּדֶרֶךְ, וְתַשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתֵּנּוּ לַחַן וּלְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
יֵאָהֳדוּנָהי, שׁוֹמֵעַ תַּפִּלָּה:

ויש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדֶרֶכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב כֹּאֲשֶׁר רָאִים מַחֲנֶה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
הַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנֵם:

ג' פעמים

וַיִּסָּעוּ וַיְהִי חֶמֶת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קוִיֵּיתִי
יְהוָה יֵאָהֳדוּנָהי:

ג' פעמים

וַיִּבְרַךְ יְהוָה יֵאָהֳדוּנָהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאָהֳדוּנָהי
פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: יֵשָׂא יְהוָה יֵאָהֳדוּנָהי פָּנָיו
אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שָׁלוֹם:

ג' פעמים

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מַלְאָךְ לִפְנֶיךָ לְשֹׁמְרֶךָ בְּדֶרֶךְ וְלִהְבִּיאָךְ
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכֵּנִתִּי:

ג' פעמים

חַמְלָאָךְ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתֵי, אֲבָרָהִם

וַיַּצְחֶק, וַיִּדְגּוּ לָרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

ג' פעמים

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לכל הישועות.
כל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
וכל האומר תחנה זו מהלב הופך מיד מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךָ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רְבוּנוּ
שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׁאֲנִי עוֹמֵד/ת כָּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לָךְ.
וְכָל מִה שְׁאֲנִי אוֹמֵר יְהִי כָאֵין וּכְאֶפֶס לַעֲמֵת כְּמִה שְׁאֲנִי
בְּאֶמֶת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לָךְ.

הָרִי עַל הַכֹּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לָךְ.
כִּי הַכֹּל מִמֶּךָ, הַכֹּל נָתַתָּ לִי בָחוּן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רַבִּי רַבּוֹת פְּעָמִים שְׁעוֹרְתָּ לִי, תְּמוֹכָת בִּי,
הוֹשַׁעְתָּ אוֹתִי הַצַּלְתָּ אוֹתִי, שְׁמַחְתָּ אוֹתִי רִיפֵאתָ אוֹתִי,
שְׂמַרְתָּ עָלַי, עוֹדְדַת אוֹתִי, תּוֹדָה שְׁאַתָּה אֶתִּי תָמִיד.

תּוֹדָה שְׁאַתָּה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לַעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לַעֲשׂוֹת
מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכֹחַ לְהִתְפַּלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעָמִים שְׁעוֹרְתָּ לִי וְלֹא יָדַעְתִּי לְהַגִּיד לָךְ
תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׁאַתָּה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכָל רָגַע וְרָגַע.
תּוֹדָה עַל כָּל נְשִׁימָה וְנְשִׁימָה שְׁאֲנִי נוֹשֵׁם/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודע/ת שכל מה
שמוציא ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
במיוחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדקדקת ומשלמות, כמו
שרק מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודע/ת להעריך
את הטוב,

כי רק כשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
היו פעמים שלא הערכתי את מה שנתת לי, ובמקום לומר
לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צו"ח ס' כ"ו)
מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו

תפילה קצרה לאומרה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִיד קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתִּיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׁכִינְתָא מַעְפָּרָא, וְלַעֲלוֹי שְׁכִינַת עוֹזְנוֹ אִם
הַבְּנִים שְׁמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעֲלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

חֲרִינִי מִקָּשֶׁר עֲצָמִי בְּלִימוֹד הַקְדוֹשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְדִּיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוֹשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּנּוּ. וְעַל יְדֵי זֶה תַתְקִיִּים תְּפִילַת דָּוִד הַמְּלֶכֶךְ
עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' ה') כִּי הָיִיתָ מַחֲסֶה לִּי מִגְדֵּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגוּרָה בְּאֶהְלֶךְ עוֹלָמִים אֲחַסֶּה בְּסֶתֶר
בְּנִפְיָךְ סֵלָה. וְאַזְכֶּה שְׁבִלִימוֹדִינוּ זֶה יִהְיוּ שְׁפָתוֹתֶיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקָבֶר, לְמַעַן שָׁמּוּ בְּאֶהְבָּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבַהֲדִין סִפְרָא סִפְרָא
הַזוּהַר, יִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי, יִרְאֶה אֵל
עַבְדֶּיךָ פִּעְלֶךָ וְהִדְרֶךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהִי נָעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
בּוֹנֵנָה, וְיִהִי נָעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
בּוֹנֵנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ בּוֹנֵנָה (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה

מהאר"י זלה"ה

רבוּן העוֹלָמִים וְאֲדֹנֵי הָאֲדוֹנִים. אֵב הַרְחָמִים
וְהַסְּלִיחוֹת. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְהוָה
יֵאֱהֹדְנֵה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּקִידָה וּבְהַשְׁתַּחֲוָיָה,
שֶׁקִּבְּרָתָנוּ לְתוֹרָתְךָ וְלַעֲבוּדָתְךָ עֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ, וְנָתַתָּ לָנוּ
חֵלֶק בְּסוּדוֹת תּוֹרָתְךָ הַקְדוּשָׁה. מָה אָנוּ, מָה חַיֵּינוּ,
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּנוּ חֶסֶד גָּדוֹל כְּזֶה. עַל כֵּן אֲנַחְנוּ מִפִּילִים
תַּחֲנוּגֵינוּ לְפָנֶיךָ שֶׁתִּמְחַל וְתִסָּלַח לְכָל חַטֹּאתֵינוּ
וְעוֹנוֹתֵינוּ. וְאֵל יְהִיו עוֹנוֹתֵינוּ מִבְּדִילִים בֵּינֵינוּ לְבֵינֶךָ.
וּבְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהֹדְנֵה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּכַוֵּן אֶת לִבֵּנוּ לְיִרְאָתְךָ וְאֶהְבְּתָךְ,
וְתִקְשִׁיב אָזְנְךָ לְדִבְרֵינוּ אֱלֹהִי, וְתִפְתָּח לִבֵּנוּ הָעֵרֶל
בְּסוּדוֹת תּוֹרָתְךָ. וְיִהְיֶה לְמוֹדֵנוּ זֶה נַחַת רוּחַ לְפָנֶי כִּסֵּא
כְּבוֹדְךָ כְּרִיחַ נִיחוּחַ. וְתִאֲצִיל עָלֵינוּ אוֹר מְקוֹר נִשְׁמָתָנוּ
בְּכָל בְּחִינוֹתֵינוּ. וְשִׁיתְנוּצְצוּ נִיצוּצוֹת עֲבָדֶיךָ הַקְדוּשִׁים
אֲשֶׁר עַל יָדָם גָּלִיתָ דְּבָרֶיךָ אֱלֹהִי בְּעוֹלָם. וּזְכוֹתָם וּזְכוֹת
אֲבוֹתָם וּזְכוֹת תּוֹרָתָם וְתַמִּימוֹתָם וְקִדְשָׁתָם יַעֲמִד לָנוּ
לְבַל גִּפְשָׁל בְּדִבְרִים אֵלֹהִי. וּבְזְכוֹתָם תִּתֵּן עֵינֵינוּ בְּמָה
שָׂאֵנוּ לִזְמָדִים. כִּמְאֹמֶר נָעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, גֹּל עֵינֵי
וְאִבִּטָּה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ. יְהִיו לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיוֹן
לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה יֵאֱהֹדְנֵה צוּרֵי וְגֵאֲלֵי. כִּי יְהוָה

יֵאֱהֹדְנֵה יִתֵּן חֲכָמָה, מִפִּיו דַּעַת וְתִבְנוּנָה:

רבוֹן עֲלֵמִין, דְּאַנְתָּ הוּא מְגַלִּי עֲמִיקְתָּא וּמִסְתָּרְתָּא
וְגַלִּי רְזִיא. יְהֵא רַעְוֵא מִן קַדְמָךְ לְאַסְפְּרֵא
מַלִּין בְּפּוּמָנָא, לְקִימָא בְּנֵא מְקָרָא שְׁכָתוּב, וְאַנְכִי
אַהֲיָה עִם פִּיד וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֵּר. וְלֹא נִיעוּל
בְּכִסּוּפֵא קַדְמָךְ. וְנִזְכִּי לְמִשְׁמַע רְזִין עֲלֵאִין דְּאוּרִיתָא
מְפּוּמָא דְּרִישָׁא דְּמַתִּיבְתָּא עֲלָאָה. אֲמֵן וְכֵן יְהִי רְצוֹן,
אֲמֵן, סְלֵה:

וְנִתְּרַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן, וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה
לְאַרְבַּעַה רָאשִׁים: וְהַמִּשְׁבָּלִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר
הַרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִּים לְעוֹלָם וָעֶד: גַּל־עֵינֵי
וְאַבְיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ:

תפלה לרפואות וישועות

הֲרִינִי מְקַבֵּל עָלִי מַצּוֹת עֲשֵׂה שָׁל וְאַהֲבָת לְרַעְךָ
כְּמוֹךְ, וְהֲרִינִי אוֹהֵב כָּל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
כְּנַפְשֵׁי וּמַאֲדֵי, וְהֲרִינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי הַזֹּהַר
הַקְדוּשׁ לְזִכּוֹת ... פ"ב (וְכַאן יִפְרֹט בְּקִשְׁתּוֹ) [לְרַפּוּאֹת...]
[יְשׁוּעָת ...] [לְבָנִים ...] הַשֵּׁם יִשְׁלַח דְּבָרוֹ יַחֲזִקְהוּ
[וְיִרְפְּאֵהוּ בְּרַפּוּאֹת הַנֶּפֶשׁ וּרַפּוּאֹת הַגּוּף בְּרַמ"ח אֲבָרָיו
וּשְׁס"ה גִּידָיו בְּתוֹךְ שָׁאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאֲרִיךְ יָמָיו
וּשְׁנוֹתָיו בְּנְעִימִים] [וַיּוֹשִׁיעָהוּ בְּדַבָּר יְשׁוּעָה
וְרַחֲמִים ...] אֲמֵן סְלֵה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתֵי
שְׂמִינְתֵּינִים בְּנוֹ עֵתָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְנִמְעַ שְׁמִים וְלִיסַד אֶרֶץ",
לְהַעֲלוֹת לְרוּמָם וּלְתַקֵּן הַרִיסוֹת וְחֲרָבוֹת הַשְׂכִּינָה
הַקְדוּשָׁה לְקִשּׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנוֹ
יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקִים בְּנוֹ מְהֵרָה מִקְרָא
שְׁפָתוֹב "וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְבָּנָה כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה וְאֹרֶךְ הַחֲמָה
יְהִיָּה שְׁבַע־עֶשְׂרִים כְּאֹרֶךְ שְׁבַע־עֶשְׂרֵת הַיָּמִים". וְזִכּוֹת הַרְשָׁב־י
הַקְדוּשׁ וּבְנוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתָם בֶּן עֲזִיחָה, יַעֲמֹד לָנוּ
לְתַקֵּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנִבְרָא עַד סוּפּוֹ כְּרָצוֹנוֹ וּכְרָצוֹן
יִרְאָיו. וּבְזִכּוֹת הַיּוֹתָנוּ עֲסוּקִים בְּחֲכָמָה הַזֹּאת, עַל יָדָהּ
תִּתְקַרֵּב הַגָּאוּלָּה, וְיִשְׁוַעְתָּהּ מְהֵרָה תַּצְמִיחַ, לְעַלּוֹי
שְׂכִינָתָ עֵוֹנוֹ בְּמֵהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקְוִים בְּנוֹ מִקְרָא שְׁפָתוֹב
"וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹרֶךְ", וְיִזְרַח עֲלֵינוּ אֹרֶךְ יְהוָה
יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחֲרָ וּשְׁמוֹ
אַחֲרָ, אֲמֵן נִצַּח סֶלָה וְעַד. (נִסְחַת הַתַּפִּלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנוֹ הַקְדוּשׁ שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵי שְׂמִינְתֵּינִי לְלִמּוּד וּלְהַגּוֹת בְּסִפְרֵי הַקְדוּשׁ
הַזֶּה וְיִהְיֶה עֲלֵיָאָה, וְזִכּוֹת הַתַּנָּאִים הַקְדוּשִׁים שְׁלִמְדָנוּ
תּוֹרָתָם יַעֲמֹד לָנוּ וּלְזִרְעֵנוּ וְנִזְכֶּה לְהַבְטָחַת הַנְּבִיא

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ
טוֹב וּמַטִּיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ
[עָלֵינוּ] בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלְלֵי אָבוֹת שְׁעָשׂוֹ רְצוֹנָךְ.
בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבִתְחִלָּה וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנוֹ.
וְהִרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוּ וּשְׂמַחְנוּ בְּתַקְנוֹנוּ. וְהָשִׁב שְׂכִינְתְּךָ
לְתוֹכוֹ, וְהָשִׁב בְּהֵימִים לַעֲבוּדָתָם וּלְיוֹיִם לְדוֹכָנָם
לְשִׁירָם וּלְזִמְרָם. וְהָשִׁב יִשְׂרָאֵל לְגוֹיָהֶם. וּמִלֵּאָה
הָאָרֶץ יַדְעָה אֶת יְהוָה יֵהוּדָה יֵאֱהוּדָה לִירְאָה וּלְאַהֲבָה
אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגָּבוֹר וְהַנּוֹרָא אֲמֵן בֶּן יְהִי רְצוֹן.
(ס"ת)

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג" מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הבנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֶת־ר יב"ש, וְזֶהוּ נָהָר יַחֲרֹב וַיִּבֶשׁ,
(שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶּשׁ וְהִיא
יִבֶּשֶׁה, צוֹנְחִים הַבָּנִים לְמַטָּה בְּיַחְדּוֹד וְאוֹמְרִים שָׁמַע
יִשְׂרָאֵל, וַאֲיִן קוֹל וַאֲיִן עוֹנָה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (משלי א כח) אֵין
יִקְרְאוּנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נבְּרָא כָּלל בְּעוֹלָם

וְכִךְ מִי שֶׁגִּזְרֵם שְׂתַסְתַּלֵּק קְבָלָה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שְׁבַעַל
פֶּה וּמִתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְגִזְרֵם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בָהֶן,
וְאוֹמְרִים שְׂאִין אֵלָּא פֶּשֶׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלִמּוֹד, בְּוִדְאִי
כְּבָלוֹ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲנֵן מֵאוֹתוֹ נָהָר וּמֵאוֹתוֹ גֵּן. אוֹי
לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
שְׁבַכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁנַחֲשֵׁב לוֹ כְּבָלוֹ הַחֲזִיר
הָעוֹלָם לְתֹהוּ וּבֹהוּ, וְגִזְרֵם עֲנִי בְּעוֹלָם וְאַרְךְ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום וזה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי"ם תִּדְרָשׁ הָאָרֶץ דְּרָשׁ וְכו' (בראשית א יא),
אָמַר רַבִּי אֱלֻעָזָר: אָבָא, וְהִירִי קָרָא לוֹ יִבֶּשֶׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה
 לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה
 המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ,
 ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים,
 זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לַיַבֶּשֶׁה אֶרֶץ וּלַמֶּקְנָה
 הַמַּיִם קָרָא יָמִים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב
 בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים
 ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו
 הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו
 ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד
 הוציא למינהו את כל אחד כראוי. עץ פרי - זה
 תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד כראוי
 (כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמטו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה
 צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה,
 שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה
 ורביה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו
 בראה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורביה, באלו
 החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל
 אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את
 המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תֵּר"י, שֵׁם שֶׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּר"א שֶׁת"י, וְהֵן שְׁתֵּי שִׁבְתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמָר (שמות לא): "וַיִּשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמֵר, שְׁתֵּי פְעָמִים הַזְכִּיר כָּאֵן שַׁבָּת, כְּגִיד
 הַשְׂכִּינָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַתְּחִתּוֹנָה. "לְדֹרֹתָם", מֵהוּ
 לְדֹרֹתָם? אֵלָּא זָכָא הוּא מִי שְׁעוֹשֶׂה לָהֶם דִּירָה בְּשַׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְתֵי הַלֵּב, וּמִתְפַּנֶּה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שְׁשׂוּרִים שְׁנִיָּהִם עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אוֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּגִיד שְׁתֵּי כְלָיוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצָּח וְהוֹד, בְּנִים
 לְיִשְׂרָאֵל סָבָא - עֲמוּד הָאֱמָצְעִי - תְּפֹאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהַר יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּ'ן" (בראשית
 ב'). וְנִהַר, יֵשׁ נִהַר וַיֵּשׁ נִהַר, יֵשׁ נִהַר הַנִּקְרָא נִהַר פְּלָגִיו,
 וַיֵּשׁ נִהַר הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עֵדֶן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמָר
 (ישעיה סד) "עֵין לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֹלָתְךָ", זֶה הַנִּהַר
 הוּא אוֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אוֹת א', וְעוֹכֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכָמָה וְאֱמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת
 שָׁנָה, וּמִגִּיעַ עַד צְדִיק - יְסוֹד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מִשְׁקָה לְגָגָה - מְלָכוֹת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. וְכֵּן
הוּא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שֶׁלֹּא יִתְקַרֵּב
שָׁם עֵצֶב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמָּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגִּיהֶנֶם,
שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (שְׁמוֹת לז): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדָאִי, שֶׁכָּל מִי
שֶׁכּוֹעֵם בָּאֵלּוּ מְדַלִּיק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגִּיהֶנֶם. אֲרַבְעִים
מְלָאכוֹת חֹסֵר אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אֲרַבְעִים מְלָקִיּוֹת חֹסֵר
אַחַת בְּשַׁבָּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלָקָה אָדָם, וְעֲשָׂרָה לְחֹהָה,
וְעֲשָׂרָה לְנַחֵשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֲדָמָה, וּבְגִלָּל זֶה אָמְרוּ בְּעָלֵי
הַמִּשְׁנָה אֵין לֹקִין בְּשַׁבָּת, שֶׁאֵלּוּ הַמְּלָאכוֹת הֵן נִחְשָׁבוֹת
לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מְלָקִיּוֹת. יְצִיאֹת הַשַּׁבָּת שְׁתֵּים, הֵם
עֲקִירָה וְהִנָּחָה, שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבֵת אַחַת, מִי שֶׁעוֹקֵר
חֶפֶץ מִמְּקוֹמוֹ וּמַנִּיחַ אוֹתוֹ מִחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמַרְשׁוֹתוֹ,
בָּאֵלּוּ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנִּיחַ
אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה. מִי שֶׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לַעֲקוֹר
נִשְׁמָתוֹ מִרְשׁוֹת שְׁלָה וּמַנִּיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
מָרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּעְקְרוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
וְגָלוּ לְאֶרֶץ נְכַרְיָה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הָרָבִים, וְכֵן הוּא מִי
שֶׁמּוֹעֵל בָּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שֶׁלּוֹ וּמַעֲבִיר כַּח לְרִשׁוֹת
נְכַרְיָה. שְׁבַתָּא"י הוּא טַחּוּל, חֲמ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמָרָה,
שְׁבַתָּא"י עָלֶיוּ נֶאֱמַר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
בּוֹ אֲבָל נִחְשִׁים וְעֲקָרִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצָמְאוֹן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעֶרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנֵי בָּבֶל, וְהִרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְּבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אָסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֵאֲשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מָקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבִרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבֵרְתִּי אֲנִי בְּרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּיִךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ", נֵעַל מִטְנֶפֶךָ שֶׁל טָפָה סְרוּחָה, כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמֶרֶת הַשְּׂכִינָה: "פְּשִׁמְתִּי אֶת בִּתְנִיתִי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצִיתִי אֶת רִגְלֵי אֵיכָכָה אֲטַנְּפִים", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלִבוֹשִׁים, בְּגָד וּבִמְאָכָלִים, וְצָרִיךְ לִהְיוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֹּדֶשׁ, וְכָל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת, וְכָל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכָל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זהר ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (ותיקון"י תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדור רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדישין, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמֵר. רַבּוֹן הָעוֹלָמִים שְׂאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְּחִשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיּוֹנִים, נֶעְלָם מֵעַל כָּל נַעֲלָמִים. וְאֵין מַחְשָׁבָה אוֹ תַּפְסִיסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שֶׁהוֹצֵאת וְגַלִּית עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׂאִינָם נִגְלִים וְעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים. וּבָהֶם אֵתָה מִתְכַּסֶּה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוּשֶׁר אוֹתָם וּמִיַּחַד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׂאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שֶׁמִּבְדִּיל וּמַפְרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאֵלּוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נִחְשָׁב לוֹ כְּאֵלּוּ הוּא מַפְרִיד בְּךָ. וְאֵלּוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדָּרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קָצֵר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שֶׁמִּנְהִיג לָהֶם. וְאֵין מִי שֶׁמִּנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְמַעְלָה וְלֹא מִלְמַטָּה וְלֹא מִכָּל צֶדֶד שֶׁהוּא. לְבוֹשִׁים תִּקְנֶת לָהֶם, שִׁמְהֵם פּוֹרְחִים נִשְׁמוֹת לְבַנֵּי אָדָם, וְכִמְהָ גּוֹפִים תִּקְנֶת לָהֶם, שֶׁנִּקְרְאוּ גּוֹפִים כָּלִפִּי הַלְבוּשִׁים שֶׁמְכַסִּים עֲלֵיהֶם, וְנִקְרְאִים בְּתִקּוֹן הַזֶּה. הַחֶסֶד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׂמָאל. תַּפְאֶרֶת כְּנֻגַּד הַגּוֹף. נִצָּח וְהוּד כְּנֻגַּד שְׁנֵי רִגְלָיו. יְסוֹד – שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מַלְכוּת נִקְרְאת פֶּה, תוֹרָה שֶׁבַעֲלָ פֶה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻקָּה הִיא הַמַּחֲ, הִיא הַמַּחְשָׁבָה שֶׁבְּפָנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵּב, וּבָהּ הַלֵּב מִבִּין, וְעַל אֵלּוּ שְׁנֵיהֶם [הַחֻקָּה וְהַבִּינָה] נֶאֱמָר, הַנִּסְתָּרוֹת לֹא אֶלְקִינוּ. כְּתָר עֲלִיּוֹן, הוּא כְּתָר מַלְכוּת, וְעֲלִיוֹ נֶאֱמָר מַגִּיד

מראשית אחרית, והוא הראש שְׁמַנִּיחִים עָלָיו תְּפִלִּין, ובנִשְׁמָה הפְּנִימִית מֵאִיר שֵׁם אוֹת יוֹד וְאוֹת הָא וְאוֹת הָא, שֶׁהוּא דֶרֶךְ אֲצִילוּת, וְהוּא מִשְׁקָה אֶת הָאֵילָן בְּזִרְעוֹתָיו וְעֲנָפָיו, כְּמִים שֶׁמִּשְׁקִים אֶת הָאֵילָן, וּמִתְרַבֶּה וּמִתְגַּדֵּל בְּאוֹתָהּ הַהִשְׁקָאָה.

רְבוּן הָעוֹלָם, אֵתָּה הוּא עֲלִיוֹן עַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, וְסִבֵּת כָּל הַסְּבוֹת, וְאַתָּה מִשְׁקָה אֶת הַסְּפִירוֹת שְׁנִקְרָאִים אֵילָן, בְּנִבְיַעַת הַמַּעֲיָן, וְאוֹתוֹ אֹר הַמַּעֲיָן הוּא כְּנִשְׁמָה לְגוֹף, שֶׁהוּא חַיִּים לְגוֹף. וּבֶךְ אֵין דְּמִיּוֹן, וְאֵין דְּמוּת מִכָּל הַסְּפִירוֹת וְהַנִּבְרָאִים הַפְּנִימִיִּים וְהַחִיצוֹנִיִּים. וּבִרְאֵת שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְהוֹצֵאתָ מֵהֶם שֶׁמֶשׁ, וְיָרֵחַ, וְכּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. וּבִאֲרָץ בְּרֵאת אֵילָנוֹת וְדִשָּׁאִים, וְגֵן עֵדֶן, וְעֶשְׂבִּים, וְחַיּוֹת וְעוֹפוֹת וְדֹגִים וּבְהֵמוֹת וּבְנֵי אָדָם. לְהַפִּיר וּלְהוֹדִיעַ בָּהֶם עֲלִיוֹנִים, וְאֵיךְ יִתְנַהֲגוּ בָּהֶם עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְאֵיךְ נִכְרִים וְנוֹדְעִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְאֵין מִי שִׂידֹעַ וּמַשִּׁיג בְּאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא כָּלֵל. וּבִלְעֲדֵי אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ, אֵין יְחוּד בְּעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְאַתָּה נִכְרַ וְנוֹדַע אֲדוֹן עַל כָּלֵם, וְלִכָּל סְפִירָה לְכָל אֶחָד יֵשׁ שֵׁם יְדוּעַ, וּבִשְׁמוֹת הַסְּפִירוֹת נִקְרָאִים הַמְּלָאכִים. וְאַתָּה אֵין לָךְ שֵׁם יְדוּעַ, שְׁאֵתָּה הוּא מְמַלָּא וּמַחֲיָה אֶת כָּל הַסְּפִירוֹת הַנִּקְרָאִים בִּשְׁמוֹת. וְאַתָּה הוּא הַמְּשָׁלִים וּמְמַלָּא אֶת כּוֹלָם וּכְאֲשֶׁר אֵתָּה מְסִיר אֶת הַשְּׁפָעֶתֶךָ מֵהֶם, יִשְׁאֲרוּ כָּל הַשְּׁמוֹת כְּגוֹף בְּלֵי נִשְׁמָה. אֵתָּה הוּא חָכֵם וְלֹא עַל יְדֵי הַחֲכָמָה הַיְדוּעָה בִּסְפִירוֹת, אֵתָּה הוּא מְבִין וְלֹא עַל יְדֵי הַבִּינָה הַיְדוּעָה בִּסְפִירוֹת. אֵין לָךְ מְקוֹם קְבוּעַ וְיְדוּעַ, אֲלֹא הַנְּהַגְתָּךְ לְהוֹדִיעַנּוּ תִּקְפָּךְ וְחֻזְקָךְ לְבְנֵי אָדָם. וּלְהִרְאוֹת לָהֶם אֵיךְ מִתְנַהֵּג הָעוֹלָם בְּדִין וּבִרְחֻמִּים, שֶׁהֵם צָדֵק וּמִשְׁפָּט כְּפִי מַעֲשֵׂי בְנֵי אָדָם. דִּין הוּא הַגְּבוּרָה. מִשְׁפָּט הוּא הָעֲמוּד הָאֲמָצְעִי. צָדֵק הִיא הַמְּלָכוּת הַקְּדוּשָׁה. מֵאֲזֵנֵי צָדֵק, שְׁנֵי עֲמוּדֵי הָאֲמֶת. הֵין צָדֵק, הִיא אוֹת בְּרִית. הַכֹּל לְהִרְאוֹת

איך מתנהג העולם אבל לא שיש לה צדק הידוע שהוא דין ולא משפט הידוע שהוא רחמים, ולא מכל אלו המדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשו סודות עליונים על ידיך שהרי רשות נתנה לה לגלות רזים נסתרים על ידיך, מה שלא נתן רשות לגלות לשום בן אדם עד עתה. קם רבי שמעון פתח ואמר: לה ה' הנהגות הגדולה, חסד והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד. כי כל – יסוד, בשמים ובארץ. לה ה' הממלכה – מלכות. והמתנשא לכל לראש. עליונים שמעו, אלו ישני חברון, והרועה הנאמן, התעוררו משנתכם. "הקיצו ורננו שוכני עפר", הם אלו אותם הצדיקים, שהם מחלק השכינה שנאמר בה, "אני ישנה ולבי ער", ואינם קרובים מתים אלא ישנים, ובשביל זה נאמר בהם, "הקיצו ורננו" וגו', משה הרועה הנאמן, אתה והאבות. התעוררו לשמח ולעורר את השכינה שהיא ישנה בגלות, שעד עתה, הצדיקים כלם רדומים, ושינה בעיניהם. מיד נתנה השכינה שלש קולות, לנגד הרועה הנאמן, ואומרת לו: קום הרועה הנאמן. שהרי עליך נאמר "קול דודי דופק", אצלי בארבע אותיות שלו, ויאמר בהם בכחם, פתחי לי אחותי רעיתי יונתי תמתי". שהרי כתוב: "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך" שהרי ראשי מלא טל ומדוע מלא טל? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, את השכינה חשבת, שמיום שנחרב בית המקדש, שעליתי לבית המקדש של מעלה, ועליתי לישובי – ירושלים של מעלה? אין זה כך, שבאמת לא עליתי לביתי כל זמן שאת בגלות! הרי לה סימן, "שראשי נמלא טל" והא היא השכינה בגלות, השלמות שלה והחיים שלה הוא בסוד טל, וזה הוא סוד אות יו"ד אות ה"א אות נא"ו ואות ה"א היא השכינה שאינה בחשבון ט"ל, אלא אות יוד אות הא ואות נא"ו עלים האותיות לחשבון ט"ל, שהשם הזה ממלא את השכינה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' "העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חזן, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שפאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לרדף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הפה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הפה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הכה פעם ב' בהארת המסך העומד ועל ידי זה האירו כולם כאחד ונעשו ונתקנו תשעה היכלות ואלו ההיכלות אינם אורות ואינם בבחינת רוח ואינם בבחינת נשמות ולא יש מי שעומד בהם בבחינת חיה. הרצון של כל תשע האורות, שעומדים כלם בכח המחשבה שהוא אחד מהם בחשבונם כולם רוצים לדרך אחריהם בזמן שעומדים במחשבה ואינם משיגים אותו ולא נודע להם כלל ואלו לא קימים לא ברצון ולא במחשבה העליונה תופסים בה מעט הארה ולא תופסים. באלו נמצאים כל סודות האמונה וכל אותם האורות מסוד המחשבה העליונה, משם ולמטה כולם נקראים בערכם אין סוף. עד כאן מגיעים האורות בדקות ולא מגיעים, ולא נודעים מהותם, אין כאן השגה של רצון ולא השגה של מחשבה כאשר מאירה המחשבה ולא נודע לו מי מאיר אז מתלבש ונעלם בתוך בינה ומאירים למי שראוי להאיר ומתחבר זה עם זה עד שנכללים ונחשבים כולם לאחד ובסוד הקרבן כאשר עולה עשן הקטרת, כולם נקשרים זה בזה ומאירים זה בזה, אז עומדים כולם בסוד עליה והמחשבה עולה ומתעטרת באין סוף. זה האור שמאירה ממנו מחשבה עליונה (שלא נודע בה כלל) נקרא אין סוף וממנו נמצא ונאצל ומקים ומאיר למי שמאיר ועל סוד זה הכל עומד, אשרי וזך חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

